

Карл Май

Махди

1. Шпионин

Кордофан, тази своеобразна страна открай време е била транзитна територия за много скитнически племена и ето защо нейното население е представлявало пъстра смесица още преди завладяването ѝ от Меemed Али. После фелаките и башибозуците на хадифа принасят сред народа кръвта на всички малоазиатски раси. Гърци, левантинци, арменци, арнаути са се смесили с черните племена на Юга, а между техните потомци отново заживяват чистокръвните внуци на всички номадски племена, които се заскитват след хеджа по тези места. Кордофан се числи към Суданските страни. В северната и западната си част тя представлява необятна тревиста степ, която през сухия период прилича на изсушена пустиня, ала през дъждовния се покрива с тучна растителност. Обширните тревисти пространства биват прекъсвани от мимозови гори. В тази степ има приблизително деветстотин кладенци с разположени край тях села. Там през дъждовния период пасат стадата си многобройните чергарски племена, за да се изселят отново със започване на сухия. Тук се срещат жирафи, щрауси и най-различни други видове птици, огромни стада антилопи.

Южната част на страната има повече глинеста, задържаща водата почва, от което следва едно наистина достойно за възхищение обилие и великолепиe на растителния свят. Необхватни площи са покрити с палми, подправкови дървета, аданзони, финикови палми. Животните, обитаващи тези гори, биват ловувани от леопарда и пантерата, а често тук се чува и гласът на лъва, „Властелина на всичко живо“.

Вади Мелк вече се числи към Кордофан и тъй като ние се намирахме между нея и Ес Сафих, Нубия бе останала зад нас. Както си спомняте, аз бях отнел на Ибн Асл отвлечените бедуинки и трябваше да ги върна обратно в родния им край при Бир ес Серир. Придружаваха ме двадесет асакери. Бяхме посрещнати с ликуване от близките на жените и момчетата и богато угостени и дарени според техните материални възможности. След потеглянето ни фесарахите ни съпроводиха до края на втория ден и сега искахме да стигнем по най-краткия път до Хартум, където смятах да предам асакерите си на техния командир Рейс Ефендина Ахмед Абд ел Инсаф.

Не беше минало кой знае колко време от дъждовния период и степта все още бе покрита със сочна зеленина. Ако не седях на хеджин, а на

кон, то лесно можех да си помисля, че яздя през някоя американска прерия. Когато тревата изсъхне през сухия сезон, човек трябва така да нагласява пътя си, че да достига кладенци. Сега обаче това не бе нужно. Придвижването от един кладенец към друг коства много време. Понастоящем, при тези тучни пасища, ние не се нуждаехме от вода за животните си, а за нас меховете бяха напълнени. Ето как можехме да спазваме една права като опънат конец посока, докато водата за хората свършеше и бъдехме принудени да навестим отново някой кладенец.

По този начин достигнахме един ден по-рано Бир Ачахн. Това име означава „Сухия кладенец“, защото през горещия сезон не съдържа вода. Сега обаче той имаше повече, отколкото бе необходимо да напълним пак меховете си. Намираше се посред равната степ, без да е маркиран от някоя скала, дърво или храст. Аз сигурно нямаше да го намеря, ако нашите домакини не бяха ни дали един водач, който трябваше да ни отведе до Харгум, и който познаваше тукашните местности също така точно, както калпавите качества на своята дълга арабска кремъклияка.

Тази пушка бе голямата сърдечна мъка на Абдуллах и все пак той, изглежда, я обичаше извън всяка мяра и му бе драго да говори за нея. Ето и сега, седейки до мен край кладенеца, а притисна любвеобилно, плъзна приятелски поглед по нея и каза:

– Виждал ли си изобщо някога такава изработка, ефенди? Не е ли достойна за възхита?

По приклада на пушкалото беше вмъкната именно голяма интарзия от слонова кост. Изображението представляваше някаква неразбираема за мен фигура. Ето защо и отговорът ми не задоволи съвсем неговото желание.

– Изключително изящна, да, направо великолепна! Но какво ще да представлява изображението?

– Какво представлява? Ама че въпрос! Нима не виждаш?

Абдуллах тикна приклада под носа ми.

– Ето на, огледай го по-внимателно! Е, какво е?

Аз всячески се постарах да разгадая нещото, ала напразно. То не бе надпис, нито картина, изобщо нищо разпознаваемо.

– Ти си къорав – отсъди той. – Дано Аллах просветли очите ти! Ама понеже си християнин, хич не е за чудене, дете не можеш да различиш изображението. Един праведен мюсюлманин от пръв поглед ще ти съзре какво означава. Нима не разпознаваш, че е глава?

Глава? Нямаше и следа от такава! Най-много човек можеше да го сметне за безформения череп на някой речен кон. Та аз поклатих значи

със съмнение глава.

– Не? Аллах, валлах, таллах! Това е главата на Пророка, който седи във всичките небеса на Аллах.

– Невъзможно! Та тук не се вижда и помен от глава! Къде е всъщност носът?

– Той липсва, ефенди. Пророкът не се нуждае от нос. Той сега е най-чист дух и се състои от десет хиляди благоухания.

– Къде е устата?

– Тя липсва, защото Пророкът повече няма нужда от уста, понеже ни говори чрез Корана.

– Не забелязвам също очи.

– За какво очи, след като на Пророкът не е нужно да вижда нищо – нали пред Аллах всичко стои открито?

– Напразно дира и ушите!

– Няма да ги намериш, защото ги няма. На Пророка не е необходимо да чува нашите молитви, понеже ни е предписал техния дословен текст.

– Къде е брадата?

– Не се вижда. Кой ще посмее да я оскверни чрез слонова кост, след като клетвата в брадата на Пророка е най-висшата и най-святата!

– Следователно от главата може да се съзре единствено челото?

– Също то не. То си е седалище на духа и човек изобщо не може да го изобрази.

– Значи от главата тук няма хич нищо?

– Хич нищо – потвърди Абдуллах. – Но аз различавам всяка черта на лицето!

– Без изобщо да виждаш главата? Нека го схване, който може!

– Е, да, един християнин действително не може да го схване. Вие всички сте наказани с неизцерима слепота!

– Ти също, само че твоята слепота има по-ясен поглед и от най-здравото око. Ти виждаш една глава, на която не липсва нищо, освен всичко. Впрочем на вас ви е забранено да изобразявате хора. Колко по-достойно за наказание е деянието да изписваш Пророка!

– Художникът, изготвил тази картина, не е знаел запрещението.

– И все пак трябва да е видял Пророка и да са му били известни запрещенията на неговото учение.

– Видял? Да! Духом! Пушката е прастара, както навярно различаваш. Мъжът, който я е изработил, във всеки случай е живял далеч преди Пророка.

– Това е невъзможно, защото тогава още не е имало барут.

– Ефенди, я не ми ограбвай щастието да притежавам една такава скъпоценна пушка! За какво барут? Ако Аллах поиска, човек може да стреля с кремъклияката и без барут.

– Признавам, че Аллах върши чудеса. Тук са налице тъкмо две: първо, огнестрелно оръжие от време, когато още не е имало барут, и второ, картина на Пророка от време, когато той даже още не е бил роден.

– Аз вече ти казах, че художникът го е видял духом. Това е било едно „вътрешно просветление“ и поради туй тази кремъклияка е ясновидска.

– А-а, ясновидска кремъклияка, това е добре, това е безподобно!

– Да, безподобна е тя! Тук имаш право и ме радва, че най-сетне стигна до прозрение. Пушката е единствената по рода си ясновидска кремъклияка, която съществува, и аз съм много горд с нея.

– Че как пък си се добрал до нея?

– По наследство. Художникът я е завещал на деца и внуци. Ти трябва да знаеш, че аз съм негов потомък, и един ден тя ще бъде наследена от най-големия ми син. Да, да, зяпай си ме сащисано! Аз в действителност съм праправнук на оня мъж, когото Аллах е удостоил с милостта да види Пророка, още преди той да е бил роден.

– В такъв случай ти си най-прочутият мъж на твоето племе и аз не само се радвам, но и за мен е неопценима чест, задето съм се запознал с теб.

– Да – изрече Абдуллах с пълна сериозност, – за всекиго е чест един такъв правнук на правнука да види. Аз съм известен дълбоко навътре в Судан, додето има истински вярващи, а пушката ми има слава, която се носи дори в земите на езичниците.

– Тогава тя сигурно също стреля и добре?

– За съжаление не. Било е воля на Аллах, за да се възвисят достойнствата на Небето, по тая земя да няма нищо съвършено. Така е и по отношение моята ясновидска кремъклияка, както съобразно истината за жалост трябва да призная. Тя има няколко особености, които изпълват сърцето ми с тиха мъка.

– Аз познавам всички видове пушки и съм вещ в тяхното поддържане. Ако ми назовеш кусурите, вероятно ще мога да ти дам някакъв съвет.

– Те са няколко. Най-първо пушката има нрава на козел. Блъска ужасно и вече ме е угостила с няколко яки шамара.

– Това действително не е приятно, но вината може би се крие само в теб. При стрелба ти трябва да държиш пушката толкова здраво опряна на рамото ти, че да не може да те зашлевява.

– Тогава ще ме ритне някъде другаде, което си е съвсем същото. По-нататък, тя страшно много се кандилка.

– Кандилка? Какво разбираш под това?

– Имам предвид досадното обстоятелство, че куршумът не се придвижва в права посока, а в змиевидни извивки.

– Невъзможно! – усъмних се аз.

– Ефенди, не се съмнявай! При една ясновидска кремъклийка всичко е възможно. Аз точно съм го наблюдавал. Никога не бива да меря целта, а в зависимост от разстоянието – повече надясно или ляво, по-високо или по-ниско.

– Значи кремъклийката „засуква“ и според моите познания друго средство, освен да поискаш да ти монтират нова, по-добра цев, няма да помогне.

– Как можеш да очакваш това от мен? Та по тоя начин би се окаляла честта на драгоценната пушка. Аллах да ме предварди от такова злодеяние! Кремъклийката трябва да си остане каквато си е!

– При това положение е излишно да изброяваш другите й качества. Най-доброто по мое мнение е пушката да изпълнява пълноценно своето предназначение.

– Та нали моята това и прави! Ясновидската ми кремъклийка доказва, че моят праотец е видял Пророка, и това е напълно достатъчно.

– Значи как стреля, е второстепенна работа?

– Да! – потвърди Абдуллах несмутимо.

– Но смисълът на стрелянето си е все пак уцелването!

– Ти не си мюсюлманин и следователно не можеш да се задълбочиш с потребното благоговение в ценността и значението на тази кремъклийка.

– Не, не мога. Но в случай че някой път ти се наложи да стреляш в мое присъствие, то ще те помоля да ми щадиш живота. Просто ми стори услугата да се целиш по мен! Тогава със сигурност няма да ме улучиш.

– Ти май се подиграваш, ефенди? Аз ти казвам, че...

Абдуллах се прекръсна, скочи и погледна, засенчвайки с длан очи, на изток.

– Какво има? – попитах го. – Виждаш ли нещо?

– Да, забелязвам една точка над тревата, която по-рано не беше там. Трябва да е някой ездач.

Сега станах и аз, разтеглих далекогледа и съгледах един мъж, който седеше на камила и яздеше към кладенеца. Когато бе наближил толкова, че ни забеляза, спря да ни огледа. После приближи, спря пред мен, оставайки на седлото, и поздрави:

– Салам алейк! Ще ми разрешиш ли, господарю, да напоя камилата си от Бир Ачахн и да утоля също собствената си жажда?

– Алейк ес салам! Кладенецът е за всекиго и аз не мога да ти попреча да сториш каквото ти е угодно.

Дадох този хладен отговор, без да кажа добре дошъл на новопристигналия, защото не ми направи приятно впечатление. Той беше облечен като обикновен бедуин и въоръжен с кремъклийка, нож и пищов. Лицето му в никой случай нямаше отблъскващи черти, ала острият, направо пронизващ поглед, с който ни огледа, не ми хареса. Като човек свикнал да обръща внимание на всичко, ми направи впечатление, че той се обърна с въпроса си към мен. Асакерите носеха униформата на вицецаря и само аз, Бен Нил и водача правехме изключение. Обстоятелствата следователно му повеляваха да се обърне към войниците. Всичко това ме изпълни с леко недоверие, което впоследствие се увеличи още. Той слезе от камилата и след като я напои и сне седлото, я отведе настрана, за да може да попасе. После си гребна вода, пи, седна срещу мен и извади изпод хайка си един чибук и пунгия. Сетне натъпка лулата, разпали тютюна и ми подаде торбичката.

– Вземи, ефенди, натъпчи си и ти! Предлагам ти лулата на приветствието.

– Нека добротата ти бъде отблагодарена, макар че няма да се възползвам от нея – отклоних аз.

– Значи не пушиш? Да не принадлежиш към някоя от онези строго спазващи вярата секти, на чиито членове тютюнът е забранен?

Тонът му беше на човек, който предварително знае какъв отговор ще му бъде даден. Това ми направи впечатление и ето защо станах още по-сдържан.

– Аз също пуша, но не на теб, а на мен се пада правото да предложа приветствието. Присъстващият посреща дошлия по-късно. Такова е правилото навсякъде и тук в гхала¹ толкова повече.

– Зная го и те моля за прошка. Мой недостатък е, езикът ми да казва каквото ми е на сърцето. Ти ми допадна от пръв поглед и нещо ме подтикна да ти го покажа чрез предлагането на тютюна. Бива ли да те

1. гхала – степ, пустош, пустиня (Б. а.)

запитам отде идеш с тия асаkerи?

– Бива ли по-напред аз да те попитам отде знаеш, че принадлежа към тях?

– Така предполагам.

– Твоята прозорливост е достойна за възхищение. Аз на твоє място нямаше да го предположа.

– Тогава сигур си чужд в гхалата, докато аз често я кръстосвам.

– Не само аз съм чужд тук, но и асаkerите никога не са били по тези места. Значи толкова по-достойно за признание е, че твоето предположение тутакси улучи вярното. Ти по-рано ме попита, наистина, но понеже аз се намирах тук преди теб, струва ми се съвсем редно, по-напред аз да искам да знам къде си започнал своето пътуване.

– Нямам причина да го премълчавам. В пустошта всеки трябва да знае кой е другият и с какво се занимава. Аз идвам от Ел Феки Ибрахим край Бахр ел Абиад.

– А къде лежи целта на твоето пътуване?

– Искам да отида до Еш Фашер.

– Между селищата, които назова, има един много използван кервански път, минаващ през Ел Обеид и Фоджа. Защо си се отклонил толкова далеч на север?

– Защото съм търговец и трябва да се запознавам с потребностите на разните краища. Възнамерявам да закупя стоки в Ел Фашер и по обратния път да ги разпродам. Ето защо яздя от кладенец на кладенец, начаяйки по този начин от бивакуващите от какво се нуждаят.

– Ти, изглежда, си аджамия в търговията.

– Как тъй, ефенди?

– Един по-опитен търговец не би пътувал празен към Ел Фашер, а би се снабдил в Хартум с вносни стоки, за да ги продава по път и завърти добра далавера. Ти се тъкмиш да търгуваш само по обратния път и с това се отказваш от половината печалба на едно такова пътуване. Такова нещо не прави никой умен дяллаб².

– Исках да стигна бързо до целта и затова не съм натоварил животното си.

– Търговецът се ръководи от едничката цел да добие печалба. Впрочем ти не яздиш обикновена хеджин, докато дяллабът има навика да си служи най-вече с магаре.

– Всеки според възможностите си, ефенди. Аз не съм съвсем беден.

2. дяллаб – търговец (Б. а.)

А сега да оставим тези неща! Ти чу моите отговори и трябва и ти да ми дадеш информация. Откъде идваш?

Въпросите ми бяха от такова естество, че той трябваше да почувства от тях моето недоверие, да, те биха се възприели даже като оскърбителни от всеки честен мъж. Неговите очи също проблеснаха, наистина, на няколко пъти бързо и гневно, ала тонът, с който ми отговаряше, беше винаги вежлив и наглед непринуден. Тази разлика между погледа и тона ми издаде, че той се владее. Владееето в такава ситуация е преструвка. А щом мъжът имаше причина да се преструва, то ми даваше всички основания да бъда предпазлив с него.

Да му вярвам, че е дяллаб, и през ум не ми минаваше. Също така бях твърдо убеден, че не идва от Ел Феки Ибрахим, а от Хартум. Срещата му с нас като че не го изненада. Човек оставаше с впечатлението, че е очаквал да ни срещне. Как да се обясни тая работа? Той ме беше излъгал, поради което сметнах за най-добре да не му казвам пълната истина, а да я позаобиколя.

– Идвам от Бадяруга.

– И аскерите ли са били там?

– Не. Аз ги заварих тук и те ми разрешиха да ползвам кладенеца.

Около ъгълчето на устата му нещо хитро потрепна, ала той даде вид, че ми вярва, и продължи да пита:

– Те откъде идват? Къде са били?

– Това не знам.

– Знаеш го, защото трябва все пак да си говорил с тях!

– Аз само ги помолих за разрешение да се установя тук. Повече не съм приказвал. Считаю за невежливост да се разпитват непознати за щяло и нещяло още веднага след срещата.

– В пустинята и степта любопитството е дълг към самия себе си. Ето защо те моля за позволение да те запитам кое селище е целта на твоего пътуване.

– Каня се да отида до Камлин на Сини Нил.

– Тогава може би ще прехвърлиш Бели Нил при Ел Салаях?

– Да.

– А накъде ще яздят асакерите?

– И това не знам.

Тогава той се извърна бързо към водача, който седеше до мен.

– А ти кой си? Сигурно бен араб?

Аз се надявах Абдуллах да е забелязал недоверието ми и следствие на това да се пази да даде правдива информация, ала той разочарова

надеждата ми.

– Аз принадлежа към бени фесарах.

– Сега от родния си край ли идваш?

– Да.

– Къде пасат понастоящем стадата ви?

– Между Бир ес Серир и Джебел Моджаф.

– Слушал съм за бени фесарах. Те са храбри мъже и щастието живее, сред техните шатри.

Непознатият се канеше да подпита ловко водача. Тъй като Абдуллах бе толкова непредпазлив да назове племето, към което принадлежеше, можеше да ми е безразлично каква по-нататъшна информация ще даде, та изтегнах се значи на тревата, подпрях с длан главата и си придахо привидно безразличие, докато в действителност зорко внимавах за всяка дума и мимика на мнимия дяллаб.

– Да, щастието живееше при нас, но ни напусна – поясни водачът.

– Аллах ще го върне! Какво всъщност се е случило?

– Ибн Асл отвлече нашите жени и дъщери. Ти нали си чувал името на тоя роботърговец?

– Разбира се! Неговите дела са от такъв характер, че няма начин човек да не чуе за него. Значи той ви е нападнал? Ама това е направо немислимо. Вие сте строго вярващи мюсюлмани, така че той няма право да търси при вас робини. Ти вероятно се лъжеш. Трябва някое езическо племе да е извършило деянието.

– Не се лъжа. Доказа се, че е бил Ибн Асл. Ако не вярваш, мога лесно да ти го докажа, понеже този...

Ясно беше, че Абдуллах се канеше да ме посочи с думите „този ефенди“. За късмет погледна към мен и аз му дадох един предупредителен знак. Ето защо той спря по средата и се поправи:

– Понеже този случай може да бъде потвърден от асакерите, чийто водач съм. Те бяха при нас и знаят всичко точно.

Абдуллах започна да разказва. Той вмъкна и моята персона в изложението си, ала беше достатъчно предпазлив винаги да ме нарича „непознатия ефенди“ и да не ме издаде с поглед или посочване с пръст. Когато свърши, непознатият се провикна удивен:

– Кой би си помислил за възможна една такава срамна постъпка! Ибн Асл е нападнал вашите жени и дъщери, избил е всички онези, които са непродаваеми! Това е едно демонско престъпление, за което ще го постигне наказанието на Аллах.

– Да, ръката на Аллах ще съумее да го намери, а ефендите и Рейс

Ефендина са се заклели да му отмъстят.

– Ох, Ибн Асл е не само дързък, но и притворен. Той ще им се изплъзне!

– Не ми се вярва. Другоземният ефенди е мъж, намиращ всеки, когото търси.

– За тая цел би трябвало да е всезнаещ!

– Това не е нужно. Неговите очи виждат всичко, а от онова, което наблюдава, проникателността му създава ясна взаимовръзка. Той не е могъл да знае пътя, по който са поели похитителите на жените, ала така добре го е разчел, че всичко точно си съвпаднало.

– И къде се намира сега?

– Той е... е... е още в нашия дуар – избъбря неуверено Абдуллах.

– Още във вашия дуар? – повтори непознатият с прикрита усмивка, докато погледът му се плъзна изучаващо по мен. – Ще ми се да го видя някой път тоя мъж. Ако имах време, щях да отскоча до Бир ес Серир, ала моите часове са така преброени, че дори тук не мога да се заседавам повече. Сега смятам да потегля.

Той се надигна и се упъти към камилата си. Макар да го бях наблюдавал непрекъснато, бях огледал и животното. Направило ми бе впечатление, че то имаше един недостатък, наричан „скубане“. Едно такова животно периодично отваря и затваря при бяг пръстите на краката си. По този начин отскубва тревните стръкове, попаднали в междупръстията. Големи вреди този недостатък изобщо не нанася, но фактът, че го забелязах при това животно, щеше на мен да допринесе голяма полза, а на други да развали злите планове.

Мъжът оседла хеджин, качи се, подкара я към нас и се обърна към мен:

– Салам, ефенди! Ти ми каза, наистина, откъде идваш и накъде отиваш, ама аз не ти вярвам. Не ми каза кой си. Аз обаче мисля, че отгатвам, както и че скоро ще се запознаеш с мен.

Аз останах да лежа, без да се помръдвам, и без да му отговарям. Той препусна, помахвайки подигравателно зад себе си с ръка.

– Каква беше тая работа? – попита водачът. – Какво искаше да каже? Та това си беше направо оскърбление! Аз свих рамене.

– Не ти бил повявал и отгатвал кой си! Вдываш ли какво иска?

– Вероятно живота ми.

– Аллах, Аллах!

– И този на асакерите.

– Ефенди, ти ме плашиш!

– Качвай се тогава на камилата си и язди към къщи! По всяка вероятност скоро ще има битка и тъй кат ясновидската кремъклийка сигурно няма да ти се подчинява, то те съветвам за собственото ти добро да се преселиш на някое безопасно място.

– Не ме посрамявай! Аз трябва да те заведа до Хартум и няма да те напусна, преди да сме стигнали там. И как всъщност те споходи мисълта, че трябва да очакваме враждебност? Племената по тези краища живеят в най-здрав сговор помежду си.

– Дяллабът ми го каза.

– Аз не чух в това отношение нито дума.

– Той ми го каза по-малко с думи и повече с поведението си. Ти наистина ли го сметна за дяллаб?

– Защо да се представя за търговец, ако не е такъв?

– За да ни заблуди. Един съгледвач има всички основания да премълчи кой е.

– Съг... лед...? Ти го смяташ за съгледвач? Кой да го е пратил?

– Може би Ибн Асл, който иска да си отмъсти на мен.

– Как може той да знае, че се намираш тук?

– За него вероятно не е представлявало кой знае каква голяма трудност да научи, че съм отвел освободените робини у дома им. Също така лесно за отгатване е, че ще тръгна за Хартум. Следователно трябва да се намирам по трасето между тези две селища.

– Като говориш така, започвам да схващам. Ибн Асл има голямо отмъщение към теб. Ако рече да те нападне, сигурно ще намери и достатъчно хора, готови да му помогнат в тая работа. Но това няма да му се удаде. Аз ще ви покажа един път, по който е изключена всяка среща.

– Благодарен съм ти, но не мога да се впусна по него.

– Защо? Това ще се направи заради твоята сигурност.

– Как може да ти дойде на акъла, че ще се махна от пътя на човек, когото искам да заловя! Аз няма да заобиколя враговете, а направо ще ги потърся. Предоставям на теб дали ще пожелаеш да се подхвърлиш на тази опасност.

– Оставам при теб, ефенди! Не говори повече за това! Ние сме ти толкова много задължени. Как бих могъл да те изоставя! Но ти говориш за търсене. Как може да знаеш къде се таят враговете?

– Ти не каза ли самият преди малко, че съм открил ловците на роби, макар да не съм могъл да знам кой път са хванали? Тук откриването е много по-лесно, защото си имам водач.

– Имаш предвид мен? В тая работа с нищо не мога да ти бъда

полезен. Аз хабер си нямам къде би трябвало да ги дирим.

– Нямам предвид теб, а дяллаба.

– Него, него наричаш ти водач? Него не разбирам. Той тръгна към Ел Фашер, значи на запад, докато ти трябва да търсиш на изток.

– Мъжът излъга. Той изобщо не възнамерява да отива в Ел Фашер. Веднага щом се намери извън обсега на очите ни, той ще обърне към онези, които са го изпратили на разузнаване. Понеже нямаше при себе си мях с вода, трябва спътниците му да са някъде наблизо. Те са разставили постове по линия, която пресича нашата. Дяллабът принадлежи към тези постове. Той ще се върне да ги свика, после неприятелите ще ни чакат в обединен състав на някое място, на което нашата посока непременно ще се натъкне. В откритата равнина това не би било опасно за нас, защото ние навреме ще забележим присъствието на враговете. Ето защо те ще потърсят някой терен – може би храсталак, гора, скалиста местност, където да им паднем неподозирани в ръцете. Сега се пита дали в хода на днешния ездови преход и в нашата посока има някое такова място. Ти като водач трябва да го знаеш.

– Аз познавам пътя много точно. Сега е обяд. Ако потеглим веднага, час и половина преди залез слънце ще стигнем до една гора от дървета газиах.

– Тогава ти давам дума, че враговете ще се спотаят в газиахската гора.

Абдуллах ме погледна удивено и поклати глава.

– Твърдиш го толкова категорично?

– Действително и ти ще разбереш, че не се заблуждавам. Ние ще следваме първо дирята на фалшивия дяллаб, докато достигнем линията на съгледвачите или постове, а после...

– Как ще различиш, че се намираме на тоя пункт? – прекъсна ме той.

– Ще ти покажа. После обаче ще опишем една дъга, за да стигнем до гората от друга посока, та докато стражите се озъртат на запад, ние да ги нападнем в гръб от изток. Преди туй обаче трябва поне бегло да съм наясно с картинката. Колко е голяма тая гора от газиах?

– Тя е колкото широка, толкова и дълга. Трябва да яздиш повече от час, за да я прекосиш.

– Дърветата високи ли са?

– Тук и там много високи.

– Има ли подлес?

– На места е много. Има и извор, от който блика доста вода и

подхранва многобройни храсти и увивни растения.

– С камили може ли да се минава през гората?

– Да, ако се избират открити редки места.

– Добре, засега знам достатъчно. Можем да потегляме.

– Няма ли първо да яздим на запад, следвайки дяллаба, за да разберем дали наистина се е върнал обратно?

– Това е излишно. Аз съм убеден, че го е сторил, и скоро ще се натъкнем на дирята му.

Понеже беше яздил бързо, подозрителният отдавна бе изчезнал от очите ни. Ние оседлахме, възседнахме и поехме на изток. Аз с водача до мен начело, а Бен Нил с асакерите в познатата, обичайна за керваните колона един подир друг. Войниците бяха седели в наша близост и всички чули. Те бяха любопитни дали предположенията ми ще се потвърдят и горяха от нетърпение в случай на опасност да създадат работа на своите кремъклийки.

Напуснахме кладенеца по следата, която дяллабът на идване бе оставил. Още след половин час видяхме една друга диря да идва отдясно да се съединява с първата. Слязох да я прегледам. Водачът се присъедини към мен от любопитство. Аз оглеждах дирята в привидното положение. Когато се изправих, обясних:

– Бил е дяллабът, точно както предполагах.

– Как можеш да го твърдиш, ефенди? Та нали може и друг да е яздил оттук.

– Не, той е бил. Погледни тревата върху първата следа! Отскубнати са няколко стръка. При втората можеш да забележиш същото.

– Това е вярно, но...

– Тук няма място за никакво „но“. Камилата на дяллаба има уголемени възглавнички под пръстите и „скубе“. Втората диря показва по-ясни и назад „изхвърляни“ отпечатъци. От това може да се заключи, че той е яздил по-бързо отпреди. Връщал се е и е бързал.

Качихме се отново и продължихме да яздим по двойната диря. Беше минал може би час, когато стигнахме до едно място, където ездачът беше спирал. Тревата в един значителен кръг беше отпъкана и повалена. Право на изток водеше една стара диря от три камили и една нова от едно животно. Отдясно и ляво се отклоняваше по една единична диря на юг и север. Понеже придружителите ми не можаха да схванат работата, аз им я обясних.

– Това, което виждате тук, е доказателство, че предположенията ми са били правилни. Там, далеч пред нас, лежат в газиахската гора нашите

противници и предводителят е изпратил напред една аванпостова верига. Трима мъже са дошли насам. Двата са останали да бивакуват тук, а третият, сиреч дялلابът, като най-предприемчив продължил на разузнаване. Когато се върнал, съобщил на своите, че ни е открил, и препуснал обратно по тройната следа към гората, за да докладва на предводителя. Другите двама пък се отправили бързо – единият на север, другият на юг – да препращат останалите постове към гората. Щом тук е имало пост от трима мъже, то следва да се очаква, че и другите постове са състояли от такъв брой. Тъй като основният отряд винаги е по-голям от всички патрули заедно, то от установеното можем да заключим за броя на мъжете, с които ни предстои да си имаме работа. Ние имаме пред себе си многочислен противник. Искате ли да приемете битката, или ще я избегнете, което сега, когато неприятелите са съсредоточени на едно място, ще бъде много лесно?

– Ще се бием, ще се бием! – гласеше всеобщият отговор.

– Добре, тогава ще се отклоним наляво, за да стигнем от север до гората, докато приближаването ни ще бъде очаквано от запад. Понеже това означава заобиколка, ще трябва да яздим по-бързо, отколкото досега.

Продължихме нататък с цялата бързина, на която бяха способни камилите ни. По-громавите бяха подтиквани с метреците. След известно време се натъкнахме на друга следа, после на втора, трета, четвърта и пета. Всички дири имаха повече или по-малко южно направление и се насочваха към гората. Аз можех и без да слизам да различа, че всяка се състоеше от отпечатъците на три камили.

– Дали са били само предни постове? – попита Бен Нил, който сега ядеше до страната ми.

– Определено! – отвърнах. – Виждаш, че имах право. Ако допуснем, че дирята на дяллага е оставена в средата на съгледваческата линия, то има единайсет следи, всяка от трима ездачи, което прави трийсет и трима мъже. Колцина може да са останали при това положение в гората? С основание бихме могли да приемем, че ще си имаме работа поне с двойно по-големия брой, сиреч с шейсет противници.

– В такъв случай следва да очакваме една ожесточена битка.

– Изобщо никаква. Ние ще действваме така разумно, че да не предоставим на ловците на хора време за отбрана.

– Имаш предвид да ги обградим и изпозастреляме, преди да са се опомнили да използват оръжията си?

– Вероятно ще ги обградим, но не и избием. Искате ми се възможно

повече да ги пощада, за да мога да ги предам на Рейс Ефендина.

– Жалко! – обади се фесарахът. – Ние трябва да ти се подчиняваме, наистина, но като си помисля за случилото се в нашия дуар, ме обхваща бяс, който не ще и да знае за пощада.

– Извършителите са наказани. Те изкупиха със смъртта си своите престъпления и ти трябва да вземеш предвид, че хората пред нас не са похитителите на вашите жени и дъщери.

– Добре, но аз ти обръщам внимание, че с решението си ни подхвърляш на опасност. Как се каниш да надвиеш враговете, без те да се отбраняват и убият или най-малкото ранят мнозина от нас?

– Какво ще реша, не мога още отсега да знам. Ще трябва да се наглася с обстановката, която ще заварим. Знаеш, че във Вади ел Берд залових грабителите, без на някой от нас кожата му да е била одраскана.

Абдуллах поклати със съмнение глава, ала се отказа от по-нататъшни възражения.

Ние се придържахме отначало към североизток, после източно и след приблизително два часа завихме на юг, понеже фесарахът бе на мнение, че завоят сега ще ни отведе към гората. Скоро съгледахме на хоризонта една тъмна ивица, която лежеше повече вдясно от нас. Бяхме яздили толкова бързо, че кажи-речи наполовина бяхме обходили гората. Това ме наведе на идеята, тъй като имахме достатъчно време до залез слънце, да приближим не отстрани, а в гръб неприятеля. По тази причина се насочихме повече наляво, докато ивицата, сиреч гората, остана западно от нас. И тук се натъкнахме, както в себе си бях предполагал, на една широка полоса, която се претегляше от изток към гората. Отпъкнатата трева отново се бе изправила, но със своите пречупени върхове все още ясно се открояваше от останалата повърхност на гхалата.

Това бе общата следа на нашите врагове, от която заключих, че трябва тази заран да са минали оттук. После са се установили в гората на бивак и разпратили на запад съгледвачите си.

Завихме в тази посока и достигнахме гората при едно толкова рехаво място, че и по-голям отряд от нашия можеше лесно да се придвижва през нея. Сега се касаеше да се развие най-голяма предпазливост. Аз слязох и тръгнах пешком начело. Водачът взе камилата ми за оглавника, следвайки ме на известно разстояние с асакерите. Беше ми казал, че изворът се намира приблизително по средата на гората, и аз приех като нещо саморазбираемо, че търсените са се разположили в негова близост.

2. Заловени в собствения си капан

Там, където я пресичахме, гората се състоеше от високи газиах и мимози. Трябваше да потърся някое скривалище за камилите ни и ето защо свърнах настрани, където под дърветата растяха гъсти храсти. Бушът се състоеше от балсамодендрони и бодливи баухинии, които се виеха по дърветата и провесваха гъсти гирлянди от великолепно нацъфтели вейки. Зад тоя шубрак никой не можеше да ни види. Спътниците ми слязоха пред него, за да вкарат навътре камилите и изчакат там завръщането ми, понеже сега исках да отида на разузнаване.

Верният Бен Нил ми се предложи за придружител, ала аз отклоних. Водачът Абдуллах също поиска да дойде с мен и когато и на него отказах, рече:

– Ти не познаваш гората и пътя до извора, ефенди. Аз трябва да ти го показвам.

– Не се кахъри за мен! Впрочем ти се лъжеш, ако си мислиш, че враговете бивакуват край водата.

– Че къде иначе?

– Някъде другаде, но само не и там. Е, да, преди туй най-вероятно са се намирали край нея. След завръщането на аванпостовете обаче неминуемо са стигнали до мисълта да освободят терена.

– И защо пък?

– Ловците на хора ще приемат за сигурно, че ще навестим извора. Там им се предоставя най-добрата възможност да ни нападнат. Те ще изчакат значи, додето установим бивака си, и ето защо определено може да се допусне, че вече не са край водата, а се крият нейде наблизо. Как води пътят оттук до нея? Прави ли много завои?

– Не, той представлява почти права линия.

– Това е много благоприятно за мен. Сега аз тръгвам, а вие няма да правите нищо друго, освен да се държите възможно най-тихо.

– А как да действаме, в случай че не се върнеш?

– Ще се върна!

– Говориш прекалено самоуверено, ефенди. Дано Аллах те съпътства!

Тъй като оставих светлия хаик, тъмносивият ми тоалет не изпъкваше на зеленината на пищната растителност. Аз се пазех да не вървя по широката дияр. Там дърветата растяха далеч едно от друго и лесно

можех да бъда забелязан. По-скоро се придържах встрани, успоредно на следата и постоянно прикрит от храсти.

След може би четвърт час ми се стори, като че вляво напред някой говори. Спрях и се послушах. Вярно, това бяха гласове! Хората не говореха прекалено високо, значи не можеха да се намират далеч от мен. Залегнах и запълзах нататък на ръце и колене. Гласовете рязко станаха потчетливи и единият от тях ми се стори странно познат. Все още не можех да разбирам отделни думи, но според звука, говорещите трябваше да се намират зад един непроницаем наглед шубрак майчин лист. Приближих пълзешком и сега разпознах и другия глас. Той принадлежеше на мнимия дяллаб, а онзи, с когото говореше, беше, ако не се заблуждавах, не някой друг, а Абд Асл, бащата на ловеца на роби, светият факир, който поиска да ме умори в подземния кладенец край Сиут.

Гъстакът от майчин лист не можеше да е много широк, защото сега чувах и разбирах думите така ясно, че прецених разстоянието между мен и двамата споменати на най-много два метра. Различните шумове и звуци, достигащи до ухото ми, даваха да се предположи, че двамата не пребивават сами тук.

– Всички, всички трябва да заминат за Джеханнема, само немеца ще оставим жив! – изтътна Абд Асл, когато залегнах в удобно положение и се заслушах.

– Защо? – попита дяллабът. – Тъкмо той би трябвало да е първият, който да падне от нашите куршуми или ножове.

– Не. Аз искам да съхраня ефендите, за да го отведе при моя син. Кара Бен Немзи ще трябва да изтърпи дълги, дълги мъчения. На мен и на акъла не ми дохожда да го оставя да умре от някоя бърза смърт.

– В такъв случай следва да очакваш, че той пак ще ти се изплъзне, о, Абд Асл.

– Изплъзне? Невъзможно! Аз знам, че той е шейтан, но съществуват достатъчно средства дори един такъв сатана да бъде усмирен. Ще го запра като хищно животно. Не, той вече няма да ми се изплъзне! Ако питаш мен, то бих оставил и асакерите живи, за да ги изтезвам бавно до смърт. Но понеже нямаме време за губене, трябва на бърза ръка да ги ликвидираме. Как ми се ще да поизмъча тия капъсъзи, дето разстреляха нашите спътници и на всички ни отмъкнаха една такава голяма печалба!

– Да-а, за фесарахските робини щяха да ни заплатят страшно много. Човек би трябвало да им отреже ръцете и езиците на тия келеши, та да не могат нито да говорят, нито да пишат и нещо да издадат, и сетне да ги продаде на най-свирепия негърски княз.

– Идеята не е лоша. Може би ще я реализираме. Те заслужават нещо такова, особено оня чуждоземен кучи син, който отгатва всичките ни намерения, съумява да прозре всичките ни планове и с помощта на Шейтана ни се изплъзва винаги, когато го смятаме за най-сигурен.

– Тъкмо това предупреждава за най-голяма предпазливост. Ако днес вземе, че пак ни се измъкне!

– Нямай грижа! Заповедите, които съм дал, са така старателно измъдрени, че неуспехът е изключен. Първият изстрел давам аз и ще се целя в крака на немца. Гръмна ли, дърпате куроците и вие. Близо седемдесет куршума ще са достатъчни да проснат всичките ни противници.

– Не е трудно да си го представи човек. Всъщност е срамът за нас да свикаме такъв голям брой войни за двацет асакери.

– Направихме го не заради асакерите, а заради ефендите. Под негово предводителство двацет асакери са равни на сто и аз ти заявявам, че можем да победим единствено чрез изненадващо нападение. Ако допуснем да се стигне до същинска битка, успехът става съмнителен.

Аз тайно се ухилих. Нито дяллабът, нито факирът притежаваха необходимата интелигентност за провеждане на намерението си. Те нито даже бяха оставили стража, за да се осведомят за нашето пристигане, както подразбирах от по-нататъшните им думи. Чух, че мястото, където се таяха, било толкова близо до извора, че щели сме да ги възвестим с шума си.

От приказките на Абд Асл по-нататък стана ясно, че синът му, ловецът на роби, бил поставил клопка на Рейс Ефендина. Това ме изпълни с угриженост и аз реших да действам тук бързо и после да ускоря ездата ни, за да отида възможно най-скоростно до Хартум и предупредя застрашения. Преди всичко трябваше да огледам позицията. Там, където се криех, хрусталакът беше толкова гъст, че не можех да погледна през него. Запълзях наляво и открих едно прозирно място, което ми предлагаше желаниия изглед. Погледът ми падна на едно свободно от дърветата пространство, на което мъжете се изтягаха – мнозина само полуоблечени, но всички добре въоръжени. Видях лица с всички отсенки от светлокафяво до наситено черно. Камилите почиваха една до друга вляво срещу мен и по периферията на поляната, факирът седеше с дяллаба, отдалечен на известно разстояние от отряда на отсамния край и късмет бе, че се бях натъкнал на това място.

Хората не седяха или клечеха плътно скупчени, а по двама-трима в отделни групички. Това обстоятелство щеше да облекчи нападението.

Странично от моя подслушвателен пункт имаше достатъчно място да разставя двадесетимата си мъже. Те можеха оттам да виждат враговете и за мен бе възможно на всеки един да дам специалното му указание.

Тъй като сега нищо повече не ми бе необходимо да знам, аз се върнах при спътниците да им съобща резултат от рекогносцировката. Никой не се зарадва повече на присъствието на факира от Бен Нил. Едва бях свършил и той се провикна:

– Хамдулиллах, факирът Абд Асл е тук! Ефенди, ти трябва да го предоставиш на мен. По него да стрелям!

– Няма да се стреля – отвърнах. – Ние няма да избием хората, а ще ги предадем на Рейс Ефендина.

– Даже и Абд Асл, който определено ми е обречен?

– Той е обречен и на мен, но аз се отказвам от отмъщението.

– Аз пък не се отказвам!

– По този въпрос ще говорим по-късно. Сега ти забранявам да го убиваш.

– Ефенди, помисли, че накърняваш едно мое право, което никой не може да ми отнеме!

– Не ти го накърнявам, а само желая отсрочка. Рейс Ефендина се намира в някаква опасност, която не ми е известна, факирът я знае и трябва да ми даде осветление. Бъде ли убит, няма да научи нищо и Рейс Ефендина е изгубен! Аз трябва непременно да говоря с Абд Асл!

– Добре, при това положение ще се помиря. По-късно обаче сигурно няма да бъдеш толкова несправедлив, че да ми попречиш да приведа в изпълнение закона на пустинята. А сега, ефенди, как ще надвием тези седемдесет войни, като не бива да стреляме?

– Ще ги повалим с прикладите. Ако някой от ловците на хора умре от удара, то такъв му е бил късметът и няма защо да го окайваме. Аз ще ви водя и на всеки ще покажа към коя група да се насочи, за да не си пречим един на друг. Аз самият ще се заема с факира и дяллаба. Веднага щом изскоча от храста, ме последват. Команди няма да се дават и никой не бива да вика или крещи. Всичко трябва да се върши съвсем безшумно, защото така изненадата въздейства много повече, отколкото когато врагът бъде предупреден чрез преждевременно кряскане. Имайте предвид, че всеки от вас трябва да просне трима-четирима противници! Ето защо трябва да действате бързо, а това е възможно само ако бъдете напълно неми. Неххранимайковците тогава ще бъдат направо вцепенени от страх, докато бойният ви крясък иначе би могъл доста да ги раздвижи.

Тъй като камилите ни бяха със спънати крака, за надзираването им бе достатъчен само един човек. Другите тръгнаха с мен.

– Твоят план ми се нрави, ефенди – рече Абдуллах, когато потеглихме. – При стрелянето моята работа не е съвсем сигурна, докато сега здравата ще угостя кучите синове с приклада на моята ясновидска кремъклийка.

Стигнахме незабелязано избраното от мен място. Там нищо не се бе променило. Мина известно време, докато покажа на всеки поотделно от хората си накъде да се насочи. После застанах зад рехавото място в храсталака, откъдето преди туй бях наблюдавал. Спътниците стояха, отпавили очи към своите жертви, от лявата ми страна, където шубракът не бе труден за проникване. Когато видях, че всеки е готов, се изстрелях с един скок на поляната и се извърнах надясно. Два прикладни удара и Абд Асл и съгледвачът му бяха уредени.

Зад мен в буша като че зашумя буря – моите асакери ме последваха. На няколко крачки от двамата предводители седяха четирима мъже, които така се ужасиха от появата ми, че се кокореха неподвижно в мен. Проснах първия и втория. Третият вдигна ръка за отбрана, ала аз въпреки това го цапардосах. Четвъртият понечи да скочи, ала не свари. Опатках и него. Преднамерено бях удрял с широката страна на приклада, а не с ръба. Това само зашеметяваше, но не убиваше.

Шестима мъже – това бе моят дял и сега се заех със задачата да задържа евентуалните бегълци. Ето защо се обърнах към бойната арена, към която досега бях стоял с гръб, и насочих многозарядната карабина „Хенри“ в готовност за стрелба.

Изключителна беше картината, която ми се представи. Асакерите се бяха придържали стриктно към моите предписания. Те „работеха“ тихомълком и ефектът не закъсня. Точно това безмълвие увеличаваше страха на нападатите. Те като че също бяха онемели. Само тук и там някой от противниците изкрещяваше или скачаше да побегне, което обаче на никого не се удаде.

Разбира се, повялянето на хора не е запленаващо събитие, но за едно обичащо битките око все пак би било радост да наблюдава асакерите. Най-чевръсто и ловко действаше Бен Нил. Според мен той простря шест или седем противника. От мига, в който изскочих от храста, до момента, когато видях да пада последния враг, надали бе минало и минута и половина, а от страна на неприятелите не бе последвал нито един изстрел или удар. Това бе последица от изненадата – една толкова пълна и вцепняваща изненада, каквато никога не бях виждал.

Дори сега, когато имахме пред себе си съвършен успех, асакерите си оставаха безмълвни. Всички погледнаха към мен да разберат какво да правят.

– Вържете всички! – викнах им. – С ремъци, върви или парцали, нацепени от дрехите им. С мълчанието се свърши, можете да говорите.

Говорят! Как може при такова положение да се приказва на един африкански аскери за „говорене“! Да им бях казал: „можете да виете“, то подканата пак далеч не би се доближила до резултата, който сега ми се отдаде да чуя. От двадесетимата се изригна един направо свръхчовешки рев. Човек оставаше с впечатлението, че сто дявола ликуват с все гърло. При това не пропуснаха да изпълнят заповедта ми.

Аз се насочих най-напред към Абд Асл и неговия съгледвач. Те бяха разтворили устни и хъхреха. Вързах им ръцете отзад и краката наедно – имаше достатъчно с какво да се връзва. Всеки бедуин носи по време на езда върви със себе си, тъй като често са му необходими. Освен това всяка кеффийе (кърпа за глава) е снабдена с укал (шнур), с който се пристяга, а такъв укал е много полезна за връзване вещ.

Имаше врагове само полузашеметени. Те се разпознаваха по движенията и биваха най-напред подсигурявали. След най-много десет минути бяхме готови и можехме сега да тръгнем да преглеждаме дали един или друг не е пречукан. За жалост асакерите не бяха се отнасяли така снизходително като мен. Установи се за мое съжаление, че осем души са мъртви. Трима от тях тежаха на съвестта на Абдуллах. Той каза:

– Ефенди, моята ясновидска пушка изпълни своя дълг, защото от четиримата, които джаснах, само един-едничък ще се вдигне.

– Такова ли ти беше намерението?

– Да. Исках да пречукам и четворицата.

– Нали го бях забранил!

– Бива ли да допусна да ми се забранява да отмъстя за моето племе? Или да съм ти обещавал, че ще се подчиня на забраната ти? Аз видях в пясъка на Бир ес Серир да лежат нашите убити и сега упражних едно отмъщение, което е нищо в сравнение със случилото се там. Ти нямаш право да ми отнемаш полагаемото!

Предпочетох да не отговоря и се върнах при факира, който бе отворил очи и се озърташе ужасен. Дяллабът също се бе свестил и зяпаше наоколо шокиран като другия. Докато асакерите претърсваха пленниците и камилите за плячка – нещо, което не можех да им запретя – аз седнах до Абд Асл. Той затвори очи – дали от слабост, ярост, или срам, беше ми все едно.

– Салам, я Вели ел кебир ел машхар! (Привет, о, велик, прочут светецо!) – изрекох. – Радвам се да те срещна тук и се надявам, че ти също се чувстваш щастлив да зърнеш моя лик.

– Бъди проклет! – процеди старият полугласно, без да отваря очи.

– Ти се обърка. „Бъди благословен!“ искаше да кажеш, защото зная колко голямо е било желанието ти да ме видиш. За съжаление то щеше да е гибелно за мен, защото ти се канеше да застреляш асакерите на Рейс Ефендина, а на мен да отрежеш езика и ръцете, за да ме продадеш сетне на най-свирепия негърски княз.

– Той е всезнаещ! – изплъзна се на Абд Асл. Беше отворил очи при отправянето на този възглас към спътника си. Оня се блещеше в мен с поглед на удивление и смъртна ненавист. Аз му кимнах свойски.

– Ти имаше пълно право, като каза, че скоро пак ще те видя и ще те опозная. И ето че само след толкова късо време, макар да се тъкмеше да вървиш в Ел Фашер, ние сме отново един до друг. Аз съм във възторг от срещата, понеже тя е доказателство, че правилно съм те преценил. Ти изнамери идеята да ми бъдат взети езика и ръцете и не се мамиш, ако храниш радостното убеждение, че няма да те лиша от благодарността си.

– Изобщо не те разбирам! – процеди той. – Защо ни нападнахте? Какво бихте могли да докажете против нас? Аз изисквам да ни развържете.

– Желанието ти ще бъде драговолно изпълнено, и то в мига, в който бъдеш предаден на палача.

Мнимият дяблаб направи трескаво движение на несъгласие и отвори устни за отговор, само че аз не го оставих да стигне дотам.

– Не се пали и не си давай труда! Ти си прекалено глупав, за да ме измамиш. Още не беше слязъл от камилата, когато дойде днес при нас, и аз вече знаех що за птица си. Знаеш ли баснята за бакка³, която искала да надхитри бу хусаин⁴?

– Какво ми влиза в работата тая басня, дето е известна на всяко дете? – сопна ми се оня.

– Твърде много, защото приличаш на тази бакка със скимналата ти шура идея да ме преметнеш. Как можеш ти, чиято кратуна не съдържа и грам мозък, да допуснеш, че ще ти се удаде да ме измамиш! Ти и да надхитриш един немски ефенди! Твоята работа е досущ като в баснята за

3. бакка – дървеница (Б. а.)

4. бу хусаин – лисица (Б. а.)

бакката, която дръзнала да се мери с бу хусаин.

Беше си малко перчене от моя страна, дето ги приказвах така на едро, ала един по-малко високомерен начин на изразяване нямаше да постигне своята цел. Резултатът не закъсня, защото той кипна:

– Как може някакъв си гяур да се надува по тоя начин пред един истински вярващ! Ако беше толкова умен, както се изкарваш, то отдавна да си се отказал от твоята лъжлива вяра. Снеми ни веднага вървите, които си омърсил с ръцете си, иначе...

– Мълчи! – пресякох го аз. – Само не смей да ме заплашваш, че ще ти отговоря с камшика! Когато кучешка измет като теб залае, получава удари. И щом толкова малко схващаш сегашното си положение, че се осмеляваш да изискваш, вместо хрисимо да молиш, то ще те накарам по такъв начин да го опознаеш, че надменността ти набързо ще премине!

– Няма да го извършиш, защото аз съм шейк! – противопостави се досегашният дяллаб.

– Ха! Някакъв си жалък там бедуински шейк е хич нищо пред мен. Впрочем ти твърдеше, че си търговец, а покрай другото си и член на банда убийци. Като такъв и ще бъдеш третиран.

– После горко ти! Ти ще бъдеш изгубен, защото моето племе ще унищожи всинца ви!

– Какво, тоя серсемин има наглостта да те заплашва, ефенди? – изръмжа Бен Нил, който бе приближил и чул тези думи. – Да му затъкна ли разпуснатата зурла?

– Стори го!

Бен Нил го обърна с крак, та гърба му да дойде отгоре, и измъкна камшика от пояса. Аз се извърнах. Очите ми се възпротивяваха да станат свидетели на назидателния пердах.

Ала ушите все пак ми подсказваха, че Бен Нил дава простор на гнева си по начин, който не оставя нищо повече да се желае. Междувременно аз дадох на другите указание да откарат пленниците и животните при извора. Когато това стана, там бяха отведени и нашите камили.

Изворът се намираще на място, от което хората бяха отстранили дърветата и храстите, за да се отвори мегдан за бивакуване. Пространството имаше достатъчно и водата също беше в изобилие.

Асакерите бяха направили добра плячка и следствие на това се намираща в отлично настроение. На всеки се падаха камилите, оръжията и разните там неща поне на трима пленници. Аз не предявих претенции за нищо. Бен Нил последва примера ми, макар да си беше един беден

дявол. Когато го попитах за причината на отказа, той отговори:

– Защо ти самият не вземаш нищо, ефенди? Това само от доброта към асакерите ли е, за да получат и твоя дял? Или е гордост? От теб знам, че ратниците от франкските страни не вземат плячка. Аз също отказвам да приема предмети, които са се намерили в мръсните ръце на тези кучи синове.

Това свидетелстваше за честни принципи и той заслужаваше да му отвърна с едно почти приятелско отношение.

Трябваше да се погрижим пленниците да ни останат гарантирани. Те бяха взети по средата и зорко държани под око. За през нощта бяха предвидени стражи. Сега беше още ден, но можехме да очакваме настъпването на вечерта само след половин час. Аз сметнах за уместно още преди започването на здрача да обходя околността на извора, за да потърся евентуални следи и изобщо да се запозная с терена. Същевременно изпратих няколко души в гората за дърва. Тъй като броят на пленниците беше три пъти по-голям от тоя на асакерите, трябваше да имаме няколко огъня. Горивен материал за целта беше бързо и в достатъчно количество донесен. Аз се върнах от моята обиколка, без да съм открил нещо подозрително. Затова пък един от „дърварите“ ми донесе два предмета, които лежали под едно дърво и привлекли вниманието му.

– Я виж тези кости, ефенди – каза той. – Те изглежда са останки от някое теле и понеже никой няма да вземе да помъкне живо теле със себе си в степта, за да го коли, трябва тук да са бивакували крадци на добитък.

Аз взех костите в ръка да ги огледам. Едната беше половин лопатка, а другата – апофизата на бедрена кост.

– Това не са телешки, а човешки кости! – обясних.

– Аллах! Значи тук е бил убит човек!

– Не убит, а разкъсан и изяден.

Тутакси бях обграден и всички завикаха, че сигурно се лъжа.

– Не се лъжа, защото добре умея да различавам костите на човек от тези на някое животно. Тази плешка и тази бедреница са раздробени от зъбите на много силно диво животно. Дали в степта, или даже тук в гората няма лъвове?

– Аллах да ни закриля и дари със своята милост! – извряка фесарахският водач. – Това е бил Лъва от Ел Тайтел!

– Защо е наречен така?

– Защото с редуване посещава всички извори, намиращи се между Ел Тайтел и Нил. Той е вече повече от година в този район.

– Нима никой не е тръгнал да го ловува?

– Да го ловува? Какво ти дойде на ума! Аллах да пази всеки човек от могъщия ненаситник, който е по-голям от вол и по-силен от слон!

– Не се ли знае леговището му? Може би е бил виждан с лъвица и малки?

– Не. Той няма определено жилище и е винаги на път от един извор към друг.

– Аха, значи вахдани⁵. Известни ми са тези самотни, враждебни дори срещу себеподобните си животни. Те са най-лошите. Вкуси ли веднъж един такъв отшелник човек, той си остава на тази храна и убива животни само в случай на изключителен глад.

– Това е вярно, ефенди, и един такъв човекоядец е скитникът от Ел Тайтел. Случва се даже за една седмица да излапа две жертви. Кога може да е бил тук?

– Преди четири или пет дена, както разбирам от състоянието на тези костни остатъци.

– О, Аллах, това е лошо! Значи лъвът може днес пак да довтаса. Ако беше бил тук вчера или завчера, днес сигурно щеше да се намира някъде другаде. Ама след толкова дълго време той вече може да е приключил обиколката си.

– Зависи колко извора посещава и дали междуременно е намерил друга жертва. Лъвът предпочита, както и всяко друго животно, мястото, на което е намерил веднъж храна, пред местата, които напразно е посещавал. Значи може скоро да се върне.

– Дано от това ни предвардят всички халифи! – провикна се фесархът. – Може би той даже е вече тук и лежи нейде в засада!

– В този случай щях да забележа следите му. Независимо от това трябва да бъдем предпазливи, защото тези самотници са лукави и коварни и не оповестяват с рев приближаването си като другите лъвовете. Те по-скоро се промъкват потайно като пантера и скачат безмълвно върху жертвата си. Веднъж застрелях един такъв грешник, който само един път изрева късо от радост, когато се натъкна на дирята ни, ала сетне приближи напълно безшумно.

– Какво, ефенди, ти си стрелял по лъв?

– Даже по няколко.

– И си убивал лъвовете?

– Да.

5. вахдани – отшелник (Б. а.)

– С колко изстрела?

– С един. Само един-единствен път бяха необходими два куршума.

– Ох, ефенди, как красиво лъжеш, ама как само красиво лъжеш!

И през ум не ми минаваше да се разсърдя на водача за този възглас, защото бездруго знаех метода и начина, по който степните обитатели ловуват лъвове, и вече на няколко пъти съм имал повод да пиша за това. Че един сам-самичък европеец тръгва да търси Царя на животните, за да сложи край на живота му с един изстрел, е за тези хора приказка, пълна невъзможност. Те просто не го вярваха и ето защо и аз не се разсърдих на Абдуллах, задето си мислеше, че искам да го развлечам с „красиви лъжи“.

– Той е убил лъвове! – продължи ухилен. – С един изстрел! И при това съвсем сам! О, Аллах, о, Мохамед, какъв могъщ герой бил пък Кара Бен Немзи ефенди! Как ми се ще барем веднъж да го видя като саияд ес саба⁶!

– Не си го пожелавай – предупредих, без да се засягам. – Желанието ти би могло да се осъществи само ако лъвът дойде, а не ми се вярва това да те зарадва.

– Даже много бих се радвал – захили се Абдуллах. – Каквото може един чужденец, мога го и аз, синът на тази страна. Предлагам ти бас, че ще сторя същото, ако лъвът дойде, което предприемеш ти.

– По изключение съм съгласен. На какво ще се обзаложим?

– Ще заложиш ли часовника и далекогледа си срещу моята ясно-видска кремъклийка?

– Да, о дръзновени Абдуллах.

– И не се майтапиш?

– Не. Значи сключваш облога?

– Да. Заклевам се в Аллах. Ти да не би да се каниш да отстъпиш?

– Не. Ти се закле и също така не можеш да се върнеш. Но се лъжеш, ако си мислиш, че кротичко ще си седя край огъня, в случай че лъвът се появи. Аз по-скоро ще тръгна насреща му.

Фесарахът се загледа известно време в земята. После рече:

– Не искам да те оскърбя, но не го вярвам.

– Тогава моли твоя Пророк да държи лъва надалеч. Ако той не изпълни желанието ти, свършено е с прочутата ясно-видска кремъклийка. А сега относно пленниците...

Бях прекъснат, понеже на западния край на поляната се появи един

6. саияд ес саба – ловец на лъвове (Б. а.)

камилски ездач, който при вида ни спря слисано и ни заоглежда. Изглежда се двоумеше дали да язди към нас, или да свърне към извора. Накрая подкара животното си към нас и слезе.

– Преди да позволя на устните ми да дойде „салам“, ми кажете кой е предводителят!

– Аз – отговорих.

– Тези тук са аскери. Ти обаче не мязаш да си аскери. Как да си обясня, че си техен водител?

– Униформата ли прави аскери?

– Не. Ще ти повярвам. Защо сте вързали хората, дето лежат тук по земята?

– Те са заловени ловци на роби.

– Това нали не е престъпление?

– Е, тогава похитителство на хора!

– Робите, особено пък чернокожите, не са хора. Ти ще освободиш тези мъже!

Непознатият беше може би малко над трийсетте, сух и носеше тъмна, немного гъста брада. Дрехата му беше бяла на цвят, но сега вече не твърде чиста. Изразът на аскетичното му лице беше строг и навъсен. Стоеше гордо изправен пред мен, а очите му ме гледаха заплашително, сякаш той беше този, който заповядваше тук. Нямах и представа, че този мъж по-късно ще играе като Махди⁷ една толкова изтъкната роля.

– Ще ги освободя? – попитах го. – Тъй! С какво право всъщност очакваш това от мен?

– Защото го казвам аз, Мохамед Ахмед, Факир ел Фукара!

– Хубаво! Аз пък съм Аскери ел Асакер и правя само това, което ми е угодно.

Факир ел Фукара означава факир на факирите, сиреч най-добрият, най-съвършеният факир. Ето защо аз се нарекох войник на войниците, т.е. най-съвършеният от войниците. Той, изглежда, не очакваше такава съпротива, защото попита:

– Нима не ме познаваш? Нищо ли не си чувал още за Факир ел Фукара?

Когато каза това, видях, че си размени един поглед на разбирателство с Абд Асл, „достопочтеният“ факир, който лежеше вързан на земята. Те следователно се познаваха и аз нагласих според това отговора си.

7. Махди – очакван от някои мохамедански секти вожд, който ще довърши делото на Мохамед (Б. пр.)

– Не, но моите пленници те познават.

– Откъде го знаеш?

– Очите ти ми го казаха. Ти даде на Абд Асл едно обещание, което не можеш да сдържиш.

– Ще го сдържа. Ако запиташ пленниците си, те ще ти кажат кой съм.

– Кой и какъв си, ми е безразлично. Аз съм тук в служба на Рейс Ефендина, което ще рече в служба на хадифа. Това трябва да ти е достатъчно.

– По никой начин не ми е достатъчно. Хадифът, както и Рейс Ефендина са нищо в моите очи и на мен не ми и хрумва да се съобразявам с тях.

В този миг аз не познавах неговото житие-битие. По-късно разбрах защо Мохамед Ахмед си бе послужил с този поддронващ авторитета, пренебрежителен израз. Той бил известно време данъчен чиновник, видял се принуден да напусне службата и станал роботърговец. Всичко това сега не го знаех и му отговорих с усмивка на превъзходство:

– Въпреки това ще се съобразиш с тях, съобразявайки се с мен, изпълняващият техните заповеди.

– Веднага ще видиш колко малко ги зачитам тези заповеди.

Мъжът измъкна ножа си и се наведе към Абд Асл.

– Стой! – повелих аз. – Какво се каниш да правиш?

– Да освободя приятеля си от вървите.

– Не ти разрешавам.

– Хич не искам да знам за твоето разрешение!

Мохамед Ахмед допря ножа до ремъците, ала аз го пипнах изотзад за хълбоците, вдигнах го от клекналото му положение и го захвърлих на няколко крачки през групата пленници, при които лежеше Абд Асл. Държал здраво ножа си, Мохамед Ахмед се окопоти бързо, вдигна ръка за удар и ме нападна с думите:

– Ти дръзна да посегнеш на Факир ел Фукара? Ето ти, на!

И на ум не ми идваше да си послужи с някакво оръжие. Също така на никой от асакерите не му хрумна да ми се притече на помощ – само Бен Нил бръкна в пояса, но си остана на мястото. Моите хора знаеха, че ще се справя с нападателя. Аз му нанесох един удар с пестник в подмишничната ямка на издигнатата ръка и този контраудар беше толкова силен, че запрата нападателя на земята. Сега измъкнах револвера. Когато Мохамед Ахмед скочи да ме нападне повторно, насочих оръжието към него.

– Още една крачка и ще те застрелям!

– Стой си там, иначе наистина ще те застреля, защото е гяур! – предупреди го Абд Асл.

Факир ел Фукара дръпна назад вдигнатия вече крак – дали от страх от оръжието ми, или от изумление, дето чу да ме наричат гяур, не знам.

– Гяур? – попита. – Той не е мюсюлманин?

– Не, християнски ефенди – отговори дъртият.

– И тоя кучи син посмя на мен...

В миг застана Бен Нил с камшика зад него.

– Ефенди, да му съдера ли кожата от бой?

– Този път ще му простя, защото той го каза във възбудата си – заявих аз. – Но ако още един-единствен път ме оскърби, ще получи бастонадата по такъв начин, че трябва да остане да лежи тук и окаяно да пропадне!

– Аллах! На мен бастонада! – скръцна зъби мъжът. – От един християнин! Какво светотатство, каква дързост!

– За дързост спрямо теб не може да става и дума – ухилих му се аз в лицето. – Не бих се страхувал и ако стоях сам срещу десет ербаплии от твоя сой.

– Но другите са мюсюлмани и трябва да са за мен, а не за теб! Как може един мюсюлманин да търпи, друг правоверен да бъде заплашван от някакъв си християнин с бастонада?

Тогава Бен Нил се изтъпанчи пред него и отговори вместо мен:

– Чуй, ние обичаме Кара Бен Немзи ефенди и сме готови срещу всекиго да се бием заради него. Десет, че и сто факира ел фукара не могат да се мерят с него в нашата почит и аз ти казвам, че няма да си първият, който ще опита камшика, задето го е оскърбил. Внимавай! Бастонадата витае над главата ти и, в името на Аллах, ако не сдържаш устата си, мигновено ще се спусне върху теб!

– Хлапак! – озъби му се факирът. – Пази собствения си език! Какво си ти и какво са двайсет асакери срещу привържениците, които ще се завтекат към мен, ако извися глас!

– Извиси го! Нека видим дали гората ще се оживи!

– Смееш да го кажеш, защото знаеш, че днес нямам никого при себе си. По-късно обаче мога да ви смачкам, както човек стъпква червея с крак!

От войниците се чу гневно мърморене, факирът не му обърна внимание и продължи:

– Като служите на един християнин срещу тези мюсюлмани, вие

отричат Пророка. Имате ли право да държите в плен тези правоверни? Дори да се залавяли роби, къде е писано в Корана, че търговията с роби е забранена?

Намерението му беше да насъска асакерите срещу мен и той може би вярваше, че това ще му се удаде. На мен изобщо не ми се наложи да попреча с апострофиране изпълнението на този замисъл, защото Бен Нил, който бе взел думата за другите, му отговори и по-нататък:

– Ти не познаваш ситуацията. Ибн Асл, синът на тоя стар факир, нападна бени фесарах, избягна мнозина от тях и отвлече младите жени и дъщери, за да ги продаде в робство. Ние обаче му ги отнехме и отново ги отведохме в техните земи. От гняв и мъст той изпрати баща си с тези мъже срещу нас. Те трябваше тук да ни издебнат и избият. А на ефендито трябваше да бъдат отрязани езикът и ръцете. Разрешено ли е да се отвлечат правоверни и да се превръщат в роби?

– Не – призна Мохамед Ахмед.

– Бени фесарах правоверни ли са, или не?

– Правоверни.

– В такъв случай Ибн Асл се е провинил в смъртен грях, а тези хора тук са негови съучастници. Те трябва да бъдат наказани за това, а да не говорим пък, че са убийци, понеже искаха да погубят нас.

Известието на младежа не пропусна да окаже своето въздействие, Факир ел Фукара се обърна към Абд Асл.

– Вярно ли е това, което сега чух?

– Нека някой докаже, че сме искали да убием тези асакери – заина-ти се запитаният. – Това е една безсрамна лъжа!

– Не отричай! – обърнах се рязко към него. – Аз го чух със собствените си уши. Бях залегнал, за да ви разузная, зад храста, пред който ти седеше в разговор с твоя мним дяллаб.

– Ти си се излъгал – рече ми Факир ел Фукара.

– Аз чух правилно и имам в наличност и други доказателства срещу моите врагове.

– Каква? Трябва да ги чуя.

– Трябва? Кой те е поставил съдия над мен? Аз върша само онова, което искам, и веднага ще ти известя волята си. Искам именно да не се бъркаш повече в тая работа. Ти и бездруго вече така си изгори ръцете, че те съветвам да си ги държиш далеч от огъня. Дали ще продължиш пътя си, или ще бивакуваш при нас край извора, за мен е все едно. Но ако продължиш да се месиш в моите работи, ще ти докажа, че въз основа на пълномощията си аз съм настоящият повелител на този извор.

– Как се каниш да го докажеш?

– Като не те търпя повече, ами те изпъдя. А сега нито дума отгоре по тоя въпрос! Отдръпни се! Можеш да бивакуваш при асакерите, но при пленниците нямаш никаква работа.

Мохамед Ахмед схвана, че сега вече наистина няма да допусна повече възражения и се подчини. По лицето му обаче лежеше стаена злоба като някой застрашителен буреносен облак. Той разседла камилата си и я пусна да попасе. После извади провизии и една половница от чантата на седлото и седна край водата да си вземе вечерята. Преди туй обаче отправи своята Вечерна молитва, която бе пропуснал, тъй като от пристигането му насам слънцето бе залязло и времето на Могреб, първата предписана Вечерна молитва, бе отминало неизползвано. Асакерите също се помолиха, понеже и те бяха извършили същия пропуск.

3. „Господарят с голямата глава“

Бяха запалени много огънове. Пленниците лежаха напълно осветени в пространството между тях, за да можем да виждаме движенията на всеки отделен, а около тях асакерите образуваха верига, която на свой ред бе обхваната от камилите, лежащи в кръг и със спънати предни крака.

Аз също седнах край извора да се нахраня. Бен Нил и Абдуллах се присъединиха към мен. Факир ел Фукара седеше толкова близо до нас, че можеше да слуша разговора ни. Аз нямах повод да върша нещо тайно спрямо него. Той иначе би си помислил, че се боя от него. Предполагах, че сега Бен Нил ще използва случая да предяви отново своя иск относно стария Абд Асл, и правилно, едва що преглътнал последния си залък, той каза:

– Ефенди, аз трябваше да почета вечерята. Сега обаче ти си готов и аз се надявам, че бива да говоря. Ти ми обеща стария факир.

– Чак толкова категорично, както изглежда си мислиш, май не.

– Така е! Ти искаше да узнаеш нещо от него, а после аз щях да мога да го накажа.

– Но аз още не съм го узнал, а за това още има време.

– Няма. Помисли, че лесно би могъл да получиш твърде късно сведенията, които искаш да добиеш от него. Аз знам, че не желаеш смъртта му, и затова се бавиш.

– Аллах ще го накаже!

– Да, но чрез мен!

– Погледни го! Той е старец, един слаб и беззащитен мъж. Може ли да ти даде сърцето да му забиеш ножа в гърдите?

– На Абд Асл му даде сърцето да ни запре в кладенеца, за да загинем. А днес той отново беше готов на едно двайсет и трикратно убийство. Ако го помилваш, ти прегрешаваш спрямо Аллах, който нали е твой бог.

– Това е вярно – пригласи фесарахът. – Аз също витаех в смъртна опасност, както и всеки асакери. Всички ние имаме правото да искаме кръвта на този масов погубител!

– Правилно! Така е! Точно тъй! – прозвучаха одобрителните викове на асакерите.

– Чуваш ли, ефенди? – попита Абдуллах. – Ще поискаш ли на

всички нас да накърниш нашето исконно право? В такъв случай трябва да очакваш, че ние ще си го вземем.

Аз също бях помислил вече по тоя въпрос. Войниците бяха бесни на пленниците. Само уважението, с което се ползвах сред тях, бе съумяло да ги накара да се подчинят на заповедта ми и да зашеметят изненаданите врагове, вместо да ги избият. Аз не можех да гарантирам, че виновните действително ще намерят своето наказание в Хартум. И какво ли щях да мога да сторя, ако моите хора си отмъстяха въпреки волята ми? Да им попреча със сила и заплахи? По-добре да жертвах един, отколкото всички да паднеха под отмъстителните удари, и този един трябваше да е старият факир. Вече бях почти решил да кажа „да“, когато най-възрастният аскери пристъпи към мен и доложи:

– Ефенди, натоварен съм от моите другари да ти изложа една молба.

– Говори тогава!

– Кажы по-напред дали сме били послушни, и дали си доволен от нас?

– Аз мога да дам пред Рейс Ефендина една добра атестация за всекиго от вас.

– Благодаря ти! Да, вярно е, че винаги вършехме каквото поискаше, макар волята ти често да е била неразбираема за нас. После винаги се убеждавахме, че си нацелил правилното, и затова ти си извоюва нашата почит. За един недостатък обаче трябва да те укорим, ако позволиш. Ти като християнин си прекалено снизходителен към враговете ни. Враговете човек трябва да унищожават, за да се съхрани самият той. Ние бяхме обречени на смърт. Твоята разсъдливост ни спаси. Враговете бидоха дадени в нашите ръце, ала ти не желаш да им посегнем. Добре, ние ще те послушаме и този път. Ще ги отведем в Хартум и предадем на Рейс Ефендина. Един обаче трябва да умре, а именно Абд Асл. Ето за какво настояваме. Ако ти не изпълниш тази наша малка молба, няма да можеш да попречиш тук и там някой нож да прободне някое сърце и на утрото мнозина от тези, които искаш да спасиш, да не са вече живи. Решавай!

Ясно изразено наистина! Какво да отговоря? Като християнин бях ли задължен действително да спася Абд Асл, чудовището, и чрез това да подхвърля мнозина други на опасност? Но вероятно можех все пак да постигна целта си с хитрост, като заложа на доброто сърце на Бен Нил! Само да не се лее кръв, додето аз заповядвах! Каквото и да се случеше сетне, нямаше да лежи на моя отговорност. Ето защо привидно се

съгласих с искането.

– Ти изказа напълно разбираемо вашите възгледи, но как мога да разполагам с живота на факира, след като той вече не ми принадлежи? Бен Нил е този, който има първото право на отмъщение.

– Но ти искаш да го лишиш от него, както чуваме?

– Не. Той ще си има правото, ако вие се съгласите да се откажете от вашето.

– При това положение веднага се съгласяваме, ефенди.

– Значи слагате живота на факира в ръцете на Бен Нил?

– Да. – В такъв случай ние се споразумяхме. Кажи го на другите!

Аскери се отдалечи удовлетворен.

– Благодаря ти, ефенди! – заяви младежът припряно. – Сега законът на пустинята ще бъде изпълнен и към позорните деяния на този изверг няма да бъде добавено ново.

– Върви тогава и ръгни ножа в гърдите на вързания старик! Постъпката е достойна за един храбър мъж!

Бен Нил наведе глава и се загледа в земята. Виждах, че се бори със самия себе си. После дигна глава и попита:

– Значи дъртият наистина ми принадлежи и аз мога да постъпя с него според угодата си?

– Да.

– Добре, тогава аз ще си отмъстя.

Той стана и измъкна ножа си. В същия миг скочи и Факир ел Фукара и го задържа за ръката.

– Стой! Това ще бъде убийство, което аз не бива да допусна!

Бен Нил се отърси от мъжа със сила, каквато изобщо не бях подозирал у него.

– Мълчи! Какво право имаш ти да заповядваш тук! Аз обръщам внимание на думите ти, колкото на свиренето на комар!

– Ти самият млъкни, жалък хлапак! Ако пожелаеш, ще те смажа между пръстите си!

– Опитай, де!

Бен Нил, както споменах, беше измъкнал ножа си и Факир ел Фукара изтегли своя. Аз се изстрелях между двамата, изтръгнах оръжието от ръката на Мохамед Ахмед и му повелих:

– Назад, иначе ще си имаш работа с мен!

– Ама и ти с мен! – викна оня вбесен.

– Ха! Та нали вече видя какво постигна.

– Това беше веднъж. Да не би да искаш да притежаваш повече

кураж и ловкост от мен? Един Факир ел Фукара не се бои от никой враг, нито даже от най-силния!

Тъкмо поисках да отговоря и от далечината се разнесе един тон, вследствие на което отговорът остана да лежи на езика ми. Прозвуча като далечния тътнеж на гръмотевица. Аз познавах този тон. Бях го чувал нееднократно, а после винаги се бе касало на живот и смърт между мен и царя на животните.

– И от този ли враг не се страхуваш? – попитах Мохамед Ахмед, показвайки с ръка посоката, от която се бе донесъл тътенът.

– Не, изобщо от никакъв.

– И си готов да излезеш насреща му?

– Да – изхили се той. – Но поставям условието ти да ме заведеш при него.

– Тогава ела!

Взех мечкоубица и прегледах зарядите.

– Бре, какъв герой си бил! – провикна се оня присмехулно. – С една хиена да се биеш!

– Хиена? Ти глух ли си, или още не си чувал гласа на Господаря с голямата глава?

– Господаря с голямата глава? Искаш да речеш...

Той спря по средата. Тътнежът проехтя отново, немного по-ясно отпреди. Едно доказателство, че животното приближава бавно. Но все пак се бе чул малко по-добре, защото камилите започнаха да пръхтят, а водачът-фесарах викна, изпълнен със страх:

– Аллах керим! (Аллах да се смили!) Това е големият лъв от Ел Тайтел. Той ще ни разкъса и погълне.

– Да, той е намерил следата ни и също следата на тоя дързък Факир ел Фукара. Ето защо изрева два пъти – отговорих аз. – Сега ще мълчи и ще се приближи тайно, за да грабне някой от нас за трапезата си.

– Аллах да ни брани от лукавството на тоя опашат шейтан!

– Я гледай, ти се страхуваш, Абдуллах! Как стоят нещата с нашия бас?

– О, ефенди, баса!

– Ти се канеше да правиш онова, което правя аз!

– Да и ще го сторя – съвзе се Абдуллах, ала аз видях „ясновидската“ кремъклияка да трепери в ръцете му.

– Хайде тогава! Към лъва!

– Ти луд ли си?

– Не. Ако тръгна срещу него, ще го открия и убия. Остана ли обаче

тук, някой ще стане плячка за душегубеца.

– Ама не пък точно ти и аз! Моля те да останеш тук! Ако всеки се скрие зад някоя камила, ще бъдем в безопасност.

– Лъвът ще измъкне своята жертва и иззад камилата. Аз тръгвам и този съвършен Факир ел Фукара ще ме придружи.

– Сериозно ли говориш, ефенди? – запита Мохамед Ахмед.

– Та нали искаше да вървиш с мен срещу лъва! Или ще се окаже все пак – нещо, в което ти така надменно се съмняваше, че притежавам повече кураж и ловкост от теб? Да се хвали, може всеки страхливец, ала един Факир ел Фукара би трябвало да...

– Мълчи! – прекъсна ме той. – Идвам с теб.

– Да вървим тогава! А ти, Абдуллах?

– Аз оставам.

– Знаех си го. Храбър си само на голяма уста. Аз ще спечеля ясно-видската кремъклийка.

– О, Аллах! О, Мохамед! О, Абу Бекр и Осман! Моята красива, прочута ясновидска кремъклийка – завайка се той.

– Ако останеш, тя е изгубена!

– Тогава... тогава... тогава идвам с теб, ефенди, все подире ти. Ти само си върви напред, аз идвам, идвам!

Абдуллах трепереше с цялото тяло, ала все пак тръгна, придържайки се постоянно зад мен, та лъвът да не пипне него, а мен. Жал ме хвана за него и на драго сърце сякаш да го оставя, ала той си заслужаваше наказанието. Освен това бях убеден, че още след броени крачки някак си ще се изгуби.

– Повече дърва в огньовете, за да лумнат пламъците по-високо! – повелих още и кръгът от хора и камили остана зад мен.

От асакерите и пленниците не се чу нито звук. Бяха занемели от страх. Те се притиснаха, дирейки закрила, всеки зад тялото на някоя камила. Вътрешно аз бях най-спокойният от всички. Когато мигът на опасността настъпи, всяка боязън трябва да престане, иначе си изгубен, Факир ел Фукара го подтикваше подире ми страхът да не бъде сметнат за страхливец. Абдуллах му беше сторил място и представляваше последният в редицата, когато бяхме прекосили може би наполовина поляната, той видя в края ѝ някакво движение в буша, сгуши се зад единичния храст, край който минавахме, и изкряка:

– Там е, там! О, Аллах, о, Милостиви, о, Състрадателни! Аз оставам неустрашимо тук. Вие търчете напред, та да се спасите!

Е, да, ние трябваше да продължим, за да бъдем видени и

връхлетени от лъва, докато той лежи „неустрашимо“ стаен зад храста!

Аз също бях забелязал движението, което го хвърли в такъв ужас, ала не бе възможно то да е причинено от лъва. Ето защо викнах на бъзливца:

– Продължавай с нас, иначе кремъклийката ти е изгубена! Нали трябва да правиш това, което правя аз!

– Не, не. Аз оставам тук и ще го катурна с един изстрел. Вървете си, вървете! И крещете с все глас, та да го надуе страх от вас!

Абдуллах естествено ни подканваше да крещим само защото трябва да привлечем вниманието на лъва върху себе си. Но хищното животно още изобщо не можеше да е тук. Когато лъвът за първи път изрева, трябва да се намираше на разстояние някъде около три километра. Затова бях отделил време за насмешливи подкани към двамата си придружители. Сега животното беше изминало вероятно три четвърти от това разстояние.

Тъй като ревят бе прозвучал от запад, аз се бях насочил към лежащия в тази посока край на поляната и сега спрях да си потърся някоя изгодна позиция. Предвиждаше се, че за да не създаде никакъв шум, промъкваният се насам лъв ще избегне подлеса. От тази страна тук имаше само едно свободно от храсти място. Там трябваше да се появи той, там трябваше да застана и аз.

Тук се извисяваха две много масивни дървета тхалха⁸, чиито стволлове се намираха непосредствено един до друг. Един гъсто зашумен храст сунут възпираше светлината от огъня и хвърляше дълбока сянка върху мястото.

– Тук ще залегнем – повелих тихо. – Това е най-добрата позиция.

– Защо тук? – прошепна Мохамед Ахмед, като клекна домен.

– Защото лъвът ще се появи тук, приблизително на десет крачки от нас.

– Аллах керим! Защо толкова близо? Ние трябва да отстъпим поназад! Може би на петдесет-шейсет крачки.

– Не. Колкото по-близо, толкова по-добър и сигурен ще бъде изстрелът.

– Ефенди, ти си си изгубил разсъдъка!

– Не, но имам повече кураж от теб. Чувам зъбите ти да тракат.

– Виновен ли съм за това? Ченето ми из един път стана съвсем халтаво.

8. тхалха – червеностеблена мимоза (*Acacia gummifera*) (Б. а.)

– Ръката ти трепери ли?

– Да, един голям мраз лази по ръцете ми.

– В такъв случай не стреляй, когато лъвът дойде, а го остави на мен! Ти или ще улучиш зле, или изобщо няма и по тоя начин ще удесеториш опасността за нас.

– Хем да беше пожелал Аллах изобщо да не бях тръгвал с теб! Аз съм си иначе сербез, ама преднамерено да насочвам върху себе си вниманието на удушвача на хора, това е вече направо безразсъдно дръзко. Да не говорим повече! Той би могъл да ни чуе.

– Та ние само шепнем. Впрочем той още съвсем не е тук.

Факир ел Фукара изпитваше ужасен страх. Ясно чувах как зъбите му тракат и когато сега сложих ръка върху неговата, той нададе висок вик на ужас. Беше сметнал леката ми ръка за тежката лапа на лъва.

Абдуллах, изглежда, междувременно нещо бе наумил. Виждах го ясно как клечи зад хроста си. От мен до него имаше четиридесет крачки и осемдесет до извора, така че можех да пратя дотам, в случай че лъвът се втурнеше нататък, едно точно попадение, фесарахът изпървом бе легнал на земята, а сега клечеше и се маеше нещо с ясновидската кремъклийка. Същевременно накланяше глава настрани, за да надзърта иззад буша. Ето го че вдигна пушката и насочи цевта към мястото, където преди малко бяхме забелязали движението. Какво възнамеряваше? Да не би да се канеше да стреля? Биваше ли да му попреча с едно високо подвикване? Даже и да бях пожелал да рискувам, щеше да е твърде късно, защото той вече натисна спусъка. Ясновидската кремъклийка избумтя като някой старовремски топ, а прикладът ѝ така го „ритна“ по главата, че той се катурна назад. Но бързо скочи и закрещя ликуващо, размахвайки ръце като крила на вятърна мелница:

– Хамдулиллах! Мой е! Аз го застрелях и уцелих! Там рухна той, там лежи в кръвта си той, убиецът, съсипникът на хора и изстребвачът на стада! Ликувайте, мъже, викайте, кряскайте и пейте за неговата кончина, една кончина без слова и чест, кончина на страхливостта и позора! Ефенди, ела, ела скоро насам да ти го покажа!

Непредпазливият човек беше направо извън себе си. В бивака асакерите се надигнаха, повярвали на думите му. Ама по какво ли пък беше стрелял? По всичко възможно, само не и по лъва, защото тъкмо в този момент ветрецът ми донесе онази непогрешима, остро режеща миризма, която при големите диви хищни животни от семейство котки е десет пъти по-силна от тази на живеещите по панаирджийски менажерии и зоологически градини.

– Той го застреля. Да вървим натам, ефенди! – рече Мохамед Ахмед.

– Глупости! Лъвът идва тъкмо от противоположната посока. Той е точно пред нас. Аз вече го подушвам.

– О, Аллах, о, милост, о, закрила и утеха на вярващите! Ти бъркаш! Абдуллах е победителят и аз отивам при него.

Мъжът скочи и хукна. Нямаше да мога да го задържа дори да бях искал, защото вече нямах време за това. Лъвът беше тук! Видях го да се появява под предните дървета на разреденото място, озарен почти като през светъл ден от високо трепкащите огньовете – едно високо над метър, дълго сигурно два и половина метра, необикновено силно животно с гъста, тъмно оцветена грива.

Аз лежах в положение за стрелба. Лъвът обаче бе застанал в лош прицел, а погрешен изстрел не биваше да рискувам. За дълги съображения нямаше време, защото животното видя отдалечаващия се в бяг Факир ел Фукара и се извърна да се спусне след него. Аз изкрещях с всички сили, за да насоча вниманието на лъва върху себе си. Извъртеше ли се хищникът към мен, щях да имам по-добра цел. Но той, изглежда, не чу крясъка ми, най-малкото не го зачете, а се стрелна подир факира – един скок, два скока, три скока. Лъвът бе съгледан от бивака. Асакерите завиха от ужас. Абдуллах също се разкрещя за помощ, сякаш му предтоеше да гори в огнената Геена, а Факир ел Фукара спря с привлечено внимание и се огледа. Като зърна хищното животно зад себе си, краката му се подкосиха от страх и той издигна нагоре молитвено сключени ръце, неспособен да издаде и един звук.

Това бяха само мигове, ала аз се бях възползвал от тях. Стиснал мечкоубиеца в десницата, бях се затичал от скривалището след удушвача на стада, измъкнах револвера с лявата ръка и изстреля последователно шестте куршума, ревейки непрестанно. Това помогна. Лъвът ги чу и се обърна рязко. Аз се отпуснах на колене с бързината на мисълта и насочих пушката. Бях помогнал на другите двама. Знаех го, защото лъвът се хвърля непременно към онзи, който го напада.

Исполинският лъв премери разстоянието с очи. С един скок нямаше да може да ме достигне. Трябваше да направи два и веднага щом докоснеше след първия земята, куршумът ми трябваше да го улучи, в противен случай вероятно вече нямаше да сваря да стрелям втори път. Бяха пъклени мигове, толкова повече че могъщата котка не издаваше нито звук. Сега тя се изстреля нагоре с широко разперени предни лапи. На дванадесет крачки пред мен се приземи и получи първия заряд. По

тялото премина тласък, като ударено отпред. Животното беше добре улучено. Но веднъж напрегната, силата на волята и мускулите още действаше – мощното тяло отново полетя към мен и щеше неминуемо да ме достигне. Ала още преди да е могло това да се случи, вторият ми куршум го нацели във въздуха и аз се метнах далеч настрана, като пуснах пушката и измъкнах ножа от пояса. С изтеглено за удар оръжие се обърнах светкавично и видях за щастие, че подобна отбрана не беше необходима. Лъвът лежеше по гръб, преобърна се, притегляйки спазматично крака към тялото, веднъж на дясната и веднъж на лявата страна, остана там да лежи и изпъна после, с кървава пяна в полуотворената паст, в едно последно движение четирите лапи далеч от себе си. Могщият звяр беше мъртъв! Не беше нужно потвърждение чрез продължително преглеждане. Видях, че куршумите бяха улучили местата, към които ги бях предназначил, сиреч първият през окото в мозъка и вторият отдолу нагоре в сърцето. Въпреки това не посмях все още да докосна животното. Вдигнах пушката, заредих я и бутнах после лъва с цевите. Ако беше издал още признаци на живот, можех да му тегля още два куршума, преди да е съумял да скочи. Но той не трепна, наистина беше мъртъв.

Всичко това се беше случило толкова бързо, че Мохамед Ахмед все още коленичеше, а Абдуллах още стоеше, крещейки, до храста си. Асакерите бяха преустановили своя вой, тъй като не се виждаха вече заплашени. Аз тръгнах към Факир ел Фукара и го хванах за ръката да го изправа.

- Какво коленичиш и се молиш още? Людоедът е мъртъв.
- Мъртъв? – повтори той като отсъстващ духом последната дума.
- Да, мъртъв. Няма защо повече да се страхуваш.
- Хамдулиллах!

Само това славословие към Аллах изговори още Мохамед Ахмед. После стана и навлезе в гората, без да се интересува от лъва, определено един странен начин да се отблагодари на своя животоспасител. Чул думите ми, фесарахът попита:

- Сигурно ли е наистина, че е мъртъв?
- Съвсем сигурно.
- Значи човек може да го разгледа и попипа?
- Че защо не?
- В такъв случай ще повикам асакерите, за да възхвалят нашата победа.

„Нашата победа“ каза Абдуллах. Е, аз бях любопитен да видя

поваления от него лъв! Най-напред бе огледан моя. Но спътниците ми приближиха не бързо и в буйна радост, а колебливо и мълчешката. Измеренията на лъвското тяло дори в смъртта вдъхваха толкова уважение, че бяха необходими многократни уверения от моя страна, преди един аскери да се осмели да хване главата на животинския труп и да я килне на другата страна. Когато хората се убедиха по този начин, че наистина не съществува никаква опасност, боязливата тишина се превърна в горделиво оживление. Абдуллах постави началото, като се възкачи на тялото на лъва, натрапвайки се за оратор, и подхвана по следния начин:

– Хвала на Аллах и слава на Пророка! Този ден е ден на победата. Потвърдете го, вярващи!

– Да, хвала, слава, победа! – закряхаха аскерите, приближили всички. Само верният на дълга си Бен Нил бе останал да пази пленниците.

– Вие чухте – продължи говорителят – за Лъва от ел Тайтел, чиято паст зееше широко и всяка седмица поглъщаше един последовател на Пророка. Потвърдете го приятели и спътници на двамата герои на деня!

– Потвърждаваме го! – прозвуча отговорът. Под „дваемата герои“ естествено имаше предвид себе си и мен. Той продължи:

– В търбуха на Господаря с голямата глава са погребани стотици мюсюлмани. Днес той дойде при този извор, за да продължи своите престъпления. И тогава лумна гневът на войните, яростта на най-прочутите бранници в Африка. Те, именно Кара Бен Немзи ефенди и Абдуллах Бен Калаун ес Сеияд, потеглиха срещу ненаситника. Викнете хвала и слава за тях, о, свидетели на техните дела!

– Хвала, слава, хвала! – прокънтя околоръст.

– Удушвачът на живите не дойде сам, а водеше със себе си един непризнаващ Аллах спътник по безчинства. Тоя спътник – дано Аллах натика душата му тялото на някое куцо куче! – има безогледната дързост да се изпреди насреща ми. Аз бях обзет от сърцатото желание да унищожа това чудовище и като насочих моята ясновидска кремъклийка към него, го прокудих от Страната на живите, гътвайки го с един изстрел. Той лежи там, в края на шубрака, озарен от лъчите на моето геройско дело, и аз подир малко ще ви го покажа, за да можете да викнете: Срам и позор за него! Мен обаче, победителя, възхвалете с един трикратен триумфиращ вик!

На подканата му бе откликнато. А после бърбицата намери за подобаващо да се позанимае и с моя милост:

– Тъй като аз застрелях живия гроб на толкоз много правOVERни,

часовникът и далекогледната тръба ми се полагат, понеже ги спечелих. Аз сторих, както бе поискано, същото като ефендите. Срязях също като него един четириног господар с глас, наподобяващ гръмотевица. Да, аз даже катурнах моя преди той неговия. Този лежи под краката ми, опънат в собствената си кожа, която би трябвало на живо да му се смъкне от тялото. Ефендите се нуждаеше от два изстрела, за да го убие, докато на мен ми бе нужен само един куршум.

Въпреки това този победител също трябва да си получи своето възграждение. Викнете и за него три пъти хвала!

– Хвала, хвала, хвала! – се разнесе за мен.

– Сега героите и победителите са почетени, а съдбата на победения е да бъдат подиграни и оплюти. Удряйте тоя унищожител на човешкия род! Блъскайте го, теглете го и го щипете! Дърпайте го за опашката и ушите, наречете го с имената, които му подобават, та неговата страхлива душа да потъне в един безмерен срам и се задуши! Емнете се върху него, оскубете козината му, съдерете кожата му, за да си вземат подобните нему един предупредителен пример и не се осмеляват повече да налитат на следовниците на Пророка, а се задоволяват с месото на камили, овце и кози! Аз казах. Да бъдат прославени победителите! Хвала, хвала, хвала!

Асакерите присъединиха акламациите си, а Абдуллах слезе от лъва, върху който сега всички се нахвърлиха. Мъртвото животно беше обработвано с ръце и крака по такъв начин, че се видях принуден да им заповядам да спрат, за да спася красивата кожа. Постигнах го най-бързо, като надвихах всеобщата гълчава:

– Стига, престанете, правоверни! Тоя удушвач от Ел Тайтел вече е достатъчно опозорен. Нека сега подирим прочутия лъв, на когото Абдуллах взе живота! Моята душа копнее да се наслади на неговата гледка.

– О-о, ти безкрайно ще се радваш, ефенди – увери споменатият. – Моят лъв е почти още един път по-голям от твоя, защото главата му стърчеше високо над храстите, в които се таеше. Аз спечелих баса и ти сигур няма да ме избудалкаш с печалбата, както аз при обратното положение тозчас щях да ти връча твоята. Аз заставам отпреди ви, мъже. Следвайте ме и образувайте триумфалното шествие до арената на битката, където моята слава спечели първата награда!

Аз изобщо не се страхувах за изхода на нашия облог. Сега отгатнах кой беше лъвът, чиято глава стърчала високо над храстите. Нашите камили лежаха край извора, ала животно на Факир ел Фукара, което бе

пасло свободно, вече не се виждаше. То е било навлязло в буша, гризейки младите клонки, и сметнато от единия от „героите на деня“ за лъв, бе най-малкото наранено.

Процесията безмълвно се раздвижи. Мъжете сега отново трябваше да бъдат предпазливи, тъй като още не знаеха дали вторият лъв е също мъртъв, или само ранен, колкото повече приближавахме мястото, толкова повече забавяше крачка вървящият начело Абдуллах. Накрая той спря и се обърна назад към мен.

– Ефенди, ти нали се убеди в моето геройство?

– Напълно, защото ти повали най-голямото и прочуто животно на пустинята. За съжаление се опасявам, че Мохамед Ахмед няма да ти е благодарен за това.

– Аз хич не го и очаквам, защото той беше застрашен не от моя, а от твоя лъв. Така че нека отправи благодарността си към теб. А ти сега ела и тръгни начело! Знаем, че твоите очи са по-остри от моите.

– Лъжеш се. От време на време аз виждам много зле и лесно може да се случи да сметна някой лъв за камила. Какво оскърбление би било за теб, ако изпадна баш в една такава заблуда! Ти си победителят, крачи си начело!

Абдуллах бе принуден да се помири. Но неговият кураж, изглежда, вече „стигаше края на земята“, защото той се предвижваше по такъв начин, сякаш ходеше по яйца. Само след шест-седем крачки спря пак, посочи напред и доложи с приглушен глас:

– Аллах керим! Ей там лежи. Виждам два от краката му да мърдат. Ефенди, какво да правим сега?

– Само все напред.

– Ама лъвът ще хапе! Той още не е мъртъв, а само ранен.

– Тогава приближи и му прати още един куршум! Вярно, това ще намали славата ти, тъй като сетне вече няма да можеш да твърдиш, че на мен ми е бил необходим един куршум повече от теб.

– На тая слава хич и не държа. Веднага ще ти го докажа. Аз имам само един куршум в кремъклийката. Твоята пушка обаче е двуцевна. Ти следователно си къде-къде в по-изгодно положение да светиш напълно маслото на излапвача. Стори го, ефенди, отстъпвам ти предимството!

– Моята скромност не ми позволява да ти изпълня желанието.

– Това е много хубаво от твоя страна, ефенди, ама... о, Аллах, той пак раздвижи краката си и чуваш ли фученето? Разлютен е. Аз ще заста на отзад!

Нашият „герой на деня“ се совна край мен и асакерите и потърси

зад тях сигурност пред „лъва“. Този действително бе дал един доловим признак на живот, ала това не бе яростното фучене на отпадащо диво животно, а болезненото хъркане на една ранена камила. Асакерите също се отдръпнаха изплашено назад. Аз обаче останах и казах на фесараха:

– Е, в такъв случай ще ти покажа колко е голяма наличната опасност. Това не са задните лапи на лъв, а краката на камила.

– Ти се лъжеш, ефенди, лъжеш се! Твоите очи са лоши. Ти самият каза, че сегиз-тогиз вземаш някой лъв за камила!

– А пък ти камилата за лъв. Веднага ще получиш доказателството. Да, това животно е значително по-високо от лъва, който аз прострелях. Това изобщо не е лъв, а камилата на Факир ел Фукара! Ето, гледай тук!

Аз отидох и разгърнах клоните на буша. Тогава спътниците ми видяха лежащата камила. Беше улучена в задния крак. Сега страхът на асакерите из един път премина. Те се сбутаха насам и избухнаха в гръмък кикот.

– Какъв лъв, какъв страховит звяр! – провикна се един от тях. – Абдуллах ни избави от една ужасна опасност! Той е най-прославеният ловец на лъвовете в цялата страна! Извисете гласове, мъже, да го възвеличаем!

– Хвала, хвала, хвала! – хилеха се и ликуваха те. Възхваленият не отговори и се измъкна от по-нататъшните изрази на почит, като побегна и се скри в шубраците. Камилата не можеше да се изправи, понеже дясната ѝ бедрена кост бе строшена. Тя трябваше да бъде убита. Тъкмо в този момент се върна от гората нейният собственик. Той дойде при мен, подаде ми ръка и каза така, че всички да могат да го чуят:

– Ефенди, прости ми, че те напуснах, без да ти благодаря. Беше прекалено ужасно. Лакомецът ми беше турил око и без теб щях да бъда разкъсан. Ужасът ми бе отнел говора и аз не можех да ти кажа нито дума. Избягах в тъмната гора, за да възхваля в уединение Аллах. Сега мога отново да говоря и ти казвам благодаря. Ти си мой приятел и брат! Враждебността, с която се отнасях към теб, изчезна. Искаш ли да ми простиш?

– На драго сърце – отвърнах аз, като му разгърсих ръката.

– Тогава ми кажи как да ти услужа, та моя голям дълг поне малко от малко да мога да изплатя.

– За дълг не може да става дума. Аз ще взема кожата на лъва и ще бъда доволен от тази награда.

– Разбирам, ти отблъскваш от гордост благодарността на един мъж, който те е оскърбил. Но аз също имам чувство за чест, което ми

запретява да допусна изцяло да ме отпратят. Ще помисля и се надявам да намеря някаква възможност да ти сторя услуга, която да бъдеш принуден да приемеш. По-късно, когато чуеш по-подробни неща за мен, ще съзнаеш, че целият ислям, целият Ориент ти е задължен. Тук лежи камилата ми. Какво ѝ се е случило?

– Фесарахът я застреля, смятайки я за лъв.

– Тоя будала! Страхът го е заслепил. Тежко ли е ранена?

– Да, не може да се изправи и ако разрешиш, ще я избавя от мъките.

– Тъй да бъде. Но какво ще правя без ездитно животно?

– Аз ще ти подаря една от плякосаните камили. Сега нека завлечем лъва до извора, за да му снема кожата.

Пратих на камилата милостивия куршум. После бяха потребни осем асакери, за да бъде повлечено могъщото тяло на лъва. Той бе замъкнат до един от огньовете, където аз му съблякох жълто-кафявия „мундир“, както се изрази Бен Нил. Мъжете говореха само за лъва. Абдуллах се дотътри с оклюмала стойка и беше обсипан с подигравателни хвалебствия. Той ги понесе, без с една дума да отвърне, и това бе най-доброто, което можеше да стори. Въздишайки, остави настрана своята прославена кремъклийка.

– Ей къде лежи, ефенди. Аз не мога да ти я дам, защото това би било прегрешение спрямо праотеца на моите деди. Ако си наистина толкова жесток, да ми я ограбиш, вземи я!

– Да, ще я взема, защото тя е моя законна, напълно заслужена собственост.

Абдуллах бе разчитал на моето милосърдие. Като видя сега обаче пушкалото в мое владение, плесна ръце над главата и се завайка:

– О, Аллах, о, небеса, о, дълбока горест на моята душа! Сега аз съм лишен от славата на моите прадеди, ограбен от завещанието на моите предци и не бива вече никога да се покажа в селата на моето племе. Не ми остава нищо друго, освен да се облея в сълзи и потъгна в плач. Сърцето ми плува сред талазите на бездънна печал, а животът ми чезне под водата на душевната болка, о, Аллах, Аллах!

На мен и през ум не минаваше да задържа кремъклийката. Взех я само временно, за да накарам фесараха да се разкае мъничко за самохвалствата си. Той се изпъна на земята, забули лице с пребрадката си и от този момент изпадна в пълно мълчание. Толкова по-шумни и оживени бяха асакерите, които не се уморяваха отново и отново да обсъждат лъвското приключение.

4. Махди

Когато най-сетне към полунощ в бивака настъпи по-голямо спокойствие, Бен Нил счете за уместно да се върне към своето намерение. Бе изисквал наказанието на Абд Асл. Беше прекъснат от нападението на лъва и сега настоя да уреди работата. Когато Мохамед Ахмед чу това, изправи се и ми каза:

– Ефенди, преди малко аз имах такова поведение, за да защита живота на този, когото искате да съдите, защото той е мой приятел. Ние се знаем много по-отблизо, отколкото подозираш. Но аз осъзнавам, че съм твърде слаб срещу вас. По-нататък ти ме избави от лъва и аз ти дължа благодарност. Ето защо не искам да ти се противопоставям. Следователно няма да се бъркам в тая работа. Но очите ми не бива да гледат смъртта на един приятел, поради което ще се оттегля, докато всичко отmine.

Факир ел Фукара се отдалечи извън кръга от камили и седна там така, че да е с гръб към нас. Бен Нил застана, точно както преди, с ножа в ръка пред мен.

– Значи разрешаваш сега да си отмъстя, ефенди?

– Да. Отговарям ти така, както вече ти отговорих: щом считаш за достойно от твоя страна, да намушкаш един слаб, безпомощен старик, стори го!

– Аз зная какво дължа на моята чест и ще ти покажа, че постъпвам съобразно нея.

– Прави каквото искаш! Старият е предаден в твоите ръце. Но преди да си вземеш отмъщението, искам да поговоря с него.

Отидох с Бен Нил при Абд Асл, който бе чул всичко и знаеше какво го застрашава. Чертите на лицето му бяха неподвижни, така че човек не можеше да отгатне какво става в него.

– Ти знаеш какво ти предстои. – казах. – Уреди си сметките с живота и Аллах!

– Който ме убие, е убиец – изсъска той.

– Мисли и приказвай каквото искаш, това не може да те спаси. След броени мигове ти ще тръгнеш по Ес Сирет, Моста на смъртта. Облекчи съвестта си. Може би Аллах ще бъде милостив към теб.

– Аз не се нуждаю от милост. Да изтребваш неверници и техни съмишленици, не е грях, а заслуга, която Аллах възнаграждава.

– Нейсе, остана си на това мнение! Щом считаш смъртта от нож за

възнаграждение, то не мога да имам нищо против. Ти се домогваше до живота не само на мен, християнина, но и до този на моите спътници, а те са мюсюлмани. По-нататък, ти знаеш, че за Рейс Ефендина е подготвена гибел. За тая работа ти не можеш да отговаряш пред Аллах и аз ти давам възможност да стоиш надалеч от този грях, като ми кажеш каква опасност витае над него.

По лицето му плъзна подигравателно ухилване и той се изплю пред мен.

– Плюя и на теб, и на смъртта, защото не се боя ни от теб, ни от нея. Моите дни са отбелязани при Аллах и без неговата воля ти не можеш да отнемеш и една минута от моя живот. Значи няма как и на акъла да ми дойде да ти кажа дума за това, което искаш да знаеш. Убийте ме, кучи синове! Аз ще мълча!

– Добре, Абд Асл ще си има своята воля – намеси се мрачно Бен Нил. Достатъчно умни сме и без сведенията на този възрастен мъж да узнаем какво заплашва Рейс Ефендина. Така че той може да отпътува за Джахеннема.

Младецът коленичи до него, разтвори отпред дрехата му и постави върха на ножа върху гърдите му. Абд Асл, изглежда, не беше очаквал, че нещата ще добият сериозен характер, защото закрещя изплашен.

– Спри! Помисли, че аз съм свят факир, на когото никои не бива да посяга! Аллах ще те обрече за това убийство на Вечните мъки в Джахеннема.

– Ти да си светец? – изсмя се Бен Нил. – Звяр си ти, хиляди пъти по-лош от лъва, който убихме! Нещата си остават така. Заминавай за пъкъла, където всичките милиони шейтин с радост те очакват!

Върхът на ножа на Бен Нил проникна бавно, много бавно – само през кожата, както видях. Старият се извъртя настрана, зави показва съдържаания досега смъртен страх.

– Не, не! Не желая да умра. Не искам, не мога, да умра. Пощади ме, пощади ме!

– Гледай ти, как си можел да се преструваш, гиди дърти бззливецо! Сега ужасът се втурна в теб – подигра се Бен Нил.

– Милост, милост! Остави ме да живея!

– Може и да ти подаря живота. Назови ми опасността, която застрашава Рейс Ефендина!

– Ще ти я... ще ти я кажа!

– Тогава бързо, изплюй камъчето, иначе ръгам!

– Той ще бъде отровен в Хартум.

– От кого?

– От...от...от муца'бира Нубар.

– Значи от фокусника, който нееднократно опита да отнеме живота на Кара Бен Немзи ефенди? Как се тъкми да извърши деянието?

– Нубар е подкупил един аскери, който е фарран⁹ при хората на Рейс Ефендина. Той ще даде на фаррана отрова да я тури в тестото, когато пече кисра¹⁰ за рейса.

– Ще се закълнеш ли, че говориш истината?

– В Аллах, Пророка и живота и учението на всички халифи.

– Виждаш, колко бързо узнах онова, което не искаше да ни кажеш!

И ние незабавно ще изпратим един бърз хаберджия да предупреди повелителя. Смъртният страх ти отвори устата. Но за твой яд нека ти кажа, че всъщност хич не бе нужно да правиш това признание, тъй като на мен и на ум не ми идеше да омърся честта си, като намущкам един стар вързан мъж, на туй отгоре такъв страхливец. Да, аз искам да си отмъстя, но не да заколя противника си. Нека Аллах отсъди между тях и мен. Аз искам да се бия, ала не с теб, защото съм млад и силен. Избери един от твоите мъже! Ще го развържа и ще му дам нож. Аз също ще съм въоръжен с камата си и ще се бием на живот и смърт. Победи ли ме той, ти си спасен. Поваля ли го обаче аз, ще умрете и двамата, защото той се бие за теб и ти ще споделиш съдбата му. Ефенди, надявам се, няма да ми откажеш разрешението си за този двубой.

Беше много почтено от страна на храбрия младеж! Въпреки това нещата не ми харесваха. Бен Нил беше смел и за неговите години също необикновено силен и ловък. Дали обаче можех да очаквам победа от него, не знаех. От само себе си се разбираше, че старият ще избере най-добрия боец. Питаше се само дали можех да не дам съгласието си. Едва ли. Бен Нил можеше да прави каквото му отърва. Повдигнах, наистина, един полугласен протест, ала той отклони.

– Не се кахъри за мен, ефенди! Знам какво правя. Ти още не си ме виждал в такава битка и вероятно се страхуваш за мен. Но аз ти заявявам, че не изпитвам страх.

– Той ще изправи насреща ти най-силния мъж. Имай го предвид!

– Това ще ми е по-приятно, отколкото ако трябва да се меря с някой слабак. Значи си съгласен?

– Да, дръж се храбро! Не прибързвай и хем пък да не гледаш към

9. фарран – хлебар (Б. а.)

10. кисра – питки от брашното на негърско просо (Б. а.)

ножа, а в очите на противника! Опитай също да застанеш така, че светлината да пада на него отпред, пък на теб отзад!

Неочаквано за мен старият избра мнимия дяллаб. Сред пленниците имаше мъже, по-високи на бой и по-крепко сложени от него. Може би избраникът притежаваше по-голяма ловкост и обиграност в двубоя. А може да бяха уговорили някакво коварство. Те лежаха един до друг и на мен не ми се бе изплъзнало, че скришом бяха говорили помежду си. Реших да се държа в готовност за всеки случай.

След снемането на вървите, дяллабът получи нож. Той се протегна, разкърши се и разтърка краката си да възвърне еластичността на мускулите.

– Ще се разсъблечем и бием само по шалвари, голи до кръста – каза му Бен Нил.

– Защо? Нека си останем, както сме си!

– Не. Както аз казвам, тъй ще стане.

Дяллабът възрази още няколко пъти, ала трябваше да се примири. Защо не искаше да свали горната си дреха? Без нея нали по-лесно щеше да се бие. Хм-м, да бяга ли се канеше?

– Та ако ме убиеш, Абд Асл запазва живота си-продължи Бен Нил. – Убия ли те аз, то и той ще загине веднага от ножа ми. Ти значи държиш в ръката си не само твоя, но и неговия живот. А сега кажи дали си готов.

– Готов съм, можем да започваме.

Те застанаха един срещу друг в средата на нашия кръг. Определени правила не бяха предписани, но аз отправих към дяллаба едно късо предупреждение.

– Внимавай за краката си!

– Излишно е да ми го казваш – ухили се она. – Животът обитава сърцето. Бен Нил значи няма да вземе да ме ръга по краката.

Той не обърна внимание, че бях придърпал до себе си карабината „Хенри“, така че да мога мигновено да я насоча към него.

– Хайде сега – рече Бен Нил. – Ела насам!

На другия изобщо не му хрумваше да го послушат. Те се придвижиха на няколко пъти из кръга, като се държат зорко под око. Внезапно дяллабът скочи към Бен Нил, а този отстъпи встрани, за да избегне ножа. Но атаката бе само финтова, защото едва Бен Нил се бе отместил настрана и дяллабът се стрелна покрай него, скочи над главите на двамата асакери, които му седяха на пътя, и хукна между камилите да стигне в гората. Предположението ми значи се бе оказало правилно. Аз бях

насочил вече пушката и натиснах спусъка още преди да е изминал три четвърти от пътя. Той се срина напред, изправи се бързо, ала пак се строполи. Бях се целил в крака и улучил.

Асакерите се втурнаха начело с Бен Нил към него, а аз останах спокойно да си седя. Те довлякоха обилно кръвотечащия дяллаб, при което не се отнасяха, наистина, много деликатно с него. Когато той се свлече пред мен, заявих:

– Ти ми се измя, когато те предупредих. И все пак имах право, като те призовах да внимаваш за краката си. От това отново схващаш, че не е възможно да надхитриш един християнски ефенди.

Прегледах му крака. Куршумът не бе останал в раната, беше ранил пищяла. Направих му временна превръзка.

– Трябва двойно да овържем кучия син и да го държим по средата ни – рече Бен Нил.

– Не – отвърнах. – Скоро той ще получи треска от раната и като почне после да бълнува, ще ни смущава съня. Отнесете го отсреща при двете дървета кафалах¹¹, сложете го да седне до едното и го вържете с гръб към него така здраво, че и главата си да не може да помръдне! Междувременно нека Абд Асл определи друг мъж, с когото да се биеш.

Тази заповед навярно се стори странна на моите хора, ала те я изпълниха, без да направят някаква забележка.

Бягството на мъжа ми беше понятно. Той трябваше да потърси Ибн Асл, синът на стария, за да го уведоми, че нападението не е успяло и ловецът на роби да дойде и освободи пленниците. Абд Асл беше ядосан от неуспеха на този план, както прочетох по очите му. Той избра друг мъж за битката и този като противник наистина изглеждаше по-опасен от дяллаба, избран вероятно защото бе добър бегач.

Сегашният противник на Бен Нил имаше наситено тъмния цвят на негр. Гърдите му бяха широки, а костната система много здрава. Въпреки това Бен Нил не прояви безпокойство. Те стояха на пет крачки един от друг, съвсем смълчани и неподвижни. Никой не изпускаше поглед от очите на другия. Из един път черният направи един дълъг, тигърски скок към Бен Нил и замахна за удар. Възнамерявал бе да го изненада. Младежът обаче светкавично се дръпна встрани, извъртя се с къс напречен скок, озовавайки се по тоя начин зад противника, още преди онзи да е съмнял да се обърне, и му заби ножа до дръжката в гърба. Чернокожият се сгромоли там, където стоеше. Острието, както се установи

11. *Bosvellia papyrifera* (Б. а.)

по-късно, го бе пронизало в сърцето.

– Аферим алек! (Браво, браво!) – закрещяха високо асакерите от радост. – Беше чудесно, великолепно! Още с първия удар го свали. Кой би могъл да го повярва, Бен Нил, Сине на храбростта!

Младежът се обърна спокойно към мен.

– Виждаш ли сега, ефенди, че не е нужно да ми береш страха? Аз щях да победа този мъж, ако ще да беше два пъти по-силен. Моето око е остро, ръката ми сигурна, а сърцето ми не познава тревога, която да стъмнява погледа. Абд Асл нали си ми принадлежи?

– Да – отговорих аз, любопитен как ще постъпи сега. В случай че Бен Нил поискаше да ръгне старчока, щях да го помоля за отсрочка. Той се наведе над черния и издърпа ножа. Огледа кървавото острие, поклащайки леко глава.

– Имаш право, ефенди, голяма отговорност се крие в убийството на човек. Тази кръв ми е противна. Мислиш ли, че Рейс Ефендина ще накаже строго стария, чийто живот ми принадлежи?

– По най-строг начин!

– В такъв случай ще му подаря живота. Черният се би за стария и умря за него. Ето защо ще се задоволя с това, което се случи. Ти съгласен ли си?

– Много се радвам да чуя такива думи от теб. Твоето решение ти прави повече чест, отколкото би постигнал със смъртта на стареца.

– Но искам по-късно да бъде най-строго наказан!

– Ще се погрижа това да стане. И за да не може да разпореда пак някой опит за бягство, отнесете го отсреща при дялбаба и го вържете за въртото дърво кафалах!

Старият беше помъкнат от няколко асакери, а Бен Нил попита учудено:

– Защо нареди да отнесат там двамата? Тук все пак щяха да са ни по-сигурни.

– Това е вярно. И ние пак ще ги докараме тук. Преди туй обаче искам да узная какво е замислено срещу Рейс Ефендина.

– Та нали вече го знаеш!

– Не, защото тая работа с отровата и хлебаря беше лъжа. Иди сега и седни при тях като пазач. Аз ще се промъкна зад вързаните и като залегна после зад гърба им, ти ще се отдалечиш. Така те ще помислят, че са сами, и ще заговорят помежду си.

Бен Нил тръгна и седна при двамата. Дърветата кафалах растяха непосредствено едно до друго и странично от нашия бивак, а двамата

пленници бяха вързани за стволите с лице към нас. Те можеха да видят ясно всеки, който станеше, но не и да определят кой от нас липсва, докато седяхме. На това се градеше моят план.

Няколко асакери трябваше да образуват плътен кръг около трупа на черния и да се правят, че разговарят относно мъртвеца. Тази група щеше да ми предложи укритие да се отдалеча незабелязано. Когато хората се наредиха, аз се измъкнах. Двата пленници седяха вдясно под дърветата. Аз се стрелнах наляво, а точно по средата стояха асакерите, така че двамата вързани нямаше начин да ме видят. Едва когато достигнах гората, войниците насядаха, за да повторят отново при завръщането ми процедурата.

Вървах, прикрит от дървета и храсти, по края на гората, додето описях един полукръг и стигнах в гръб на подслушваните. После се промъкнах и залегнах зад тях. Бен Нил ме бе видял да идвам, защото седеше с лице към мен. Когато залегнах на подслушвателния си пост, той се изправи, тръгна напред-назад и после бавно се отдалечи като някой, който от скука се кани да извърши кратка разходка. Това не направи впечатление и предизвика желанието ефект, защото дяллабът каза на Абд Асл:

– Бързо, бързо, преди да се е върнал! Какво имаме да обсъдим?

– Нищо – изръмжа злобно старият.

– Но все пак трябва да съставим някой план!

– Не знам никакъв. Аллах да затрие седем пъти проклетия ефенди в най-дълбоката провала на Джаханнема! Де само да беше се изскубнал! Как бързо можеше да стигнеш до джезире¹² Хасание и да уведомиш моя син. Той щеше да се спусне с хората си по Нил и оставяйки кораба си в Макауи или Кетена, да тръгне насреща ни, за да ни освободи. Сега тази възможност е пропусната.

– Нима няма друго спасение? А си помисли за Мохамед Ахмед, Факир ел Фукара! Той е правил далавери с нас и при това е имал големи печалби. Че той пристигна тук при водата, е може би щастие за нас. Той ще стори всичко възможно, за да ни спаси.

– Работата се размина. Християнското куче му спаси живота и той ще го остави на рахат.

– Мохамед Ахмед на самия Кара Бен Немзи няма да стори нищо, но може по косвен начин да ни помогне. Ако знае, че синът ти се намира на джезирето, следва да се очаква, че ще го извести. Трябва да

12. джезире – остров (Б. а.)

поговориш с него!

– Няма да ми разрешат, а и да разрешат, ефендите при всички случаи ще присъства, за да чуе всичко.

– Какво значение? Две-три думи казани бързо на шиликски и готово. Тоя език сигурно е непознат на ефендите, докато Факир ел Фукара го знае и ще се ориентира в нещата.

– Това е вярно. Ще направя опит. Излезе ли успешен, спасението е възможно, но пък Рейс Ефендина ще се изплъзне на моя син.

– Как тъй?

– Ибн Асл го е примамил към джезирето. В негова близост има дълбоки, тъмни гори от дървета сунут, които Рейс Ефендина не бива да напусне. Ако това покушение се удаде и нашето нападение бе успяло, бихме били отървани от тези двама души, продължавайки да се занимаваме несмушавано като преди с ловитба и търговия. Предводителите, а не асакерите, са тези, от които следва да се опасяваме.

– Ако не се намери никакъв спасителен изход, какво ни очаква по твое мнение сетне в Хартум?

– Е, нещо много лошо сигурно не. Ние трябва да бъдем предадени на Рейс Ефендина. Той обаче няма да се намира там, а ще падне под ударите на моя син. Прекалено строги съдии значи няма защо да очакваме, толкова повече че нашият главен обвинител е франк, християнин. Ако отречем всичко, надявам се, хората ще повярват повече на нас, отколкото на него.

Двамата продължиха да говорят, ала аз приех, че по-нататъшните им приказки ще са без значение за мен, и ето защо се изтеглих. Виждайки това, Бен Нил се върна при дърветата кафалах, а асакерите отново се събраха в група, за да ми осигурят прикритие. Достигнах мястото си, без двамата подслушани да си имат понятие, че съм проникнал в тяхната тайна. Късо време след това Бен Нил дойде да ми доложи, че Абд Асл искал да говори с мен. Значи опитът, да ме надхитри, щеше да бъде напразен сега. Отидох отсреща и запитах стария какво има да ми съобщи.

– Ти беше предал живота ми в ръката на Бен Нил – каза. – Той ми го подари. Ще ми остане ли сега съхранен?

– Решението зависи от Рейс Ефендина.

– И ти ще ни отведеш в Хартум?

– Да. Защо питаш?

– Заради една работа, която ми е налегнала сърцето. Ако ме предадеш на Рейс Ефендина, аз съм изгубен. Ти поне си даде труда да ми спасиш живота. Той обаче е неумолим и знам, че без милост и състрадание

ще нареди да ме разстрелят или обесят.

– Това е много вероятно – потвърдих.

– Щом ти самият го казваш, значи е сигурно. Следователно аз трябва да се подготвя за смъртта и ти ще ми помогнеш, защото знам, че вашата вяра учи, че от това приготовление зависи Вечното блаженство.

– Това е вярно. Който си отиде без разкаяние и покаяние в своите грехове, той е изгубен.

– Аз се разкайвам и бих желал най-вече да изтърколя от душата си едно деяние, което ми тегне на съвестта. Ти не си слуга на отмъщението. Искаш ли да ми помогнеш в това отношение?

– С удоволствие – заявих аз, любопитен какво ли ще надрънка, за да ме метне.

Абд Асл подхвана работата много благочестиво и привидно примирен със съдбата си, което само още повече засили антипатията ми към него. Той направи печална физиономия и продължи с най-мекия тон, на който гласът му беше способен:

– Да, един голям, тежък грях обременява моята съвест. На мен много ми се иска да го отърколя, а пък съм убеден, че Рейс Ефендина няма да ми даде възможност да го сторя. Ето защо се обръщам към теб. Щастие е, че Факир ел Фукара сега е тук, понеже само той познава нещата така точно, както е необходимо, и по тая причина е единственият, към когото мога да се обърна. Би ли ми разрешил да говоря с него?

– Хм-м! – изфабрикувах аз усъмнена физиономия. – Ти искаш нещо, което всъщност не бива да позволя.

– Можеш да присъстваш и чуеш всичко!

– Това не ме успокоява. Какво сега, ако ме заблуждаваш и се тъкмиш да дадеш на Факир ел Фукара някакъв иширет, който цели освобождението ти?

– Само че това е невъзможно, ако ти си там!

– О-о, много лесно е възможно то. Та нали е необходимо само така да поставиш думите, че аз да не ги разбира, но той да схване техния смисъл.

– Такъв майстор в приказките аз не съм, ефенди. Аз ще говоря бавно и ясно, че ти да можеш като на везни да претегляш и отмерваш всяка дума. По отношение на хитрост и съобразителност никой не може да се равнява с теб. Мислиш ли, че сега не можеш да се осланяш на тези си достойнства? Ако имам задни мисли, ти много по-скоро ще ги прозреш, отколкото Факир ел Фукара, когото бездруго далеч превъзхождаш по проницателност.

Абд Асл ме четкаше, за да преодолее привидното ми двоумение. Аз не му отказах услугата, да дам вид, че похвалата ми е въздействала.

– Приказките ти са излишни, понеже аз най-добре познавам себе си и качествата си. Вярно, че нито на теб, нито на Мохамед Ахмед би се удало да ме измамите. За тая цел вие двамата сте твърде глупави. Аз ще изпълня желанието ти, тъй като то е безопасно за мен.

– Благодаря ти! – рече старикът хрисимо, макар да го бях нарекъл глупав. – Имаш право. За вас не съществува никаква опасност, защото ти ще можеш да чуеш всичко.

– Нищо няма да чувам, не ми се иска пожеланата беседа да бъде смущавана от моето присъствие.

– Значи ще мога без свидетели и надзор да приказвам с него? – не съумя да прикрие напълно радостта си Абд Асл.

– Да, поне от нас никой няма да ви смущава. Дали този така наречен дяллаб бива да слуша, това си е твоя работа. Сега ще ти пратя Факир ел Фукара и ти давам цели десет минути на разположение да говориш с него. Виждаш колко съм великодушен. Не злоупотребявай с това, защото зле ще си изпатиш. Аз съвсем сигурно ще усетя, ако поискаш да ме измамиш.

– Не се кахъри, ефенди! Аз имам честно намерение, пък и твоята доброта така ме покърти, че даже да бях запланувал някое вероломство, сега щях да се откажа от него.

– Добре, ако наистина е така! Слушал ли си някога за благочестивия марабут, комуто един дух донесъл езиците на дванайсет говорещи гарвана и ушите на дванайсет млади орли?

– Да. Той трябвало да ги изяде и после говорел езиците на всички хора и животни и чувал до най-голяма отдалеченост всичко, що кроели неговите врагове срещу него.

– Е добре. Аз ти казвам, че също съм ял такива езици и уши. Значи внимавай! Аз чувам всичко!

Тръгнах си и тутакси получих доказателство, че хич не ми е нужно да ям орлови уши, тъй като моите си бяха достатъчно остри да доловят как Абд Асл нашепна злорадо на своя апалин:

– Какво щастие! Уйдурмата ще стане!

Мохамед Ахмед беше немалко учуден, когато му казах, че старият иска да говори с него и ще могат без надзор да си приказват. Той отиде отсреща и седна при двамата. Асакерите също не можеха да си обяснят поведението ми, а Бен Нил ми отправи укори. Аз ги отхвърлих със забележката, че много добре зная какво правя.

След изтичането на десетте минути видях, че Факир ел Фукара се изправи, за да се върне на мястото си. Той беше говорил за своята благодарност и сега можех да се убедя дали го е казал искрено. Ако искаше да ми се отплати, задето съм му спасил живота, трябваше да ме информира за заговора на Абд Асл. Но аз не исках още сега да му предоставям възможност за това. Старият щеше да види, че съм говорил с неговия довереник, и толкова повече щеше да се изплаши, че знам всичко. Ето защо оставих Мохамед Ахмед да се върне отдясно на мястото си, а аз се отправих от лявата страна към двете дървета кафалах.

– Е, Факир ел Фукара съгласи ли се с молбата ти? – попитах стария.

– Да, ефенди. Той обеща да поправи грешката, която съм извършил. Колко много, как сърдечно ти благодаря!

– И сега ти стана леко на сърцето?

– Толкова леко, както дълго, дълго време не ми е било.

– Вярвам ти. Известна ми е и причината.

– Как би могъл да я знаеш? Та нали си нямаш и хабер за какво деяние се касае.

– Не се заблуждавай! Аз те предупредих. Вие сте замислили заговор срещу мене.

– Не е вярно, що за заговор би могъл да е той?

– Мохамед Ахмед трябва да ви помогне да се освободите, като отиде да повика сина ти.

– Никой не си е помислил такова нещо, ефенди! Та нали Факир ел Фукара не знае къде се намира синът ми.

– Ти му го събщи.

– Не. Ние не сме говорили за него.

– Както и за Рейс Ефендина?

– Не.

– Я си спомни орловите уши! Ти му каза, че Рейс Ефендина бил примамен в сунутските гори при джезире Хасание.

– Аллах, Аллах! – извика Абд Асл уплашен, зяпвайки ме като някой, пред когото от ведро небе се е стоварила светкавица в земята.

– Изплаши ли се? Да-а, твоят син се намира при джезире Хасание и Факир ел Фукара трябва да се отправи незабавно нататък, за да го уведоми, че нападението ви не е успяло, и че се намирате в наши ръце.

– Аз... не... знам... дума, нито... дума... за това! – пропелтечи оня.

– По-важното е, че аз го знам – ухилих му се. – Аз впрочем чух и още къде повече. Ибн Асл трябва да се спусне по Нил с хората и кораба си до Макауи или Кетена и да потегли сетне наляво в степта, за да ни

нападне и ви освободи. Виждаш, че орловите уши ми вършат добри услуги.

– Ти си един шейтан, да, да, ти си истинският, същинският Шейтан! – провикна се сега старецът в извънмерна ярост. – Не си чул ти нищо, зная го добре. Въпреки това си осведомен за всичко, което може да е сетнина само от съюза ти с Джахеннема!

– Или с Аллах. Ти си един отвратителен злодей, значи силата, която ме подкрепя, трябва да е добра. Твоите козни са разкрити и аз ще се погрижа да бъдат унищожени. А на сина ти ще направя едно посещение, без да питам дали съм добре дошъл при него, и горко му, ако установя, че е смъкнал макар и един косъм от главата на Рейс Ефендина! Вас двамата сега ще накарам да отнесат пак отсреща при огъня. Вие имате твърде малко мозък, за да отгатнете защо ви отделих от другите.

Когато двамата лежаха отново в близост до огъня, аз се захех погрижливо с раната на дяллаба, отколкото го бях сторил преди.

Сега бях любопитен как ще се държи Факир ел Фукара. Споделяше ли с мен плана на стария, всичко щеше да е наред. В противен случай трябваше да му попреча да изпълни заръката. Мохамед Ахмед беше седнал отново встрани от останалите и когато неучастващите в стражата асакери си легнаха да спят, ми даде знак да отида при него. Отзовах се на поканата и той каза:

– Седни за няколко мига при мен, ефенди! Бих желал да поговоря с теб по една работа, която е много важна за мен.

Знаех място до него в очакване, че ще сподели с мен разговора си със стария, ала още от началото си пролича, че се бях излъгал, защото той поде:

– Ти си християнин. Познаваш ли добре вашата Китаб ел муккадас¹³?

– Да. Изучавал съм я с особено старание.

– И познаваш също тълкуванията ѝ от вашите духовни учители?

– Да.

– Каж ми тогава дали считате Мохамед за пророк!

– По наше убеждение той не е бил пророк, а обикновен човек.

– В такъв случай при вас сигурно изобщо не е имало пророци?

– О, напротив! Под пророци ние разбираме просветлените от Светия дух мъже, които Бог е изпращал на своя народ, за да го учат на извечните истини и водят по пътя на спасението.

13. Китаб ел муккадас – Свещена книга – Библията (Б. а.)

– Та нали това е вършил и Мохамед!

– Не. Пътят, който той указва на своите последователи, е път на заблудата.

– Значи вие считате учението му за напълно погрешно?

– Не бих желал да отговоря на този въпрос с едно кратко „да“. Вашият пророк е струпал на едно място и правилни, и грешни неща. Там, където е живял, е имало юдеи и християни. От тях той се е запознал със съдържанието на нашата Библия и от нея и разните езически схващания, които е заварил, е компилирал учението, наричано от вас ислям. Каквото в него произхожда от нашето Свето писание, е правилно, останалото обаче – погрешно. И тъй като и най-чистата истина, бидейки преплетена с лъжа, то и Корана, въпреки многобройните места, с които сме съгласни, е опорочен.

– Ефенди, вие вършите голяма грешка, като съдите Корана, без да го познавате.

– Това не е вярно. Аз по-скоро с пълно право мога да извъртя твоето твърдение. Има ли макар едно-единствено мохамеданско медресе¹⁴, в което учениците да изучават нашата Библия?

– Не, защото и на учители, и на ученици е запретиено да се занимават с ученията на иноверци. Те биха извършили голям грях, ако го стореха.

– В нашите медресета обаче има много учени и прочути мъже, които изучават със своите ученици Корана и го познават поне, казвам поне, също така точно, както вашите учители. Вие изобщо не познавате Библията и без да имате мнение, ни наричате гяури. Ние обаче познаваме Корана и значи сме в състояние да дадем преценка на исляма.

– Ти също ли си ученик на някой такъв учител?

– Да, и то на най-прочутия. Той е превел Абу'л Феда, Байдхави, Самахшари и други ваши учени. При него аз изучавах езика ви, Корана, Суна и разясненията на вашите религиозни учители и съм готов да ти дам всяко пожелано обяснение за исляма. Пробвай!

– Не. Аз ще се вардя да вода с един християнин научен спор относно исляма. Ти бездруго няма да се оставиш да бъдеш спечелен за нашата вяра. Трябваше да ми отговориш само на няколкото въпроса. Дори за най-мъдрият от мъдреците е невъзможно да даде една неотменна преценка за нашето вероизповедание, защото Мохамед само е започнал делото. Докрай ще го доведе друг.

14. медресе – духовно училище в мюсюлманските страни (Б. нем. изд.)

– Кой?

– Ти ли го питаш? А пък твърдиш, че познаваш Корана и всички негови тълкования! С този въпрос доказа, че още далеч не ги познаваш.

– Тук пак се лъжеш. Аз знам, че имаш предвид Помагача, Махди, когото мнозина от вас очакват.

В тази дума „х“-то се изговаря ясно. Тя произхожда от арабския глагол „хадия“ – вода, и означава: „Който води по Правия път, Помагача, Посредника“.

– Значи го знаеш все пак? – попита той. – Чул си, че ще дойде един Махди?

– Чувал и също чел. Коранът не споменава нищо за него, а и на тълкувателите пратеничеството на Махди е неизвестно. Той живее само в устните предания, на които аз не отдавам никакво значение.

– Толкова повече аз. Аллах ще изпрати един пророк, който трябва да довърши започнатото от Мохамед дело. Този пророк или ще обърне неверниците в правата вяра, или ще ги унищожи, ако не я възприемат, и после така ще разпредели богатата по земята, че всеки да получи според благочестивостта си каквото му се подобава.

– Това са повече мирски, отколкото верски надежди и желания. Ако аз бях мюсюлманин, щях да се придържам към Корана, според чието учение такъв Махди не може да се очаква.

– Как тъй? Ако Коранът не говори за Махди, то това не е основателна причина да се приеме, че такъв не може да има и няма да има.

– О, напротив, защото „пророкологията“ на Корана е изцяло приключена. Според собствените думи на Мохамед той е последният пророк, изпратен от Аллах. Неговото учение, ислямът, било напълно завършено и не можело да се допълва с добавки или чак пък подобрява, и според него, както казва Мохамед, само един ще дойде, именно Иса Бен Мерием¹⁵, и то в Ахърета (Съдния ден), в който ще се спусне в джамията на Омаядите в Дамаск, за да съди живи и умрели. Вън от факта, че тук Мохамед поставя високо над себе си Спасителя на християните, той на бърза ръка прави на пух и прах вашата махди-надежда.

– Ти говориш като неверник.

– Не, като познавач на исляма, вдълбочил се във възгледите на един мюсюлманин. Ако сега се появи един Махди, възнамеряващ да изтреби така наречените неверници, в случай че не пожелаят да се обърнат към „правата“ вяра, то той ще е просто смехотворен. Има далеч над хиляда

15. Иса Бен Мерием – Исус, синът на Мария (Б. нем. изд.)

милиона люде, които не са мохамедани. Аз обаче ще говоря само за християните. Как ще подхване вашият Махди нещата, че да ни унищожи?

– С огън и меч!

– Нека дойде! При нас да дойде! Тъкмо там е работата, че той не може да дойде при нас! Може ли един извор на пустинята да отиде при Нил, за да го погълне? Може ли да преодолее пустинята и после скалистите планини, отделящи я от Нил? Той ще се просмучи, веднага щом дръзне да излезе от оазиса, безполезно в пясъка.

– Аллах ще увеличи неговите талози и укрепи силите му, че да стане хиляда пъти по-широк от Нил!

– Бог е всемогъщ, ала никога няма да накара заради възгордяването на някакъв мюсюлманин от сухата земя да избликне море и да залее хълмове и планини.

– Вие не ни познавате. Ние ще бъдем непреодолими, ако в случай на война се излеем по вашите земи!

– Ха! Вашият наплив би пресъхнал жалко още далеч преди да достигне границите ни. Познавате ли вие нашите страни, институциите, войските ни? На някаква си там пустинна бълха й шукнала идеята да подхване бой със слоновете и хипопотамите на Судан, бизоните и мечките на Америка, лъвовете и тигрите на Индия! Глупости! И стотици хиляди да пристигнете, това пак не би ви ползвало с нищо. Ти си немаш представа колко бързо ще ви покосим.

– Аллах! Ние в миг ще ви смажем!

– Не! По-скоро върху вас ще се нахвърли смъртта от дулата на нашите пушки и оръдия. Преброй милионите войни, които имаме! И какви мъже са само! Какво са десет от вас срещу един от нас! Нека твоят Махди дойде да ни унищожи. Мислиш, че ще е необходимо да се браним срещу него? О, не! Ние ще се смеем, само ще се смеем и пред еката на този подигравателен кикот той ще побегне презглава ведно с всичките си юнаци.

– Ти говориш много големи приказки, ефенди! Но ако го зърнеш да идва, зъбите ти щяха да се разтракат от страх.

– Тъй, тъй!... Че толкова ли пък страшен вид има?

– Да, ти хабер си немаш колко ужасен може да бъде той.

– Но ти си го имаш тоя хабер? Познаваш ли го?

– Да, аз познавам Махди. Той е вече тук и е получил указание от Аллах за покоряването на земята и изстреблението на неверниците.

– Искаш ли да му предадеш от мен един добър съвет?

– Какъв?

– Нека Махди си пасе в мир своите стада или обработва нивята си, но да се откаже, в името на Аллах, от своето въобразено призвание, той се намира в една огромна самоизмама, която неговите привърженици, в случай че изобщо намери такива, ще заплатят със своето имущество и живота си.

– Неговото пратеничество е от Аллах и той ще се подчини на повелята, идваща от Небето.

– Тогава нека ти кажа какво го очаква той Махди. Той най-напред ще встане срещу вицекраля. Може би встанието ще успее. Хартум е отдалечен от Кахира и преди хадифът да изпрати своите войскове части, вероятно местностите, разположени край нилските ръкави, ще паднат пред Махди, но само за кратко време. Той скоро ще бъде принуден отново да ги напусне.

– Определено не! Той презира хадифа и ще го покори. После ще вземе Мека и накрая ще потегли към Стамбул, за да смъкне султана и обяви себе си за истинския владетел на вярващите.

– Няма да го направи! Ти си нямаш ни най-малка представа за обстоятелствата, с които трябва да се съобрази, и за препятствията, на които ще се натъкне. Е, да, тук при Горни Нил би могъл малко да си поиграе на война. Но веднага щом си подаде носа през нубийската граница, ще бъде чукал по него.

– А какво сега, ако има приятел във войската на хадифа, на когото може да разчита?

– Сигурно имаш предвид някой висш офицер, който е готов да се разбунтува в Кахира веднага щом Махди се надигне в Хартум?

– Да.

– Дори ако този офицер изпърво има щастие, то скоро ще го напусне, защото европейските страни ще дебаркират, а за тях той и съмишленниците му не са дорасли.

– Ами ако той пък не им позволи да дебаркират?

– Как би могъл да се противопостави? Те ще слязат на сушата под закрилата на своите кораби.

– Които той ще разруши!

– И как пък? Това не ти са дървените нилски барки, а исполински стоманени брони. Вашите куршуми ще отскачат от тях, докато техните снаряди ще излитат кажи-речи до Кахира и за четвърт час ще прочистят цялата околност. Ако Махди поиска да покори Судан, за да обърне езичниците чернокожи към исляма, то би си имал работа с хора и условия,

които познава, и успехът в крайна сметка би бил възможен. Но един Махди, който иска да завоюва света, трябва да носи в себе си не само целокупната европейска култура, но дори и да се извисява над нея. Къде има тук такъв мъж?

– Има един! – отвърна онзи самомнително. – Един, който е десет пъти по-умен от всички вас европейци взети заедно.

– Хм-м! Да не би да имаш предвид себе си? Почти така ми прозвуча.

– Кого имам предвид, няма да ти кажа. Но Аллах му е дал духа, познанията и всички качества, необходими за една такава свещена мисия, и скоро ще дойде времето, когато вестта за него ще се разнесе по всички страни и всички императори, крале и князе ще провеждат пратеници при него, за да му носят дарове и го молят за мир. В това отношение можеш да разчиташ на моята най-свята клетва.

– Що се отнася до клетвите, аз често съм узнавал, както и днес отново, доколко ги спазва мюсюлманинът. Това ли беше всичко, което имаше да ми казваш?

– Да. Исках да чуя мнението на един образован християнин за пратеничеството на Махди.

– Ти го чу. Сега пък аз желая да те питам нещо. За какво говорихте с Абд Асл?

– За една голяма грешка, която навремето е извършил. Той ме помоли да я поправя.

– Бива ли да науча нещо по въпроса?

– Защо, ефенди? Това беше изповедта на един смъртник, а и ти самият прояви деликатността да не пожелаеш да я чуеш. Сега да не би да се разкайваш за великодушieto си?

– Не, но се опасявам, че тая работа не може да ми е безразлична.

– Тя изобщо не те засяга.

– И нищо не е планирано срещу мен?

– Как ти хрумна тоя въпрос? Ти ми спаси живота и аз ти дължа благодарност. Така че със сигурност щях да те предупредя, ако Абд Асл беше наумил нещо против теб.

– Но той е твой приятел!

– Благодарността ми към теб стои по-високо от това приятелство. Моля те да ми повярваш!

– Аз вярвам само на онзи, когото напълно познавам. А теб днес те видях за първи път.

– В такъв случай съжалявам, че няма да имаш време да ме

опознаеш по-добре. Аз се отморих и сега ще продължа пътуването си към Хартум. Ще те помоля да ми разрешиш да си избира една камила.

– Ще го сторя, но едвам по зазоряване.

– Сега не? Та нали ми обеща!

– Действително и ще удържа обещанието си.

– При това положение може да ти е все едно кога ще ми дадеш камилата.

– На теб също.

– Не, защото аз трябва да тръгна веднага.

– Аз пък съм убеден, че ще отпътуваш чак заранта.

– Аз обаче ти казвам не.

– А аз ти казвам – пресякох го остро, – че ми е напълно безразлично какво ще ми кажеш. Знам съвсем определено, че ще останеш тук, докато потеглим.

– Ефенди, какво ти дохожда на ума? Аз знам какво искам. Или пък ти вече си станал господар на моята воля?

Аз се изправих. Той също скочи и застана заплашително срещу мен.

– Няма да те пусна да тръгнеш. Аз съм повелителят при този извор и всичко, което ще става тук, трябва да има разрешението ми.

– Ефенди, с какво право ме третираш като свой пленник? – кипна оня.

– С правото на всеки, който трябва да се грижи за своята сигурност.

– Да не би моето тръгване да застрашава с нещо сигурността ти?

– Да.

– Аллах, Аллах! На мен това! На мен, Махди, пред когото милиони ще лежат в прахта!

– А-а, сега си показва боята! Ти значи си избраникът, на когото Аллах е говорил! Ти се тъкмиш да свалиш хадифа и султана? Ти се каниш да завоюваш света и унищожил християните? Ти искаш да довършиш незавършената мисия на Пророка и да понесеш ятагана на исляма от единия край на земята до другия?

При всеки от тези въпроси аз плъзгах поглед отгоре надолу и после пак отдолу нагоре по фигурата му, натъртвайки всяка дума, и накрая заключих:

– Откровено да ти призная, ти не ми мязаш даже на мъж, който ще съумее десет асакера да предвожда, та камо ли да властва над целия свят!

– Не се подигравай, защото може лошо да си изпатиш. Аз съм

осветлен от Духа и знам всички неща. Знам какво се е случило и какво ще се случи и виждам отнапред как се сбират около мен дружините на всички смъртни.

– Тъй, знаеш всичко, което се е случило, и можеш да предвиждаш също бъдещето? Че ти тогава си имал съвсем същите остри очи като моите! Ние и двамата значи знаем, че не възнамеряваш да тръгнеш за Хар-тум, а към джезире Хасание, за да подириш Ибн Асл. А знаеш ли и че ще бъда там преди тебе? Твоята благодарност към мен действително е голяма, толкова голяма, че сърце не ми дава да те пусна. Ти ще останеш при нас и...

Не стигнах по-нататък, защото той се обърна внезапно и хукна към гората. Аз се стрелнах бързо след него, застигнах го и го улових за лявата ръка. В дясната той държеше кремъклийката си и замахна да ме удари с приклада в гърдите. Повалих го и коленичих върху него, държейки го здраво. Мъжът буквално се пенеше от ярост и сипеше хулни думи, които никак не бяха достойни за един бъдещ Махди. Аз впрочем изобщо не бях взел на сериозно цялата му тая реч за „пратеничеството“.

Асакерите бяха немалко изненадани, че из един път се отнесох към Факир ел Фукара като с враг. Но когато им разкрих намерението му да ни предаде на Ибн Асл, да имаше как, щяха да убият на място неблагодарника.

От това, което бях узнал, нашият пътен план изцяло се промени. Сега се касаеше да помогнем на Рейс Ефендина. Той трябваше, в случай че още имаше време за това, да бъде предупреден, а ако бе твърде късно, спасен от ръцете на Ибн Асл. Налагаше се да се действа бързо и тъй като експедирането на пленниците не можеше да стане с потребната бързина, аз реших веднага да препусна напред.

Не беше препоръчително да яздя сам. Но кого да взема със себе си? Някой аскери? Не. Аз тръгнах срещу неизвестна ситуация. За да се справя, щеше да бъде необходима хитрост, вероятно също решителност и смелост, така че се нуждаех от придружител, на когото да мога да разчитам във всяко едно отношение. Вярно, много ми се искаше да дам командването на асакерите на Бен Нил – считях го способен да отведе шествието благополучно до целта, ала на мен той беше още по-нужен. По-добре пленниците да се изплъзнеха, отколкото на Рейс Ефендина да се случи някакво нещастие. Ето защо предложих на Бен Нил да язди с мен, а командата на отряда предадох на най-възрастния аскери, на име Исмаил. Той имаше един опитен помощник в лицето на фесарахския водач, който трябваше да отведе кервана до близкото на остров Хасание

село Хегаси. Там смятах да ги чакам. Аз му върнах прочутата „ясновидска“ кремъклийка, от което той изпадна в небивала радост.

– Ефенди – ликуваше Абдуллах, – твоята душа прелива от милост, а състраданието ти разведрява моето сърце. Разчитай не мен и не бери дергове. Аз ще заведа асакерите и пленниците благополучно до Хегаси. Язди си на рахат и нека Аллах благослови пътеката ти и те закриля!

5. Ибн Асл, ловецът на роби

От извора в газиахската гора до джезире Хасание трябваше да се измине едно разстояние от почти тридесет географски мили¹⁶. Нашите отлични камили оставиха този път зад себе си за два дни, но когато приближихме целта, бяха толкова изтощени, че едва се влачеха. Мислех, че съм взел правилно посоката, ала бях попаднал малко нещо наляво, защото точно пред нае израсна Джебел Араш Кол, който се намира значително на север от Хегаси.

Беше привечер, когато пристигнахме там. Хегаси е мизерно хелле¹⁷, което се състои от неголям брой колиби и е разположено на високия бряг на Нил, доста добре защитено срещу разливите на реката. От хелето се спускаше път до едно място край водата, където приставаха плвателните съдове и биваше поен добитъкът. Един такъв път, както и мястото за приставане и водопой се нарича по Горни Нил „мишра“.

Зарадвах се при вида на реката, която не бях виждал от похода към фесарахите. Жителите на селото приближиха да ни запитат „откъде и накъде“, а също и за желанията ни. Аз се опазих да им дам веднага информация, отклонявайки разпитванията с насрещни въпроси.

Първата ни работа бе да напоим камилите при реката. После ги отведохме горе на едно тревисто място чийто собственик ни даде разрешението си да пасат срещу нищожно заплащане.

На височината на мишра седеше един мъж, който очевидно не беше от селото. Беше напълно въоръжен и по-добре облечен от жителите на хелето. Когато се осведомих при един от селските хора за него, той каза:

– Не го познаваме. Той е тук още от вчера и си седи на същото място, зяпайки надолу по реката.

– Може би очаква някой кораб?

– Вероятно. Но не ни отговори, когато го запитахме за това. Пред селото държи един оседлан кон, който нае от Ибрахим, нашият шейк ел белед.

– Яздил ли го е?

– Още не, но го държи в готовност, откакто се намира тук.

16. географски мили – пътна мярка за дължина с различни размери в отделните страни, в Германия = 7420 м (Б. пр.)

17. хелле – село (Б. а.)

– Накъде възнамерява да се отпрати?

– Това ние не знаем. Но на шейк ел белед той сигурно е казал, защото Ибрахим иначе не би му дал коня си.

Непознатият привличаше вниманието ми. Беше ясно, че следи за нещо и възнамерява, веднага щом научи отговора, да препусне и докладва. Как ми се щеше да знам къде се кани да отнесе вестта. Но да питам шейка, щеше да е твърде очебийно. Ето защо продължих да се освещавам от мъжа, който ми бе дал досегашната информация.

– Кога мина оттук последният кораб нагоре по реката?

– Вчера заран.

– А кога дойде мъжът в селото?

– По същото време, защото той дойде с кораба. Една лодка го докара до мишра.

– И лодката не остана тук?

– Не. Върна се при кораба.

– Кому принадлежеше корабът?

– Не зная.

– С какво беше натоварен?

– И това не мога да ти кажа.

– Името също ли не можеш да ми назовеш?

– Казваше се „Хирдаун“¹⁸ и не беше дахабийе, а нокер.

– Кога мина предишният кораб?

– Един ден по-рано, значи завчера. Той също беше нокер. Беше празен и отиваше на юг да вземе стока.

– Не е ли минал един кораб с две мачти, който не е нито дахабийе, нито нокер, и има необичаен вид?

– Не.

Този отговор ме успокои, защото ми каза, че Рейс Ефендина все още не е минал край опасното селище. Неговият „Сокол“ не беше по обичайному построен и съоръжен, така че на всеки щеше да обърне внимание.

Бен Нил се бе излегнал в тревата и зяпаше щъкането на жителите из селото. Аз се запътих бавно към непознатия, който ме бе наблюдавал зорко, седнах до страната му и поздравих:

– Аллах ймасиг балхир! (Аллах да те дари с щастлива вечер!)

– Масалхер (Щастлива вечер) – отвърна онзи сухо. Аз бях изрекъл поздрава напълно – нещо, което човек прави само когато иска да бъде

18. хирдаун – гушер (Б. а.)

особено вежлив. Със своята лаконичност той вероятно искаше да намекне, че моята компания не му е присърце. Аз обаче дадох вид, че не съм схванал намека, и продължих:

– Нямам у себе си мрежа да се предпазя от камарите на реката и поради това не мога да спя на открито. Има ли в селото някоя колиба, в която да мога да се подслоня?

– Не знам. Не съм отгук.

– Значи и ти не си тъдявашен? Аллах да бъде с теб при пътуването ти!

– Нека неговата благословия се простре и над твоето! Откъде идваш?

– От Хартум – отговорих, принуден да кажа неистината.

– Къде се издига шатрата ти?

– Аз не живея в шатра, а в къща. Тя е в Суец.

– Какъв си?

Сега аз си придадох възможно по-хитър израз на физиономията.

– Търгувам с какво ли не, ама най-предпочитам с...

Спрях по средата и направих едно движение с ръка, което трябваше да подсказва, че не е уместно да довърша започнатото изречение.

– Със забранена стока? – каза той вместо мен.

– Ако е тъй, бих ли признал?

– На мен можеш да кажеш. Аз категорично няма да те издам.

– Мълчанието при всички случаи е по-добро от бръщолевенето.

– Не при всички случаи. Ако един търговец иска да направи някоя далавера, той трябва естествено да отвори дума за нея.

– При такъв случай говоря и аз. Само че сега не се мярка никаква далавера.

– Може би все пак, стига правилно да съм те разбрал. Вие дойдохте на камили. Накъде се каните да вървите?

– Да направим някои покупки.

– Какви?

– Такива – ухилих се аз, оставяйки го в неяснота. Той не само беше станал по-любезен, ами направо грееше, както се казва. Смяташе ме за роботърговец и аз бях убеден, че в негово лице имам пред себе си един от подчинените на търсения от мен ловец на роби Ибн Асл. Трябваше да подсиля мнението му, без да обявявам нещата открито, защото един търговец на роби не казва на първия срещнат кой е и с какво се занимава. Мъжът очевидно имаше задачата да следи тук за появата на Рейс Ефендина и после да отиде да доложи. При това положение нокерът

„Гушер“ принадлежеше на Ибн Асл и не можеше да лежи много далеч отгук – вероятно до джезире Хасание.

– Ти си дискретен и това ме радва – рече човекът. – Само с мълчаливи хора може да се завърти далавера.

– А-а, значи и ти се занимаваш с неща, които не е необходимо всеки да знае?

– И ако е така? Аз кажи-речи си мисля, че тогава бихме си пасвали – рече стражът и ми смигна.

– Наистина ли? А знаеш ли и че правенето на рекик е много опасен занаят?

– Ха! Бих желал да знам как тъй опасен. Отиващ до някое село с чернилки, обграждаш го, палиш го и пипваш негрите, които изскачат от горящите колиби. Старите и кекавите наръгваш или застрелваш и си тръгваш с останалите. Къде е тук опасността?

– Тук действително не – рекох аз. – Опасността започва едвам с отзоването. Не бива да се оставиш да те спипат и е най-умно да продадеш робите още на самото място.

– Не можеш да го сториш, защото там няма купувач.

– При такива положения си го водиш със себе си и той веднага след лова купува и плаща чернилките и после поема върху себе си опасностите при превоза.

– Откъде ли да се вземе сега един такъв мъж?

– Откъде? Хм-м! – изръмжах многозначително.

– Кой е той? – попита онзи.

– Това, струва ми се, много не те засяга.

– Повече отколкото си мислиш. Мъжът богат ли е?

– Притежава колкото му е необходимо.

– Трябва да е и куражлия!

– Такъв е. Бил е вече няколко пъти в Абисиния да купува роби. А за тая работа все пак се иска нещичко.

– Действително. Къде се намира той сега?

– Край Бели Нил, може би дори недалеч отгук.

– Ти наистина си много предпазлив. Да не би да имаш предвид себе си?

– Не съм казал такова нещо.

– На мен можеш да го кажеш, тъй като...

– Тъй като...? Защо не се доизкажеш?

– Защото аз също трябва да бъда предпазлив. Но ако не се лъжа в теб, вероятно бих могъл да ти кажа при кого можеш да купиш рекик.

- Е-е, при кого?
- При Ибн Асл.
- Аллах! При прочутия ловец на роби? Той къде се намира?
- Където се намира твоят търговец, сиреч край Бели Нил.
- В коя местност?
- Може би дори недалеч оттук – ухили се оня, повтаряйки предишните ми думи.
- Аз се престорих на радостно изненадан.
- Това е добре, това е много добре! Слушал съм за него. Един познат турски търговец ми каза, че много е купувал от него.
- Имаш предвид Мурад Насър? Познаваш ли го?
- Много добре даже. Аз често съм закупувал рекик от него.
- Аха, най-сетне си призна, че ти самият си този, за когото говориш.
- Аллах! Изплъзна ми се от езика.
- Не се кахъри! Това нищо не вреди, защото сега и аз мога да бъда открит. Ще ти кажа, че се намирам на служба при Ибн Асл.
- Вярно ли? Или само искаш да ме накараш да се разприказвам?
- Истина е. Каква причина бих могъл да имам да се представям лъжливо за човек на ловеца на роби?
- За да ме заловиш. Ти лесно може да стоиш на служба при хадифа.
- Дори и да бе такъв случай, сега няма как да ти навредя. За тая цел трябва да те хвана на местопрестъплението. И тъй, откровено! Кажки, искаш ли да купиш рекик?
- Е добре, ще рискувам и ще ти се доверя, макар никога да не съм те виждал. Да, аз купувам роби, доколкото мога да се сдобия с такива.
- Накъде се каниш да хванеш оттук?
- Нагоре по Нил, далеч над Фашода, докато намеря някоя сериба.
- Под сериба се разбира заселище от търговци или ловци на роби. Според тамошните разбирания тези заселища са построени като крепости. Те се състоят от колиби, които служат отчасти за подслон на ловците на роби, отчасти като складове за провизии, и са обградени с гъсти трънливи плетове.
- На теб хич не ти е нужно да пътуваш ей така наслуки – рече мъжът доверително. – Имаш ли пари у себе си?
- Достатъчно.
- В такъв случай ще те заведа при Ибн Асл.
- Ще ти бъда сърдечно благодарен и по-късно ще ти дам един добър бакшиш. Ама има ли сега Ибн Асл роби?

– Още не. Сега се каним да направим едно пътуване за рекик. Мурад Насър иска роби и ако щастието ни се усмихне както винаги, то за теб ще останат далеч повече, отколкото се нуждаеш.

– Значи турчинът е при Ибн Асл?

– Не. Той избърза напред към Фашода.

Това ми беше приятно. Аз хранех дръзката мисъл да навестя Ибн Асл, да се отправя директно към бърлогата на лъва. Та нали не ме познаваше, понеже при Вади ел Берд ме бе видял само отдалеч. Но ако при него беше Мурад Насър, то щеше да ми е невъзможно да се покажа. Тогава с мен чисто и просто щеше да е свършено. Вярно, моккадемът и муца'бирът също можеха да са при ловеца на роби. Двамата нехранимайковци ме познаваха също така добре, както Мурад Насър. Значи трябваше небиещо на очи да се осведомя по този въпрос.

– Знаеш ли защо всъщност е дошъл сега турчинът? – продължи мъжът, станал сега съвсем доверителен.

– Не.

– Познаваш ли семейството му?

– Знам само, че има две сестри.

– Така е. И от това разбирам, че говориш истината и действително си този, за когото се представяш. Той води една от тези сестри за жена на Ибн Асл. Сватбата ще се състои в една сериба нагоре край Бели Нил. Ако потеглиш с нас, ще можеш да участваш в празненството. При такива случаи Ибн Асл е изключително щедър. Баща му също ще присъства.

– Той има баща? – попитах аз, правейки се на неосведомен.

– Да, неговият баща Абд Асл е още жив. Той пътува нагоре-надолу по Нил като благочестив факир, за да подпомага под тази маска занаята на своя син.

– Той при него ли е вече?

– Абд Асл отсъства само за кратко време. Потегли с една дружина наши ловци на роби в степта, за да проведе съд.

– Съд?

– Да, да накаже един другоземен гяур, който ни причини големи щети.

– Възбуждаш любопитството ми.

– Ибн Асл може самият да ти разкаже случая, ако му е угодно. Аз не зная дали бива да говоря за тези неща. Християнинът е един капсъз, един шейтан, когото трябва да унищожим.

Само да знаеше стражът, че аз самият бях тоя капсъз, тоя шейтан!

– Бил е преследван от Кахира дотук, ама напразно – продължи да

дърнка мъжът. – Даже и на моккадема се е изплъзнал, когато онзи...

– Моккадема? – попитах. – Кой моккадем имаш предвид?

– Този на светата Кадирина.

– Абд ел Барак? А-а, аз много добре го познавам. Срегнах го в Кахира.

– Наистина ли? Тогава толкова повече се радвам, че се натъкнах на теб тук. Ти ще намериш приятели. Моккадемът именно е също с Мурад Насър към Фашода. Той води муца'бира със себе си и двамата искат да вземат участие в нашия поход за роби.

Сега вече знаех каквото исках да знам. При Ибн Асл не се намираше нито един мой познат, така че можех да рискувам да отида при него. Тъкмо сега слънцето докосна западния хоризонт – времето за Могреб, Молитвата на слънчевия заник. Тъй като трябваше да бъда сметнат за мюсюлманин, бях принуден да участвам поне във външните движения. Та тръгнах значи към Бен Нил и коленичих до него.

Можех да остана и при непознатия, ала си имах основателна причина да изпълня привидната молитва при моя спътник. Той все пак трябваше да знае какво съм говорил и обсъждал с другия, иначе лесно можеше да допусне грешка и с някое изявление да съсипе плана ми. Дълга реч, разбира се, не биваше да държа. Непознатият можеше да се приближи до нас, а тогава Бен Нил трябваше вече да е осведомен. Ето защо му казах, когато молитвата свърши:

– Отбележи си! Аз съм роботърговец от Суец и се казвам Амм Селад. Ти си мой служител и се наричаш Омар. Ние познаваме Мурад Насър, от когото съм купувал роби, и също моккадема Абд ел Барак. Пътуваме нагоре по Нил и сега идваме от Хартум.

– Хубаво, ефенди! – захили се младежът.

– В името на Аллах, не казвай отсега нататък повече думата ефенди, освен ако със сигурност знаеш, че сме сами. Ти си сърцат. Аз съм наумил нещо, за което се изисква кураж. Касае се за много рисковано начинание. Ако не искаш да вземеш участие, няма да ти се разсърдя и можеш да дочакаш в селото пристигането на асакерите.

– Върви, накъдето поискаш, аз идвам с теб! Та дори и в смъртта. Щом се касае за някаква опасност, то толкова по-малко ще те напусна.

– Добре! Ти си честен и верен! С други думи Ибн Асл се намира тук и аз ще отида при него, за да разузная и разстроя плановете му срещу Рейс Ефендина. Ще дам вид, че искам да се присъединя към похода за роби, който той скоро ще предприеме, за да купя от него чернокожи.

Не можах да продължа по-нататък, защото непознатият пристъпи

към нас.

– Ти ме попита дали би могъл да спиш в някоя от колибите на селото – каза той. – Няма да спиш тук, защото след Вечерната молитва ще те заведе при Ибн Асл.

– Защо чак тогава?

– Очаквам един кораб. Знаеш, че корабите обикновено нощем не пътуват, а пристават до брега. В изключителен случай плават най-много час след залез слънце. Аз значи трябва да чакам дотогава тук. Не е ли дошъл все още плавателния съд, то ще знам, че днес вече изобщо няма да дойде, и ще мога да напусна поста си.

– Що за кораб е той?

– Бива ли този млад мъж да слуша всичко? – попита она вместо отговор, посочвайки Бен Нил.

– Да. Омар е мой най-верен и мълчалив служител и аз нямам тайни от него.

– Чувал ли си за Рейс Ефендина?

– Даже съм го виждал в Кахира.

– Знаеш ли и какви цели преследва?

– Това знае всеки. Рейс Ахмед има задължението да преследва и залавя ловците и търговците на роби. Чух, че бил получил извънредни пълномощия.

– Така е. Аллах да погуби кучия син! Тоя Рейс вече донесе много беди на ловците и съвсем наскоро екзекутира във Вади ел Берд цяла чета наши другари.

Де да знаеше непознатият, че аз не само бях присъствал, но даже и надушил и заловил цялата тая чета!

– Рейс Ефендина не би го нарекъл убийство, а наказание – подметнах.

– Да го защитиш ли искаш?

– Не. Като роботърговец аз естествено не бих могъл да бъда негов приятел. Ако той продължава така, както действа досега, скоро и един роб няма да може да купи човек.

– Гяурът, за когото ти говорих преди малко, е негов приятел и помагач. Скоро и на единия, и на другия ще бъде сложен край на занаята. Гяурът сигурно вече се намира в ръцете на нашите, а всеки час очакваме и Рейс Ефендина.

– Значи за неговия кораб следиш ти тук?

– Да. Той идва, а Ибн Асл е залегнал на пусия.

– Повелителят ти иска да нападне кораба на Рейс Ефендина?

– Хич не му идва и на акъла. Корабът е така построен и въоръжен, че ние лесно бихме могли да загубим въпреки численото си превъзходство. За какво изобщо да се бием, след като дори от страна на победителя ще има ранени и мъртви! Човек може да обезвреди врага си и по други начини.

– И как например?

– Да речем например...

Бях изключително напрегнат да чуя следващото. Ако човекът изговорише докрай започнатото изречение, щях да знам всичко, което исках да науча, и изобщо нямаше да е необходимо да отивам при Ибн Асл и да се подхвърлям на опасност. За съжаление той спря още на третата дума и сложи сепната ръка на устата.

– Насмалко да кажа повече, отколкото мога да нося отговорност. Твоята физиономия събужда такова доверие, че бих могъл всичко да ти кажа, без да питам дали имам право да го сторя. Ама нека по-добре да премълча. Ибн Асл може да ти го съобщи сам и аз те моля хем да не допуснеш да усети, че съм бил толкова приказлив пред теб.

– Можеш да бъдеш спокоен. Няма да се раздрънкам. Но я кажи, знаеш ли със сигурност, че Рейс Ефендина ще дойде? Той бил не само хитър и умен, но и много предпазлив.

– Що се отнася до това, то гяурът, християнското куче, бил още къде по-опасен, както ни бе казано. Ибн Асл е поставил на Рейс Ефендина една клопка, в която той непременно ще падне.

– На теб тая клопка известна ли ти е?

– Да. Всъщност не би трябвало да говоря по тоя въпрос. Но ти си роботърговец и ще тръгнеш с нас, а и бездруго вече знаеш толкова много, че можеш да научиш и това. Ние именно прилъгахме Рейс Ефендина по един напълно убедителен начин, че при джезире Хасание ще бъде прехвърлено през Нил голямо робско шествие. Той следователно със сигурност ще дойде да го издебне и ето как ще налети на собствената си гибел.

С това на разговора бе сложен край – поне за онова, което бе от важност за мен. Вярно, много ми се искаше да разбера и по какъв начин щял да бъде обезвреден Рейс Ефендина, защото знаех ли това, щях да знам всичко и щеше да е необходимо само да го пресрещна и предупредя. Но не биваше да притискам повече човека, защото лесно може да събуда подозрението му.

Поседяхме заедно още в продължение на час, отпратили погледи надолу по Нил. Узнах само още, че мъжът се казва Идрис, иначе бяха

обсъждани само маловажни неща. Аз бях може би по-напрегнат и от поста, защото ако Ахмед Абд ел Инсаф сега минеше и не съумееш по някакъв начин да го предупредя, той беше изгубен. За щастие никакъв не се появи.

Сега дойде ред на Ашиа, Вечерната молитва – един час подир залез слънце, след което можехме да потеглим. Аз не бях питал по какъв начин ще стане това, но то сега се разбра от само себе си.

– Ще яздим – обясни Идрис. – Ще отидем при шейк ел белед да ни даде коне за вас.

– Ще ни ги даде ли шейк Ибрахим, при положение че не ни познава?

– Няма изобщо да се поколебае, понеже нали камилите ви ще останат тук, а те, както видях, не са някои малоценни животни. Но той ще го стори и заради Ибн Асл.

– Познава ли го?

– Ибрахим е наш таен съюзник. Знаеш, че ние ловците на роби, трябва да имаме помагачи, които ни съветват и предупреждават. Той е един от тях. Когато се върна тук преди разсъмване, ще му доведе конете обратно.

Шейк ел белед наистина изрази готовност да ни заеме животните. Той даже отблъсна възнаградението, което му предложих. Възседнахме и препуснахме в тъмната нощ, защото звездите засега все още светеха бледо.

Яздихме може би в продължение на час на юг, както забелязах, в степта. После извихме на изток към реката. Появиха се отделни дървета. Те се съгъстяваха все повече и повече, додето се намерихме сред гора. Бен Нил и аз трябваше да останем под едно голямо дърво, а Идрис се отдалечи, за да уведоми Ибн Асл за пристигането ни и го запитва дали бива да ни отведе при него. Слязохме от конете.

– Изпитваш ли страх, ефенди? – нашепна ми Бен Нил.

– Не, но съм много напрегнат.

– Аз също. Ако някой ни познае, свършено е с нас.

– Та нали тук няма кой да ни е виждал. Въпреки това трябва да бъдем предпазливи. По никой начин не бива да допуснем да ни разделят, та в случай на нужда да можем да си помогнем един на друг.

– Дали Ибн Асл е далеч оттук?

– Навярно не. Ние не бива да чакаме прекалено дълго. Така беше, защото може би след само десет минути Идрис се върна.

– Господарят е готов да ви посрецне. Вземете конете и ме

следвайте бавно и предпазливо! Ще започнете веднага да се спускате.

Около нас беше тъмно като в рог, ала дърветата не растяха близо едно до друго. Само след броени крачки теренът се снижи, а после видяхме да горят няколко огъня, чиято светлина ни дойде тъкмо на сгода. Те горяха непосредствено до брега на реката, обагряйки в златисто водите ѝ.

Там не растеше никакво дърво. Цял участък беше обрасъл с ом суфах, ала тревата беше окосена и лежеше напластена на няколко купа от горната страна на мястото. Ом суфах е вид блатна трева, която се среща край горни Нил в неимоверни количества. Расте по брега, в плитки, бластисти води, бива изкубвана от вълните и носена от едно място на друго. Събира се по бухти, отново бива отмивана оттам и образува после острови, които плават по течението. Често цялата ширина на реката се покрива с ом суфах и моряците трябва усилено да работят, за да преминат плавателните съдове през нея.

Когато пристъпихме измежду дърветата, видях стотина мъже да хайлазуват край огньовете. Тук се застъпваха физиономии с всички бои до наситената на „чер арапин“, но душевно сигурно всеки бе черен колкото другия. Там, където се намираха купите ом суфах, бяха изправени шест големи бурета, а от горната страна на това място издигаше снага от водата нокерът. Тя беше тук толкова дълбока, че плавателният съд се притискаше плътно до брега с цялата си дължина. Там гореше, отделно от другите, един малък огън, край който седяха трима мъже. Бяхме поведени към тях. При приближаването ни те се изправиха.

Единият беше със средна на ръст, но плещеста фигура, имаше голяма черна брада и носеше бял хаик. Разпознах го веднага. Беше мъжът с бялата Джебел-Герфех-камила, когото бях преследвал при Вади ел Берд, без да мога да го настигна, сиреч Ибн Асл, ползващият се с най-мрачна слава роботърговец. Той ни проучи с остър поглед и другите двама също приковаха сурово очи в нас.

– Да бъде благословена вечерта ви! – поздравих аз и понечих да продължа, ала той ми даде знак с ръка да мълча и запита:

- Името ти?
- Амм Селад от Суец.
- Този млад мъж?
- Омар, моят помощник.

Не биваше да кажа слуга, защото иначе Бен Нил нямаше да има право да остане при мен.

- Колко роби искаш да купиш?

– Колкото мога да получа.

– И къде ще ги доставиш?

Трябваше ли да позволя да бъда разпитван по този начин? Колкото по-скромно се държах, толкова по-малка беше естествено сигурността ми. Той не биваше да си помисли, че има някой раболепен човек пред себе си. Ето защо този път му дадох сух, недружелюбен отговор.

– Там, където ще получа пари. Мислиш ли, че пред всекиго още на часа ще разкрия търговските си тайни?

– Амн Селад, държиш се много самоуверено!

– Нещо друго ли очакваш от мъж с моята професия? Какво е всъщност твоето държане? Човек разпитва ли госта си по този начин още с пристигането му, без да му предложи място?

– Кой е казал, че си мой гост?

– Никой. Но аз го считам за саморазбираемо.

– Не е чак толкова саморазбираемо. Човек от нашата черга трябва да бъде предпазлив.

– Аз също. Ако не ти харесвам, няма защо да си давам зор да спечеля благоволението ти и мога да си вървя. Хайде, Омар!

Аз се обърнах и Бен Нил също. Тогава Ибн Асл пристъпи бързо към мен и сложи ръка на рамото ми.

– Стой! Ти не преценяваш правилно положението си. Който дойде на това място при мен, не може току-така да си тръгне.

Аз му се ухилих в лицето.

– И ако въпреки това си тръгна?

– Тогава ще съумея да те задържа.

– Опитай!

С тези думи хванах Бен Нил за ръката, дръпнах го след себе си и се затичах към дърветата. За щастие той беше достатъчно съобразителен да ме последва веднага. Такова нещо Ибн Асл не бе очаквал. Ние бяхме офейкали, преди да е направил някакво движение да ме задържи. После обаче кресна високо:

– Хванете ги, мъже! Ставайте, след тях!

Всичко, що имаше нозе, хукна в гората, самият Ибн Асл и другите двама – също. Аз бях направил само двадесет крачки, насочвайки се после с къса дъга отново назад – натам, където поляната с ом суфах свършваше. Светлината от огъня тук не проникваше и аз повлякох Бен Нил сред тръстиката, където се снишихме. Зад нас се чуваха гласовете на напразно търсещите.

– Защо не продължи да бягаш? – попита ме Бен Нил. – Те нямаше

да ни настигнат!

– Защото изобщо не искам да бягам!

– Смяташ да останеш скрит тук?

– Не. Исках само да покажа на Ибн Асл, че не допускам да ми се заповядва. Сега всички изчезнаха сред дърветата. Ела!

Изпълзахме от високата тръстика и притичахме към огъня, край който бе седял Ибн Асл. Клекнахме до него. Три кремъклийки и три лули лежаха тук. Край тях се мъдреше един глинен съсъд с тютюн. Натъпкахме си набързо по една лула и ги запалихме. Миг по-късно зад нас прозвуча вик на удивление:

– Та те си седят там, до огъня!

Викът се поде от уста на уста и хората се върнаха също така бързо, както бяха хукнали. Ние седяхме спокойно и си пафкахме. Мъжете не знаеха какво да кажат. Те викаха, крещяха и се смееха един през друг. Ибн Асл трябваше да ги разбута, за да стигне до нас.

– Аллах акбар! (Аллах е велик!) – удиви се той. – Какво ви хрумна? Ние ви търсим, а вие си седите тук!

– Исках само да ти покажа, че мога да си тръгна, ако поискам. Вие със сигурност нямаше да ни застигнете. Но аз съм дошъл да правя далавера с теб и няма да си тръгна, преди да съм я осъществил.

Казах го толкова уверено, че неговата толкова мрачна преди туй физиономия се разтегли в усмивка.

– Амм Селад, мъж като теб още не съм виждал. Ти си изключително дързък. Но тъй като на мен тъкмо това ми допада, няма да ти зачета номера, който ни погоди. Върнете се по местата си!

Заповедта се отнасяше до неговите хора, които веднага я изпълниха. Ибн Асл седна до дясната ми страна и другите двама последваха примера му. Да, бях проявил дързост и сега оставаше да се изчака дали това щеше да има добри последици. Ние не бяхме нито поздравени, нито ни бе казано добре дошли и докато това не станеше, не можехме да се чувстваме сигурни. Ибн Асл взе третата лула, натъпка я, запали я и издуха дима в лицето ми.

– Аз никога не съм преживявал наистина подобно нещо на случило се преди малко. Ти или си някой вятърничав чешит, или много опитен търговец.

– Не първото, а второто – ухилих се аз. – Минал съм през много опасности и не се страхувам, когато някой ме посрещне, без веднага да ми каже добре дошъл.

– Мога ли да ти кажа мархаба¹⁹, без да те познавам?

– Да и не. Всеки постъпва според табията си. Аз казвам добре дошъл на всеки, който ме навести.

– И дори да е някой калпав човек?

– Винаги ще имам време да го прогоня.

– След като си претърпял щети! Не, първо проверката и сетне отсъждането!

– Проверявай тогава! Ще ми бъде приятно. Но ти казвам, че съм много уморен. Днес яздохме дълго и се нуждаем от сън. Така че имай благосклонността проверката ти хем да не вземе да се проточи цялата нощ!

Ловецът на роби се спогледа с другите двама. Докато те не знаеха с веселие или яд да гледат на нещата, Бен Нил прибави със сериозна физиономия:

– И също ни гони гладът!

Тогавя Ибн Асл се изхили шумно.

– В името на Аллах, вие сте странни люде! Но аз ще се отклоня веднъж от привычката и ще ви даря с доверие.

– Това все пак не ти е кой знае колко трудно – казах аз. – В действителност за мен е много по-трудно да храня доверие към теб. Ние предприехме рискованото начинание да те посетим. Това не е ли най-доброто доказателство, че имаме честни намерения?

– Това всъщност би трябвало да си го помисля!

– Помисли си го и няма да сбъркаш! Аз се зарадвах, като чух, че си се намирал край джезирето. Канех се да тръгна нагоре до Бахр ел Гхазал или Бахр ел Джебел, за да потърся там някоя сериба. Това щеше да е едно дълго пътуване в неизвестното. Сега мога да се присъединя към теб, ако разрешиш, и съм убеден, че и занапред ще поддържаме търговски връзки.

– Пита се каква цена плащаш.

– Каквата стоката, такава и цената. Аз изкупувам рекика току след улова и си го извозвам сам.

– Само че ти нямаш хора за тая цел, Амм Селад!

– Ще ги вербувам по-късно. Смятам, че при шиллуките и нуехрите ще мога да се сдобия с достатъчно бойци.

– Това изисква много пари, по-точно стока, защото там горе се заплаща само със стока.

– Ще я закупя от Фашода. Пари имам.

– В такъв случай ти наистина рискуваш много – захили се Ибн Асл.
– Какво сега, ако те убия и ти взема парите?

– За тая работа си твърде умен.

– Наричаш разумност от моя страна да ти оставя парите?

– Да. Ограбиш ли ме сега, то ще имаш еднократна печалба. Постъпиш ли обаче честно, можеш честно и много повече да печелиш от мен!

– Добре си правиш сметката. При мен нищо няма да ти се случи.

– Радвам се, че не съм се заблудил в теб. Що се отнася до мен, Мурад Насър ще поръчителства.

– Това ме склони да те допусна при себе си. Ти го познаваш, купувал си от него и ето защо смятам, че ще бъде доволен от тебе. Нямам нищо против да потеглиш заедно с мен.

– Закъде е планиран походът ти?

– За това по-късно. Нека първо се опознаем. Аз ти казвам добре дошъл, на теб и твоя помощник. Вие ще спите при мен и сега също ще се храните заедно с нас.

От другите огньовете се носеше приканващо ухание на печено. Хората бяха заклали и нарязали едно говедо на мръвки, които сега печеха. Ние получихме нашия пай и се заловихме храбро за яденето. Същевременно разговаряхме, което означава, че аз трябваше да говоря, а Ибн Асл ме разпитваше. Той искаше да чуе колкото се може повече за мен, подробно да опознае мен, миналото, връзките ми. Аз трябваше всичко да измислям. Мислех за себе си като за роботърговец от Суец, рисувах си неговото положение, обмислях възможните търговски връзки, размишлявах какви пътувания е могъл да прави и тъй като достатъчно познавах въпросните местности, съумявах с поносим късмет да изграждам една картина, която все повече и повече въодушевяваше Ибн Асл. Мъжът стана разговорлив и по-късно сподели с мен едно-друго от своя живот.

Онова, което чувах, ме хвърляше в ужас. Този човек никога не бе имал сърце, съвест. Душата му, изглежда, не притежаваше нищо човешко. Той имаше някаква сатанинска страст към злини и колкото повече разказваше, толкова по голяма погнуса вливаше в мен. А той, напротив, като че изпитваше все повече доволство от мен. А той, напротив, като че изпитваше все повече доволство от мен. Неговата откровеност нарастваше. В заключение Ибн Асл ми разказа за самия мен, за шетите, които съм му причинил с освобождаването на жените и момичетата на фесараките. Той ме описваше естествено от своя гледна точка и от всяка негова дума бликаше такава омраза и ярост, че някой друг на мое място би

могъл да се разтрепери. Сподели, че бил изпратил хора срещу мен, които щели да ме ликвидират в степта, и заключи с думите:

– Дал съм им за предводител моя баща и съм сигурен, че той няма да пропусне нищо, за да тури ръка на франка.

– Но все пак е лесно по погрешка да го изгърве – рекох аз. – Знае ли се всъщност посоката, от която онзи идва?

– Доста точно. Той гарантирано е взел някой водач от фесарахите, а ние знаем по кой път поемат те, когато пътуват за Хартум. Тоя път няма как да ни се изплъзне, а сетне ти самият ще го видиш, както и колко болки и мъчения може да понесе един човек, преди да умре.

– Значи се каниш да го изтезаваш до смърт?

– Да. Ще изгубва всеки свой орган поотделно. Ще му взема едно подир друго носа, ушите, устните, езика, очите.

– А какво ще стане с асакерите, които го придружават?

– Дадох заповед просто да ги изпозастрелят. Така че ще ми доведат само чужденеца. Баща ми може всеки миг да се върне.

Тъй значи, всеки крайник, всеки сетивен орган щял да ми бъде поотделно отрязан, избоден, изтръгнат! Хич не ми бе приятно да допусна случая, че бяха открили кой съм! Косите ми настръхваха при тая мисъл! Въпреки това дръзнах да почерпя информация, която лесно можеше да стане фатална за мен. С други думи споменах Факир ел Фукара.

– Действително го познавам – отбеляза Ибн Асл. – Та нали и той беше ловец на роби.

– Беше? Значи вече не?

– Не. Мохамед Ахмед стана благочестив и се подготвя за бъдещето.

– Следва ли при това някакъв особен план?

– Възможно е. Мохамед Ахмед не говори по тоя въпрос. Той чете много книги – светски и духовни, и при него влизат и излизат разни непознати хора, с които води дълги и тайни беседи. Може би иска да стане някой голям странстващ проповедник. А може и това да е само маска, зад която крие други намерения. Той мрази хадифа, понеже онзи го изгони от служба, и навярно търси начин да си отмъсти.

Сега започнах да виждам по-ясно. Наистина ли този мъж гледаше сериозно на своята махди-мисия? Ако беше такъв случаят, то всъщност имах задължението да предупредя правителството. Мохамед Ахмед спомена, че Махди се бил свързал с някакъв висш египетски офицер. Вероятно посещенията, които е имал, са имали покрай другото и целта да завърже една такава връзка, ако действително вече не я бе завързал. Реших да съобщя работата първо на Рейс Ефендина, който по-добре от

мен щеше да съумее да я прецени. Едва много по-късно, когато въстанието в Судан вече беше в ход, чух, че с онзи офицер навярно се е имало предвид Араби паша, но е много съмнително, че по онова време сетнешният Махди вече е поддържал връзка с Араби паша.

За съжаление все още не можех да науча онова, което ми бе най-належащо да знам. Ибн Асл повече не наведе разговора до Рейс Ефендина. Аз се пазах, наистина, да насоча речта непосредствено към него, но всячески се постарях по обходен път да доведа Ибн Асл до тази тема, само че напразно. Минаваше четвърт час след четвърт час, докато наближи полунощ и тогава ловецът на роби заяви, че искал да спи и ме покани да го придружа.

– Къде? – попитах.

– На кораба. Там ще имаме повече закрила срещу комарите. Ще ти дам една мрежа. Ти ще спиш при мен. От това можеш да съзнаеш какво благоволение си намерил при мен.

Повярвах му, макар и може би да преследваше само намерението, да ме държи под своя специален надзор.

– Не бих желал да те обременявам – възразих. – При пътуванията си съм свикнал да спя с Омар, моят помощник. Разреши да остане при мен!

– Имам място само за теб и мен. Той също ще получи добър подслон, защото ще спи при моите офицери, които също имат каюта.

Не биваше да правя по-нататъшни възражения, тъй като лесно можех да озадача Ибн Асл с упорството си. Трябваше да се подчиня. Впрочем не мислех, че имам причина да настоявам за съвместителството с Бен Нил. Досега всичко бе протичало много добре и няхах ни най-малко основание да допусна, че до утрото ни застрашава някаква опасност.

В хода на разговора бях забелязал, че мнозина от ловците на роби бяха отишли да спят на кораба – най-вероятно заради досадните комари. Значи вътрешността на плавателния съд беше празна, за да може да побере толкова много спящи.

Една стълба водеше от брега до палубата. Там другите двама, окачествени като офицери, се отправиха към носа. Те забраха и Бен Нил със себе си и аз не намерих време да му дам указания за поведение. Ибн Асл тръгна с мен към кърмата.

Разликата между дахабийето и нокера се състои в това, че последният има открита горна палуба, поне средната част на плавателния съд е свободна. Там обикновено се намира корабната кухня, обслужвана от няколко робини, а отзад се издига кърмовата палуба, под която се

намира помещението, обитавано от господаря на кораба или рейса.

Дали „Гушер“ беше със същата направа, въпреки ярката звездна светлина не можех да различа. Че отзад имаше такава каюта, действително разбрах, защото Ибн Асл ме въведе в нея. Тя се състоеше от две отделения, като предното беше по-малко от задното. Той спря в първото и запали една лампа. На нейната светлина зърнах, макар и да имах кратко време за оглед, отдясно една възглавница за седане, а отляво дървен сандък с нахвърлени в него разни инструменти, необходими по всяко време на един кораб. Това обстоятелство по-късно се оказа много важно за мен.

– Влизай бързо, та да не се намъкне някой комар! – подкани ме Ибн Асл, като отметна настрани рогозката, отделяща двете помещения.

Отзовах се на подканата и когато той после овеси лампата на една вързана за тавана връв, можех да огледам подредбата на каютата. Тя се състоеше само в няколко възглавници, наслагани край дървените стени, и една непретенциозно изписана ракла, представляваща очевидно неговият дрешник. Той извади от нея две мрежи против комари и ми даде едната. Аз се увих в нея по всички правила на изкуството и той стори същото.

Ако бях на мнение, че сега ще спим, то се лъжех. Ловецът на роби, напротив, ми каза, че имал желание да поговорим още, докато маслото на лампата догоряло. Това хич не ми бе неприятно, защото по този начин може би все пак щях да науча онова, което досега напразно се бях опитвал да узная.

– Ти каза, наистина, че си уморен – рече той, – но нали ще можеш да спиш през деня, колкото ти е угодно.

С тези думи Ибн Асл ми предостави отлична възможност, от която аз веднага се възползвах.

– Щом като още не ти се спи, то на драго сърце ще побъбря още с теб. – забелязах аз. – Но да си отспя, сигурно няма да мога.

– Защо?

– Защото очакваш Рейс Ефендина, с когото се предполага все пак да влезеш в битка.

– Ти страхуваш ли се от нея?

– И през ум не ми минава! Аз вече доста честичко съм помиришвал барут, не съм лош стрелец и смятам да бъда с вас, когато се започне патакламата.

– Много барут няма да се изгърми, защото работата трябва да се извърши в пълна тишина. Но ако ти е мерак да разцепваш черепите на

асакерите, то нямам нищо против.

– Значи няма да се стреля, а ще се удря и мушка? Все ми е едно. За мен при всички случаи ще е удоволствие да съм на линия. Но как ще се доберем от твоя нокер на кораба на Рейс Ефендина?

– На него да се качим, ние много ще се вардим. Огънят е по-бърз от барута.

– А-а! Ти се тъкмиш да подпалиш кораба на Рейс Ефендина? Трудно ще стане тая работа. Или може би имаш на борда му свой човек, който ще го запали?

– Не. По този начин не бих могъл да постигна целта си, защото пожарът скоро би бил забелязан и угасен, и аз ще остана с пръст в устата. Аз ще подхвана съвсем другояче нещата, и то така, че ни един да не може да се отърве и от кораба треска да не остане.

– Не ми е понятно.

– Е, да, ти доста нещо си преживял и си понаучил това-онова, което други не са опознали, ама все още ти липсва подобаващият тертип и чалъм. Един ловец на роби не бива да знае пощада. Тук се касае за битие и небитие. Или Рейс Ефендина трябва да загине, или аз. И тъй като аз нямам охота за това, то нека го сполети него, ама завчас, та спасението му да е напълно невъзможно.

– Имаш право. След всичко, което научих от теб, на твоє място аз също бих действал така целенасочено. Само не схващам с какво средство се каниш толкова сигурно и бързо да се справиш.

– Всъщност би могъл да отгатнеш. Не видя ли купите ом суфах?

– Разбира се, та те са достатъчно големи.

– Аз наредих да се нареже ом суфах, за да получа, първо, място за бивак, и второ, горивен материал за огъня. Забеляза ли буретата, дето стояха наблизо?

– Да.

– Те са пълни със средство, което ще унищожи Рейс Ефендина. Поточно казано, вътре има газ²⁰.

– Газ? А-а, започвам да вдявам. Ами как ще прехвърлиш опасното вещество на кораба му?

– Да го прехвърля? Та на мен не ми е нужно да го прехвърлям на кораба, а само да го закарам до него. Работата е много по-лесна, отколкото си мислиш. Аз съм убеден, че Рейс Ефендина ще спре в Хегаси. Това ще ми даде време да извърша приготовленията си. Знаеш, че в

20. газ – петрол (Б. нем. изд.)

Хегаси имам страж. Веднага щом Рейса пристигне там, мъжът ще препусне насам да ми доложи. Нил се дели от джезирето на два ръкава и по-спокойният и по-сигурен е този, край който се намираме. Значи Рейса ще се насочи към нашата страна. Аз ще сформирам от моите хора три отделения. Първото остава при буретата, второто заема брега възможно по-далеч надолу по течението, а третото – отсреща периферията на острова. По този начин речният ръкав, от който ще се възползва Рейс Ефендина, ще бъде обточен от моите войни и те на първо време няма да се показват, когато корабът наближи дотолкова, че вече не може да избяга, хората при буретата изхвърлят в реката петрола и сухата, бързо разгаряща се ом суфах. Петролът се разлива по водата и образува около кораба едно огнено море, от което измъкване няма. Какво ще кажеш за плана?

Потръпнах от тоя човек, ала се насилих да отвърна възхитено:

– Великолепен е, изключителен! В собствената ти глава ли се роди?

– Аз самият го намислих – рече Ибн Асл гордо.

– Възхищавам ти се. На мен никога не би ми хрумнала подобна идея. Най-много щях да издебна някъде Рейса, за да му тегля тайно куршума.

– И да оставиш живи съмишлениците му? Не, всички те трябва да заминат за Джахеннема!

– А какво, ако намерят време да насочат кораба към брега?

– Нека опитат! Помисли все пак, че за броени мигове те ще се озоват сред пламъци и непременно ще се задушат. Корабът веднага ще загори с буен пламък. Въпреки това аз съм взел предвид и вероятността неколцина да се хвърлят във водата, за да се доберат до брега. Ако те се изплъзнат от огъня, което аз считам за невъзможно, то нали моите хора ще стоят от двете страни на водата. Те ще бъдат избити от тях с приклада. Сигурно ти е ясно, че ни един няма да може да се измъкне.

– А не е ли възможно огънят да стане опасен и за собствения ти кораб?

– Не, защото той ще стои откъм течението.

– Но какви последици ще има всичко това за теб! Ти ще бъдеш подгонен от асакерите на хадифа, додето те спипат, и после три пъти горко ти!

– Ще узнае ли някой как е възникнал пожарът? – изхили се Ибн Асл коварно.

– Може би. Не е изключено все пак той да се разпространи надолу до Хегаси. Хората ще разберат, че е възникнал от плаващия петрол и ще се запитат кой го е излял в реката.

– Нека си се питат. Никой няма да им отговори!
– Сигурен ли си в собствените си хора?
– Да. Никой от тях няма да се раздрънка.
– Понеже имаш добро отношение към мен, ще ти обърна внимание на още нещо. Какво ще стане, ако освен корабът на Рейс Ефендина се появи и друг?

– Ще загине барабар с него.
– Или отгоре се зададе някой плавателен съд? Той ще спре и ще стане свидетел на драмата. Така ще бъдеш издаден.

– Да се надяваме, че такъв случай няма да настъпи. Но ако все пак възникне, е, тогава не мога да променя нещата. Ще го накарам по някакъв начин да пристане и после пак ще сторя онова, което съм си наумил. Не мога да бъда виновен, ако по някаква непредпазливост петролът ми се подпали, а Рейс Ефендина прояви гламавщината да рискува да навлезе с плавателния си съд в огъня. Кой може да ме накаже за това?

– Хм-м! Нека си пожелаем по-добре да не настъпва никакво смущение!

– Пет пари не давам и да настъпи. Не съм ли вече преследван и сега като хищно животно? Дръзвам ли да се появя в Хартум? Аз съм обявен въвн от закона. Никой освен мен самия не знае къде живея. Аз съм против закона и той е против мен. Тук имам да уредя още някои неща и после ще изчезна. Така че може да ми е напълно безразлично дали ще се разбере, че Рейс Ефендина е загинал от моята ръка. Жалко само дето корабът му ще изгори, без да мога да направя и най-малката плячка! Но онова, което изтърва тук, ще си наваксам с похода за роби. Аз ще предприема един гхазуа²¹, какврто още не е имало, ще разбереш това. Да не говорим сега по този въпрос. Лампата догаря и нека вече спим.

Не бе имало много петрол в малкия резервоар. Пламъкът ставаше все по-слаб и по-слаб и накрая напълно угасна. В помещението стана тъмно.

21. гхазуа – поход, с цел отвличане на хора; лов на роби (Б. а.)

6. Един пъклен замисъл осуетен

Премислях онова, което бях узнал. Нима бе възможно на някой човек да хрумне такава демонска идея! На изпълнението на този ужасен план трябваше да се попречи. Но как? Най-простото и най-доброто беше да се измъкна с Бен Нил от кораба и да се върна в Хегаси, за да предупредя Рейс Ефендина. Ама къде беше Бен Нил и в сферата на възможното ли бе да го измъкна от съквартирантите му по спалня, без те да усетят? Трябваше да опитам, но това не можеше да стане, преди Ибн Асл да е заспал.

С болка зачаках този миг. Минути минаваха, дълги минути. Най-сетне разпознах по неговото тихо, равномерно дишане, че е заспал. Развих се от мрежата и пропъзлях до него. Приближих ухо до лицето му и се заслушах. Да, това бе дишането на спящ. Той не се преструваше. Изпъзлях навън в предното помещение. Там се бях съблякъл и освободил от нещата си, но ги оставих, тъй като само щяха да ми пречат при тайното търсене.

Когато достигнах откритата палуба, спрях най-напред в дълбоката сянка на каютата да се огледам. Повечето ловци на роби бяха потърсили спалното помещение. Вярно, там въздухът бе по-душен отколкото на открито, но поне нямаше да страдат от комарови ужилвания. Един единствен огън, най-отдалеченият от кораба, все още гореше. Край него лежаша неколцина спящи, закриляни от пушека срещу комарите.

Дали имаше поставени стражи? Не видях и не чух такива. На палубата, тънеща в полумрака на звездната светлина, нямаше никакво движение. Запъзлях на четири крака. Отминах водещия към трюма люк и мечтата, без да съгледам някого. И по-нататък не видях човек.

Стигнах до носа и забелязах, че там също има каюта. Кухнята се намираще по средата на предната част, а не, както е обичайно при нилските кораби, в ъгъла на носа. Там, напротив, бе стъкмено едно помещение, от което чух да се носят приглушени гласове. Приближих пълзешком до дъсчената стена и се заслушах. Двамата офицери и Бен Нил още не спяха. Говореха помежду си и аз можех доста ясно да разбирам думите им. От тях схванах, че Бен Нил се стареа да подпитва двамата. Усърдието на младежа, да ми бъде полезен, беше толкова голямо, че той жертваше съня си и опитваше да поддържа будна и компанията си. Това слагаше една дебела черта на сметките ми. Те можеха още дълго да си говорят. А и

щеше ли да бъде после възможно тайно да се отдалечим? Птичият свят на Нил се събужда още преди разсъмване. Разшумеха ли се малките смутители на покоя, спящите щяха да се пробудят и за бягството щеше да стане твърде късно.

Освен това по гласовете прецених, че тримата разговарящи не лежат благоприятно за моята цел. Бен Нил беше заел именно място отзад, а помещението беше толкова малко, че дори другите да спяха, не можеше да се отдалечи, без да ги прекрачи. При това щеше да ги събуди. Най-малкото беше вероятно.

Та какво да правя? Бен Нил не можех да измъкна. Без него пък ми бе невъзможно да се махна, тъй като това би означавало сигурната смърт на доблестния младеж. Значи аз също трябваше да остана. Но ужасната опасност, към която Рейс Ефендина неподозиращо отиваше! Тя трябваше непременно да бъде отстранена. Той можеше още заранта да доплава и тогава вече щеше да е прекалено късно. Е, да, ако се касаеше за някоя атака, някое изненадващо нападение, ама не за тоя пъклен петрол! Аз трябваше да го обезвредя. Когато после „Шахин“ дойдеше, поне нямаше да бъде изгорен и щеше да може, в случай че бъде нападен, да се защитава.

Дали да не сляза и изтърколя буретата във водата? Не, защото това щеше да причини много шум, а пък и изобщо не можех да знам докъде ще отплават. Бъдеха ли скоро изхвърлени на брега и заловени там от тръстиката, то Ибн Асл щеше да нареди да ги измъкнат и сетне въпреки всичко да осъществи своя план. Те хем трябваше значи да си останат на мястото, хем петролът да изчезне. Да ги пробия? А, да! Сетих се за сандъка с инструментите. Може би в него щеше да се намери някой свредел. Това бе единственият път, по който можех да отклоня гибелта от Рейс Ефендина и неговите асакери.

Но какво ли щеше да каже Ибн Асл, когато на сутринта забележеше, че буретата са празни? Това ми беше безразлично. Аз не биваше да мисля за себе си, а пък и нямаше да докарам нещата чак дотам, че да бъда обвинен като извършител.

Върнах се възможно най-бързо в задната каюта. Ибн Асл дишаше спокойно както преди. Пресегнах се сега към сандъка и започнах да вада инструментите един след друг. Работата си имаше своите мъчнотии, тъй като трябваше да избягвам всякакъв шум. Ставаше. Намерих няколко свредела. Повечето бяха твърде дебели. Отворът, или по-скоро отворите не биваше да бъдат прекалено големи, че веднага да бъдат забелязани. Почти на дъното на сандъка се въртяше един свредел с

дебелината на молив. Прибрах го и тихо върнах обратно инструментите. После се заслушах отново в дишането на спящия и се изхлузих навън, отправяйки се безшумно по палубата към мястото, където бе облегната стълбата.

Там първо надникнах през борда дали няма някакъв пост и сетне предпазливо слязох. Късото разстояние до буретата беше скоро изминато и аз се залових за работа. На всяко буре трябваше да бъдат пробити два отвора – един горе, за да се осигури достъп на въздух, и един долу за изтичане на газта. Превъртявах ги възможно по-небиещо на очи. При това трябваше да се паза да влезе в съприкосновение с изтичащия петрол. Неговата миризма или пък лекетата биха ме издали.

За да бъдат бързо избити и хвърлени в реката, буретата стояха досами брега. Течността имаше да измине само един метър, за да стигне до водата. След четвърт час бях готов, изплакнах свредела в реката, избърсах го грижливо в тръстиката и се качих отново на борда. В каютата го сложих обратно в сандъка и после пропъльзах отново под мрежата си против комари.

На сърцето ми беше безкрайно леко. Бях съхранил живота на много хора и предотвратил едно безчинство, по-мерзко от което не можеше да бъде намислено. Ама пък последиците за мен! Е, при дадените обстоятелства не можех да ги отклоня от себе си и трябваше именно спокойно да изчакам какво ще се случи. Възбудата, в която се бях намирал, се уталожи и аз заспах.

Не се събудих от само себе си, а ме разбута Ибн Асл.

– Ставай, Амм Селад! – каза той. – Ти се наспа, защото е късно утро, а скоро ще има работа. Рейс Ефендина идва.

Тутакси се разсъних и скочих. Първият ми поглед падна върху лицето на ловеца на роби. По него нямаше нещо, което да навява предположението, че деянието ми е вече открито. Очите му блестяха предприемчиво и той даже ми се ухили приятелски.

– Да, да, учудваш ли се? Часът настъпи. Излез вън, кафето ти вече е приготвено!

Пред каютата бе сложена една възглавница, на която се наместих. Една стара негърка ми донесе утринната напитка. Ловците на роби бивакуваха на брега досущ както ги заварих вчера. Ето защо се обърнах към Ибн Асл.

– Рейс Ефендина идва, казваш? Но твоите хора още не се намират по постове си.

– Това още не е необходимо. Аз току-що получих вестта, че

„Шахин“ е пристигнал в Хегаси и е пристанал там при мишра. Сега не се знае колко дълго ще остане там. Може да минат часове, преди да отплава. Затова пратих пак един пост, който да бди на половината път до Хегаси. Едва когато този мъж се върне, ще е дошло времето всеки да си заеме мястото.

– Не се ли е промъкнал и някой друг кораб?

– Нагоре не, иначе моят страж щеше да го види. А надолу, в пъкъла да върви, голям кутсуз ще е, баш сега да довтаса някой!

– Би ли го пуснал да мине?

– Определено не. Екипажът ще види нас и нокера и ще доложи на Рейс Ефендина.

– Не е толкова сигурно, хората може да го отминат, без да говорят с него.

– Ти не познаваш тоя кучи син. Той спира всеки кораб и го претърсва за роби. Рейс Ефендина със сигурност ще узнае, че тук е спрял някакъв нокер, и това ще привлече вниманието му. Ще го изпълнят подозрения, ще стане предпазлив и край на моя чудесен план. Не, ако някой кораб се зададе отгоре, ще бъде задържан и ще чака, докато работата приключи. За да се подсигурия и за такъв случай, ще пратя един пост и нагоре по реката. Времето за действие дойде и аз няма да допусна нещо да обърка нещата.

Ибн Асл отиде на сушата, за да изпрати още един човек. През туй време при мен дойде Бен Нил. Наблизо нямаше никой, така че можехме да си поговорим необезпокоявано.

– Много дълго спа, ефенди – рече той. – Кажичи-речи ме хвана страх. Нима не те кахъреше мисълта какво е заложено на карта?

– Аз не само се кахърях, но и действах повече отколкото си мислиш.

– А аз въобще не спях. От страх по Рейс Ефендина не можах да затворя очи. Двамата офицери снощи станаха много разговорливи и ми разправиха, че „Шахин“ щял да бъде изгорен, представяш ли си!

– С газта там долу в буретата?

– Ти го знаеш?

– Да. Научих го от Ибн Асл.

– Ефенди, какво да правим? Рейс Ефендина приближава, а петролът е там. Ужасно! А пък ти си спа и за нищо не те бе грижа?

– Не го избивай на кавга! Нещата не са толкова лоши, както си мислиш. През нощта аз продупчих буретата. Газта е изтекла.

– Машаллах! Вярно ли?

– Да. Никак не ми беше леко. Канех се да бягам и дойдох да те

забера, но ви чух да говорите. Ти лежеше отзад в помещението и нямаше как да излезеш. Трябваше да се откажа от теб и да действам сам.

– Значи затова миришеше толкова на петрол, когато станах? Хората го предписаха на изпаренията от буретата. А в тръстиката лежах няколко мъртви риби.

– По-надолу сигурно има още измрели риби и разни други животинки. Водата да не би да беше оцветена?

– Не.

– Значи или газта е била много чиста, или силният утринен вятър е разнесъл останките. Това е чудесно за нас.

– Не виждам хич нищо чудесно, ефенди. Когато уйдурмата бъде открит, ще я припишат на нас.

– Много вероятно. Но кой може да докаже нещо против нас?

– За доказателства такива хора не питат. Ние трябва незабавно да офейкаме.

– Това действително би било най-доброто, само че има няколко аргумента против.

– Че какви пък?

– Първо, не можем да го сторим незабелязано. А усетят ли какво сме наумили, ще ни запрат и губим играта.

– Ще направим като снощи. Ще побегнем.

– Тогава ще ни викнат да спрем и като не се подчиним, ще загърмят подире ни.

– Вчера не го сториха!

– Понеже беше вечер и тъмно, а сега е ден и светло. Това е разликата, вземи го предвид! Снощи можехме да се измъкнем. Сега обаче скоро-скоро бихме се сдобили с няколко куршума в тялото. И накъде ще насочим бягството? Към Хегаси, през откритата степ, където всеки преследвач може да ни забележи отдалеч и лесно да се цели по нас?

– Ами и ние ще стреляме!

– Да де, ама ако искаме да стреляме, ще трябва да спрем и да предоставим по тоя начин време на преследвачите да се юрнат на тълпи към нас. Не, не, от тая работа няма да излезе нищо! А пък и нашето бягство трябва да има двойна цел, сиреч да се измъкнем от примката, в която доброволно напъхахме главите си, и същевременно да бъдем в услуга на Рейс Ефендина. Драснем ли сега, то той ще приближи, без нищо да подозира. Вярно, сега вече не могат да го унищожат с огън, но могат все пак да му поставят някаква засада, капан, който да доведат гибелта му. Докато ако останем тук, ще можем да я предотвратим с хитрост или

поне да го предупредим.

– Да го предупредим? Веднага щом му викнем, сме изгубени.

– Ами! Предупреждението може да стане с пушка, която по недоглеждане се е разредила.

– Но в мига, в който бъде открито, че буретата са празни, за нас все пак ще е най-добре да сме във от опасност.

– Тук съм напълно съгласен. Остави ме да помисля! Може би ще ми хрумне някоя идея.

– Само че тя трябва да ти хрумне бързо, иначе губим ценно време.

Бен Нил седна до мен, за да чака „пристигането“ на моята идея. Но за съжаление често се случва така, че тъкмо когато човек неотложно се нуждае от някаква идея, не му идва на ума никаква. Така стана и при мен сега. Аз мъдрувах ли, мъдрувах – напусто. Минаха пет, десет, петнадесет минути. Ибн Асл стоеше долу при хората си и говореше усърдно с един от тях. При това като че често поглеждаха нагоре към нас. После той дойде на борда. Лицето му беше радушно като преди, когато ми каза:

– Амн Селад, ти имаше право, като подхвърли, че петролният огън може да докара опасност и на собствения ми кораб. Ще наредя да изтеглят съда на известно разстояние нагоре по реката. Да се надяваме, че Рейс Ефендина междувременно няма да дойде.

За това значи хората бяха отправяли очи към кораба! Погледите не са се отнасяли за нас. На борда се качиха известен брой мъже да издигнат мачтата.

Това ме озадачи, тъй като влекачът можеше да бъде пристегнат много добре и някъде другаде. По тази причина мъжете приближиха до нас и... се нахвърлиха ненадейно върху ни. Това стана толкова неочаквано и бързо, че лактите ми бяха вързани на гърба и краката притегнати наедно, преди да съм намерил време и един крайник да помръдна за отбрана. Лежах редом с Бен Нил на палубата. Какво се бе случило? Защо ни бяха нападнали изневиделица така враждебно? Трябва да бе възникнало някакво подозрение срещу нас. Физиономията на Ибн Асл из един път бе станала съвсем друга. Хората му се отдръпнаха две-три крачки назад, а той пристъпи към мен и каза заплашително:

– Такова нещо сигурно не си очаквал! Ти, изглежда, си умна глава и ето защо трябваше и аз да подхвана умно нещата. Трябваше да те измамя и бързо да те връхлетия.

– Учудвам се! – отвърнах аз. – По какъв повод бяхме нападнати?

– Да, ти действително не знаеш, че всичко, което преди малко си

приказвахте, е било чуто.

– То може да бъде чуто – заявих, съвзел се бързо. – ние не сме говорили нищо, което да ти даде подбуда за това враждебно поведение.

– Тъй, тъй! нима наистина мислиш, че можеш да измамиш Ибн Асл? За тая цел си твърде будала. Този мъж – той посочи човека, който пръв ме бе сграбчил – лежеше на покрива на каютата, без вие да знаете. Той чу всичко се спусна, за да не го видите, отзад по въжето, за което е вързана лодката, да ми го съобщи. Да не би да се каниш да отричаш?

– Не ми и хрумва! Но кажи, за какво сме си говорили?

Разчитах на това, че мъжът може би не е разбрал всичко точно. Вярно, ние не бяхме говорили тихо, но не и високо, а като двама души, които седят един до друг и разговарят за неща, които не е нужно всеки да чуе.

– За разни работи – отвърна Ибн Асл – но най-вече за притворство и предателство.

– Докажи го!

– Искаш доказателства? Че от теб ли зависи да изискваш доказателства? Да не би да отречеш, че сме говорили за газта?

– Действително. Защо да отричам? Та нали ти сам отвори пред мен дума за това.

– Ама ти си твърдял, че в буретата нямало такава. Как ти скимна да изречеш подобна глупост?

– Ами че това бе само един майтап – отвърнах зарадван, че наполовина погрешно и наполовина изобщо не съм бил разбран.

– Скоро ще узнаеш, че работата е сериозна! А после сте говорили за бягство. Защо ще искате да бягате, ако имате чиста съвест?

– Ние говорехме за бягство от огъня, в случай че той обхване собствения ти кораб. Снощи избягахме ли? Не ти ли доказах по-скоро, че искам да остана при теб, че хич не ми е присърце да се махна оттук?

– Ти, изглежда, си майстор в оправданията. А какво ще ми отговориш, ако те запитам защо щяла да гръмне пушката ти, когато Рейс Ефендина се появил?

– Щяла? Тъкмо това не! И моята пушка, моята? Аз говорех за всички пушки, всеобщо за пушките. Опасявах се Рейс Ефендина да не бъде предупреден от някоя непредпазливост. Ти ще разставиш хората си далеч надолу по брега и по тоя повод аз казах: „Дано само някоя пушка да не гръмне по невнимание.“ Този мъж е подслушвал, наистина, но е чул нещата непълно или наопаки. Съветвам го друг път да си отваря по-добре ушите.

Ибн Асл плъзна изпитателно поглед по мен и подслушвача. Моята нахаканост му направи впечатление. Беше ясно, че се подведе и започваше да ми хваща вяра.

– Ама все пак ви е било страх за Рейс Ефендина? – продължи, наистина, все още да пита.

– Тук твоят достопочтен осведомител отново погрешно е разбрал. Не за, а от Рейс Ефендина ме беше страх.

– Как се съвместява това с вчерашните ти приказки, че хич не те е страх?

– Тогава още не знаех какво ще става. Днес обаче знам намеренията ти и когато заговорих за тях с моя помощник, изразих угриженост, че биха могли да се провалят. Това се имаше предвид.

– Да се провалят? Кой би го провалил?

– Рейс Ефендина. Той е слязъл в Хегаси на сушата. Вие сте го примамили тук, като сте му подхвърлили погрешна информация, че тук ще бъде прехвърлено през Нил робско шествие. Той значи е наясно в картинката, че тук се намират търговци или даже ловци. Мислиш ли, че при това положение ще пристигне ей така в пълен рахат, като някой, който си плава за разходка?

– Как иначе?

– Аз считам за възможно, Рейс Ефендина да остави кораба си в Хегаси и да поведе асакерите насам по сухоземен път, откъм гърба ви. Докато ние си кворим очите по реката, той си се промъква от степта и се спуска върху ни. Затова ме бе страх от него, в никой случай обаче за него.

– Аллах, това е много вярно! Хич не бях помислил за тая възможност. Ние трябва да насочим вниманието си също към сушата и...

Ибн Асл бе прекъснат. Стоящият нагоре по реката пост дотича и доложи за кораб, който приближавал оттам. Лодката бе веднага попълнена с екипаж и изпратена под предводителството на единия от двамата офицери срещу съда, за да му нареди да акостира.

Вече хранех надеждата, че сега ще бъдем развързани, но ето че ловецът на роби попита:

– Откъде знаеш всъщност какво сме наредили да кажат на Рейс Ефендина?

За съжаление Идрис, постът в Хегаси, вчера ме бе помолил да не го издавам. Дължах благодарност на човека за сведенията и не исках да му навреждам. Ето защо прибягнах към извъртане.

– Беше споменато вчера при втория огън. Ние седяхме край първия,

ала аз все пак го чух.

Тази наистина произлизаше от добро намерение, но веднага намери своето наказание.

– Това е лъжа – заяви Ибн Асл. – Не е могло да бъде казано край огъня. За тая работа знаехме само четири души, а именно аз, двамата офицери и постът от Хегаси. Никоой от тях не ти го е казал. От кого можеш да го знаеш? Да не би пък от самия Рейс Ефендина? Аз вече се камах отново да те даря с доверието си, но сега съзнавам, че думите ти са били само изврътливи и двусмислени оправдания. Преди да те освободя, ще проуча внимателно нещата и горко ти, ако намеря и най-малкото подозрително петно върху теб! Сега нямам време да се занимавам с вас. Ще останете сега-засега да лежите тук под охрана.

Ибн Асл се извърна от нас, понеже вниманието му бе ангажирано нагоре от нашия пристан, където доложеният плавателен съд сега се появи. Той беше заговорен от изпратената към него лодка и влезе в преговори с нея. После видяхме един мъж да прекрочва борда и да слиза в лодката. Тя се върна с него, а корабът се насочи за акостиране към брега.

При мен и Бен Нил стоеше един пазач, който ни държеше зорко под око. Мен никак не ме бе страх. Смятах, че обясненията ми все пак са оказали възнамерявания ефект. Срещу нас не можеха да докажат нищо. Обвиняваше ни само онова, което подслушвачът бе изложил, а на него му се бе изплъзнала взаимовръзката. Той беше доловил само отделни детайли, от които не можеха да се извлекат никакви обвинителни доказателства. Опасение будеше само мигът, когато се откриеше, че буретата са празни. Тогава хората щяха да станат подозрителни и следваше да се очаква, че подозрението ще падне върху нас. Но и тук бе невъзможно да се докаже вината ни. Така си мислех, ала за съжаление нещата се развиха другояче.

Лодката пристана и хората се качиха на борда с мъжа, когото бяха довели. Човек може да си представи ужаса ми, когато разпознах в него Абу ен Нил, кормчията на дахабието „Ес Самак“, на което бях преживял нощното приключение в Гиза! Това дахабийце бе предназначено за търговия с роби и секвестрирано през нощта от Рейс Ефендина. От съчувствие бях пуснал кормчията да избяга, давайки му малко пари за път, като получих от него уверението, че възнамерява да се върне. А ето че сега го срещнах в пустинята.

Нямаше начин мъжът да не ме познае. Това вече беше лошо. Но още по-лошо бе обстоятелството, че кормчията Абу ен Нил беше дядо

на моя придружител Бен Нил. Предполагаше се, че като ни види, той веднага ще се завтече към нас и ще ни издаде.

Бен Нил не лежеше като мен гърбом, а по страна, извърнат от борда, от който хората се бяха качили. Ето защо не бе забелязал дядо си. Трябваше да го подготвя, поради което се обърнах шепнешком към него:

– Не се стряскай и остани така, както лежиш! Дойде дядо ти.

Видях, че младежът понечи да направи движение на изненада, ала все пак се овладя. Не мина много и той попита:

– Аз имам двама дявовци. Ти, разбира се, имаш предвид кормчията?

– Да. Абу ен Нил, бившият кормчия на дахабийето „Ес Самак“.

– О, Аллах, каква радост!

– Не, какво нещастие за нас! Той ще ни издаде.

– Небеса! Това действително е вероятно. Как се е озовал Абу ен Нил насам? Какво прави той тук?

– Намираще се на кораба, който Ибн Асл принуди да спре. Офицерът го взе със себе си навярно за да му бъдат дадени разпореждания за поведение.

– Къде е застанал дядо?

– Вдясно там до борда на кораба. Старият още не ни е видял. Ибн Асл говори с него.

– Не можем ли да му дадем знак, че трябва да мълчи?

– Ако не бяхме вързани, щеше да е възможно. Така обаче ще трябва да си понесем нещастieto. Как може да е дошъл до Бели Нил? Та нали се канеше да върви към Губатар!

– Първоначално да, но е станало другояче. Нима не ти казах, че го срещнах в Сиут?

– А, да, беше ми шукнало из ума!

– Аз там пак го изгубих, защото бях примамен от стария Абд Асл в подземния кладенец, където ей така сякаш да си ида мърцина. В името на Аллах, де само Абу ен Нил да бъде достатъчно предпазлив и да не каже, че ни познава!

– Мислиш ли, че може да му се има вяра за такова присъствие на духа?

– Май не. Радостта да ме срещне, и заедно с това уплахата, че съм вързан, ще му въздейства така, че като нищо ще извърши неблагоприятното да назове имената ни. Извърти се настрана, та да не ти види лицето!

Последвах подканата, макар да не вярвах, че тази предпазна мярка ще даде желания резултат. На дахабийето старият кормчия не се бе държал така, че да го считам способен са самообладанието, необходимо в момента.

Нашият пазач не бе забелязал, че си говорим. Неговото внимание беше насочено повече към Абу ен Нил, отколкото към нас. Ибн Асл бе седваше високо със стария, но аз не бях доловил съдържанието на разговора, понеже приказвах с Бен Нил. Сега, когато замълчахме, чух старият кормчия да казва:

– Но аз така и не виждам причина да прекъсваме плаването си. Ние все пак не ви се пречкаме на пътя!

– Напротив! Изчакайте малко, най-много няколко часа, и ще можете да продължите пътуването си.

– Защо не сега?

– Не е задължително да ви го казвам.

– Ще трябва все пак да ни го кажеш, в противен случай веднага вдигаме платна.

– Избий си го от главата, защото като видя, че се каниш да проявиш неподчинение, ще те запра за известно време тук!

– Нямах такова право.

– Мислиш ли? Аз съм Рейс Ефендина, за когото сигурно си чувал.

– Не, ти не си този. Аз не само съм го чувал, ами даже и съм говорил с него.

– Тъй! Е, тогава ще ти кажа, че съм негов мюлазим. Ти си длъжен да се подчиниш.

– Докажи, че казваш истината! Хората на Рейс Ефендина носят униформа, твоите обаче не. Аз видях, че корабът ти се казва „Хирдаун“. Корабът на Рейс Ефендина обаче се нарича „Шахин“. Твоите думи са лъжи.

– Лъжи? Варди се да ми отправяш оскърбления! Рейс Ефендина действително командва „Шахин“. Но тъй като само този кораб не е достатъчен за неговата цел, той нае „Хирдаун“ и предаде командването му на мен. Сигурно си наясно, че наети хора униформа не носят.

– Ако нещата са такива, както казваш, ти трябва да имаш писмено пълномощие от Рейс Ефендина. Аз не съм длъжен да ти се подчиня, преди да съм го проучил.

– А на мен пък на ум не ми идва да ти го показвам. Ти трябва да повярваш на думата ми и да се покориш.

– А аз ще се върна на моя кораб и ще продължа плаването си.

– Стой, старо, не толкова бързо! Без мое разрешение няма да напуснеш борда. Ти си кормчията на спрения кораб. Как ти е името?

– Химяд ел Бахри.

Химяд ел Бахри! Абу ен Нил значи сега се наричаше другояче – много вероятно защото бе избягал от Рейс Ефендина и сега си въобразяваше, че под фалшиво име е в по-голяма безопасност. Това ми бе приятно, защото така не можеше да идентифицира Бен Нил като свой внук. Но едва почерпил тази надежда и пазачът ми я съсипа. Чувайки името, мъжът пристъпи няколко крачки напред и викна на Ибн Асл:

– Това не е вярно! Името е фалшиво. Аз познавам стария. Виждал съм го по-рано в Кахира, а и на други места. Той е известен кормчия и понеже познава реката като никой друг, е наречен Абу ен Нил.

– Абу ен Нил? – повтори Ибн Асл изненадано. – Вярно ли е това? Познаваш ли го наистина?

– Много добре, изобщо не е възможно да се лъжа.

– Старо, ти поиска да ме измамиш! Ти си измамник! Признаваш ли, че си кормчията Абу ен Нил?

– Не. Аз се казвам Химяд ел Бахри и никога не съм имал друго име.

– Това е лъжа! – настоя на своето пазачът. – Аз го познавам добре и мога да доведе още двама свидетели, които също го познават.

Той назова две имена и техните носители – двама от подчинените на Ибн Асл, намиращи се на сушата – бяха повикани. Те тутакси потвърдиха показанията на пазача. Дори казаха на стария в лицето къде и кога са го виждали. Аз не можех правилно да схвана защо обстоятелството, че старият носеше фалшиво име, оказва такова въздействие върху Ибн Асл. В онези райони и при несигурното дередже на моряшкия народ нерядко се случва някой да си промени името. Но веднага щях да узная причината за поведението на Ибн Асл, защото го чух да заплашва:

– Ти си избличен. Представяш се за друг, а не какъвто си в действителност. Ще си заплатиш за това!

– Не съм излъгал. Може би приличам на тоя Абу ен Нил. На теб впрочем може да ти е безразлично какво име нося. Даже да бях тоя Абу ен Нил, то пак не би могъл да имаш нещо против мен!

– Действително нищо! Аз, напротив, бих се радвал да намеря този човек. И тъй като ти си този, както засвидетелстваха и доказаха тези трима мъже, сега съм страшно радостен. Имаш ли внук, който да се казва Бен Нил?

– Не.

– Не отричай, старо, иначе ще те принудя да кажеш истината! Има

един млад човек, моряк, на име Бен Нил, а щом някой се нарича Абу ен Нил, то тоя някой трябва да е бащата или дядото на Бен Нил!

– Тъй да е! Но понеже аз не се казвам Абу ен Нил, а Хамяд ел Бахри, и нямам нито син, нито внук, то ме остави на мира с тоя твой Бен Нил!

– Не ми излизай с тоя тон, пергиш! – закани се Ибн Асл. – Да не станеш сетне пишман!

– Как тъй? Аз няма защо да се страхувам от теб.

– Така си мислиш сега. Но ако знаеше...!

– Какво? Ако знаех какво?

– Че аз... съм съвсем друг – изплъзна се от Ибн Асл.

– Съвсем друг? Значи все пак правилно съм си го помислил! Е, тогава толкова по-малко има защо да се страхувам!

– Мислиш ли? Аз съм Ибн Асл, ловецът на роби.

– Аллах! Вярно ли? Ибн Асл, прочутият ловител на негри?

– Да. Как се чувстваш сега?

Ако той бе на мнение, че при споменаването на това име старият ще се уплаши, то се лъжеше. Кормчията имаше причина да се страхува от Рейс Ефендина, понеже бе избягал от него. Да се бои обаче от Ибн Асл, нямаше основание. Това веднага си пролича, защото той възкликна радостно:

– Ибн Асл! Сега даже се чувствам много добре, при предпоставката че не ме мамиш отново.

– Казвам ти истината. Аллах и Пророка могат да ми засвидетелстват, че съм Ибн Асл.

– Щом се кълнеш по тоя начин, ще ти повярвам. И сега ти хич никаква причина нямаш вече да се отнасяш враждебно с мен. Сега на драго сърце ще ти назова истинското си име.

Добрият старик си нямаше понятие, че бе на път да извърши една огромна грешка. Де да можех да му дам знак!

– То нали е това, което преди малко отричаше? – запита Ибн Асл.

– Да. Аз съм Абу ен Нил.

– Значи все пак! Човече, ясно ли ти е изобщо какво казваш?

– Да. С това доказвам, че не съм ти враг, а приятел.

– Чудо след чудо! Мой приятел! Как така?

– Може би си чувал за едно дахабийе, наречено „Ес Самак“?

– Да. Рейс Ефендина го секвестира.

– Рейс Ефендина, твой най-голям враг! Аз пък бях кормчията на този съд. Присъствах, когато той го претърси и откри, че дахабийето е

робски кораб. Той го конфискува и арестува целия екипаж.

– Теб също?

– Да, но на мен ми се удаде да се измъкна. На кораба имаше един чуждоземен ефенди...

– Аха, чуждоземен ефенди! – прекъсна го Ибн Асл.

– Да. Този мъж изпита състрадание към мен, даде ми пари и ми помогна да избягам.

– Защо точно на теб?

– Защото... не знам защо.

Много добре го знаеше Абу ен Нил, ала не искаше да каже на прословутия ловец на роби, че на негово приканване бе направил искрени признания.

– При всички случаи е станало от приятелство към теб. Това те прави подозрителен!

– Приятелство? За такова нещо дума не може да става, тъй като аз преди туй никога не го бях виждал.

– Но по-късно сигурно пак си го видял?

– Не.

– Не лъжи! Ти потвърди, че си Абу ен Нил. Ще признаеш ли сега и че имаш внук, който се казва Бен Нил?

– Да.

– Много добре! Къде го видя последния път?

– В Сиут.

– Съвсем вярно! Сега е необходимо само още да признаеш, при когото се намира внукът ти като слуга.

– Това не знам. Той никога на никого не е бил слуга.

– Нима? Е, сега е слуга, и то на човек, който е от изключителна важност за мен.

– Не разбирам. Защо го казваш толкова гневно?

Ибн Асл беше убеден, че Абу ен Нил знае всичко. Ето защо се радваше, дето старият му е паднал в ръцете. Той се изсмя подигравателно.

– Добре, ще ти кажа само за да разбереш, че преструвките няма да са ти от никаква полза. Аллах те доведе при мен и ти скоро ще видиш в моя власт и внука си заедно с оня чуждоземен ефенди, на когото всички крайници, кълна ти се в това, ще гният отделно от тялото!

– Аллах керим! Какво ти е сторил?

– Кучи син, не мисли, че можеш да ме заблудиш! Ти стоиш в съюз с него. Знаеш всичко, известни са ти всичките му дела и ще споделиш неговата съдба. Наистина ли мислиш, че ще седна да ти разправам какво

се е случило? Нямам нито време, нито желание за това. Вържете го и го хвърлете при другите двама, дето лежат вече там пред каютата!

– Какво-о, мен да вържат? – провикна се старият. – Аз не знам нищо. Аз бях във Фашода и...

– Мълчи, иначе ще опиташ камшика! – прогърмя Ибн Асл. – Не желая да чувам повече нищо от теб. По-късно ще научиш и също... почувстваш какво има да става!

Абу ен Нил бе ограбен от неколцина мъже и въпреки съпротивата си – съборен и вързан. После остана само да го довлечат при нас. Вече си мислех, че съдбовната среща ще ни се размине безопасно, защото той, изглежда, бе зает единствено със себе си и от гняв забелязваше само своите противници. Но ето че погледът му падна върху мен и очите му възприеха съвсем друг израз.

– Ефенди, ти! – ахна високо. – Възможно ли е, ти също си заловен?

Ибн Асл вече се бе извърнал. Чувайки тези думи, той рязко се извъртя. Тогава старият съгледа и внука си и изкряка:

– Бен Нил, сине на моя син! О, Аллах, Аллах! Какво се е случило? Какво си направил, че си вързан?

Ето ти го на! Бедата беше налице! Признавам, че в този миг страшно ми се щеше да бях предоставил в Гиза старото дрънкало на съдбата му. Ефектът от думите му бе точно такъв, какъвто очаквах. Ибн Асл довтаса със скоковете на тигър.

– Ефенди? Бен Нил? Аллах акбар! Какво чувам?

– Мълчи, кречетало! Водиш и себе си, и нас към гибел! – успях само още да нашепна на кормчията и после всичко, що е по палубата, щръкна пред нас.

– Я го кажи още един път! Повтори го! – повели Ибн Асл на стария. – Кои са тези двама души!

Моето предупреждение все пак бе донесло плодове. Запитаният мълчеше. Виждах, че размишлява.

– Говори! Кои са? – повтори ловецът на роби.

– Кои? – попита Абу ен Нил, за да спечели време.

– Двамата, чиито имена спомена!

– Тези? Тези двама тук? Не ги познавам!

– А току-що квалифицира единия като ефенди, а другия като твоя внук Бен Нил! Чух го със собствените си уши.

– Изрекох имената, но нямах предвид тези двама мъже.

– Шейтанът ти внушава да отричаш! Как иначе ще ти скимне да приказваш за ефендите и Бен Нил, ако не са те!

– Това бе само един възклик на болка и разкаяние. Понеже заговорих за ефендите и моя внук, ти нареди да ме вържат. Ето затова повторих имената им.

– Ти обаче попита: „Какво си направил, че си вързан?“ Как ти хрумнаха тези думи?

– С тях имах предвид самия себе си.

– Ти за шашав ли ме смяташ, син на куче и внук на кучешки син? Донесете камшика! Ще му отворим ние устата! В този миг откъм брега прозвуча силен изплашен вик.

– О, чудо, о, ужас, буретата са празни!

Ибн Асл скочи към борда и погледна надолу. Понеже лежах, аз нямах видимост нататък.

– Буретата са празни – повтори се отдолу.

– Вие сте луди! – викна той. – Та нали си бяха пълни!

– Сега обаче са празни!

Чух кухия тон на катурнати празни бурета.

– Машаллах! – кресна Ибн Асл. – Наистина са празни! Кой го е сторил? Чакайте, слизам!

Видях го да изчезва от палубата, но в следния миг главата му отново се появи, за да викне на нашия пазач заповедта:

– Не позволявай на кучите синове да говорят помежду си! Фрасни ги по муцуните, ако въпреки всичко посмеят!

После слезе изцяло. Мъжът, за когото се отнасяше това указание, грабна едно дебело въже и го размаха пред лицата ни като недвусмислен намек, че предоставим ли му възможност, ще изпълни заръката буквално. Така че ние мълчахме. А и аз изобщо не знаех какво да кажа, та да поправа грешката, извършена от стария кормчия.

Хората долу се бяха събрали около буретата, както се долавяше от многогласната гълчава. После стана тихо. Изглежда, изследваха и умуваха. След известно време Ибн Асл се върна. Следваха го всичките му хора, така че цялата палуба се изпълни. Всички очи бяха отправени към нас – заплашителни, пълни с ненавист, но и, ако не се лъжех, с удивление и любопитство. Той пристъпи към мен, скрита ме и ме загледа с искрящ от ярост поглед.

– Говори истината, крастав чакал, иначе ще ти изтръгна езика! Къде си бил през нощта?

Да не отговоря, щеше да е глупаво. Само едната ми ръка да бе свободна, щях да му дам ответ с пестник. Така обаче трябваше да говоря, за да избягна малтретирането.

- При теб в каютата естествено.
- Но веднъж си се отдалечил, на брега при буретата.
- Трябва да е станало насън.
- Буретата имат дупки.
- Това знам и аз. Още не съм виждал буре без дупка.

Ибн Асл ме угости с нов ритник и изкрещя:

– Да не искаш пък и джумбуш да си правиш с мен! Ти си бил тоя, дето е пробил дупките на буретата. Никой друг не може да е бил!

– Остави ме на мира с тия твои бурета! Бих желал да знам защо ще ми е да се занимавам с тях!

– За да спасиш Рейс Ефендина. Сега целият ми великолепен план е съсипан! Признай веднага, иначе ще те смачкам с крака!

Разбеснелият се негодяй замахна с крак за удар. Не е приятно или чак пък достойно положението да лежиш на земята пред толкова много очи и беззащитно да си подложен на всевъзможни малтретирания. Бях желал да пипна тоя човек, а сега той беше пипнал мен! В неговите ръце аз бях в много по-лошо положение, отколкото той щеше да бъде в моя власт. Той беше не само престъпник, изверг, но и подлец. Нима нямах никакво оръжие срещу него? Има ли изобщо срещу низостта някакво оръжие, освен ако човек самият не иска да бъде подлец? И дори да съм най-изкусния фехтовач, мога ли с една почтена рапира да се отбранявам срещу човек, който се кани да ме нападне с вила за тор? Моето чувство за собствено достойнство въстана при мисълта, да се спасявам сега с лъжи. Е, да, може би щях да съумея да отклоня с хитрост Ибн Асл от себе си или поне да спечеля време. Да го праметна, не беше позорно деяние, но нали можеше, най-малкото в този миг, да си помисли, че имах страх от него, а такова нещо не биваше да си въобрази. Страх! Положението ми беше лошо, но в никой случай отчайващо. И през ум не ми минаваше да се сметна за изгубен и даже дръзнах, с риск това веднага да ми коства живота, да бъда открит.

– Да призная? Само престъпникът, грешникът прави признания. Стореното от мен не беше грях или престъпление.

– Значи признаваш, че ти си го сторил?

– Да.

Ловецът на роби се втреничи в лицето ми. Подобно нещо не беше очаквал.

– А-ха-а-а, чухте ли? – извика после. – Този мъж е бил. Той си призна! Знаеш ли, че с това си изрече смъртната присъда? Защо пусна газта да изтече?

- На този въпрос ти вече сам си отговори.
- За да спасиш Рейс Ефендина?
- Да. Аз съм негов приятел.
- Кара Бен Немзи ефенди?
- Да.
- А този тук, когото наричаше помощника си Омар, е Бен Нил?
- Той е.

Ибн Асл отстъпи, сашисан от такава прямота, две крачки назад. Той беше убеден, че всеки друг на мое място щеше да продължи да отрича, защото по негово мнение майката на спасението му бе в отричането. Извърна се от мен отново към хората си.

– Чухте ли и това? Признава, че той е франкът. Ах, имаме го, имаме го! Слава и хвала на Аллах!

Бен Нил се възползва от случая да ми нашепне:

– О, ефенди, защо призна! Сега всичко, всичко е изгубено!

Хората се стълпиха по-близо, за да ме огледат внимателно. Ибн Асл пристъпи отново към мен и ми се ухили подигравателно.

– Ти си бил голям сербезлия бе, Кара Бен Немзи ефенди, страшен сербезлия. Ама ти сигур не знаеш какво означава рискът да се озовеш в моя близост!

– Ха! Какво ли толкоз може да означава! Аз съм се осмелявал и на къде по-други неща. Ако късметът ти не бе проработил, нямаше да откриеш кой съм. Или пък си въобразяваш, че можеш да припишеш разкритието на собствената си проникателност и разсъдливост?

– Паразит, как смееш да ме хулиш! – викна ловецът на роби, като ме надари отново с ритник.

– Сега можеш да ме риташ, аз съм вързан. Заявявам ти обаче, че ще ми заплатиш за всеки ритник!

– На теб? И кога пък? Каниш се да си отмъстиш? Да не ти е мръднала чивията?

– Говоря с пълна убеденост. Колко дълго, мислиш, ще ме задържиш при себе си?

– Докато ти светя маслото!

– Смя се на това. Не забравяй, че Рейс Ефендина е тук!

– На него ли разчиташ? Надяваш се да те спаси?

– Разбира се.

– Надявай си се тогава, додето пукнеш! Вярно, сега не мога да изгоря кучия син, но...

Ибн Асл бе прекъснат. Откъм борда възникна блъсканица. През

хората си проби път постът, изпратен към Хегаси. Мъжът доложи, съвсем останал без дъх:

– О, господарю, с петролния огън нищо няма да стане, защото Рейс Ефендина не идва по реката.

– Ами откъде пък?

– Слава на Аллах, дето ми внуши идеята, да отида по-нататък, отколкото ти ми беше заповядал! Бях застанал на едно място на брега, което беше толкова високо, че можех да обгръщам с поглед не само реката, но и да надзъртам между дърветата към степта. И ето че видях Рейс Ефендина да идва.

– Знаеш ли наистина, че е бил той?

– Кой би могъл иначе да бъде? Приближаващите бяха много отдалечени от мен, но аз все пак различих, че носеха униформи.

– Значи са били войниците на Рейс Ефендина. Колко души наброяваха?

– Не знам. Вървяха по двама и колоната беше дълга.

– И кога могат да бъдат тук?

– Те трябва да проявяват предпазливост и ще им е необходимо повече време, отколкото при обикновени обстоятелства. Аз тичах много бързо, но до половин час биха могли да пристигнат.

– В такъв случай трябва да се махаме. Тоя кучи син ни лиши от газта, която сега наистина с нищо не би ни била полезна. Ако решим да се бием, ще победим, но гарантирано ще изгубим много наши другари. Това ние трябва да избегнем. За да докарам Рейс Ефендина с хитрост в моя власт, аз ще намисля някой друг план. Ставайте, мъже, на работа! Изправете мачтите и опнете платната! Вятърът е благоприятен и бързо ще ни води срещу течението.

Всичко, що се намираше по брега, бе набързо прибрано на борда. Празните бурета бяха хвърлени във водата. После екипажът изправи мачтите – освен главната мачта, нокерът имаше отпред и една по-малка. Изобщо плавателният съд бе различно построен от обичайното за нокерите. Вятърът започна да издува платната, ние се отблъснахме от сушата и заплавахме срещу течението.

Понеже всеки бе зает, нас много-много не ни поглеждаха. Пазачът също отправяше вниманието си повече към движението на кораба, отколкото към нас. Ето защо сега можехме да се осмелим, макар и само тихо, да поговорим помежду си. Тъкмо минавахме край кораба, който Ибн Асл бе принудил да пристане. Абу ен Нил прошепна:

– Какво ще речеш, ефенди, да викна ли сега на хората си?

– В името на Аллах, не! С това ти само ще влошиш положението ни, без да постигнеш целта си.

– Ама аз все пак трябва да се върна на своя пост, невъзможно ми е да пътувам с тоя ужасен Ибн Асл!

– На него и през ум няма да му мине да те пита дали ти е възможно и искаш ли. Просто няма къде да вървиш!

– Но какво ще стане с мен?

– Ще споделиш нашата съдба.

– И каква ще е тя?

– Аллах знае, аз – не. Ти едничък си носиш вината, дето се намиращ в това положение.

– Аз бях толкова изплашен, па и не можех да знам, че не бива да назовавам имената ви.

– Ние бяхме пленени. Това трябваше достатъчно ясно да ти говори.

От лявата страна още имахме остров Хасание. Отдясно по брега дърветата се разстъпваха далеч едно от друго. Там имаше едно свободно пространство, предлагащо поглед към степта. Макар да бях легнал, зърнах един ездач, който седеше на камила и в бърз бяг препускаше по тази открита площ към Нил. Когато видя кораба, той изправи торс като човек, който иска да държи нещо зорко под око. После даде знак, размахвайки пушката си, и плесна животното си да стигне по-бързо до брега. Ибн Асл тъкмо стоеше в наша близост.

– Вижте! – чух го да казва. – Това е Орам, когото са ни пратили като хаберджия! Не можем да го вземем на борда, понеже ако спрем, ще бъдем застигнати от Рейс Ефендина.

Ибн Асл сви ръце като фуния около устата и викна през този рупор към ездача:

– Маийех ес Саратин, Маийех ес Саратин!

Мъжът го разбра, отклони камилата и отново препусна с най-голяма бързина.

7. На борда на робския кораб

Маййех е блатист сляп ръкав на река, дълбок речен залив с неподвижна вода, сиреч точно онова, което крайбрежните жители на Мисисипи наричат баиу²². В по-широк смисъл маййех се нарича също и всяко блато. Ес Саратин означава „раците“. Мъжът значи бе насочен към Ръкава на раците или Блатото на раците, най-вероятно към някое връзване на Нил в сушата, в което има много раци и на чийто бряг трябваше да чака кораба. Той беше пратеник. От него? Аз не бях успял да видя ясно лицето му и все пак той ми се стори познат.

Е, какво ли пък ме интересуваше този човек! Сега си имах достатъчно дертове със себе си. От само себе си се разбира, че се радвах да знам Рейс Ефендина спасен. Само че сега самият аз се бях натикал в кашата. Можех ли да очаквам помощ от него? Възможно, но невероятно. Ахмед Абд ел Инсаф сигурно не знаеше къде точно да търси отлетелите птици. Като намереше напуснатия стан, вероятно щеше да продължи издирванията. А като научеше от моряците на Абу ен Нил, че нокерът е отплавал нагоре по течението, щеше да се върне в Хегаси при своя кораб, за да го преследва. Така щеше да бъде изгубено скъпоценно време и Ибн Асл да получи преднина, която нямаше да може да бъде бързо наваксана. „Шахин“ на Рейс Ефендина беше бърз ветроход и далеч превъзхождаше „Хирдаун“, но ако този се вмъкнеше в някой притулен маййех, „Шахин“ щеше да мине покрай него, без да го открие.

На Рейс Ефендина значи не можех да разчитам. За спасението трябваше да се осланям изключително на себе си. Обясних го на двамата си другари по плен. Бен Нил ми имаше пълно доверие, ала ако останеше на дядо му, всяка надежда щеше да клюмне. Абу ен Нил ни разказа накратко за кораба, който намерил при раздялата си с Бен Нил, и който имал курс нагоре към Хартум и Фашода. Рейсът го познавал и взел със себе си, поверявайки му по-късно мястото на кормчията. При обратното плаване били спрени тази заран от лодката на ловца на роби. Ибн Асл накарал да им кажат, че един грамаден остров от наскоро отрупана ом суфах бил направил нилския ръкав неплаваем. Капитанът насочил кораба към брега и пуснал стария кормчия да отиде напред с лодката да огледа участъка. Но вместо остров от ом суфах, Абу ен Нил намерил пленничество. Сега той обвиняваше целия свят и Аллах и запита как е станало,

22. баиу (англ. bayou) – заблатен речен ръкав (Б. пр.)

че Ибн Асл има такова отмъщение към нас. Когато неговият внук му отговори накъсо на въпроса, той се завайка:

– О, Аллах, о, небеса! Кой би го помислил! Сега вече не годините и дните ми, ами часовете ми са преброени, защото тоя ловец на роби ще ни убие. Аз никога повече няма да видя близките си и ще намеря една кончина с хиляди ужасии.

– Не хленчи! – назида Бен Нил. – Със скимтенето си дояваш на ефендите. Кротувай и му дай мира за размисъл, тогава той сигурно ще изнамери някой път, който да ни отведе до свободата! Впрочем само аз и той можем да бъдем погубени. Ти не си сторил нищо на Ибн Асл и той няма защо да ти се люти.

– Нима не го чу какво каза? Той мисли, че съм ваш съюзник, и ми отреди същата съдба като на вас.

Старият човек ми се струваше доста себичен. Той мислеше и говореше само за себе си, но не и за внука си, който все пак се намираще в по-голяма опасност от него. Но се заблуждавах. Той, както навремето в Гиза видях, не беше герой, а внезапното изпадане в едно толкова злополучно положение напълно го беше объркало. Но когато неговият внук сега го упрекна:

– Нима не чувстваш, че дотягаш на Кара Бен Немзи ефенди? Твоят хленч го оскърбява!

Той се обърна към мен:

– Прощавай, ефенди! От страх не знам какво върша! Хората ме захвърлиха ей тъй из един път на палубата и ми вързаха ръцете и краката. Това така ме разтърси, че дори аз не се познавам вече. Знам какво ти дължа и бих желал да ти докажа, че давам мило и драго да ти се отблагодаря. Кажу какво трябва да сторя!

– Не се тухкай, а се помири безгласно с орисията си! Това е всичко!

Бяхме отминали острова и плавахме по неразделената река. Никакъв кораб не се мяркаше пред нас или зад нас. Тогава Ибн Асл нареди да се снемат двете дъски, които се събираха под остър ъгъл отпред на носа и носеха името на кораб, да се обърнат и пак да се закрепят. Ако първо там се четеше „Хирдаун“, то сега от другата страна стоеше изписано името „Карнук“. Карнук означава жерав, като наименованието се отнася най-вече за венценосия жерав. Той е наречен така заради крякането си. Кар-нук-нук-нук-ането на венценосия жерав известява по Горни Нил приближаването на утрото.

Ибн Асл следователно имаше няколко имена за кораба си. За каква

цел, лесно можеше да се отгатне. Следваше да се очаква, че Рейс Ефендина ще преследва „Хирдаун“. Под името „Карнук“ те имаха шанс да му се изплъзнат. Може би и други робски кораби си служеха със същата хитрина.

За свое съжаление видях, че „Карнук“ е един добър ветроход. Въпреки това Ибн Асл нареди да се работи и с отблъскващи пръти и за да увеличи още повече бързината на кораба, лодката беше впрегната отпред с вързало. В нея седяха дванайсет мъже, които гребяха с всички сили и на половин час биваха сменяни. Това се правеше за да получат възможно най-голяма преднина пред Рейс Ефендина.

Тъй като пътуването сега вървеше гладко, Ибн Асл отново имаше време да се занимае с нас. Той пристигна с двамата си офицери, единият от които биваше наричан старши лейтенант, а другият – лейтенант. Те дълго стояха пред нас, оглеждайки ни с подигравателни погледи. После Ибн Асл ме запита:

– Кой беше мъжът, който ме преследва при Вади ел Берд?

– Аз бях – признах.

– Ти? А-а, ти самият? И залови ли ме?

– Не се перчи! Че не съумях да те настигна, го дължиш не на някое предимство на особата си, а на своята джебелгер-фехска камила. Не ти мен, а животното ти победи моето.

– Да не мислиш, че и аз не бих те победил, жалък червей такъв!

– Застани свободно пред мен и вземи нож в ръката, а на мен да ми бъдат ръцете вързани отпред, без да имам нож. Нека така се бием. После ще си покаже кой е червей – ти или аз!

– Мълчи! Щастието те е спохождало и те е направило горделив, ала тая горделивост скоро ще се обърне на противното. Дълго време аз напразно лелеех надежда да те получа в моя власт. Сега най-сетне това се случи и ти ще разбереш как постъпва един вярващ с някой християнски келеш. За теб щеше да е по-добре да не се беше раждал! Аз ще...

– Спести си заплахите! Вече знам какво се каниш да правиш с мен.

– Е, какво?

– Най-напред ще ми бъде изтръгнат езикът, после избодени очите, поотделно отрязани ушите, носът и всички крайници.

– Вярно, знаеш го! Кой ти го каза?

– Един, който повторно узна, че не познавам страха и че дори от най-окаяното положение успявам да се спася.

– Кой е той?

– Абд Асл, твоят баща.

– Е, да, на него ти на няколко пъти вече си се изплъзвал. Шейтанът те е закрилял. Но това е бил баща ми. На мен няма да се измъкнеш. Поскоро небето ще се срути, отколкото аз да те изпусна из ръцете!

– Не си го въобразявай! Ако някога някой съумее да ми вдъхне страх, то това определено няма да си ти.

– Кучи син, само след няколко минути ще виеш за милост и пощада!

– Опитай!

– Мислиш, че се майтапя?

– Не, но само се заканваш, без да имаш кураж да пристъпиш към дело.

– Дано Шейтанът те оплюска! Ще ти покажа, че може и да имам кураж. Насам, мъже! Ще видите как това християнско куче ще бъде измъчвано в първата степен.

Всички, които нямаха какво да вършат, се стекоха насам. Оня влезе в каютата.

– Ефенди, както ти дойде на ума! – рече Бен Нил. – Ти го предизвикваш. Вече не мога да позная в теб предпазливия човек. Ти влошаваш положението ни!

– Не. Искам само да му покажа, че аз мога да му всея страх, а не той на мен.

Ибн Асл се върна. Беше донесъл едни клещи и вдигайки ги високо, извика:

– На тоя син на някоя прокълнатата кучка сега ще бъдат изтръгнати най-напред ноктите от пръстите, първо на палците. Кой иска да го стори?

– Аз, аз, аз, аз! – изкрещяха неколцина. Един як бабаит изблъска другите назад, посегна към клещите и помоли:

– Дай ги на мен, о, господарю! Знаеш, че ме бива в тая работа. Няма да ми е тепървица да накарам по тоя начин някой да пропее.

– Да, стори го, Таха! Ти имаш опит в тия неща!

Мъжът получи клещите, изтъпанчи се отпреде ми, оголил зъби, и затрака челюсти, за да ми устрои едно предвкуване на сетнешните болки. После се наведе да ме обърне, тъй като ръцете ми бяха на гърба. Тъкмо това бях чакал. Таха се хвалеше, че вече мнозина бил накарал чрез болки да „пропеят“! Един урок нямаше да му навреди. Аз свих рязко колене и после така изстрелях двата си крака в тялото на Таха, че оня полетя презглава сред другите, събори неколцина от тях и остана да лежи като мъртъв. От устата му рукна кръв. Допуснах, че при падането си

е прехапал езика.

Всичко живо започна да крещи, къльне и заплашва. Ибн Асл повели тишина и прегледа ударения, които не даваше никакви признаци на живот. После нареди да го отнесат, сви юмурици към мен и процеди:

– Ще има да се каеш за това, десетократно, стократно ще се каеш! Сега твоите мъчения ще бъдат още къде-къде по-различни, от онези, които преди туй бях наумил. Хванете го здраво, за да не може да се помръдне, и изтръгвайте ноктите!

Шест, осем мъже се хвърлиха към мен. Аз не се отбранявах. Един отиде да донесе клещите, които отлетели надалеч, и се приготви да извърши „операцията“.

– Стой, по-напред още една дума, Ибн Асл! – викнах сега. – Прави с мен каквото искаш. Няма да чуеш и звук от болка. Но каквото ми бъде сторено, точно същото ще се случи и на Абд Асл, твоят баща!

– На моя... баща? – провлече той удивено.

– Да. И не само единствено на него, но и на всеки от хората му.

– Какво знаеш за баща ми? Къде е той?

– Беше потеглил срещу мен да ме залови.

– Това е вярно! Ти пак си му се изплъзнал. Той не те е намерил.

– Действително. Абд Асл не ме намери. Но аз го намерих, и то по такъв начин, че сигурно никога повече няма да пожелае да ме среща.

– Шейтан! Истината ли казваш?

– Вярвай или не вярвай! Все ми е тая.

– Къде попадна на него!

– При един кладенец.

– При кой?

– Това няма да ти кажа.

– Аз трябва да го знам!

– Не ми и хрумва да ти казвам! Засега това си остава моя тайна. Развържеш ли ни, ще те заведем при баща ти. Ако ли не, ще си го имаш на съвестта с целия му отряд!

– Готов съм да поема товара – ухили се Ибн Асл. – Ти искаш да се спасиш чрез лъжа.

– Лъжа? Откъде бих могъл да знам, че е потеглил срещу мен?

Той съзна, че възражението е основателно, и попита:

– Пеша ли бяха?

– Не, на камили.

– Колко мъже?

– Ха, мислиш ли, че имам желание да позволявам да ме разпитват

като дете? Достатъчно е да знаеш, че всички са заловени и ще изтърпят всичко онова, което ни сториш.

– Значи са наблизил?

– Не. Ние избързахме с бързоногите си камили далеч напред.

– Защо не остана при тях?

– Те се намират в сигурни ръце. Познат ли ти е Факир ел Фукара?

– Познат ми е естествено. Та нали снощи вече говорихме за него.

Какво имаш предвид?

– Мохамед Ахмед пристигна впоследствие и поиска да ги спаси.

– Удаде ли му се?

– Щях ли тогава да бъда тук? Той трябваше да си плати за уйдурмата, защото сега сам е пленен. Акълът не ми го побира, как може да ти хрумне да прашаш хора да ме залавят. Такова нещо още не ви се е удало и никога няма да ви се удаде.

– Аллах! Ти май говориш като шантав? Та нали тъкмо сега си мой пленник!

– Не, защото ти пак ще ме освободиш. Знаем го със сигурност.

– По-скоро Шейтана ще ме...

– Спри! Не проклинай и не се кълни! Не знаеш какво правиш.

– А ти си по-хитър и от лисица. Никои не бива да ти има доверие.

Ти само се догаждаш, че сме искали да те заловим, и сега си даваш вид, сякаш знаеш всичко точно.

– Мога ли да се догадя и че баща ти е предводителят?

– Не. Но защо дойде при джезире Хасание?

– За да преговарям с теб.

– Кой ти каза, че се намирам там?

– Баща ти. Това е най-доброто доказателство, че съм говорил с него.

– За какво искаш да преговаряш с мен?

– За освобождаването на моите пленници.

– В какъв смисъл? Откуп ли искаш?

– По тоя въпрос ще говорим по-късно.

– Недоумявам защо още снощи не отвори дума за това.

– Тогава щях да бъда принуден да ти кажа кой съм и щеше да ми е невъзможно да спася Рейс Ефендина.

– Нима знаеше, че чакам него?

– Да, от баща ти.

– Това е невъзможно! Баща ми никога не би споделил такива неща с теб!

- Той го стори, без да знае.
- Не го проумявам.
- Ако продължиш и занаяпред да се домогваш до живота ми и други работи няма да можеш да проумееш!
- Говориш много гордо, а пък лежиш безпомощен пред мен!
- Безпомощен? Не се заблуждавай! Ако до определено време не съм се върнал при хората си, на всички наши пленници, включително и баща ти, ще потръгне досущ като онези, които Рейс Ефендина заповяда да разстрелят във Вади ел Берд. Даже и Факир ел Фукара ще умре.
- Настъпи пауза, додето Ибн Асл асимилира думите ми.
- Колко души от моите хора ви се изплъзнаха? – попита после.
- Нито един.
- Лъжеш, въпреки категоричността с която говориш, и въпреки честния сурат, който показваш.
- Аз казвам истината!
- А аз мога да ти докажа, че излъга! Видя ли ездача, който преди малко дойде до брега?
- Да.
- Това беше Орам, един от моите хора. Той се намираше при баща ми.
- Но сигурно не по времето, когато нападناх отряда ти. Може би преди туй е бил пратен някъде и като е заварил при връщането си своите другари пленени, незабавно е препуснал да ти доложи.
- Мога ли да науча как си успял да заловиш хората ми?
- Нямам нищо против да чуеш, но да разказвам за себе си, нямам желание.
- Тогава нека разкаже старият Абу ен Нил!
- Той не знае нищо по въпроса, защото не е присъствал. Откак навремето му помогнах в Гиза да избяга, не съм го виждал до днешния ден, когато се качи на кораба ти.
- Вярно ли?
- Не ме питай непрекъснато дали това, което казвам, е вярно! Сигурно осъзнаваш, че това е оскърбление за мен.
- Тъй! Оскърбление! А кой се наричаше вчера Амм Селад от Суец, пък днес се изчупи като Кара Бен Немзи ефенди? Това да не би да не е лъжа?
- Не, бойна хитрост.
- Вие християните, изглежда, не знаете какво се разбира под лъжа!
- А вие мюсюлманите хич и не се занимавате първо с бойни

хитрости, ами предпочитате веднага да убивате. А сега на въпроса! Бен Нил беше там, той може да ти разправи.

Хората се скупчиха още по-близо. Всеки искаше да чуе драматичния разказ и дума от него да не изгърве. Тъй като преди малко аз бях запазил в тайна мястото на събитията, Бен Нил прояви достатъчно благо-разумие също да го премълчи. Когато поиска да заговори как бях под-лушвал, аз му забраних. Че знаех всичко и все пак никоой не можеше да каже как съм го узнал, придаваше на нещата загадъчен, изпълнен с мис-терия облик, което можеше само да ми е от полза. Мъжете слушаха със затаен дъх, додето разказвачът привърши. После Ибн Асл се провикна:

– Да го вярва ли наистина човек! Льва от Ел Тайтел си убил, ефенди?

– Както чу!

– Не си знаел какво си рискувал!

– Живота съм си рискувал. Какво иначе?

– Това не е ли достатъчно? Може ли човек да изгуби нещо повече от живота си?

– Да, нещо много повече.

– И какво ще е то?

– Онова, което ти отдавна вече си изгубил, а именно честта, добро-то име, благоволенieto пред Аллах и хората.

– Кара Бен Немзи! – избухна оня. – Хич не си мисли, че из един път съм станал търпелив! Имай предвид, че сега аз съм твой господар! Дър-жа живота ти в ръцете си!

– Действително. Но заедно с моя и този на баща ти, Факир ел Фука-ра и хората ти.

– Ти си дошъл да разговаряш с мен за тези хора. Освободи ги! Как-во искаш в замяна?

– Клетвата ти да се откажеш от търговията с роби, моята свобода и тази на Бен Нил и дядо му.

– Ще ти бъде ли достатъчна клетвата ми?

– Може би да, може би не. Възможно е да поискам и гаранция.

– Защо допускаш, че бих могъл да се закълна притворно?

– Защото познавам неколцина мюсюлмани, които се заклеха притворно.

– Тогава те не са били истински последователи на Пророка.

– Не, аз мога да ти докажа, че Факир ел Фукара и също баща ти, който бива считан за своя факир, се заклеха в Аллах и брадата на Про-рока и въпреки това всички излъгаха.

– Ти ли беше този, пред когото положиха клетвата?

– Да.

– В такъв случай те не са сторили грях, защото ти си неверник.

– А-а, тъй ли била работата? Значи ако някой мюсюлманин се закълне пред християнин с лъжлива клетва, то това му е разрешено, не е клетвонарушение?

– То е, все едно нищо не е казал.

– И при това положение ти искаш да те накарам да се закълнеш и да ти повярвам? С това ти сам себе си залови и сега аз се отказвам от хуманното предложение, което възнамерявах да ти направя.

– Значи свършихме?

– Още не. Ще ти направя друго предложение.

– Нека чуем!

– Ти ни освобождаваш нас тримата, а в замяна аз ти давам баща ти и Факир ел Фукара. Останалите ще предам на Рейс Ефендина.

– Каква безогледна дързост! – изсмя се Ибн Асл гневно. – Тоя гяур се намира в наша власт, а говори точно тъй, сякаш може да ни дава заповеди! Защо ли не вдигна ръка да го размажа?

– Защото не можеш. Тя е вързана. Умра ли аз, ще умре и баща ти, и то може би с по-лоша смърт.

– Толкова добре ли го знаеш?

– Да. Абд Асл има непредпазливостта да спомене по какъв начин ще бъда измъчван от теб. Не се ли върна в определения час, то без всякакво забавяне ще го подхвърлят на същите мъчения, и не само него, но и всички пленници. Не оставяй скъпоценното време да тече.

– Кога трябва да си се върнал?

– Това не е необходимо да знаеш. Колкото по-бързо се решиш, толкова по-малко рискуваш с баща си.

– Значи трябва да предам вас тримата срещу двама! Правилна ли е сметката?

– Да, понеже Абу ен Нил не се брои, тъй като не ви е сторил нищо.

– И колко високо оценяваш себе си?

– В тоя пазарлък аз съм само една цифра. Двама мъже срещу двама мъже. Кормчията върви покрай другото.

– Това е последното ти предложение?

– Да – заявих решително.

– Тогава аз също искам да ти кажа моето. Вие освобождавате всички пленници, а аз в замяна предавам Абу ен Нил и Бен Нил.

– А аз?

- Ти оставаш при нас.
- Благодаря! Аллах е велик. Той те е надарил с разумност, пред която стоя удивен.
- А твоята мъдрост е безгранична, защото няма даже и начало! Как мога да те освободя! Помисли за всичко, което си извършил спрямо мен! А там лежи Таха, когото преди малко уби!
- Убил съм?
- Да. Той все още не се помръдва.
- Таха сигурно е в безсъзнание. Прегледайте го само!
- На борда нямаме хеким. Но стой... ти си чужденец. Всички чуждоземни ефендите са лекари. И ти ли си такъв?
- Да.
- Тогава прегледай Таха.
- Та аз съм вързан.
- Ако ти освободя ръцете, ти ще направиш опит за бягство!
- Няма.
- Кой може да ти има доверие? Ти си силен, дързък и пьргав.
- Да не мислиш, че ми е по мерак да скоча в Нил и да бъда изплюскан от крокодилите? А даже и да претендирах да съм толкова безумно дързък, то все пак ти давам дума, че няма да напусна кораба. Веднага щом съм прегледал мъжа, ще се оставя мирно пак да ми ги вържете.
- Добре! Но аз ще взема пищова си в ръка и ще те пречукам при най-малкото погрешно движение.
- Хората донесоха неподвижния разбойник при мен и ми развързаха ръцете. Краката ми останаха свързани. Ако пожелаех да наруша клетвата, то щеше да ми е лесно да погодя един номер, който пределно щеше да ни е от полза. Лежачият неподвижно пред мен Таха имаше нож в пояса. Да го измъкна и прережа вървите на краката, би станало за един-единствен миг. Втори щеше да ми е достатъчен да пипна Ибн Асл. Вярно, той държеше пищова в ръка, но петлето не беше запънато. При това не го държеше насочен към мен, а надолу. Ако го сграбчех и дръпнех в каютата в съседство, то щях да бъда господар на положението и да предписвам каквото ми е угодно. Но аз бях дал дума и трябваше да я съдържа, макар да бях убеден, че всеки един от тези типове – от Асл до последния от хората му – не би се поколебал да наруши и най-святата, дадена пред мен клетва.
- Е? – попита ловецът на роби, когато видя, че съм свършил. – Само съзнание ли е изгубил?
- Да, Таха го е изгубил, но и повече няма да го придобие. Така

става, когато човек се радва как ще изтръгне на някого ноктите!

– Какво? Таха е мъртъв?

– Да. Той никога вече няма да накара някого да „пропее“. Моят ритник му е увредил или разкъсал вътрешностите. По-нататък си е прехапал езика и най-сетне е паднал така, че си е строшил врата.

– Аллах корим! Ти си убиец!

– Аз не. Други двамина са убийците, а именно ти и Таха.

– Не, ти си, защото ти му нанесе ритника. Ти от час на час ще ставаш все по пишман. Хич и не си мисли, че мога да те освободя!

– Не, той трябва да умре! – извика старши лейтенантът.

– Да умре, да умре! – пригласиха двадесет, тридесет, петдесет други.

– Имай предвид, че после и баща ти ще умре!

– Имам предвид – ухили се Ибн Асл злобно, – че досега слушах само теб и трябва също да чуя Орам! Възможно е разказаните от теб неща да са получили обрат, който те разоръжава, но каквото и ще да става, няма да те освободя!

– Значи се каниш да жертваш баща си?

– Нека си пука! Достатъчно дълго е живял. Към теб се стремях аз, без да съумея да те заловя. Сега ти доброволно дотърча в ръцете ми, а те ще те стискат здраво и ще те пуснат едвам когато отмре последната въздишка на твоя дъх. Разкарайте тримата келеси от очите ми, замъкнете ги в трюма! Зарезете ги там и оставете пазач!

Бяхме сграбчени и повлечени по палубата към люка. Там ни туркулнаха по стълбата, без да питат дали ще стигнем долу с читави крайници, или не. Беше тъмно. Нехранимайковците ни вдигнаха и помъкнаха – накъде, не можах да преценя. Чух да се плъзга резе. Бяхме захвърлени на пода, една врата се захлопна и резето отново изтрака. После един от мъжете каза:

– Прекалено много дрънканици с тия кучи синове! Колкото се може по-накъсо. Ножа в тялото, това е най-доброто. Аллах да ги изгори! Кой остава тук?

– Аз – отговори един глас, който ми се стори познат.

– Добре! После аз ще те сменя. Всъщност няма за какво да се внимава. Те са вързани, па и как ли ще напуснат кораба!

Отдалечиха се стъпки, после вън стана тихо. Аз почувствах, че лежа на дъсчен под и се заслушах в шума на водата, за да преценя дали се намираме в предната, или в задната част на кораба. Нищо не се долавяше. Тъй като непременно бих чул килватера, можех да приема, че

лежим в предната част. Тук беше съвсем сухо, следователно не ни бяха свлекли в същинския трюм.

Абу ен Нил поиска да говори. Аз му запретих. Най-важното сега бе да си създадем вярна представа за нашето положение. Трябваше да се обръща внимание и на най-малкия шум. Чух отвън да се промъкват опипом тихи стъпки. Отдалечиха се и пак се върнаха. След това по врата леко се подраска, толкова предпазливо, че само от няколко крачки можеше да се чуе. Ние не отговорихме. Отново се подраска – този път малко по-силно, и понеже и сега си затряяхме, прозвуча тихо:

– Ефенди, чуваш ли ме?

– Да – отговорих.

– Аз преднамерено останах тук като пазач. Ще ме погубиш ли?

– Да те погубя? Кой си ти всъщност?

– Идрис, с когото вчера говори.

Ах, слава Богу! Ето че съвсем неочаквано започна да ни проблясва една звезда! Вярно, сега едва доловимо, но ако човек подхванеше правилно нещата, тя можеше да се превърне в ярка спасителна звезда. Човек изстиваше от страх. Мислеше, че в отчаянието си аз може би ще забравя обещанието и ще се раздрънкам. Тази угриженост ми дойде тъкмо на сгода. Ако Ибн Асл узнаеше, че Идрис ми е казал всичко, то на последния му предстоеше сурово наказание.

В случай че всичко друго се провалеше, аз щях да разчитам на телесната си сила. Вероятно щях да съумея да разкъсам въжето от палмови влакна, свързващо отзад ръцете ми, или да го протрия на някой остър ръб. Останалото после щеше да си дойде от само себе си. Но при всички случаи беше по-удобно да се възползвам от предлагашата ми се възможност. Идрис можеше не само да ни достави някой остър, режещ инструмент, но и да ни даде цялата информация, без която едно бягство би било мъчно или даже невъзможно.

Пропълзях близо до вратата и продължих да шепна:

– Чу ли, че искаха да ми изтръгнат ноктите?

– Да, ефенди.

– Значи знаеш какво са наумили спрямо мен и какво още има да патим.

– Вие сигурно ще умрете!

– Но тогава ще умре и Абд Асл с всичките си хора!

– Ох, Ибн Асл ще остави баща си да умре само и само да може да те измъчва.

– Какво казват неговите хора по въпроса?

– Мнозина са „за“. Немалко искат също да ви освободим, ако чрез това пленените ни другари ще получат свободата си.

– Коя партия е по-многобройна?

– Сега не мога да ти кажа. Но те моля в името на Аллах, не издавай на Ибн Асл нищо от онова, което узна от мен! Той просто ще нареди да ме застрелят или хвърлят на крокодилите!

– В такъв случай съжалявам, че не мога да те пощадя.

– Не можеш? Аллах керим! Не искаш да проявиш милост и при положение, че си християнин?

– Християнинът обича живота си не по-малко от мюсюлманина.

– Ама ти дори и да се разприказваш, пак няма да можеш да се спасиш!

– Тук се лъжеш, Идрис. Ти ми каза някои неща, които бих могъл да използвам в своя изгода.

– Но ти ми се зарече в мълчание!

– Доколкото си спомням, само по отношение на един-единствен пункт. Но и този оброк е невалиден, защото аз го дадох само при предпоставката, че бъда сметнат за такъв, какъвто исках да се представя. Сега обаче работата стана другояче. Твоите сведения ми предоставят последното и най-важно оръжие за отбрана.

– О, Аллах, о, Пророк! Тогава аз съм изгубен!

Идрис се умълча и аз също не казах нищо. Трябваше най-напред да дочакам въздействието на моята заплаха. Тя даде далеч по-благоприятен резултат, отколкото можех да очаквам. След известно време той отново подраска тихо и попита:

– Ефенди, чуй, ако можеше да избягаш?...

– Би било добре наистина, също и за теб, защото така няма да бъда принуден да говоря за теб.

– Това обаче е напълно невъзможно! Ти си вързан, а тук постоянно ще стои един страж. И трето, даже всичко това да не беше, как бихте напуснали кораба?

– Имаш ли и други опасения?

– Не, само тези три, ама и те са достатъчни.

– О, не! Тези три пункта изобщо не ме притесняват. Само се нужда от някой, който да ме подпомогне в бягството.

– Това е опасно, ефенди!

– Никак даже. Хич никой няма да забележи или разбере нещо за тая работа.

– Какво трябва да стори мъжът?

– Две неща, като едното е също толкова лесно и безопасно, колкото другото. Той трябва най-напред да ми даде вътре един добре заточен, островърх нож.

Настъпи пауза. Идрис размишляваше. После за моя радост заяви:

– Ти ще имаш нож.

– Кога?

– Веднага щом свърши разговорът ни. Там отзад има един отворен сандък с ножове и разни инструменти, от каквито човек винаги има необходимост. А какво е второто, от което се нуждаеш?

– Информация, нищо повече. Дадеш ли ни и нея, то ще си сторил всичко, което искам, и аз ти обещавам дума да не изрека за теб.

– Питай тогава! Аз ще ти отговоря, защото това е... стой, тихо, някой идва!

Стълбата заскърца. Някой слезе, спря долу и запали светлина. Видях сиянието през многобройните зирки на нашия затвор. Зноят на Судан беше разсъхнал дъските. Те се бяха разединили и образуваха пролуки, някои от които по-широки от дебелината на здрав нож. Веднага ме споходи мисълта за резето. Потърсих го с очи и го намерих лесно, беше монтирано по средата на вратата. Лежеше точно върху междината на две дъски и прикриваше една широка пролука.

Сърцето ми затупка от радост. Ако човек провреше лезвието на нож в процепа и втикнеше върха в резето, можеше да го задвижи, сиреч можеше да отвори отвътре. За тази констатация ми бяха необходими само три секунди и ето че мъжът вече стоеше до вратата и я отвори.

Беше Ибн Асл. Държеше в ръка малка глинена лампа и освети с нея вътре. Аз лежах по гръб и наглед със затворени очи, ала бях отворил леко клепачи, за да огледам нашия „тускулум“²³. Той беше нисък като гълбарник, метър и половина висок, два и нещо дълъг. Освен нас, „квартирантите“, не подслоняваше нищо друго. Не се виждаше нито даже кука или пирон.

– Е, как ви харесва тук? – подигра се ловецът на роби. – Покажи си вървите! Нека видим дали нещо не са се разхлабили.

Ибн Асл сложи лампата на пода и прегледа въжетата ми. Е, можеше да е доволен. Бяха ме вързали толкова здраво, че кръвта кажи-речи спираше при съответните места.

– Продължаваш ли да обмисляш великолепното си предложение? – запита той. Аз премълчах.

23. тускулум (лат. tusculum) – спокойно, удобно жилище или вила (Б. пр.)

– Или може би искаш да кажеш кога ще изтече времето, в което те очакват?

– Точно тогава, когато отида – гласеше отговорът ми.

– Значи след цялата вечност, защото кучетата, дето ти се числят, никога вече няма да те видят... Поддържай добра стража и ако тези проскубани чакали нещо се разприказват, вземи камшика и ги обрули по кратуните!

Тези думи се отнасяха за пазача. Ибн Асл вдигна лампата, заплю ме и залости вратата. При стълбите угаси лампата, за да я остави някъде си там и после се изкачи. Нашият съюзник едва след доста време посмя отново да се обади.

– Той си тръгна и ние сме сигурни, ефенди – прошепна. – Какво имаш да ме питаш?

– Кажй по-напред, що за помещение е това, в което се намираме?

– То е сиджн ел бахрийн²⁴, където биват заключвани превити онези от нас, които са заслужили наказание.

– Къде спите нощем?

– В помещението тук, както и долу в трюма, ако нямаме човешки товар.

– Значи ще трябва да се промъкваме посред спящите?

– Да.

– Това наистина е лошо.

– Командата се намира вечер на брега и си ляга в кораба чак по-късно, обикновено по същото време като вчера.

– Известен ли ти е Маййех ес Саратин?

– Много добре. Ние често сме се укривали там.

– Къде се намира?

– На левия бряг, след селото Ел Кауа. Входът ми е толкова обрасъл, че външен човек изобщо не може да го намери. Влезе ли корабът вътре, корпусът му може напълно да се скрие под надвисналите клони, вейки, храсти и увивни растения.

– Там ли ще ви чака днес Орам, камилският ездач?

– Да.

– И кога ще стигнем при маййех?

– Може би още преди полунощ, след като си даваме такъв зор да се придвижваме бързо. Подир пладне ще минем край остров Мохабилех, а след настъпване на вечерта – край Ел Кауа.

24. сиджн ел бахрийн – матроски карцер (Б. а.)

– Не можеш ли така да уредиш нещата, че когато достигнем майех, пак ти да си на стража?

– Много лесно. Но кажи, да не би да искате тогава да офейкате?

– Не. Та нали по тоя начин бихме ти докарали беля. Ще тръгнем едва по-късно, когато си се махнал. Но това трябва да стане докато хората се намират още на брега. Налягат ли в помещението, вече ще е твърде късно. Има ли сред апапите ти някой голям урсуз, калпав човек, когато не можеш да понасяш?

– О-о, неколцина!

– Не би ли могъл един такъв мъж да получи стражата след теб?

– Ако подхвана умно нещата, може би ще съумея да се справя.

– Поне опитай! Колкото по-лош е човекът, толкова ще ми е по-приятно, защото при всички случаи ще бъде наказан, ако бягството успее. А сега най-главното, ще трябва да ни кажеш къде се намират оръжията ни. Без тях не мога да си тръгна.

– Ибн Асл ги държи в каютата си. Той гледа на тях като на своя плячка.

– Тогава следи добре дали ще останат там, или пък ще бъдат отнесени на някое друго място. Аз непременно трябва да го знам. Ако остана доволен от свършената работа, не само че няма да те издам, но ще ти дам и подарък. Твоите хора ни оставиха всичко, което се намира по джобовите и поясите ни, защото ни смятаха в кърпа вързани. В последния миг, когато съм убеден, че бягството е успешно, ще ти сложа възнаграждението на някое място, което ти сега ще ми набележиш.

– Щом искаш да ми оставиш нещо дар, ефенди, то няма по-добро място от онова под стълбите. Там са нахвърлени няколко вехти палмови рогозки, под които можеш да го пхнеш.

– Тогава иди го вземи веднага щом сме се махнали, за да не би да го намери някой друг.

– Ама как пък да знам кога сте се махнали? Та нали никой не бива да чуе или види бягството ви.

– Аз ще ти дам сигнал. В тукашните гори има малки лемури. Чувал ли си гневното кряскане на една такава маймунка, когато някоя друга смуги нощния ѝ покой?

– Много често.

– Добре! Това е звук, който тук не може да направи впечатление. Но за да знаеш, че аз съм този, който го причинява, а не истинска маймуна, ще го повтора три пъти – първо с по-дълга, после с кратка пауза. Веднага щом го чуеш, отиваш до стълбите и намираш подаръка под

рогозките.

– Ефенди, аз желая от цялото си сърце да го намеря – от една страна, за да си го получа, и от друга, защото това ще ми даде гаранция, че бягството ви е успяло. Какво още трябва да сторя?

– Много ми се ще да знам какво има да ви съобщи камилският ездач. Но няма как да го узнаем, защото трябва вече да сме се разкарали, когато разговорът с него е към края си.

– Може би ще съумея да ви съобщя нещо от него.

– И по кой начин пък и къде?

– Тук долу.

– В присъствието на пазача?

– Да, защото аз ще се престоря, сякаш искам него да осведомя. Вие все пак не бихте могли да офейкате още с приставането на сушата, а пък Орам веднага ще разкаже. Аз ще го чуя. Вашият пазач няма как да разбере хабера и аз ще дойда да му го предам. Така вие ще чуете какво говоря с него и ще сте наясно с нещата.

– Чудесна идея! Моят дар ще бъде толкова по-голям, колкото доволен съм от теб. Сега нямам какво повече да ти кажа. Знам достатъчно и не ми се иска с останалото да хвърлям в смут съвестта ти.

Разговорът приключи и нашият съюзник отиде да ми донесе ножа. Той беше добре заточен и островърх – точно какъвто ми бе необходим, остър за прерязването на въжетата и източен при върха, за да служи като хладно оръжие.

Какво щастие, че Идрис береше такъв страх да не бъде издаден от мен! Аз бях почти убеден, че към полунощ ще бъдем свободни. Идрис имаше да пази един час и после беше сменен. В хода на следобед ми хрумна идеята да проверя дали само вътрешните страни на нашия кауш имат цепнатини и пролуки. За тая цел беше необходимо да се изправа, което ми се удаде след известни усилия.

Имах всички основания да бъде доволен от този оглед. Понеже не беше натоварен, корабът не газеше дълбоко във водата. Онази част от външната страна, лежаща обикновено във водата, сега бе над нея и се бе разсъхнала от слънчевите лъчи. Асфалтът беше изтекъл от междините на талпите и когато стиснах със зъби дръжката на ножа, можех да изчовъркам толкова кълчища, че на няколко места възникнаха достатъчно големи отвори, за да хвърля едно око на открито. Това можеше, особено вечерта, да ни е от голяма полза. Видях лодката все още впрегната отпред. На нея, за да подпомогнат гребците, бяха издигнали даже една малка мачта с платно. Това, разбира се, бе осъществимо само при

духация понастоящем откъм кърмата силен вятър, в друг случай лодката, понеже теглеше вързалото, би се обърнала.

Привечер Ибн Асл отново дойде да погледне вървите ми. Той, изглежда, ме считаше за най-опасен, защото изобщо не прегледа въжетата на другите. Не забеляза ножа. Той лежеше в най-отдалечения ъгъл при стария кормчия. След като притежавах такъв инструмент, лесно ми бе да разхлабя вървите ни, но не го сторих, предполагайки, че Ибн Асл ще дойде още веднъж и поне моите ще провери.

Облегнах се на външната стена и погледнах през дупките към Нил. Отдавна бяхме отминали остров Мохабилех и скоро трябваше да минем край селото Ел Кауа. Сенките на левия бряг лежаха по цялата ширина на реката – знак, че слънцето е към закат. Скоро настана вечер и тъй като сега вече не бях в състояние да видя нещо, отново си легнах.

Трябва да бе осем часът според ориенталското времеотчитане, когато нашият съюзник пое стражата. Той малко говори с нас. Съобщи ни, че след него щял да застъпи един, за когото щял да се радва, ако бъде наказан за нашето бягство.

– А кога ще стигнем при майих? – попитах.

– Малко след като ми е свършила стражата – обясни Идрис. – Това отлично пасва за намеренията ни. Аз ще отида веднага на сушата и ако се случи нещо неочаквано, ще мога да ви предупредя. Впрочем оръжията ви още се намират при Ибн Асл в предната каюта.

Времето минаваше и Идрис бе сменен. Ние разговаряхме тихо помежду си. Чувайки ни, неговият приемник отвори вратата и изплюща вътре с взетия за целта камшик. При това не допусна да липсва „гяур“ и „християнско куче“. Е, тоя мъж много скоро щеше да получи признанието ми. Късо време по-късно над нас прозвучаха високи заповедни виковете. Чухме по палубата да се суркат дебели въжета. Хората събраха платната. Значи майих трябва да бе наблизо. После доловихме скърцането на съпротивляващи се на корпуса дървета. Екипажът избутваше кораба от реката в майих.

Аз се надигнах и погледнах навън. Беше съвсем тъмно. Не можех да различа небето. Значи корабът се намираше вече под дървесните върхари на майих. После просветля.

На брега гореше огън и до него стоеше един мъж. Той викна към нас.

– Насам! Хвърлете въжето, аз ще го увия около дървото.

Командата счете за излишно да спусне котвата. От носа и кърмата бе хвърлено по едно въже, с които корабът да бъде придърпай досами

брега и вързан за две дървета. За тази цел, когато носът бе закрепен, беше спусната стълбата. Няколко мъже слязоха на сушата.

Стената, на която се облягах, се намираще откъм брега, така че можех да виждам какво става там, поне доколкото позволяваше тесният ми кръгзор. Останалото трябваше да отгатвам. Когато корабът бе стабилен установен, другите също отидоха на сушата. Логично бе да се очаква, че Ибн Асл ще ги последва, но преди туй ще ни направи една визита. Ето защо аз се плъзнах отново долу. Едва го бях сторил и ето че стълбата заскърца, лампата бе запалена и чух гласа му:

– Е-е, всичко наред ли е?

– Всичко – доложи пазачът. – Кучетата лаеха помежду си, но аз въдворих тишина с камшика.

– Само така! Нашари ги здравата!

Ибн Асл отвори вратата, освети вътре, прегледа вървите ми и ми се ухили ехидно.

– Сега ще говоря с Орам и съдбата ви ще се реши. Бъди готов! Мъченията ти ще започнат още тази нощ.

– Говориш като дете – присмях му се аз. – По моята съдба нищо не можеш да промениш. Тя е вече решена. Ти не си в състояние да ни сториш нищо.

Оня избухна в гръмък кикот.

– От страх си избудалял! Е след един час другояче ще запееш.

– Ти днес вече видя какво става с онези, които искат да ме накарат да пропея.

– Това може да се случи само веднъж, втори път няма да я бъде.

Ибн Асл зарези вратата, угаси лампата и си тръгна. Аз се изправих и погледнах отново навън. Мъжете режиха тръстиката по брега, за да отворят място за бивак. Бяха запалени още няколко огъня. Аз не можех да ги видя, наистина, но го предположих от увеличената светлина и от факта, че дървесните стволоче хвърляха не само една, а няколко сенки.

Времето да се освободим от вървите настъпи. Аз избутах с крак ножа от ъгъла, претърколих се и го взех в ръка. Бен Нил легна с гръб към моя, за да мога да вмъкна острието зад въжетата и да ги прережа. Трябваше да внимавам да не го нараня. Не беше лесно, но вървеше. Скоро ръцете на младежа бяха свободни. Сега той взе ножа, за да освободи най-напред краката си и избави после и нас от въжетата. Всичко това ставаше толкова безшумно, че нямаше как пазачът да го чуе.

Сега зачакахме нашия съюзник. Едва след половин час стълбата заскрибуца отново и чухме гласа му:

– Де само да можеше да излезеш! Има толкова нещо за слушане.

– Да ме ядосаш ли искаш? – изръмжа дежурният. – Шейтанът внуши на мюлазима баш мен да тури тука. Какво има всъщност?

– Неверническият ефенди действително е казал истината. Нашите другари са пленени и осмина от тях са пречукани с приклади!

– Аллах да унищожи изчадията на Рейс Ефендина! Тоя проклет християнски ефенди обаче сега съвсем сигурно е изгубен! Как всъщност се е изкубнал Орам? Сигурно изобщо не е бил заловен?

– О, напротив! Но асакерите не са го били вързали здраво. Призори му се удало да се освободи. Измъкнал се неусетно и даже успял да вземе една камила. Сетне препуснал веднага към джезире Хасание, за да ни уведоми, но закъсня с няколко минути.

– Защо Орам не дойде при нашия стан, а по-горе на Нил?

– Защото не можел другояче. Видял, че асакерите на Рейс Ефендина се насочват към мястото. Нашите пленени другари нямало да бъдат отведени в Хартум, както всъщност решихме, а към Хегаси, където асакерите трябвало да бъдат очаквани от Кара Бен Немзи ефенди.

– Той никога няма вече да ги види, а те ще бъдат посрещнати от нас по подобаващ начин, защото се надявам, че Ибн Асл ще стори всичко, за да спаси спътниците ни!

– Това се разбира от само себе си.

– Ама няма време за губене! Само да можех да бъда долу. Не искаш ли да поемеш стражата вместо мен? В замяна ще ти дам...

– Хич на акъла не ми идва! – прекъсна го Идрис. – Само допреди малко киснах два часа тук.

Стълбата заскърца отново. Идрис си отиваше. Той удържа думата си и това, което по този начин ми бе съобщил, беше от голяма стойност за нас. Ето защо щеше да си получи обещаното възнаграждение. Вярно, той беше наш враг и нехранимайко, ала аз бях длъжен да съдържа думата си. Не биваше да нарече мен, християнина, измамник.

Впрочем разговорът бе ни допринесъл и друга изгода. Отварянето на резето с помощта на ножа нямаше как да не причини шум и бил той макар и малък, лесно можеше да привлече вниманието на пазача. Освен това мъжът бе стоял откъм страната на пантите, така че като отворехме вратата, щеше да ни се изпречи на пътя. Значи не бе възможно да стигнем толкова бързо до него, колкото бе необходимо да го обезвредим, преди да се е развикал за помощ или чак пък да окаже съпротива.

Тази злина сега бе премахната. За да може да разбира по-добре другия, мъжът бе извървял няколко крачки към стълбите, освобождавайки

то този начин вратата. По време на високия им разговор аз бях забил през процепа върха на ножа в дървото на резето и го бях избутал. Беше възникнал шум, но пазачът не го чу. Бях отворил после вратата и изпълзъл навън, последван от другите двама. За да им направя място бях изминал няколко крачки и застанал непосредствено зад пазача тъкмо когато той подкани другаря си да поеме стражата вместо него. Когато онзи сега си тръгна, той се обърна и се блъсна в мен. В миг склочи ръце около гърлото му. Той се свлече под хватката ми, беше вързан със собствения си пояс, ас феса, който носеше на главата си, му бе затъкната устата.

Сега тръгнах към стълбището и изпълзах предпазливо навън най-напред да се огледам. Онова, което видях, ме изпълни с голяма радост, защото обстоятелствата изобщо не можеха да бъдат по-благоприятни за нас. Горящите на брега огньове не можех, наистина, да видя, но те разпространяваха сияние, осветяващо достатъчно палубата, по нея не забелязах никакъв човек и сляхох отново долу.

Отделих там от парите си, колкото сметнах за уместно, и ги пяхнах под най-долната палмова рогозка. После се върнах, придружен от двамата си спътници, обратно на палубата. Не биваше да се изправяме, тъй като иначе можеха да ни видят. Запълзахме към каютата, за да си вземем оръжията. Това бе най-важното. В предното помещение беше тъмно наистина, но с опипване бързо намерихме каквото търсехме.

– Сега какво? – прошепна Бен Нил. – Рисковано е да слезем по трапа.

– Там ще ни пипнат още преди да сме досегнали с крак земята – пригласи дядо му.

– Но няма друг път! Най-добре ще е да не слизаме, а да скочим долу и да се втурнем посред ловците на роби. Те ще си изкарат акъла и преди да са се осиферили ние ще сме офейкали.

– Ще издържат ли старите ми крака на такъв скок?

– Не се тревожи! – успокоих го аз. – Ние няма нито да слизаме, нито да скачаме, а ще се спускаме. Ще се смъкнем в буксирната лодка, де-то е долу в реката, и ще се отдалечим с гребане.

– Аллах! Това е великолепна идея! Но... въпреки туй неосъществима.

– Защо?

– Защото лодката е вързана зад кораба. Там тя се намира в светлината на огньовете. Значи не можем да се спуснем в нея.

– Аз предполагам, че е вързана при носа. Та нали бе впрегната

отпред, така че когато се отклонихме към маййех, екипажът просто е събрал влекача, за който беше вързана. Хората трябваше да сдиплят платната и да свалят мачтите. Въобще са имали толкова много работа, още повече че беше тъмно, че не са могли да отделят време да закарат лодката отзад. Хайде, ще видите, че сметката ми е върна.

Запъльзахме напред, покрай борда откъм водата. Тъй като враговете ни се намираха от другата страна, можехме да се изправим и надникнем през релинга, без да бъдем забелязани от тях. Да, лодката беше вързана там на едно въже, което бе толкова здраво, че и най-тежкият мъж можеше да му се довери. Тя лежеше в сянката и ние не можехме да видим дали греблата се намират в нея. Но сигурно не бяха прибрани на борда, поне ние не ги виждахме някъде наоколо. Нещо светлееше в лодката.

– Какво ли може да е онова? – попита Бен Нил.

– Вероятно ветрилото, което видях издигнато днес по време на плаването. В този случай там ще лежи и мачтата, а това е много добре, защото няма да е необходимо да се напругаме с веслата.

Намирахме се в близост до малката предна мачта. Там бях видял тази заран оставена връзка факли от палмови влакна, които в онези райони се използват при разни случаи.

Още си лежаха там. Аз взех няколко от тях и се върнах при релинга.

– За какво ти е да мъкнеш факли? – попита Бен Нил.

– За това по-късно. Достатъчно приказвахме и се бавихме. Хайде сега през борда. Спусни се първо ти, дядо ти ще те последва, а аз ще останя последен.

Бен Нил заметна кремъклийката си на ремъка през гърба и прекрачи релинга да се смъкне по въжето. В този миг чух гласа на Ибн Асл да вика:

– Донесете и една стомна раки!

Раки означава ракия, която е позволена на мюсюлманите. Думите ми подсказаха, че няколко, най-малкото двама мъже ще дойдат горе. Обърнах се. Наистина, там един се изкачваше, зад него втори.

– Бързо, бързо! – нашепнах на Абу ен Нил. – Още не са ни забелязали.

Аз клекнах, за да не привлека веднага внимание. Но старият кормчия трябваше да се прехвърли през релинга, него щяха да забележат. И тогава отзад се заизкачва и трети. Предният видя стария, а покрай него и мен. Той веднага схвана положението и се развика:

– Скачайте, насам, мъже! Пленниците са се освободили! Канят се

да офейкат!

Той се втурна насам, последван от другите двама. Аз останах клекнал, за да не допусна да отгатнат какво възнамерявам. Когато на първия оставах още три крачки до мен, аз се изхвърлих като пружина и го блъснах с приклада в гърдите, от което оня отлетя назад. Втория, който тъкмо протягаше ръка към мен, цапардосах по главата. Третият вече беше също наблизил. Той се оказа по-умен от предните двама, защото измъкна пищова и натисна спусъка срещу мен. Аз отскочих настрана и не бях улучен, но толкова по-сигурно го срина в следващия миг моят приклад.

Тримата нехранимайковци бяха ревали с все глас. Сега лежаха безмълвно. Отдолу отговориха. Кряскаха кой колкото може. Всичко живо се завтече насам. След няколко мига за мен щеше да бъде твърде късно. Веднага след първия приложен удар аз се бях обърнал. Старият Абу ен Нил се беше разкарал. Един скок нагоре към релинга... отвъд... захвърляне в лодката на сграбчените набързо факли... улавяне на въжето... надолу... измъкване на ножа... срязване на въжето... и ето че горе прозвуча ревящият глас на Ибн Асл:

– Къде са? Търсете, търсете! Пречукали са тези тримата. Не ги виждам. Сигурно са се пхнали в каютата, краставите кучета. Хванете ги! Бързо, бързо!

Аз вече бях отблъснал лодката от кораба и уловил кормилото. Греблата бяха тук.

– Сядайте! – повелих с тих глас. – Ибн Асл не подозира къде сме. Веднъж да излезем от обсега на очите му, после нека си стреля. Залавяйте се за греблата! Но действайте тихо и в такт!

Спътниците се подчиниха. Носът на лодката се насочи под прав ъгъл спрямо кораба. Не биваше другояче да управлявам. Трябваше да остана в дълбоката сянка, която нокерът хвърляше върху водата. Когато се намерихме на порядъчно разстояние, наредих да спрат. На брега вече нямаше никой. Всички се бяха втурнали на борда да ни търсят. Това даваше такова кряскане и реване, че ни една отделна дума не се разбираше. Бяха намерили пазача, но нас – не. После внезапно настъпи тишина. Нашето изчезване беше необяснимо за безделниците. Те, както изглежда, се съветваха, защото докато преди туй бяха търчали безредно един през друг, сега стояха спокойно вкупом. Ние се бяхме отдалечили само на приблизително тридесет лодкови дължини и можехме да различаваме фигурите им.

– Сега можеш да наподобиш гласа на маймуната – рече кормчията.

– Ние сме свободни.

– Ще се откажа от това наподобяване – отвърнах – и ще говоря непосредствено с Ибн Асл.

– В такъв случай ще чуят къде се намираме. Мнозина от неговите хора имат пушките си в ръце. Вярно, че е тъмно, но ако стрелят, биха могли две пак да ни улучат.

– Аз ще ги заблудя и от това ще падне голям майтап. Обръщайки се не към кораба, а в посока към водата, аз сложих ръце като фуния около устата и викнах през импровизирания рупор, като разчленивах сричките:

– Ибн Асл, Ибн Асл, ела, хвани ни!

Високата, гъста гора, обграждаща водата, префокусира думите ми, сякаш бяха извикани далеч горе в маййех. Гласът ми бе ясно разпознаваем.

– Там е кучият син! – кресна Ибн Асл. – Там горе са те, по водата! Трябва да са взели лодката ни!

Забелязахме, че негодияте веднага погледнаха за лодката.

– Да, взехме я! – отговорих аз по същия начин. – Я ме накарай сега да запая!

– Чувате ли, чувате ли? – зарева оня яростно. – те са се измъкнали с лодката. Там горе може би на осемдесет крачки оттук. Стреляйте, стреляйте, мъже!

Много изстрели изтрещяха на запад, докато ние се намирахме в южна посока. Отчитайки създадената ситуация, сега обърнах лице на изток и се изсмях гръмогласно.

– Гърмите сватбарски! И къде пък ни дирите? Това прозвуча от срещуположната страна. Всички се извъртяха, а Ибн Асл заповяда:

– Не горе, а там долу са. Стреляйте нататък, нататък! Мъжете се подчиниха, но без успех. Аз се обърнах отново в предишното направление и дадох да се чуе подигравателен кикот. Те тутакси се извърнаха.

– Шейтанът се е вселил в гяура! – изкряска Ибн Асл. – Разбрах, че Шейтанът е в него! Сега той е пак там горе!

Намерението ми да заблудя ловците на роби успя и ние можехме да продължим бягството, без да ни е грижа за техните куршуми. Това съвсем не бе така лесно. Никой от нас не познаваше маййех. Къде се намираше входът, който, както бяхме чули, бил скрит от растителност? Аз си нямах понятие, другите – също. Можехме само приблизително да предпологаме посоката.

Към това се добавяше, че тези застояли речни ръкави обикновено

са обитавани от крокодили, по на юг и от хипопотами. Маййех ес Саратин лежеше на левия нилски бряг. Това бе всичко, което знаехме. За щастие Абу ен Нил познаваше много точно реката.

– Каква посока има Нил над селото Ел Кауа? – попитах стария.

– Той тече на северозапад.

– Тогава нека опитаме да го намерим. Гребете бавно!

Аз поддържах курс в отдалечаване от кораба – почти до отсрещния бряг – и после насочих наляво. Видяхме звездите над себе си. Небето представляваше тясна полоса, която трябваше да следваме. Тя ставаше все по-тясна, докато накрая престана. Подслони ни листният покрив на гората.

– Изтеглете веслата! – викнах. – Трябва да се намираме в близост до входа. Може би тук има някакво, макар и слабо течение. Нека оставим лодката да се носи.

– Това е опасно – предупреди кормчията. – Ако се блъснем и се обърнем, ще бъдем изядени от крокодилите.

– Няма да се блъснем.

Измъкнах огнивото, запалих една факла и я дадох на Бен Нил да я закрепим на носа на лодката. Дали Ибн Асл щеше да види светлината, можеше да ни е безразлично.

При светлината на факлата забелязахме, че се намираме под дървета сунут, които, както измерихме с греблото, бяха залети с повече от метър вода. Това не бе входът на маййех. Пристанахме до един ствол и аз хвърлих няколко листа във водата. Те бяха отнесени. Последвахме ги бавно – наляво от досега следваното направление. Тук водата беше толкова дълбока, че дори с мачтата не успяхме да достигнем дъното. Тя се движеше и по-бързо, но в кръг.

– Плаваме погрешно – заяви Бен Нил. – Трябва да се върнем.

– Не – възрази дядо му. – Правилно се движим. Водата се върти в кръг, защото Нил тече наблизко. Той е скрит от растителността. Трябва да минем през нея.

През нея! Да, ама къде? При всички случаи направо. От двете страни имаше дървета. Това виждахме. В техните върхари се бяха впили увивни растения, които се проточваха от връх до връх и образуваха един достигащ до водата растителен мост. Там, където вляво от нас този мост се издигаше от водната повърхност, ластарите бяха разкъсани на много места. Посочих нататък.

– Там трябва да е! Растенията са били разкъсани от нокера, когато се е проврял през тях. Вземете пак греблата! Трябва поне да опитаме.

Насочихме се към мястото. Ластарите висяха много по-високо, отколкото преди малко бе изглеждало. Лесно минахме през тях и из един път гората остана зад нас, отпред се ширна реката, а горе се откри осеяното със звезди небе.

– Слава на Аллах! – отдъхна кормчията. – Насмалко да ме хване страх. Ако не бяхме открили изхода, може би все пак щяхме да бъдем заловени от Ибн Асл.

– Невъзможно! – отвърнах аз. – Ако не бяхме намерили реката, щяхме да излезем на брега и на Ибн Асл май щеше да му е трудничко да ни открие и чак пък залови. Но така действително е по-добре. Ние сме свободни и имаме открит път към Рейс Ефендина.

– Къде ще го търсиш? Мислиш, ли че още се намира долу при джезире Хасание?

– За да го знам, би трябвало да съм всезнаещ. На първо време се кае да развием максимална бързина. Какъв вятър имаме?

– Нощем тук най-вече от юг.

Проверихме едва доловимия до брега ветрец и установихме, че е благоприятен. Ето защо издигнахме мачтата и закрепихме платното. Тъй като кормчията бе най-възрастният от нас и не биваше да се напряга толкова много, аз му отстъпих моето място и се залових заедно с Бен Нил за греблата.

– По средата на течението ли да се придържам? – попита старият.

– Не съвсем.

– Защо не? Там все пак ще имаме пълния вятър.

– Това е вярно, но така бихме могли да пропуснем Рейс Ефендина.

– Значи въпреки всичко смяташ, че той сега идва нагоре?

– Не, ала е възможно да е пристанал някъде до брега. Но където и да се намира Рейс Ахмед, при всички случаи ще поддържа бдителна вахта. Затова взех факлите. Той ще ни забележи и извика, за да не го отминем.

– Тогава те моля да ме оставиш да управлявам според опита си. Известен ми е курсът, който моряците държат, както и местата, където пристават и могат да наблюдават реката.

Не можех да сторя нещо по-умно, освен да изпълня волята му. Де да знаех само къде да търся Рейс Ефендина! Той беше намерил птиците отлетели. Сигурно беше разговарял с хората от задържания кораб и достатъчно научил, за да знае в каква посока би могъл да намери търсените. Приех, че незабавно се е върнал с асакерите си в Хегаси и се е качил там на своя „Шахин“, отплавайки на юг. Окажеше ли се предположението

ми вярно, то или щяхме да го срещнем по път, или с настъпването на вечерта той бе акостирали някъде, и то на такова място, откъдето да може да вижда всеки минаващ съд.

Нашето нощно плаване протичаше, разбира се, по-бързо, отколкото пътуването срещу течението през деня. Имахме три двигателни сили: падът на реката, вятърът и веслата. За съжаление лодката беше много голяма. С някоя по-малка щяхме още къде по-бързо да се придвижваме. Въпреки това не бе минал и час от мига, в който напуснахме маййех, и ето че стигнахме хелле Кауа. Това село по онова време бе правителственото седалище по Бели Нил. Там биваха струпвани значителни запаси от жито и какво ли друго не и всеки плаващ на юг кораб се запасяваше отгук с необходимите неща, които насетне ставаха толкова по-скъпи, колкото човек по на юг отиваше.

Пристанахме тук за късо време, за да се осведомим от харис ел мишра²⁵ дали корабът на Рейс Ефендина е бил видян. Отговорът беше отрицателен и ние продължихме плаването под ветрило и весла.

Нощ по Нил! Какъв сюжет за поета! На мен настроението ми обаче хич не беше поетично. Цяла поредица от нощи бях спал съвсем малко, следствие на което бях пренапрегнат, а пък трябваше и да гребя. Бен Нил не се чувстваше по-различно. Смятам, че от време на време гребеше досущ като мен, със затворени очи и наполовина или даже три четвърти в сън. Абу ен Нил беше също така едносричен като нас и аз предположих, че неговата мълчаливост трябва да си има някоя особена причина. На моето допитване той рече:

– Не съм уморен ни най-малко, ефенди. Кахърите ми отнемат доброто настроение. Аз съм беглец.

– А-а, страх те е от Рейс Ефендина?

– Разбира се! Навремето той ме залови на робския кораб и сигурно щях да бъда строго наказан, ако ти не беше ме пуснал да избягам. А сега плавам право към ръцете на тоя суров господар. Трудно ми е да изрека молбата, ала, ефенди, освободи ме още веднъж! Позволи ми да напусна лодката на първото удобно място!

– Не искаш ли да се върнеш на кораба си?

– Преди да стигна до него, ще бъда заловен.

– Но ти си сам и безпомощен. Нямаш никакви средства. С какво ще се захванеш.

– Бен Нил, моят внук, ще бъде при мен!

25. харис ел мишра – пристанищен пазач (Б. а.)

– Не – отхвърли младежът. – Ти си бащата на моя баща и повеля на Аллах е да те почитам. Аз това и правя. Но сега съм слуга на ефендите и нищо не е в състояние да ме накара да го напусна.

– Сине на моя син, кой би очаквал такова нещо от теб! Искаш да се отречеш от кръвта, дето тече в жилите ти? Искаш да престъпиш законите, залегнали в гърдите на всеки човек?

– Не. Любовта към теб и верността към ефендите могат добре да се съвместят. Не е нужно да напускаш лодката. Аз познавам Кара Бен Немзи ефенди. Той ще те вземе под своя закрила.

– Няма да може!

– Хич да не си се усъмнил! Той може всичко, което поиска.

– Най-малкото искам само онова, което мога – забелязах аз. – Абу ен Нил, няма защо да се страхуваш. Рейс Ефендина ще ти прости миналото.

– Ох, ефенди, ако това е вярно! На колене ще му благодаря. Аз не съм толкова лош човек, както изглежда.

– Зная го, знаех го и преди. Затова те пуснах да избягаш.

– И никога вече няма да ме видят на борда на някой роботърговец!

– Тук също ти вярвам и ето защо ще помоля Рейс Ефендина да ти прости онова, което е било.

– Кара Бен Немзи ефенди, ти вливаш балсам в раната, която самият съм отворил в съвестта си. Ако Рейс Ефендина ми прости, то ще мога и аз да си простя. После вече от нищо и от никого няма да се боя, ще мога пред всекиго да се показвам, както и да отида в родния си край, без да мисля, че отмъстителят ще ме откъсне пак от моите близки.

– Бъди рахат! Аз ти казвам, че всичко ще бъде простено и забравено.

– Вярвам ти. Ти веднъж вече ме спаси и не би ме взел със себе си при Рейс Ефендина, ако не си убеден, че това може да стане без вреда за мен. Ама какво да му отговоря, ако ме запита по какъв начин съм се измъкнал навремето?

– Кажи му истината!

– Тогава той ще ти се разгневи.

– Работата не е чак толкова лоша! Впрочем твоят внук му оказа няколко добри услуги, така че благодарността му повелява да изпълни молбата ти за опрощение.

Това напълно успокои стария и сега мълчанието бе прекъснато. На сърцето му бе олекнало и по тая причина бе станало леко и на езика му. Той започна да ми разправя своите преживелици, а беше преживял

толкова много, че материал за разговор в самотното плаване не липсваше.

8. Примки и мрежи

Оживената беседа, която водехме по време на нощното спускане по реката, в никой случай не отслабваше нашето внимание. Ние продължавахме да бдим добре, спирахме даже на няколко пъти, когато някоя призрачна брегова сянка напомняше силуета на кораб, но винаги се виждахме измамени. Изгорихме една след друга всички факли, които бях хвърлил в лодката, и накрая трябваше да плаваме без светлина. На утрото вятърът се усили, вследствие на което бързината ни се увеличи. Не бяхме гребали непрекъснато, защото не бихме могли да издържим. Колчем се бяхме озовали в по-добро течение, си бяхме почивали.

Още нямаше пет часът заранта, когато достигнахме мястото, на което беше закотвен „Хирдаун“. Накъсо разстояние преди него бе лежал корабът на Абу ен Нил. Той беше отплавал. Слязохме на лагерното място с надеждата да намерим някого. Беше безлюдно. Това означаваше да плаваме и до Хегаси. Не заварех ли Рейс Ефендина и там, значи или го бяхме пропуснали през нощта, или той се бе върнал в Хартум. В последния случай по отношение сигурността на кервана трябваше да разчитам само на себе си.

Когато приближихме Хегаси, една малка светлинка проблесна насреща ни. Звездите започнаха да избледняват, но въпреки това видях, че светлината принадлежеше на някакъв кораб, пристанал при мишра. Различих източеният, грациозен корпус и двете полегати мачти. Беше търсеният „Шахин“. Светлината идваше от фенера, горящ на предната мачта. Насочихме се към плавателния съд и още преди да сме го достигнали, един глас ни викна от горната палуба:

– Лодка, пристани до борда!

За шега дадох на стария указание да промени малко курса, като че не искаме да се подчиним. Та взехме значи направление малко по настрани. Тогава мъжът се провикна:

– Стой или стрелям!

И по същото време прозвучаха резки камбанни удари. Беше камбаната за бойна тревога на „Шахин“. Дадеше ли сигнал с нея палубният вахтен, то може би в рамките на една минута всички мъже заставаха в бойна готовност даже и да бяха лежали в най-дълбок сън. Не биваше да продължавам повече шегата, защото знаех, че иначе ще стрелят по нас. Затова се насочихме към плавателния съд.

– Пристанете при бакборда – повели вахтеният – и се дръжете спокойно!

Подчинихме се на командата. Палубата горе се оживи и след късо време някой попита:

– Кому принадлежи лодката?

Разпознах гласа на Рейс Ефендина. За да не ме познае, прошепнах отговора на Бен Нил, който отвърна вместо мен:

– На „Хирдаун“.

– Качвайте се горе, веднага горе! – прозвуча възбудено обратно.

Рейс Ахмед бе научил, че корабът, напуснал малко преди пристигането му остров Хасание, е бил „Хирдаун“ и смяташе сега да получи разяснение за него. Запалени бяха няколко фенера. На шега подканих стария кормчия да се качи пръв по възената стълба, която ни бяха хвърлили.

Абу ен Нил се покори, без да прозре намерението ми. Когато стигна горе, чух Рейс Ефендина да вика:

– Това е първият. Но чакай, тая мутра май ми е позната! Кой е тоя всъщност? Чуй, чапкън, къде наистина съм те виждал?

Старият беше толкова изплашен от това посрещане, че забрави да отговори.

– Ако не се лъжа, името ти е Абу ен Нил. Признай веднага!

– Да, ефенди, да! – съгласи се кормчията, изпълнен със страх.

– Не беше ли в Гиза, където се видяхме?

– В Гиза, да, ефенди.

– Наричай ме, емир! От онова време много добре знаеш, че така бивам наричан! Ако не се лъжа, ти беше кормчията на дахабийето „Ес Самак“, което тогава конфискувах.

– Да, аз съм този.

– Аз плених всички ви. Ти обаче ми се изплъзна. Добре дошъл сега! Ще се радвам да мога да наваксам тогавашния пропуск. Вържете дъртия и го запрете в кауша!

– Не, не, емир, не ме връзвайте! – извика кормчията. – Та аз не съм ти враг. Дойдох доброволно!

– Доброволно? И въпреки това вахтеният е трябвало да ви заплаши със сила? Къде е корабът ти, „Хирдаун“?

– В Маийех ес Саратин.

– Не го знам. Какво прави там?

– Крие се от теб.

– Значи има нечиста съвест! Какво тъкмеше при джезире Хасание?

– Да те плени!

– Да ме... плени...? В името на Шейтана, ти си във висша степен откровен! Кой е рейсът на тоя „Хирдаун“, дето се тъкми да ме плени?

– Той няма рейс, защото неговият господар, Ибн Асл, го командва лично.

Името предизвика огромно въздействие.

– Ибн Асл, Ибн Асл! – прозвуча високо от всички устни и Рейс Ефендина също даде израз на изумлението си.

– Право ли чувам? Ибн Асл казваш? Прословутият похитител на роби се намира на „Хирдаун“? Сега ми просветна. Тоя кучи син е искал да ми постави капан. Така ли е? Признавай на мига!

– Да, емир, ти отгатна. Ти трябваше да бъдеш изгорен задно с кораба си с газ.

– Аллах керим! Тая работа ми вдъхваше недоверие. Колко добре, че хванах път по суша! Затова значи буретата! Аз веднага ще потегля и ти ще ме отведеш до Маййех ес Саратин! Мен да изгори, мен, кораба и всичките ми хора! Като предкусване на онова, което те очаква, ще наредя сега-засега да те загреят с бастонадата. Вържи му краката, Азис, и го угости с двайсет удара по ходилата!

Азис беше неговият любимец, младият мъж, който постоянно носеше камшик от хипопотамска кожа и бе винаги готов да изпълни наказанията, заповядани от неговия господар. Абу ен Нил го познаваше от онова време много добре. Той издигна уплашено ръце.

– Не бастонадата, не ме бийте, емир! Та аз съм съвсем, съвсем невинен!

Сега Бей Нил, неговият внук, побърза да се изкачи по въжената стълба и да пристъпи към Слугата на справедливостта.

– Не бива да заповядваш да бият стареца! Той е мой дядо и не ти каза лъжа.

– Какво, ти тук, Бен Нил? Как се озова насам и в компанията на кормчията на ловеца на роби?

– Това Абу ен Нил никога не е бил. Управлявал е за кратко време един роботърговец, но никога ловец на роби. Моят ефенди ще ти каже съвсем същото.

– Къде е всъщност твоят ефенди?

– Идва вече! – отговорих аз, прескачайки фалшборда. – Тук е.

Чу се всеобщ вик на радостна изненада. Ахмед Абд ел Инсаф отстъпи крачка назад, вторачи се за миг слисано в мен, после разтвори обятия и пристъпи насреща ми.

– Кара Бен Немзи ефенди, ти тук? Каква радост! Пристигаш от страната на фесарахите! Ела до сърцето ми, нека те прегърна!

Неговата радост беше голяма и искрена. Тя бе чест за мен и ме ощастливи. Неговият мюлазим, старият онбашия Мустафа и мнозина други приближиха да ме поздравят живо. Само един бе стоял надалеч. Сега неговата дълга, мършава фигура с безконечни крайници си запробива път през тълпата и ме акламира още отдалеч:

– Кара Бен Немзи ефенди, моята душа е изпълнена с наслада, а сърцето ми хрипка от радост, дето очите ми отново имат възможността да те видят! Ти ми липсваше както някоя любима жена на своя мъж. Без теб животът ми беше без стойност. Никой не го бе еня за мене, никой не почиташе думите ми. Моята храброст си отмря, а геройството ми завехна като някое катранено леке върху ръкава на моята одежда. Но сега ме споходи ново блаженство и моите достойнства и умения пак ще избуят и заиграят великолепно във всички багри като сапунен мехур, който се уголемява под нежния лъх на устата.

– И после се пръсва! – прибавих аз, като му подадох ръка и се дръпнах една крачка, защото той се накани по най-задушевен начин да обвие своите неимоверно дълги ръце около мен. Мисля, че щяха да стигнат не само веднъж, а два пъти да се увият около тялото ми. – Щом никой не те е зачитал, то сигурно единствено ти самият си виновен за това.

Тоя дългуч не бе никой друг, а Селим, моят втори слуга, когото бях оставил при Рейс Ефендина и не бях взел със себе си при фесарахите.

– Ефенди – отговорил той, – ти пак, както толкова често, ме недооценяваш. Аз добросъвестно вземах участие във всички техни кахърища и неволи, вървах като ярък пример отпреде им и им давах образец, който те, наистина, през целия си живот не могат да достигнат.

– В плюскането, да! – провикна се един. – Но иначе нищо повече не е правил. Ядене, пиене, пушене, спане и перчене!

– Мълчи! – прогърмя към него върлината. – Твоята уста е извор, от който блика нефелна за пиене вода. Ефенди, ти трябваше например само вчера да ме беше видял, когато потеглихме към джезире Хасание, за да заловим ловците на роби! Моята фигура стърчеше над всички, а в сърцето ми тлееше жаравата на един ищах за бой, на който никой не бе в състояние да противостои. Виждайки това, ловците на роби си плюха на петите и офейкаха. Ние така и не ги заварихме, а корабът им беше заминал. Емирът дължи това изцяло на моето победоносно присъствие.

– Не се захващай още при първата среща да разтягаш пак локумите! – назидах го аз. – Имаме да чуем други неща, а не толкова често

слушаната възхваля на твоята мнима слава.

– Това е вярно – изрази съгласие Ахмед Абд ел Инсаф. – Трябва да са настъпили важни събития, за да тръгнеш за Хегаси вместо за Харгум. Защо те намирам в компанията на един кормчия на роботърговец? И къде си оставил моите асакери?

– Те са още назад и ще ти докарат една дружина ловци на роби на Ибн Асл, които плених.

– Ти отново си спипал такива? И на Ибн Асл? Ефенди, какъв щастлив мъж си само! Аз от Вади ел Берд хич нищо не съм заловил.

– Тогава се радвай, защото утре, ако нещо не се заблуждавам, ще получиш в ръцете си самия Ибн Асл.

– Вярно ли? Къде се намира той?

– В Маййех ес Саратин, както ти каза преди малко Абу ен Нил.

– Къде лежи този маййех?

– Над селото Ел Кауа.

– Там горе ли си бил? Как е възможно?

– О-о, вчера, преди да дойдеш, бях и в Хегаси и при джезире Хасане. Ибн Асл ме бе пленил.

– Плен... – думата заседна в устата му. – Ефенди, шегуваш ли се?

– Не.

– Аз предполагам, че си в западната степ, а ти водиш тук боеве с Ибн Асл, за когото си дадох толкова напразен труд да срещна!

– Работата е проста. Ще ти разкажа. Но нареди на хората си да се държат спокойно! За нашата цел е по-добре, ако в Хегаси никой не разбере какво става тук и какво решаваме, защото Ибн Асл има шпиони. Ибрахим, местния шейк ел белед, например е негов съюзник.

– Можеш ли да го докажеш?

– Да. Ибрахим знаеше, че Ибн Асл ти поставя тук засада. Той даже му бе помогнал, защото беше предоставил кон на един ловец на роби, който трябваше да следи за теб, та да може по тоя начин незабавно да доложи за пристигането ти.

– И ти знаеш всичко това! Горя от любопитство да чуя разказа ти. Тоя стар кормчия на роботърговец²⁶ обаче ще вържем и тикнем в кауша.

– Не, емир! Той е добър и честен мъж, когото препоръчвам на твоята благосклонност. Ще ти обясня и това. Остави го при Бен Нил, неговият внук, и заповядай да ги нахранят и напоят! От вчера нищичко не сме

26. Има се предвид, както и в предишни случаи, кораб, предназначен за търговия с роби. (Б. пр.)

хапнали.

– Значи ти също си гладен? Ще имаш каквото ти сърце пожелае!

Когато се погрижих и всички светлини освен фенера на мачтата да бъдат угасени, отидохме в неговата великолепно подредена каюта. Азис, любимец, ни обслужи. Беше ни сервирано от всички налични провизии. По време на яденето аз разказвах и човек може да си представи с какво напрегнато внимание Рейс Ефендина ме слушаше. Той не бе в състояние да остане седнал, а крачеше възбудено напред-назад и често прекъсваше изложението ми със силни възклицания. Аз няхах време да бъда толкова изчерпателен, както в действителност ми се искаше. Разказът ми отне повече от десет минути. Когато привърших, той поиска да научи по-подробни детайли, ала аз отклоних.

– Не сега. Времето е скъпоценно. Ние, сиреч ти, аз и Бен Нил, трябва да тръгнем, преди да е настъпил денят.

– Накъде?

– Ще се качим в лодката, с която дойдох, и ще отплаваме на известно разстояние нагоре по Нил. Междувременно ще ти кажа всичко. Имам един план, за чието изпълнение е необходимо веднага да тръгнеш с мен. Същност не би трябвало да имаме придружители, но тъй като аз и Бен Нил сме изморени, а и не мога да искам от теб да гребеш, то нека ни придружават двама от твоите моряци.

– Е добре! Ти винаги си бил потаен! Но понеже знам, че нищо не вършиш без основателна причина, ще тръгна с теб.

– Смени бляскавата си униформа, поне куртката, с някое по-проста дреха. Колкото по-малко хора те забележат при връщането ти, толкова по-лесно ще успее нашият план.

Ахмед свали куртката и навлече на нейно място един тъмен бурнус. Аз загърнах за мен и Бен Нил малко провизии, които взех от масата. После потеглихме.

На изток се показва първият блед утринен светлик, когато се отблъснахме с лодката от „Шахин“. Двама матроси гребяха. Аз седях редом с Бен Нил, а срещу нас – Рейс Ефендина. Беше понятно, че Слугата на справедливостта се намира в състояние на голяма напрегнатост. Аз не го оставих дълго да чака, а му представих, докато се плъзгахме бавно срещу течението край левия нилски бряг, желанието подробен доклад. Сега можех без ущърб на моя план да отговоря на всички негови въпроси, а те бяха толкова много, че когато се почувства най-сетне удовлетворен, бяхме достигнали мястото, където бе стоял „Хирдаун“. Пристанахме там и седнахме под едно дърво. На двамата моряци наредих да се

върнат по суша в Хегаси, като възможно най-малко се оставят да бъдат видени. Те тръгнаха, а Рейс Ефендина попита учуден:

– Ти ставаш все по-загадъчен. Нима няма да се върнем с лодката?

– Аз и Бен Нил – да, ти обаче – не.

– Защо? И аз ли трябва да вървя пеша?

– Да. Причината ще ти съобщя по-късно. Сега бих желал да чуя най-напред какво мислиш за тези събития. Нали имаш намерение и храниш също надеждата, този път съвсем сигурно да спипаш Ибн Асл?

– Естествено! Заклевам се в Аллах, че днес или утре ще го...

– Не се заклевай! Човекът не е господар на събитията. Една малка грешка може всичко да погуби. По кой начин смяташ да го заловиш?

– По най-простия: отплаваме за Маййех ес Саратин и там го нападаме.

– Ибн Асл изобщо не е вече там. Убеден съм, че късо време след нашето бягство той е напуснал маййех, и то по две причини. Първо, там вече не се е чувствал сигурен, понеже сага на мен ми е известно скривалището му и второ, трябва да побърза да спаси баща си и своите подчинени. Той е поел подире ни надолу по Нил.

– Че тогава е потребно само да тръгнем насреща му, за да...

– За да не го срещнем – вметнах аз.

– Ще претърсим всяко кътче по брега!

– А междувременно Ибн Асл вече ще е започнал с хората си похода по степта срещу твоите асакери!

– Толкова бързо няма да съумее да се оправи!

– Защо не? Ловецът на роби знае, че го търсиш, и че аз при всички случаи ще побързам да дойда при теб, за да те отведа до маййех. Той е използвал нощта да напусне мястото и да стигне възможно по-далеч надолу по течението. Там ще пристане до някое закътано местенце, ще остави няколко души за охрана на плавателния съд и с другите ще потегли към асакерите ти.

– Наистина ме убеди. Трябва да тръгна бързо с хората си, за да защитя кервана. Ти, разбира се, ще ни придружаваш!

– Предлагам аз да яздя с Бен Нил към кервана, а ти през туй време да поставиш засада на Ибн Асл.

– Защо да не се отправим веднага заедно срещу него?

– Защото в този случай няма да го пипнем. Ибн Асл се намира с хората си над нас. Ние значи имаме преднина. Ловците на роби ще ни последват по-късно и като се натъкнат на дирята ни, ще станат предпазливи и ще спрат.

– Но ако Ибн Асл иска да спаси баща си, трябва все пак да ни последва и нападне!

– Няма на ум да му дойде! Собствената му сигурност е по-ценна за него от живота на баща му и всичките му хора. Разбрах това и ще ти разкажа. Е, да, може и да ни нападне посредством ловците на роби, но да не падне самият той в ръцете ни, за това положително ще се погрижи.

– Значи не бива да избързваме напреде му. Да не би пък да трябва него да пропуснем да мине напред? При това положение той ще връхлети кербана и аз ще стигна твърде късно.

– За кербана в този случай няма да има нищо страшно, тъй като аз ще бъда при него. Ибн Асл значи не би могъл, както има намерение, да го нападне с изненада. Но аз планирам нещо съвсем друго. Често с хитрост съм постигал много лесно онова, което с употребата на цялата налична сила не би ми се удало. Ти самият стана свидетел на подобни примери. С една такава хитрост ще опитам, ако позволиш, за заловя Ибн Асл и ако не се премъкне някоя грешка, съм сигурен в успеха.

– Какво искаш да сториш?

– Да заложя на Ибн Асл един капан, в който да се улови. Победата значително се облекчава, ако човек добре познава бойната арена. Съумее ли един пълководец да примамви врага на мястото, където вече всичко е подготвено за посрещането му, то победата дори при неравни сили е почти гарантирана. Ако потеглиш в откритата степ, няма да знаеш къде ще срещнеш Ибн Асл и при какви обстоятелства ще последва битката. За да го избегнем, ще определим някое място, където ще го чакаме.

– Дали ловецът на роби ще дойде със сигурност?

– Ще дойде. За това остави аз да се погрижа!

– Имаш ли някое конкретно място на ума си?

– Да, и то едно много подходящо. То трябва да се намира възможно по-близо до направлението, от което идва нашият кербан и накъдето значи трябва да потегли и Ибн Асл. Джебел Араш Кол е най-подходящото място за моя план. Бил ли си вече там?

– Даже няколко пъти, ефенди. Навремето пребродих цялата околност.

– Това ми е приятно, защото така няма да се налага тайно да те придружа, за да ти покажа терена, който имам предвид. Там има два майих, свързани чрез воден ръкав с Нил. Северният е по-голям и далеч по-дълъг от южния. Известни ли ти са?

– Да. Големият майих се нарича Майих ел Хумма²⁷, името на по-малкия съм забравил.

– Това Блато на треската имам предвид. То се проточва дълго и тясно край подножието на планината. Човек трябва да върви над четири часа, за да стигне от единия край до другия. Приблизително по средата на неговата дължина една бухта се връзва далеч навътре в планината. Тя е много дълбока, покрита с коварната ом суфах, а по периферията обточена с гъсто облистени дървета гафул²⁸, които ми направиха особено впечатление, понеже иначе никой вид гафул не достига такава височина.

– Знам ги. Тяхното прелестно ухание изпълва местността и смекчава вонята на блатото. Пешеходецът може удобно да върви покрай тях, но един камилски ездач трябва много да внимава. Скалната стена е дълбоко вгъната и се възправя кажи-речи отвесно възбог. Бухтата е изпълнена от водата на маййех. Между водата и скалите има само една тясна пътека и по нея лежат разхвърляно големи каменни късове, които са се срутили отгоре и особено затрудняват вървежа на камилите. Този път около бухтата на маййех е донесъл гибелта на много хора, поради което е наречен Дарб ел Мусиб²⁹.

– Съвсем вярно. И той ще стане за Ибн Асл един наистина фатален път.

– Как се каниш да подмамиш там хаирсъза?

– Че със сигурност ще го подмамя, знам добре. Методът и начинът още не са ми известни, обстоятелствата ще го решат. Пътят на нещастие лежи на западния бряг. Познаваш ли и източния бряг на маййех?

– Също така точно.

– Тогава навярно ти е известна и гъстата гора от дървета хегелик, която се намира от южния край?

– Да. Тази гора е кажи-речи непроходима, тъй като пространството между дървесните стволове е почти изцяло изпълнено с храсти набак.

– Тя ще ви послужи за скривалище.

– На нас? Да не би там да трябва да чакаме Ибн Асл?

– Да. Сега идва най-главното за теб, емир. Отбележи си го добре! След като се върнеш в Хегаси, потърсваш шейк ел белед, за да поговориш с него, и веднага отплаваш.

– Тоя предател, когато строго ще накажа!

– Това ще сториш по-късно. Днес обаче ще си още много любезен с Ибрахим и ще дадеш вид, сякаш притежава пълното ти доверие. Ще му кажеш, че си търсел роботоръговци при джезаре Хасание, но не си

27. Маййех ел Хумма – Блато на треската (Б. а.)

28. гафул – балсамадендрон (Б. а.)

29. Дарб ел Мусиб – Път на нещастие (Б. а.)

намерил никакви, и явно си бил заблуден от Ибн Асл. Той вероятно ще е в Хартум и трябва бързо да се върнеш там, за да го издириш и накажеш.

– Защо тъкмо на шейк ел белед трябва да го казвам?

– Защото Ибрахим играе една значителна роля в моя план. Той ще заложи капана за Ибн Асл, без хабер да си има за това. Той е негов съюзник и Ибн Асл или лично ще го навести, или ще изпрати човек, за да се осведоми къде си и как стоят нещата. Шейкът ще предаде, че си се върнал в Хартум и Ибн Асл ще се почувства сигурен.

– Също и от твоя страна?

– Да, защото аз също ще говоря с шейка. Сега се върни пеша в Хегаси и гледай, доколкото е възможно, по път никоой да не те види. За да не те познаят отдалеч, те помолих да си смениш куртката. След като си заминал оттам, аз и Бен Нил ще пристигнем с лодката...

– Как се каниш да узнаеш, че съм заминал?

– Нека това си е моя грижа! Ще наблюдавам зорко. Та ще пристигна после с Бен Нил и ще потърся шейк ел белед. Ще се престоря, като че току-що идвам от маййех и ще му разкажа какво се е случило там горе и преди туй при джезире Хасание.

– Ще му кажеш ли при това положение кой си?

– Разбира се! Ибрахим после и бездруго ще го научи от Ибн Асл. Ако го излъжа по отношение името си, то той и на другото, което му кажа, няма да повярва и планът ми ще бъде подхвърлен на опасността да претърпи неуспех. Аз трябва да му засвидетелствам най-голямо доверие. Като шейк ел белед Ибрахим е административно лице, на чиято помощ привидно ще се позова. Ще му предоставя и лодката на съхранение и ще му кажа, че ти по-късно ще наминеш да я прибереш.

– Ти ще отидеш само с Бен Нил в Хегаси. Шейк ел белед ще узнае, че Абу ен Нил също е бил с нас. Как възнамеряваш да обясниш липсата на стария?

– Ох, когато се е спускал в лодката по време на бягството ни, той е паднал във водата и ако Ибн Асл не го е пипнал отново, крокодилите са го изяли.

– Защо го остави при мен? Нали можеше да го вземеш със себе си?

– Не. Липсва ми ездитно животно за него. Нали знаеш, че съм останал в Хегаси само две камили.

– Накъде, казваш, се каниш да яздиш?

– Срещу моя керван. Аз го напуснах, за да те предупредя. Сега знам, че си спасен, и значи мога отново да го потърся. Това е удар,

който гарантирано ще се увенчае с успех. Ибн Асл сигурно е бесен, дето му се изплъзнах. Той ще потегли срещу кервана да освободи пленниците и като чуе, че съм отново при него, ще бъде заплепен, защото това му дава надеждата пак да ме пипне. После ще е толкова повече решен да ни нападне и дважд по-сигурно ще падне в клопката.

– Но ти още не знаеш как ще подхванеш уйдурмата, та да примамиш Ибн Асл в капана.

– Допреди малко още не знаех, но сега ме споходи една идея. Ще подхвърля една забележка на шейк ел белед, която ще накара Ибн Асл непременно да навести Джебел Араш Кол. Ще му разкажа следното: Досега съм щадил живота на пленниците си, макар тия мискини многократно да са си заслужили смъртта. Но след всичко, което сега се случува, повече не мога да проявявам милост. Такива паразити трябва да бъдат безмилостно унищожавани. Мен се канеха да ме изтезават до смърт. Е добре, всеки подчинен на Ибн Асл, който падне в ръцете ми, ще умре, преди всичко пленниците, срещу които ще яздя. Ще ги отведе при Джебал Араш Кол и ще наредя да ги хвърлят там в Маййех ел Хумма. Когато Ибн Асл чуе това, веднага ще се отправи натам, за да ни дочака и ги спаси. Не мислиш ли и ти така?

– Разбира се, ефенди! Смятам, че няма да се измамиш в тъкмежите си. Но как възнамеряваш да го подведеш да заеме там позицията, която да ни гарантира победата?

– Това ще си покаже мигът. Ибн Асл ще бъде там преди мен и ще направи на терена, в случай че още не го познава, грижлив оглед. Ако само донякъде си отваря очите, ще стигне до идеята, да ми заложува същата примка, в която аз искам да го заловя, сиреч да ме нападне отзад и отпред, докато се намирам на тясната пътека между скалите и водата. Успее ли да докара нещата дотам, то аз – по негово мнение – съм изгубен.

– И ти ще влезеш в тази примка?

– Може би, но само за да повлека вътре и него и там да го погубя. Ти отпътуваш от Хегаси, спираш на една ширина с Джебел Араш Кол, скриваш кораба си и го оставяш под охраната на няколко души. С останалите моряци и асакери потегляш за Маййех ел Хумма, за да се стаиш край южния му край в споменатата хегеликска гора. Там изчакваш Ибн Асл и мен. Възможно е, преди да бъде изпълнен ударът, да те потърся там, за да ти съобща още някои подробности. Не дойде ли, то това което имаш да направиш, е много просто. Веднага щом чуеш да се стреля, ще знаеш, че аз, идвайки от север, се намирам на тесния боен плац и съм

нападнат от юг от Ибн Асл. Той ще стои на същото тясно пространство. Ти изскачаш бързо от гората и се явяваш в гръб на ловците на роби. Удаде ли се начинанието, те ще бъдат приклучени между теб и мен, няма да могат да отстъпят и ще трябва или да, се предадат, или да навлязат в майих, където биха потънали под измамливата покривка на ом суфах.

– Ефенди, планът е отличен! Въпреки това обаче храня едно голямо съмнение: Ти имаш само двацет мъже при себе си!

– Ако се нуждая от повече хора, ще дойда да взема от теб.

– Стига да намериш време!

– Може и тъй да е! Съмнението ти действително не е съвсем безпочвено.

– Второто също! Вие трябва да пазите пленниците. Колко мъже ще ти останат при това положение за битката? И е много вероятно да не те нападне само от юг, а северно от фаталното място да ти заложи някоя засада. Ти искаш да го поставиш между два огъня, той ще възнамерява същото с теб.

– В това бях убеден още преди да ми го съобщиш. Ибн Асл сигурно ще ми постави засада, толкова повече че ще има предостатъчно време за тая цел. Но понеже аз го знам, не съществува никаква опасност за мен. Като ти е известно, че някъде е заложена мина, то или няма да отидеш нататък, или ще се погрижиш за преждевременното ѝ разреждане. После няма да може да причини никакви вреди. Само в един пункт съм съгласен с теб. Тъй като действително имам много по-малко хора от теб, а и трябва да оставя за пазене на пленниците, можеш да ми пратиш двадесет мъже на помощ.

– И къде да ги пратя, та да те срещнат със сигурност?

– Хората ти не бива да бъдат видени от врага, но аз трябва лесно да мога да ги намеря. Беше ми споменато едно място, което добре би подходило за нашата цел. От северната страна на Джебел Араш Кол едно тясно, сухо пороище навлизало в планината. Ако се вървяло пет минути нагоре по него, коритото се разширявало до малка котловинка, обрасла с гъсти храсти.

– Храсти от киттр.

– Я гледай, ти познаваш мястото? Това ми е приятно, тъй като по този начин евентуалната грешка е изключена. Прати ми двадесетте мъже там!

– Кога трябва да бъдат на мястото?

– Не е препоръчително да стигнат дълго преди моето пристигане,

иначе лесно биха могли да бъдат открити от Ибн Асл. Ако сметките ми излязат верни, аз още днес ще се натъкна на нашия керван и...

– Това е невъзможно, защото те имат да направят пет дневни прехода, а днес е едвам третия ден.

– Взemi предвид, че е избягал Орам, мъжът, който вчера доложи на Ибн Асл случилото се. Твоите асакери трябва да са си казали, че той ще язди към Ибн Асл. Следствие на това ще се разбързат и навярно ще са им необходими само четири дени вместо пет. По тази сметка те ще са довечера на един дневен преход оттук и тъй като аз имам дотам поне също един пълен ден езда, вероятно ще ги срещна на това разстояние и в посоченото време. Утре рано ще потеглим към Джебел Араш Кол, но няма да яздим съвсем до целта, а ще се установим на нощен бивак още преди да сме я достигнали. Не искам сражението да се състои през нощта, а да го запазя за другия ден по ранина. Може би през нощта ще те споходя. Но при всички случаи можеш да ми пратиш, ако до един часа след полунощ не съм дошъл, двадесетте мъже. Нека яздят край майих и се скрият в котловинката на пороището, където ще ги намеря. Ако дойда при теб, ще надам на три пъти дълбокия кикот на хиената. Ще го повтарям, като крача край гората. Нека постът, който пръв го чуе, дойде и ме отведе при теб. Сега аз приключих с напътствията си.

– В такъв случай тръгвам за Хегаси. Смея да се надявам, че нашата нощна среща ще означава радост и победа!

Ахмед подаде на мен и Бен Нил ръка и тръгна. Ние изчакахме, додето можехме да приемем, че е пристигнал в Хегаси. После се качихме на лодката и загребахме към срещуположния бряг. Там плавателният съд бе скрит в тръстиката, а ние продължихме пеша надолу по реката, докато видяхме отвъд Хегаси.

Стаихме се така, че да не могат оттам да ни забележат. „Шахин“ още лежеше в мишра. След като чакахме приблизително половин час, платната бяха вдигнати. Той се насочи навътре в реката и отправи нос на север. Ние се върнахме при нашата лодка. Почакахме още четвърт час и загребахме после към средата на Нил. Там издигнахме мачтата и опънахме ветрилото. Вятърът не беше благоприятен. Ето защо плавахме бавно в зиг-заг към Хегаси.

Бен Нил беше свидетел на разговора ни, така че не бе необходимо да му давам специални инструкции за поведение. И той като мен гореше от желание да възстанови престижа си от вчерашната неудача. Най-главното сега бе да се свържем с шейк ел белед. В това отношение не можехме по-добре да случим, защото когато приближихме мишра, го

видяхме да стои долу до водата и да зяпа любопитно към нас. Спуснахме платното, стигнахме с няколко удара на греблата брега, слязохме и вързахме лодката. Ибрахим веднага довтаса и ни поздрави радушно.

– Как стана тъй, че се връщате? Мислех, че се каните да плувате с „Хирдаун“ до Фашода. Та нали можехте да вземете камилите си по-късно при връщането.

– Благодаря! До Фашода човек трябва да пътува оттук почти десет дена. Едно такова дълго отсъствие не можехме да си позволим. Ама нас малко да ни принудят.

– Как тъй?

Ибрахим се постара да си придаде една възможно по-неангажирана физиономия, ала не съумя да овладее напълно напрежението си.

– Ще ти кажа – отговорих аз. – Но да идем малко по-настрана! Случи се нещо важно, което единствено на теб бихме желали да разкажем.

– Ти изпълваш душата ми с любопитство, ефенди – рече Ибрахим, като ни сподире настрани. – Какво толкоз важно може да се случи в малкото Хегаси!

– Ще има да се дивиш, като го чуеш. Познаваше ли мъжа, комуто набави конете?

– Отблизо не. Той каза че се числял към „Хирдаун“, който лежеше при джезире Хасание.

– Знаеш ли що за кораб е той?

– Търговски от Бербер, ми каза мъжът.

– Ти не го ли пита как се казва притежателят?

– Защо да го питам? Какво ми влиза в работата корабът? Аз не съм нито капитан, нито пристанищен пазач. Защо да си обременявам паметта с имената на всичките минаващи кораби и господарите им?

– Имаш право. Но съжалявам, дето не си го сторил, защото иначе при всички случаи щеше да ни предупредиш, и ние нямаше да се подхвърлим на опасността да изгубим живота си.

– Живота? – попита шейк ел белед, привидно изплашен. – Аллах! Нима сте се намирали в някоя такава опасност?

– Действително, защото тоя „Хирдаун“ е корабът на най-големия престъпник и похитител на роби, който изобщо може да има. Можеш ли да се досетиш кого имам предвид?

– Не знам дали ще отгатна. За най-лошия от всички грабители на роби считам аз Ибн Асл, дано Аллах го прокълне. Но този мъж все пак не би дръзнал да се мерне тук!

– Той дръзна!

– Наистина ли, наистина ли? Аллах! Да го бях знаел, щях да свикам всички мъже на Хегаси, за да го заловим и предадем на Рейс Ефендина.

– Познаваш ли рейса на хадифа?

– Той беше само допреди час тук и аз даже говорих с него.

– Бил е тук? – попитах аз, правейки се на изненадан.

– Днес, да! Вчера е бил при джезире Хасание.

– Когато ние вече сме били тръгнали! Слава и хвала на Аллах! Значи ми се е удало да го спася! Не мислех, че ще е толкова непредпазлив да дойде. Капъсързите искаха да го примамят към гибел.

– Ефенди, ти ужасяваш жилите и костите ми! Кръвта ми се смръзва! Рейс Ефендина – дано Аллах му окаже хиляди милости! – да примамят към гибел! И кой пък, кой?

– Ибн Асл!

– Възможно ли е, ефенди? Езикът отказва да ми служи! Ама разказвай де, ефенди, разказвай!

– Тогава нека те питам преди туй, познаваш ли ме?

– Не. Никога не съм те виждал и не знам също как да те наричам.

– Аз съм Кара Бен Немзи ефенди от Алемания, приятел на Рейс Ефендина, когото...

– Аллах, Аллах! – прекъсна ме Ибрахим с тон на неовладян ужас. – Значи ти си чуждоземният ефенди, който вече толкова роби е освободил и...

Шейкът спря по средата. Той схвана, че е отишъл твърде далеч и прекалено много е изплямпа, защото всъщност не би трябвало да знае за мен. Аз се престорих, че нищо не съм забелязал.

– Значи си чувал вече за мен? Това ме радва, защото няма да се налага да държа дълги речи за себе си. Ти следователно знаеш, че помагам малко на Рейс Ефендина да изпълнява задачата си.

– Само малко? Ефенди, аз знам, че си постигнал онова, което емирът не би съумял да свърши.

– Е, тогава няма да ти е трудно да си представиш какво голямо отъщение питае Ибн Асл към мен.

– Изключително голямо! Мисля, че той те мрази къде-къде повече от Рейс Ефендина.

– Това е вярно. Вече на няколко пъти го разбрах и вчера отново. Трябва да ти разправа.

Осведомих шейк Ибрахим за по-раншните събития колкото сметнах за необходимо, вчерашната преживелица обаче описах изчерпателно. Само дето съм срещнал Рейс Ефендина не споменах. Кметът

разиграваше невинност и удивление и когато свърших, извика:

– О, Аллах, о. Пророк на пророците! Да счита ли човек подобни неща за възможни! Ефенди, ти си християнин, но Аллах трябва да е безкрайно благоразположен към теб, иначе не би ти се удало да се измъкнеш на тия кръвожадни хиени! Но къде е всъщност Абу ен Нил? Не е при теб, а пък казваш, че сте били заедно на палубата.

– При спускането той падна в Нил. Не можахме да се погрижим за него. Ако хайлазите не са го измъкнали, сигурно е бил изяден от крокодилите.

– Каква беда! И вие току що пристигате?

– Да. Щяхме по-рано да бъдем тук, ако не си бяхме губили времето да търсим Рейс Ефендина. Мислехме, че преследва „Хирдаун“.

– Преследва? Как би могла да хрумне подобна мисъл на емира? Той изобщо не заподозря „Хирдаун“. Рейс Ефендина смята, че е бил направен за сеир в Хартум от Ибн Асл. Оня го подлъгал с фалшив хабер да тръгне оттам, най-вероятно за да спечели време за някоя добра далавера.

– Кой го каза?

– Самият емир.

– Той къде е сега?

– По обратния път за Хартум.

– Това ми е безкрайно неприятно. Можеше да вземе лодката, която плякосахме. Какво да я правя сега?

– Пита се какво изобщо си решил да правиш. Ако искаш да идеш в Хартум, можеш да се качиш на следващия кораб, който отива натам, и да влачиш лодката отзад.

– Не става. Не мога да замина за Хартум. Забравяш, че моите асакери са на път за насам. Възнамерявам да ги пресрещна.

– Тогава можеш да оставиш лодката тук. Аз ще я препратя в Хартум. Надявам се, ще ми я повериш!

– Разбира се, не храня никакви съмнения. Ти си повелителят на Хегаси. На теб бих поверил състояние от много хиляди. Ще ти предам лодката. Но не е нужно да я препращаш в Хартум. Остави я да си лежи тук, докато Рейс Ефендина дойде пак. Тогава той ще я прибере.

– Той скоро ли ще дойде?

– Това не знам. Ахмед Абд ел Инсаф има основателна причина да го стори. Би могъл да тръгне подир Ибн Асл, който сега сигурно е на път за Фашода, че и още по-нататък. Ибн Асл ще гледа незабавно да ни се разкара от очите. Той вероятно ще отпътува нагоре към Бахр ел Джебел или Бахр ес Сераф, за да лови роби. Би било скучно и уморително да

го преследва човек дотам. Но когато се връща, ще го издебнем, ще му отнемем похитените роби и ще ударим калема под сметката му. После ще му се случи онова, което предстои сега на баща му!

– Как? Какво предстои на стария?

– Смърт. Аз трябваше веднага да нареда да застрелят хайманите, досущ както го стори емирът с техните апапи във Вади ел Берд. Бях прекалено добър, пощадих ги и възнамерявах да ги предам на наказателното правосъдие. Но сега промених намерението си, а от Рейс Ефендина ми е дадена власт над живота и смъртта.

– Има ли той право да ти дава такива пълномощия, които иначе могат да се добият само от хадифа?

– Да. Рейс Ахмед е получил от хадифа разрешение да преотстъпва в случай на нужда за известно, време на друг правомощията си. Само по този начин могат да бъдат избегнати загубата на време и разните там разтакавания, само така може да бъде постигната целта – на ловците на роби чрез ужас да се тури един бърз край. Аз още не съм се възползвал от правото си и сега за пръв път ще го сторя.

– Ти ще постъпиш правилно и човек може само да те похвали, но помисли за отговорността, която сетне ще носиш!

– Ха! Ще бъда отговорен и за всички безчинства, които тези никакви ще подхванат, ако им позволя да се измъкнат. Ами ти да не изпитваш състрадание към тях?

– Ефенди, що за въпрос! Колкото по-бързо бъдат изтребени, толкова повече ще се радвам. Ще ми се да можех да съм ви в помощ!

– За съжаление не можеш. Помисли си какво бяха наумили тези хора! Исаха да изпозастрелят асакерите, а мен да изтезават до смърт. Въпреки това аз ги пощадих. Сега обаче, когато с такава мъка се изкубнах от най-мъчителната смърт, бих бил направо самоубиец, ако не проявя крайна строгост.

– Сигур се каниш тук в Хегаси да проведеш съд над тях?

– Не. В Хегаси вие изобщо няма да ги видите.

– Къде ще ги съдиш? Ефенди, не го считай за празно любопитство, задето те питам. Моята душа е толкова потресена от деянията на тия престъпници, че ще ми е драго да науча дали наистина ще ги сполети наказанието.

– Възхвалявам любовта ти към справедливостта и нямам причина да правя тайна от намеренията си. Известен ли ти е Джебел Араш Кол?

– Как да не ми е известен! Аз често съм бивал там.

– Също Маййех ел Хумма, край което се издига?

– И то.

– Има ли маййех много крокодили?

– Безчет. Особено пък гъмжи от тях заливът, дето се врязва в планината.

– Не е ли вярно, че около този залив води само един тесен път?

– Да. От едната страна стените на планината се възкачват неприсътно нагоре, а от другата по водата се разстила плаваща ом суфах, сред която крокодилите живеят на пълчища. Скалните отломъци, лежащи по пътя, го правят едва проходим за камили. Който не иска да падне долу и стане жертва на крокодилите, трябва да слезе от животното си и бавно и предпазливо да го води след себе си.

– Зная го. Няма място, което да подхожда по-добре за намерението ми от този залив на Маййех ел Хумма.

Шейк ел белед се стресна, пролича му.

– Там, там значи искаш да проведеш твоя съд? Ох, ефенди, ама това е страшно, ужасяващо. И кога ще стане тая работа, ефенди?

– Вдругиден заранта, един час подир Молитвата на зората ще сме достигнали Джебел Араш Кол и Маййех ел Хумма.

– И това ще е смъртният час на тези мъже?

– Да.

– Кога ще потеглиш оттук, ефенди?

– Сега. Ще отида да взема камилите си.

Шейк ел белед ме придружи до мъжа, при когото бях оставил животните под надзор. Получих ги от него срещу нищожно заплащане за фуража. Поведохме ги надолу към мишра, за да ги напоим, и после се върнахме обратно горе, където ги оседлахме. Тъкмо се канех да притегна колана на седлото, когато Бен Нил ми викна:

– Ефенди, погледни нататък!

Той посочи към степта, по която се задаваше един камилски ездач. Той беше още доста отдалечен, ала въпреки това го познах от пръв поглед. Беше Орам, който се бе изплъзнал от моите асакери и донесъл вестта на Ибн Асл. Бен Нил също го разпозна, защото вдигна предупредително пръст.

– Внимавай, ефенди!

Ибрахим стоеше до нас и го чу. Ето защо се направих на безразличен.

– Да внимавам? Защо? Откакто ни плениха, ти навсякъде предусещаш опасност. Този ездач е пътник. Какво повече? Качвай се, трябва да тръгваме!

Бен Нил се подчини, но ми хвърли учуден поглед. Аз подадох ръка на шейка и се сбогувах. Той се поклони учтиво.

– Аллах йихсафак! (Аллах да те закриля!) Ще те видя ли пак сред съда край майих?

– Вероятно. Нека нашата среща ти донесе хиляди благословии!

Препуснахме в западна посока, докато Орам пристигаше от юг. При вида ни той бе спрял и после обърна да се отдалечи. Сега се извъртя на седлото и погледна назад. След известно време, изглежда, се почувства по-сигурен, защото отново подкара животното към селото.

– Не те разбирам, ефенди! – рече Бен Нил. – Ездачът нали беше Орам, който идва от Ибн Асл?

– То се знае!

– И ти не изчака, не го залови?

– Я помисли? Всичко, което казах на шейка, Ибн Асл трябва да узнае. Той ще го научи чрез тоя Орам и аз имам всички причини да се радвам, дето дойде. Той сега ще чуе всичко от шейка и ще осведоми Ибн Асл. Оня после съвсем сигурно ще се отправи към Джебел Араш Кол и ще ни падне в клопката.

– Дано Аллах даде! Надявам се, няма да пропуснем нашите аасакери!

– За това не може и дума да става. Виждаш ли тъмната ивица, дето се точи пред нас?

– Да. Това е диря.

– Следата на Орам. Той при всички случаи е яздил по нашата, която е била още съвсем свежа, понеже е тръгнал само няколко часа след нас. Асакерите после са го последвали, придържайки се по нашата и неговата диря. Ако сега яздим обратно по нея, трябва да се срещнем със спътниците си. Накарай животното си да ускори ход! Колкото по-скоро ги намерим, толкова по-добре!

9. При Джебел Араш Кол

Камилите ни си бяха отпочинали и се радваха, че можеха порядъчно да си потърчат. По пладне спряхме за кратка почивка. По-късно следата стана по-неясна, но аз все още можех горе-долу добре да я различавам. При това положение бе логично да се предположи, че нашите асакери, неможейки вече да я отличават, са се отклонили. Какво да се прави тогава? Южно от нашата посока имаше един кладенец, наречен Ес Сафи, Бистрия кладенец, фесарахския водач Абдуллах го знаеше и вероятно бе повел кервана нататък. Та свърнахме значи на юг. Ако яздехме толкова бързо, както досега, можехме преди залез слънце да сме там.

Моето предположение не ме подведе. Слънцето беше вече малко отдалечено от западния хоризонт, когато съгледахме в далечината дървета и хрусталак. Това беше Бир Сафи.

Скоро видяхме да лежат там камили и хора да се движат, беше нашият керван.

– Какво ли ще каже Абд Асл, когато пристигнем! – подхвърли Бен Нил.

– И Факир ел Фукара, дето се кани да става Махди!

– Диванетата сигурно вече са вярвали, че сме загинали. Аллах да ги затрие! Аз подарих живота на дъртия. Де да знаех какво ни чака при джезире Хасание, нямаше да го сторя.

– Надявам се, че няма сега да вземеш да му посегнеш!

– Няма защо да се опасяваш, ефенди! Тоя стар вонящ чакал ми е толкова гнусен, че нямам мерак да се мърся с него. От мое посегателство той е подсигурен.

Сега бяхме толкова близо до кладенеца, че хората ни познаха.

– Кара Бен Немзи ефенди! – чух да викат.

– Ефендито! И Бен Нил! Ефендито, ефендито! Слава на Аллах и хвала за нас! Те идват, идват! – така викаха двадесет гласа един през друг и също толкова на брой мъже се втурнаха към нас.

Бяхме принудени още преди кладенеца да слезем от камилите. Хората ни стискаха ръцете, викаха и кряскаха във всички тоналности и аз с удоволствие ги оставих да буйстват, защото тяхната радост без друго не можеше да ни донесе вреда, а за мен тя бе едно благотворно доказателство, че не съм останал чужд на техните сърца. По този начин не бе приетствен дори техният командир Рейс Ефендина, когато се натъкна на

нас във Вади ел Берд.

Сега трябваше да разказваме. Преди туй обаче бе необходимо да знам как са вървели при тях нещата. Насядахме и старият аскери Исмаил, на когото бях поверил командването, започна своя доклад.

– Всичко протичаше по реда си, ефенди. Само в едно можем да бъдем обвинени. Липсва един, Орам се казва, както узнах от моите запитвания. Той се освободил от вървите, взел една камила и...

– ...препуснал след нас – подметна Бен Нил.

– Това е вярно! Но как може да го знаете?

– Ние го видяхме.

– Къде пък?

– Ще ви разкажем – обадох се аз. – Преди всичко бих желал да знам дали пленниците са добре вързани.

– Ефенди, откак Орам ни офейка, повече не се е изплъзнал никой. Аз се надявам да не ни дириш сметка за неговото бягство. Когато го вързахме нали и ти самият беше още при нас!

– Е, няма да ви се гневя. Аз даже имам всички основания да се радвам на неговото бягство. То няма да ни напакости, напротив, ще бъде от голяма изгода за нас.

– Възможно ли е? – отдъхна Исмаил.

– Определено! Днес ние можехме да го заловим, ако искахме. Обаче го оставихме да си върви по пътя, защото като свободен той ще ни допринесе повече полза, отколкото ако се намира в плен при нас.

Тогава старият Абд Асл се провикна с подигравателен кикот:

– Не се хвали! Ти говориш лъжи, за да ни ядосаш, ама не можеш ни измами. Ако бяхме забелязали Орам, щяхте да го заловите. Но след като не сте го сторили, значи не сте го видели.

– Твоята глава е кладенец на цялата мъдрост, о, най-свети от всички мюсюлмани – отвърнах аз.

– И знаеш ли пък накъде е избягал? – попита она ухилен.

– При Ибн Асл, твоят син.

– Ако си видял Орам, би трябвало да си бил при Ибн Асл!

– Ние бяхме при него, даже на кораба му, и говорихме с него.

– Лъжа! Лъжа!

– Внимавай с приказките или ще опиташ камшика. В твоето положение човек трябва да се старае да проявява учтивост.

Тогава Факир ел Фукара се изправи в седнало положение.

– Изискваш учтивост? Отнасяш ли се с нас така, че да ти я поднесем?

– Отнасям се така, както сте го заслужили. Аз ти спасих живота и въпреки това ти поиска да се измъкнеш, за да ни предадеш на Ибн Асл!

– Докажи го!

– Аз го знам! Тази неблагодарност те доведе до вървите и ако те не ти харесват, дърли се със себе си, но не с нас!

– Аз обаче си искам свободата и не ми ли я дадеш веднага, ще призова проклятието на Аллах да се стовари отгоре ти!

– Аллах ще преобрази проклятието ти в благословия.

– И проклятието на Пророка!

– Твоят Пророк не ме засяга!

– Ти скоро ще мислиш другояче и другояче ще говориш. Ако знаеше каква могъща власт ми е дадена, щеше да скимтиш пред мен за милост!

– На първо време аз притежавам власт над теб. Над кого ти по-късно ще упражняваш властта си – над харема или псетата си, ми е безразлично. А сега мълчи, иначе камшикът ще заплющи върху теб! Нямам желание да се оставя да ме навиква и кълне човек, който е толкова отдалечен от Аллах и неговите повели, че е в състояние да стане предател дори на своя животоспасител.

– Добре, млъквам. Скоро обаче ще дойде времето, когато ще заговоря. Тогава милиони ще слушат гласа ми и ти ще си първият, който ще пълзи пред мен в прахоляка!

Мохамед Ахмед легна отново. Той все пак добре съзнаваше, че мълчанието е по-разумно от говоренето. Абд Асл обаче не можа да стигне до същото познание или пък предпазливостта му не стоеше толкова високо, колкото силното желание да узнае какво бях вършил и преживял по време на отсъствието си? Той вероятно бе смятал, че съм яздил към гибелта си. Но ето че аз се бях върнал здрав и читав. Как е могло да стане това? Така се питаше. Искаше да има отговор и вместо спокойно да изчака разказа ми, нададе глас по повод последните думи на Факир ел Фукара:

– Да, да, ти ще пълзиш в прахоляка и пред мен! Ти си нямаш хабер в какво положение се намираш и какви опасности се носят наоколо ти. Моят син ще те връхлети като мъстител и ще те унищожи, както е унищожил Рейс Ефендина!

– Да, него той действително е унищожил! – отговорих аз сериозно, очаквайки си скръбна физиономия.

– Унищожил ги е? Хамдулиллах! – заликува Ибн Асл. – Удало се е. Враговете са смазани и никога вече няма да се възродят!

– Смазани? Не, изгорени са били те.

– Сполучил е, сполучил е! Чувате ли, мъже, приятели, вярващи, работата е успяла! Аз ви го споделих, казах ви го тихичко. Моята душа беше изпълнена с очакване дали нещата ще завършат благополучно. Сега шейтанът е изгорен на прах и пепел ведно с асакерите си, а тарторът на шейтините, дето седи тук пред нас и е принуден да ни го разкаже, е изгубил мощта си и ще трябва да ни освободи, иначе го чака тракане на зъбите, което няма да знае край!

– Не бъркай сметките си! – предупредих го аз спокойно. Она обаче продължи въодушевено:

– Не бъркам! Как мога да сгреша! Моят син, най-храбрият от храбреците, най-опасният от опасните, най-ужасяващият от ужасяващите, е изгорил рейс Ефендина и ще дойде сега да отърве и нас. Горко ви, ако Ибн Асл намери, че макар и на един-единствен от нас липсва дори само едничък косъм от главата! Всички мъки и изтезания, що са измислени, ще ви сполетят и вие ще виете като прокълнатите, обитаващи най-дълбоката провала на Джехеннема. Свободен искам да бъда, свободен, и то веднага! Ти трябва да съзнаеш своята немощ и смехотворността си, ефенди. Освободи ни и беж да те няма. Търчи, колкото ти държат краката и тези на камилата ти, инак ужасът ще се спусне върху теб, както лъвът връхлита овцата, която не е в състояние да се брани срещу лапите на могъщия!

– Че аз не бягам пред някой лъв, ти видя. Значи не е трудно да си помислиш, че няма да побягна и от тоя ужас. Синът ти може да дойде. Той ще разбере как ще го посрещна.

– Ибн Асл ще изгори и теб, както е унищожил с огън емира!

Човек може да си представи какво въздействие оказаха тези слова върху асакерите. Техният повелител изгорен, убит заедно с войниците си! Те скочиха и се нахвърлиха с въпроси към мен, ала аз повелих тишина.

– Всичко ще узнаете, но предварително искам да ви кажа, че можете да бъдете спокойни. Ликуването на тоя свят мюсюлманин няма да трае дълго. Аз препуснах, за да спася Рейс Ефендина, и каквото си бях наумил, осъществих. Ахмед Абд ел Инсаф е жив. Той е спасен.

– Слава на Аллах! – прозвуча околоръст. Абд Асл обаче викна:

– Той лъже! Иска да ни отрови радостта, ама няма да му се удаде. Той ни зловиди за ликуването, но ние ще продължим да ликуваме, додето се появи спасителят, а него можем всеки миг да очакваме!

– Чакай си тогава, докато почернееш, и от яд и разочарование се

пръсне грешната ти кожа! – сопна му се Бен Нил. – Веднага ще чуеш дали нашият ефенди трябва да осъзнае своята немощ и схване смехотворността си! Слушайте, мъже, асакери на Рейс Ефендина, Кара Бен Немзи ефенди ще говори!

Всички очи се отправиха към мен. Нямаше ни един, било при асакерите или пленниците, който да не се намира в състояние на най-голямо напрежение. Слънцето тъкмо заходи, значи беше времето да се изрече Могреб, ала никой не помисли за изпълнението на това задължение. Аз започнах да разказвам, осведомявайки всичко изчерпателно до мига, в който тримата побягнахме от „Хирдаун“. Дотук пленниците можеха, даже трябваше всичко да чуят. Сетнешното обаче бе наложително да бъде премълчано пред тях. Ако научеха каква примка тъкмя на Ибн Асл, то не бе изключено по някакъв начин да съумееха да осуетят моя план. Вярно, мъжете ме шурмуваха с кандърми да продължа да разправам, ала Бен Нил сложи край на врънкането.

– Стига! Достатъчно узнахте за днес. Рейс Ефендина е спасен. Ние бяхме при Ибн Асл на неговия кораб. Той разбра кои сме и ни върза. Повече от сто мъже бяха при него, но въпреки това ние се измъкнахме. Когато бяхме в лодката недалеч от „Хирдаун“, можехме да го застреляме. Ние не го сторихме, проявихме още един път милост към него. Но горко му, ако отново ни се изпречи на пътя!

– Ама какво се случи сетне, след като напуснахте кораба? – попита отново един. – Какво правихте после? Къде е дядо ти, кормчията, който нали е бил с вас?

– Твоето любопитство е по-голямо от устата ти. Въпреки това ще опитам да го задоволя. Ние отплавахме с лодката за Хегаси и оттам яздохме камилите си дотук. Дядо остана в Хегаси, за да дочака там завръщането ни.

– А нашият повелител Рейс Ефендина? Къде се намира той?

– Също в Хегаси, защото там ще му отведем тези пленници.

– Защо не ни прати още асакери?

– Защото, о, Баша на любопитството, нямаше в наличност камили, и защото сме достатъчно маже да водим сигурно тия страховливи крастави жаби. Сега нека Абд Асл, най-светият от мюсюлманите, продължи ликуването си, което преди малко подкара, и в което не искаше да бъде прекъснат!

Не го направи зле тоя Бен Нил! Беше задоволил любопитството, без и макар с една дума да издаде по-нататъшните ни намерения. Това при всички случаи беше по-добре, отколкото ако асакерите нищо не бяха

узнали. Те бяха радостни, че се намирам отново при тях. Бяха имали все пак да носят голяма отговорност, а старият аскери Исмаил облекчено си пое дъх, когато му казах, че сега той вече за нищо не отговаря. Също така доволен беше фесарахският водач Абдуллах, понеже при всяка грешка той също поемаше част от вината.

Аз обявих реда на стражата и после си легнах да спя. Бен Нил стори същото, макар да не беше още късно. През последната нощ изобщо не бяхме почивали. По ранина ме събуди Молитвата на зората. Малко след това потеглихме.

Мъчително занимание беше да се качат пленниците на камилите, защото те правеха всичко възможно да го усложнят.

Тъй като Бир Сафи лежеше южно от правата посока, а аз от основателна предпазливост исках да я избегна, до пладне се придържах точно на изток и после извих на юг. По този начин приближавахме Джебел Араш Кол от север, докато иначе щяхме да стигнем от северозапад. Бях избягнал тази посока, защото шейк ел белед, впоследствие и Ибн Асл, ни знаеше в това направление. Възможно бе да стигнат до идеята да ни нападнат не едвам при маййех, а още преди туй, в степта. Ибн Асл имаше може би сто мъже, докато аз само двадесет. Една битка в откритата степ лесно можеше да стане за нас фатална.

За да бъде първият, който ще съгледа целта, яздох далеч пред другите. Още не бе много късен следобед, когато видях планината да се издига на юг като мъгливо петно. Веднага обърнах назад, за да наредя на кервана, който беше може би на два километра след мен, да спре. Направих го, понеже никой от пленниците ни биваше да види Джебел Араш Кол. Те бяха свалени от камилите и ние се установихме на бивак.

Асакерите не можеха да проумеят защо още толкова рано през деня ставаше тая работа. Сега бе времето да ги осведомя за всичко необходимо. Първо пленниците бяха нахранени и напоени. После отведох войниците далеч настрани, разпоредих да образуват кръг около мен и им съобщих какво предстои да се случи днес. Никой от пленниците не можеше да го чуе. Да бях казал на асакерите, че всеки от тях ще получи хиляда пиастри, надали щеше да е толкова голяма радостта им. Ибн Асл и неговите ловци на роби да заловят в капан! Всеки искаше да знае каква задача му се възлага, каква роля има да играе. На никого не можех да го кажа, понеже бе необходимо по-напред да отида на разузнаване, а това можеше да стане едва вечерта. Ибн Асл при всички случаи вече се намираше при планината. Ако приближах мястото сега, посред бял ден, щях стопроцентово да бъда забелязан.

Асакерите получиха заповед дори помежду си да не отварят на никаква цена дума за нашите намерения и после образуваха кръг, както ставаше денем, около пленниците. Камилите се излежаваха, надзиравани от един мъж, извън този кръг.

Следобедът мина, без да се мерне някое друго човешко същество освен нас по степта. Слънцето залези и войниците се помолиха с Могреб. Вечерта бързо се спусна и аз можех да започна своето разузнаване. Следваше да се очаква, че ще отсъствам няколко часа, може би до заранта. Предадох командването на кервана на Бен Нил, въпреки неговата младост, и го инструктирах как да се държи при всеки отделен случай. После се качих на камилата си и потеглих към целта.

Задачата, която си бях поставил, не беше лесна за разрешаване. Знаех къде се простира гората от хегелик, в която трябваше да се намира Рейс Ефендина, а именно при южния край на източната страна на блатото. Но в тая тъмница да се открие гората бе трудно! И де да ми беше само това дертът! Ами къде беше Ибн Асл с неговите хора? Навярно също при южния край на блатото. Но ако беше решил да раздели хората си, за да ме затвори по средата, то за него бе далеч по-удобно да бивакува през нощта в средата на източната страна на блатото. На утрото можеше да прати една част от хората си надясно и другото отделение наляво покрай блатото и по този начин да ме приклеши отпред и отзад. Ако бивакуваше сега там, то за да стигна до Рейс Ефендина, трябваше да мина край него и ако врагът не беше запалил огън, можех съвсем неочаквано да се насадя посред бивака му. Вярно, Ибн Асл като че бе почитател на нощната осветеност – поне и двете вечери при остров Хасание и край Маййех ес Саратин бе имал няколко запалени огъня. Той сега ме знаеше още далеч. По-нататък не знаеше нищо за присъствието на Рейс Ахмед. Ето защо Ибн Асл можеше да се счита за сигурен и следваше да се очаква, че няма да прекара вечерта в мрак. В този случай огънят щеше да ми издаде бивака му и аз можех да се държа далеч от него.

Така се придвижвах бързо на юг. Звездите бяха изгрели и нямаше как да объркам посоката. След половин час бях достигнал местността на блатото и трябваше, макар и само заради измамливата почва, да бъда предпазлив. Маййех ел Хумма разпраща няколко разклонения в сушата, така че бе препоръчително да се отбия възможно по-далеч на изток.

Бях яздил вече един час, после още един. Трябва да бе девет часът по наше време, когато забелязах самотно дърво. Насочих се към него. Беше хегелик. Немного далеч оттук, само на няколкостотин крачки вдясно, започваше хегеликската гора, която търсах.

Отправих се към нея и после по периферията ѝ. Тя се възправяше от страната ми като висока, тъмна стена и изпращаше напред, сякаш аванпостове, отделни храсти, между които трябваше да преминавам. Никъде не се виждаше или надушваше огън. Ибн Асл определено не се намираще наблизко. Наддадох полугласно дълбокия кикот на хиената. Той звучи като „омму-омму“ и въпреки това наподобява кикот. Не последва никакъв отговор. Яздейки бавно нататък, аз повторих сигнала няколко пъти. Най-сетне, след седмия или осмия път, чух един глас отясно сред дърветата:

- Ефенди?
- Да – отговорих, спирайки камилата.
- Ела насам!

Подкарах нататък. Един мъж пристъпи към мен, спря пред животното и ме погледна.

- Да, ти си. Слез! Ще те заведа при емира.
- Той далеч ли е оттук?

– Доста далеч. Ние имаме дълга постова верига, за да се натъкнеш по лесно на нас.

– Води ме при поста, който е най-близо до емира. Той може да държи камилата ми.

Докато крачехме един до друг, го попитах дали е забелязал Ибн Асл и хората му.

– Да – отвърна войникът. – Те дойдоха подир пладне и бивакуват при южния край на маййех.

- Наблюдавали ли сте ги, откак се стъмни?
- Рейс Ефендина беше там.
- Запалили ли са огньовете?
- Не знам. Не можах да разбера, тъй като оттогава стоя на пост.

Минахме край няколко асакери, докато един получи камилата ми. Моят водач каза, че сега трябвало да го последвам дълбоко в гората. Аз обаче му заръчах по-добре да доведе емира при мен. Бях се напрягал повече от Рейс Ефендина, вероятно щеше да се наложи и още повече да се напругна, така че исках да си спестя пътя през гората и гъстите храсти набак, образуващи подлеса. Мъжът тръгна сам и скоро ми доведе Рейс Ефендина. Той много се зарадва да ме види отново, понеже не бях могъл да кажа със сигурност дали ще дойда. Поздрави ме с енергично ръкостискане.

- Враговете са тук, още от обяд. Бивакуват при края на маййех.
- Запалили ли са огньовете?

– Шест, при всички случай заради многобройните хапещи мухи, на които там при откритото блато без огън изобщо не се издържа. Тук, в гъстата и доста суха гора, те за щастие не ни досаждат много.

– Известен ли ти е планът, който Ибн Асл утре ще следва?

– Не. Как да го зная?

– Мисля, че си бил там. Не подслушва ли?

– Опазил ме Аллах! Да не би да е трябвало да ида толкова далеч, че да ги чуя как си говорят? Тогава нали и аз щях да бъда забелязан и заловен!

– Но понякога има признаци, от които биха могли да се извадят заключения. Не забеляза ли нещо подобно?

– Не. Ловците на роби седяха край огньовете и бръщолевеха. Какво говореха, не разбрах, понеже не бях достатъчно близо.

– Видя ли Ибн Асл?

– Да. Той седеше при първия огън, до който се стига оттук.

– Колко е далеч дотам?

– Кажете-речи половин час.

– Трябва да отида. Искате ли да ме придружиш?

– С най-голямо удоволствие, стига да не поискаш чак да седна до Ибн Асл. Защото от теб и такова нещо може да се очаква.

Светлия си хаик бях оставил в моя бивак. Сега оставих тук и пушките си и после тръгнахме, като се придвижвахме все между отделните храсти, избягвайки ту отдясно, ту отляво някоя заблатена локва, която се издаваше със собствения си блясък. След малко повече от четвърт час видях светлината на първия огън, после на още един и още един, докато изброих и шестте. Тук имаше само дървета гафул, и то без подлес. Мъжете бивакуваха без някакъв особен план – тук един огън, там друг – кой както му дойде. Ние стояхме зад един широк буш, може би на шейсет крачки от първия огън, край който видях да седи Ибн Асл. Освен него там бяха заели място неговите офицери и още двама мъже. Чувахме ги да говорят, без да можем да разберем отделни думи.

– Трябва да отида дотам, непременно трябва да отида! – казах повече на себе си, отколкото на Рейс Ефендина. – Наложително е да знам какво си говорят.

– В името на Аллах, какво ти дойде на ума? Би бил изгубен. Та нали ще те видят!

– Няма. Вече съм се промъквал и при къде по-други условия. Това тук е направо детинска игра.

– Заявявам ти, че няма да ме накараш хич нито крачка по-нататък

да направя!

– Аз не го и искам. Ще тръгна сам. Между нас и огъня има по права линия две дебели дървета, чиито стволоче хвърлят широка сянка. Ако запълзя по земята в тази сянка, няма да съм различим от почвата. При това ще имам за прикритие първо едното и после второто дърво. Откъм наша страна второто дърво има на височината на човешки бой един здрав клон. Метна ли се горе, ще се дя, скрит зад клони и листа, най-много на петнайсет крачки от огъня и ще мога да чувам всичко, което се говори там.

– И как ще се върнеш сетне?

– По същия път, по който съм отишъл.

– Не, ефенди, не съм съгласен! Не искам да рискуваш живота си.

– Няма ли да го рискувам и утре, когато се бием? Няма ли да го рискува тогава всеки? Защо точно сега не? Ами ако пък чрез това, че го рискувам, може да се избегне битката?

– Счита ли го за възможно?

– Да. Може би ще узная нещо, следствие на което да дам разпореждания, правещи всяка съпротива на противника напразна.

Ахмед поиска да ме задържи, ала не бе достатъчно чевръст. Аз пристъпих бързо иззад буша, сниших се и запълзах в тъмната сянка напред. Не беше кой знае какво изкуство. За да се създават гъсти валма дим и по тоя начин да се държат хапещите мухи надалеч, в огньовете биваха хвърляни влажни клони. Пушекът от време на време беше толкова плътен, че човек не бе в състояние да го пробие с поглед. Поради влажния и тегнещ блатен въздух той най-често се стелеше близо до земята. Възползвайки се от такива мигове, аз стигнах до първото, после и до второто дърво и седнах горе сред вейки и клони, преди да са изминали и две минути от напразната хватка на Рейс Ефендина. Бях нацелил късметлийски момента, защото тъкмо се наместих удобно и наострих уши, и чух един вик от далечината, който веднага привлече вниманието ми.

– Шейк ел белед! – чух да казват. – Ибрахим е тук! Най-сетне дойде!

Наистина, той се зададе откъм най-отдалечения огън, водейки една камила за юлара. Там му бяха казали къде се намира Ибн Асл. Дисциплината не позволяваше на хората да го последват. Ибрахим накара животното да легне и пристъпи към огъня, където бе приветстван с видимо задоволство. Подозирах каква е работата. Шейкът е трябвало да следи за нас. Никой от хората на Ибн Асл не биваше да го стори, защото ако го видех, щях да го позная и да стана подозрителен. Срецинеш ли ни обаче

шейк ел белед, то можеше да изтъкне не един и два претекста, на които да хвана вяра.

– Седни и докладвай! – подкани го Ибн Асл. – Видя ли враговете ни?

– Не – отвърна Ибрахим, като зае място.

– Не? Тогава грешно си ме осведомил. Те или ще дойдат по-късно от утре, или изобщо няма да дойдат.

– Ще дойдат! – заяви шейкът категорично. – Аз открих дирята им.

– Имаш ли дирята, скоро се добираш до хората. Не биваше да откънеш, докато не видиш и самите тях.

– Беше твърде късно, стана тъмно. Кара Бен Немзи беше оставил с Бен Нил ясна диря. Аз я следвах. Тя се точеше все направо като по канап и после из един път взе, че зави повече към юг. Трябва да е яздил към Бир Сафи. Тази заран ги дебнах. Трябваше да дойдат, но не дойдоха. Чаках до пладне и понеже и дотогава не ги видях, приех, че ненадейно са хванали друга посока. Тя можеше да е само северната. Значи ако яздох право на север, щях да се натъкна на дирята им, защото по-късно те все пак трябваше да свърнат на изток. Вечерта беше близо, когато наскочих на следата. Водеше на изток.

– Не право към Джебел Араш Кол?

– Не, за учудване, не. Ако оттам са яздили все направо, джебелът би останал далеч на юг от тях.

– Това пък защо? Във всичко, което прави, ефендите си има своето намерение.

– В случая сигурно не е налице никаква преднамереност. Нашите врагове просто са се заблудили. Та нали при тях няма никой, дето да е от този край. Фесарахът, който им служи за водач, няма как да познава точно нашата територия.

– Но самият ефенди! От всичко, което ти е казал, излиза, че той познава и джебела, и маййех.

– Кара Бен Немзи е чужденец, християнско куче, далеч оттук. Хич не е за чудене, ако изпадне в заблуда. Те все ще са завили на юг.

– Ще са! Бих предпочел да можеше да кажеш: Те са! Тогава щях да имам сигурност. С други думи трябваше да ги последваш все пак по-нататък!

– Това беше невъзможно, както вече споменах, защото вечерта приближаваше и нямаше да мога да различавам повече следата им. Пък и непременно трябваше да дойда при теб, понеже чакаше вести. Помисли какво разстояние бях изминал за толкоз кратко време! Някое

обикновено животно не би съумяло да се справи. Беше много добре, дето ми разреши да възседна твоята джебел-герфехска камила. Тя се носеше с мен като самум по степта.

Значи Ибрахим е издел бялата камила на ловеца на роби, камилата, на която Ибн Асл дължеше успеха на много начинания! Нали му се беше удало също само благодарение на нейната несравнима бързина и на мен да се изплъзне при Вади ел Берд! Но камилата, която шейкът бе довел, имаше обичайния камилски цвят. Как трябваше да се обясни тая работа?

Беше ли малко преди пристигането си сменил бялата камила с някоя друга хеджин? Веднага щях да стана наясно по този пункт, защото Ибн Асл попита:

– Само да знаеше гяурът, че камилата ми е при теб че винаги я оставям при теб, когато се качвам на кораба. Той да не би все пак да я е видял?

– Не. И дори да беше я видял, пак нямаше да я познае защото колчем ми я предаваш, тя бива вапцвана, та никой да не разбере какво прочуто животно държа при себе си. Погледни! Можеш ли я различи от някоя обикновена хеджин?

– Естествено! В противен случай бих се срамувал. Я й виж само формите! Един познавач веднага ще забележи що за животно е. Но това сега са второстепенни неща Нека не говорим за камилата ми, а за Кара Бен Немзи и хората му защо впрочем камилата трябва да лежи тук гладна? Тя е изминала дълъг път и трябва да яде. Спънете й изкъсо предните крака, за да не може да се отдалечи много!

Единият от двамата мъже, които седяха при него, стана да изпълни заповедта. Великолепната камила бе отведена да пасе. Докато слушах думите на господаря й, аз наблюдавах с голямо внимание нейните движения. Тази камила, стрелна се през главата ми, трябва да стане моя! Бих предпочел самият Ибн Асл да ми се изплъзне, отколкото да изтърва неговата хеджин!

Той беше видимо разочарован от резултата, който му бе донесъл шейк ел белед.

– След като не ти е известно мястото, където бивакува пленническият керван, нашият първоначален план не може да се осъществи – рече. – Много жалко! Двайсет асакерски кучета! А ние наброяваме пет пъти повече! Колко лесно можехме да ги обградим в откритата степ!

Я гледай, какво чувах тук! Значи правилно бях разсъждавал. Колко добре, че бях направил тоя обиколен път на север, на изток и накрая на

юг! Ако бяхме останали в правата посока, Ибн Асл щеше да ни нападне още тази вечер, преди да сме стигнали Джебел Араш Кол! Шейкът отхвърли упрека съдържащ се в думите на Ибн Асл.

– Може би е по-добре за нас, дето не стана така. Ти не познаваш Кара Бен Немзи. Той е бдителен и не пропуска никоя предпазна мярка. Щеше да е невъзможно да го изненадаме.

– Но обкръжен щеше да е той, обкръжен от сто мъже. Това вземи предвид! Гяурът щеше да бъде принуден да се предаде безусловно, без ръка да може да помръдне!

– Не го вярвай! Той и да се предаде! Та нали го познаваш по-добре и от мен. Убеден съм, че се съмняваш в истинността на собствените си думи. Определено щеше да се стигне до битка. Тури в сметката, всеки аскери да застреля само един от нас! На ефендите обаче трябва да отчетеш мнозина. Сигурен съм, че гяурът веднага би се насочил лично към теб.

– Мен той хич нямаше да види. Знам какво дължа на себе си. Аз плащам на хората си добре, в замяна на което те трябва да се бият. Моята сигурност обаче е твърде важна, за да поискат аз самият да участвам в битката. Това не е липса на кураж, а пресметливост, предпазливост. Мислиш ли, че бих се изтъпанчил там, където свирят куршуми? Но ако наистина дойдат, ще бъдат наши, без да могат един изстрел да дадат.

– Тогава си направи приготовленията и хем пък да не е твърде късно! Кара Бен Немзи каза, че един час след Молитвата на зората ще пристигне при Джебел Араш Кол, а той положително държи на думата. Значи отделението, което искаш да пратиш на север, трябва да тръгне оттук най-късно в полунощ.

– Аз ще го пратя още преди туй. Ти значи храниш убеждението, че тези хора могат да се скрият в пороището, без да бъдат забелязани?

– Да. Повърви ли човек само няколко минути нагоре по това дере, то се разширява и е обрасло там с храсти киттр, които предлагат великолепно укритие. Ако при сипване на утрото някой се покачи на скалите, може да види кога ще се зададе керванът. Нашите хора го оставят да мине, за да го последват после бавно и предпазливо, додето се намери на тесния Път на нещастieto между стръмните скали на джебела и маййех. Това отделение ще стои зад кервана. Другите ни хора вече ще са застанали в готовност пред него и когато онези поискат да хвърлят пленниците в блатото, аз като предводител на първото отделение ще гръмна. Резултатът не може да се постави под съмнение. Ефендите ще осъзнае, че е заграден от един превъзходящ враг и че всяка съпротива би била

чисто безумие, и ще се предаде. За да го облекчиш в това отношение, можеш да се съгласиш на условия, които после не е нужно да сдържиш.

Отлично! Шейк ел белед се канеше да се отпрати към пороището, в което аз исках да легна в засада. Примката, която щеше да ми бъде поставена, беше същата, която аз възнамерявах да заложа на противника. Колко добре, че мимо волята на Рейс Ефендина се бях промъкнал насам да подслушвам.

– Колко мъже ще ми дадеш да взема? – продължи, питайки, Ибрахим.

– От колко се нуждаеш?

– Всъщност би било редно половината от твоите сто, но толкова не са ми необходими и ще се задоволя с по-малко.

– Давам ти четирийсет, значи на мен остават шейсет. Ще потеглите един час преди полунощ, сиреч след един час. Наложително ли е да останем във връзка?

– Не. Освен това би било трудно да я поддържаме. Тя би трябвало да се осъществява около дългото маййех, а това ще отнема много време. Пък и нали планът е толкова прост. Веднага щом съмне, заемаш южната страна на залива. Керванът идва от север и аз го следвам. Щом чуете изстрела ми, значи правилното време е дошло. Какво щастие, че Кара Бен Немзи пристигна твърде късно в Хегаси! Рейс Ефендина таман си бе тръгнал. Ако се бяха срещнали, емирът щеше да остане и ние щяхме да бъдем принудени да позволим баща ти и останалите пленници да бъдат преспокойно хвърлени в блатото. Вече обсъдихме всичко и аз искам да опитам малко да поспя. Събуди ме, когато моето отделение има готовност за похода!

Ибрахим си легна и аз можех да се отдалеча. Беше ясно, че не бих могъл да чуя повече нищо важно. Ето защо се възползвах от един миг, в който между моето дърво и огъня се спусна един облак дим, скочих долу, легнах на земята и запълзях бързо обратно. Стигнах незабелязано при Рейс Ефендина, които все така стоеше зад буша.

– Ефенди, почти треперех за теб! – рече Ахмед. – Тая безразсъдна дързост можеше да ти коства живота.

– О, не! Веднага ще чуеш каква изключителна облага ми донесе тя. Известен ми е целият план на враговете.

Споделих с него чутото. Когато свърших, Ахмед ми прошепна възбудено:

– Те отиват в примката, отиват, ефенди! Но с каква хитрост ще накараш шейка да мине пред теб със своите четирийсет мъже, вместо да те

следва?

– В случая с хитрост нищо няма да може да се постигне. Аз трябва да ги пленя.

– Това е опасно, понеже няма как да стане без битка!

– Хич не е опасно! Аз ще заема мястото, преди враговете да дойдат. Те ще трябва или да се предадат, или да се оставят да бъдат застреляни до последния човек.

– Но ти имаш само двайсет асакери при себе си!

– При настоящите условия аз всъщност ще се нуждая от всичките тези двайсет за надзираване на пленниците. Можеш ли да ми дадеш още четирийсет души?

– С най-голямо удоволствие!

– На теб после ще ти останат все още достатъчно. Когато настъпи денят, Ибн Асл ще вземе тесния проход. Аз ще дойда от север, след като съм оставил пленниците под добра охрана, и ето как враговете ще се озоват помежду ни. Сега ще кажа същото, което каза шейкът преди малко: Като чуеш първия изстрел, значи времето е дошло.

– Добре, после ще се нахвърля върху врага.

– И още едно трябва да вземеш присърце. Чух, че Ибн Асл никога не участва в битка. Може би и тук ще остане назад. Погрижи се да не се изплъзне! Най-добре възложи на някое малко отделение от, да речем, десетина мъже, които да внимават само за него и да не го оставят да се отскубне!

– Ще направя всичко възможно от моя страна. Кога трябва да ти командирам четирийсетте мъже?

– Веднага! Върни се обратно и ги постави в готовност! Аз скоро ще те последвам.

– Не искаш да тръгнеш заедно с мен? Защо?

– Защото ми се ще да отмъкна бялата джебел-герфехска камила на ловеца на роби.

– Я я зарежи! С това би могъл всичко да погубиш. Пипнат ли те, ние сме издадени.

– Мен да пипнат? Я стига!

– Но когато забележат, че животното липсва, първата им мисъл ще е за крадец, от което ще заключат, че наблизо има хора. А това като нищо ще възбуди подозрението им.

– На първо време ще си помислят, че камилата е била лошо вързана и се е отдалечила много, но на утрото лесно ще могат да я намерят. Освен заради високата стойност аз имам и друга причина да обсебя

камила. Ако Ибн Асл именно не вземе непосредствено участие в боя, то въпреки цялото отделено му внимание пак би могъл да ти се изкубне. Добере ли се сетне до камилата, никои няма да може да го настигне. Но ако я имам, ще го заловя каквото и ще да опитва срещу това.

– Вярно е. Само се опасявам да не те забележат.

Ахмед продължи да възразява още известно време, ала после се отдалечи. Аз се плъзнах в дъга от другата сбрана на огъня. Хеджин стоеше в тъмното до един буш и опоскваше листата му. Остави ме спокойно да приближа. Ибн Асл очевидно не умееше да дресиращ едно такова животно. При моето приближаване то трябваше да побегне или поне шумно да изпръхти. Аз му развързах предните крака, прикачих въжето към оглавника и го поведох. То ме последва толкова драговошно, сякаш ми принадлежеше. По обходен път се върнах на предишното си място и закрачих после към хегеликската гора, където Рейс Ефендина ме очакваше с голямо напрежение. Четиридесетте мъже вече стояха в готовност.

– Аллах! Успял си – удиви се той. – Ефенди, ти си един много опасен крадец на камили. Човек би трябвало да те окауши до края на живота ти!

– Прости ми, висши представителю на египетското правосъдие, аз крада само от крадци и разбойници! – ухилих се аз. – Ще потегля веднага. Но кажи, снабдени ли са тези хора с въжета? Ние вероятно ще имаме да връзваме четирийсет пленника.

– Всичко е налице. Взели сме потребното от кораба.

– Тогава остана със здраве и утре заран победна и радостна среща!

– Иншаллах! (Ако е рекъл Аллах!)

– Не допускай Ибн Асл да офейка! – предупредих го още.

После тръгнахме. Един от асакерите водеше за повода бялата хеджин.

Първо потърсих самотно растящия хегелик, после поех по пътя, по който бях дошъл. Така минаха няколко часа, преди да достигнем северния край на блатото и да го обходим на запад. Сега видяхме пред нас да се издига тъмният масив на планината. Аз призовах спомените си на помощ, за да не пропусна пороището. На два пъти яздох в погрешна посока, но накрая все пак го намерих.

Първата ни работа сега бе да скрием камилите, които не можехме да вземем по-нататък. Отведохме ги на достатъчно разстояние, вързахме ги здраво за колчета и оставихме един пазач при тях. После се заизкачвахме по дерето, додето стигнахме в котловинката.

Стените тук не бяха кой знае колко стръмни. Трийсет мъже трябваша да се изкатерият горе и да се разпределят там околоръст. Те получиша заповед да се държат напълно безшумно, докато аз самият не започна нападението. Трябваша да подирят максимално укритие зад камъни, та да не бъдат улучени от куршумите на враговете, в случай че те се отбраният. Ако някой от тях понечеше да се качи по тъмното горе, дваматрима души трябваша да го посрещнат, стиснат за гърлото и обезвредят с нож.

С останалия отряд аз се върнах на късо разстояние назад и после се изкачихме до половината височина на брега на пороището. Там насядахме, за да пропуснем шейк ел белед да мине и сетне да го последваме.

Ибрахим се канеше да потегли в единадесет часа през нощта. Нашата езда беше започнала малко преди десет. Следователно имахме да чакаме един час, но работата се проточи по-дълго. Ибрахим дойде едвам малко преди разсъзване. Не беше бързал особено, понеже знаеше, че моят керван ще мине един час след зазоряване. Чухме неприятелите да яздят покрай нас, после слязохме тихо от височината и ги последвахме. Близко до входа на котловинката спряхме. Ловците на роби си мислеха, че са сами и разговаряха високо помежду си. Те се установиха на бивак между храстите и с бодрия си смях доказваха, че се намират в добро настроение и хранят увереност в победата.

По отношение веселието шейкът беше начело на всички, макар да би трябвало да пази достойнството си. Той се шегуваше с лудешко немирство и говореше за плячката, която щели да направят, и за нейното разпределение. Както узнах по-късно, за съдействието му бил обещан богат пай. Достопочтеният мъж обаче си бе направил погрешно сметката и получи нещо съвсем друго.

Денят щеше да настъпи след късо време и тогава чух Ибрахим да казва, че искал да се огледа за утринната зора. Помислих, че ще се изкачи отвътре по стената на котловинката, но той излезе през изхода и се насочи към нас.

– Наведете се! – нашепнах на хората си, като самият бързо приклекнах.

Шейкът не биваше да ни забележи преждевременно. Той бавно приближи. Когато малко остана да се блъсне в мен, аз скочих и го пипнах с две ръце за гърлото.

– Вържете му само ръцете, краката – не! – повелих на аскерите.

Те се подчиниха.

Аз стисках гърлото на Ибрахим само наполовина, така че не бе

изгубил съзнание, и сега тихо го заплаших в ухото:

– Един звук от твоя страна и ножът ще пронизе сърцето ти! Ако смяташ да мълчиш, поклати глава!

Ибрахим я поклати утвърдително. От него не следваше да се очаква някаква съпротива. Ужасът в него бе по-могъщ от дееспособността му и както се оказа по-късно, той беше страхливец, който чинеше само за предателство, не и за битка и се бе нагърбил с предводителството на четирийсетимата ловци на роби единствено защото е бил убеден, че ние няма да се браним.

Двама мъже трябваше да се върнат с мен и шейка дотолкова назад по пороището, че гласовете ни да не могат да се чуват в котловинката. Двамата асакери го държаха здраво от двете страни. Стиснал ножа си в ръка, аз допрых острието до гърдите на шейка и го попитах:

– Познаваш ли ме?

– Да. Ти си... ти си Кара... Бен Немзи... ефенди – пропелтечи той.
– Защо ме третираш като враг? Нали каза, че почиташ властта в мое лице.

– И ти го повярва? О, ти, будала на будалите! Само един безмозъчен човек като теб може да вярва, че е в състояние да ме измами. Аз те прозрях още щом те видях. Ти хабер си нямаше, че те надхитрих. Беше заел коня си на Ибн Асл. Това те издаде. Когато дойдох при теб с лодката заедно с Бен Нил, аз бях ходил вече преди туй при Рейс Ефендина на кораба и го бях уведолил за теб. Той после беше любезен с теб, досущ както и аз. Сторихме го, за да примамим тук чрез теб Ибн Асл. Успяхме, защото твоята гламавщина е кажи-речи по-голяма и от калпазанлъка ти. Сега Ибн Асл е тук, но също и Рейс Ефендина.

И обръщайки се към единия от асакерите, повелих:

– На север от маййех бивакуват твоите другари с пленниците. Иди ги доведи бързо! За целта се спускаш по пороището, насочваш се наляво и на съответното разстояние са натъкваш на стража, който оставих при животните. Възсядаш джебел-герфехската камила на ловеца на роби и яздиш право на изток покрай периферията на маййех. Дотогава денят ще е настъпил и ще видиш моята диря. Тя ще те води по-нататък до бивака. Побързай и подтиквай и другите към максимална бързина.

Той тръгна, а аз отново се обърнах към шейка.

– Снощи аз подслушах разговора ти с Ибн Асл, а сега ти чу къде се намира нашият бивак. Вчера ти си искал да разузнаеш къде е, за да ни нападнете в откритата степ. Аз обаче го предугадох и избрах един околел път. Докато ти си ме търсел на запад, аз отдавна бях на север отук.

Още ли смяташ да отричаш?

– Ефенди, колко асакери имаш сега при себе си? – попита бързливецът.

– Повече от достатъчно, за да ви унищожа. Ние така сме заели височините и входа на котловината, че и един-едничък не е в състояние да избяга. Ти, предводителят, си вече пленен. Ако заповядаш на хората си да сложат оръжие и се предадат, аз ще използвам влиянието си при Рейс Ефендина да ти наложи възможно най-меко наказание.

– Аллах! Да сложат оръжие! Да се предадат! Четирийсет мъже!

– Да-а, това звучи май по-различно от одева, когато делеяхте плячка-та толкова самоуверени в победата! Отговори на въпроса ми! Аз нямам време. Кажеш ли да, спасявате поне живота си. Кажеш ли не, изпозастрелваме ви до крак!

– Ефенди, бъди добър, бъди милостив! Кажи ми броя на твоите хора... о, Аллах, о, Мохамед! Ето ти го на! Там вече се започна!

От котловината прозвуча яростен крясък. Загърмяха изстрели, после внезапно стана пак тихо.

– Ти ще имаш доказателство за истинността на моите думи – заявих аз. – Ела! Ще ми служиш като щит. Ако някой стреля по мен, куршумът ще улучи теб. Отбележи си го!

Повлякох Ибрахим отново нагоре по пороището. При входа на котловината асакерите стояха с готови за стрелба пушки в ръка. Денят си-вееше. Сега можеше да се вижда достатъчно. В онези райони денят настъпваше също така бързо, както нощта.

– Защо се стреля? – попитах.

– Когато започна да просветлява – обясниха ми, – неколцина от онези в котловината поискаха да се покатерят нагоре. Нашите хора им запретиha и понеже онези не се подчиниха, стреляха.

– Как стоят нещата вътре? Нещо много бързо стана тихо.

– Ловците на роби се завряха в храстите.

– Ето че виждаш какъв кураж притежават твоите герои – забелязах на шейка. – Ела с мен вътре! При най-малкия повод обаче ще ти рггна ножа в тялото.

С хладното оръжие в дясната ръка, аз склещих с лявата Ибрахим за врата и го тикнах пред мен в котловината. По даден знак асакерите ме последваха.

– Сега погледни нагоре и виж кремъкликите ни! – подканих шейка.

Асакерите се криеха зад скалите или бяха струпали камъни пред

себе си. От тях не се виждаше нищо друго освен цевите, които надничаха заплашително от всички страни надолу. От един поглед към храстите почти ме напуши смях, макар положението ми да не беше безопасно. Враговете изобщо не знаеха от кого са обкръжени. Те бяха видели само пушечните циви и на часа се изпокрили. Като че ли храсталаците можеха да ги защитят! Тук виждах да стърчи от зеленината ръка или лакът, там да се подава обувка или бос крак. Всички лежаха притихнали, никой не се помръдваше.

– Къде са ти всъщност юнаците? – попитах шейка. – Я ги призови да излязат и се отбраняват!

– Ефендите, чуждоземният ефенди! – прозвуча от шубраците.

– Давам ти само една минута време – продължих. – Ако дотогава не си приканил хората си да сложат оръжие, получаваш ножа до дръжката в тялото.

– Ще бъда ли помилван? – попита Ибрахим обезкуражен.

– Обещавам ти снизходителност. Милостта е в ръцете на Рейс Ефендина. Бързо, бързо, преди да е изтекла минутата!

Ибрахим се гърчеше под хватката ми. Аз вдигнах ножа като за удар и тогава той закрещя, изпълнен със страх:

– Пусни ме, ефенди! Ще сторя каквото поиска.

– За пускане и дума не може да става, защото си мой пленник. Заповядай на хората си да идват един по един тук, за да предават оръжията си и бъдат връзвани, както ти самият си вързан. Понечи ли някой да направи и най-малкото подозрително движение, ще получи от онези, дето лежат там горе, куршум. Сега действай чевръсто, че нямам време!

Смъртният страх накара Ибрахим да даде поисканата заповед. Хората му се подчиниха, като изпъзляваха един след друг изпод храстите и идваха. След изтичането на четвърт час всички бяха разоръжени и вързани. Първият акт на днешната драма бе изигран в моя полза.

Сега се касаеше да се изчака пристигането на кервана. Аз слязох по дерето и седнах отвън. Мина почти час, преди да го видя да се задава. Бен Нил яздеше начело с пратеника. Когато ме съгледаха, те подтикнаха животните си, за да бъдат при мен още преди кервана.

– Ефенди, какър ни бе за тебе – рече младежът, като накара животното да коленичи и скочи от седлото. – Ти не се върна до утрото и ние помислихме, че те е сполетяла злополука. Враговете били попаднали в ръцете ти, а?

– Да. Вашите пленници знаят ли го?

– Не, защото твоят пратеник говори тихо с нас. Но те видяха

джебел-герфехската камила и трябва да са си казали, че е била отнета от нейния господар. От това могат да заключат, че се е случило някакво събитие, което е било за него, ако не опасно, то най-малкото неприятно. Къде са хората, които си заловил?

– Закътани са там горе в едно дере. Ще отведем при тях и твоите пленници, но камилите ще останат тук долу под надзора на няколко души.

Когато керванът пристигна, пленниците бяха свалени от камилите. Освободихме им краката, за да могат да вървят до котловината на пороището. Личеше им, че камилата на Ибн Асл ги е изпълнила със страховете. Мятаха изпитателни погледи наоколо и си разменяха тихи реплики. Само Факир ел Фукара и Абд Асл даваха вид, че нищо не забелязват и се чувстват съвсем сигурни.

– Ефенди – запита сетнешният Махди – защо бяхме доведени насам? Какво ще правим тук?

– Възнамерявам да ви приготвя една радостна изненада – ухилих се аз.

– Подиграваш ли ни се? Ние май никога не бива да очакваме нещо радостно от теб. По вина на върховния шейтан аз попаднах твоя власт и макар нещо да не съм ти сторил, ти ме мъкнеш насам-натам като диво животно. Ти не си нито господар над личността ми, нито опекун на правата ми. Искам да ме отвържеш и да ми дадеш една камила, както ми обеща, за да мога да яздя към домашното си огнище.

– И къде е това домашно огнище?

– Засега в Хартум.

– Тогава потърпи още малко и после ще можеш да отпътуваш за там в съпровод на неколцина приятели.

– Не желая никакъв съпровод. Аз дойдох сам при теб и искам и сам да си тръгна. Длъжен си да ме пуснеш да си вървя, защото нямаш власт над мен.

– И над нас също нямаш! – обади се Абд Асл. – Откъде взе Рейс Ефендина разрешение да ти отстъпи правата си? И дори да му е позволено да го стори, защо ни влачиш насам-натам из степта? Аз искам да бъда отведен в Хартум!

– Желанието ти скоро ще бъде изпълнено – заявих аз многозначително.

– Кога обаче? Днес трябваше да направим една заобикалка насам. Да не би да си мислиш, че това е разумна постъпка от твоя страна? Ако срещнеш моя син, което толкова лесно може да се случи, ти си

безусловно изгубен.

– Аз вече на няколко пъти срещам Ибн Асл, без от това да съм бил изгубен.

– Защото си имал късмет, какъвто определено вече няма да имаш. Изскочиш ли му още веднъж на пътя, значи си осъден от Аллах! Знаеш колко войни има синът ми при себе си. Тук в степта не можеш излезе насреща му. Ще те смачка като едното нищо! Не е възможно Пророкът да търпи някакъв християнин да си въобразява безнаказано, че може над нас да стои. Ятаганът на неговото отмъщение вече пламти над главата ти.

– Аз ще ти покажа над кого пламти. Следвайте ме сега нагоре по този път!

Камилите бяха разседлани и пасяха в тревата. Трима асакери останаха при тях. Другите войници взеха пленниците по средата си и ги поведоха след мен нагоре по дерето. Човек може да си представи колко се уплашиха, когато видяха горе четиридесет свои апапи да лежат вързани на земята. Абд Асл изкряска високо от ярост и ме заля с такива грубости и оскърбления, че Бен Нил си послужи с камшика, за да го накара да млъкне. Другите се държаха мирно. На всички бяха отново вързани кратата, след което бяха сложени да легнат при останалите.

10. Край блатото на треската

Сега можех да потегля. Двадесетте мъже, които ме бяха придружавали до фесарахите, останаха да пазят пленниците и камилите. Четиридесетимата души, дадени ми вчера от Рейс Ефендина, тръгнаха с мен. Всъщност Бен Нил трябваше да командва оставащите, ала той ме помоли толкова настойчиво да го взема със себе си, че аз му разреших. Струваше ми се, че можех да имам доверие на фесарахския водач Абдуллах и стария аскери Исмаил, който веднъж вече бе поел командването на своите другари, толкова повече че за някакво изненадващо нападение не можеше и да се мисли.

Беше определено, че един час след зазоряване ще достигна Джебел Араш Кол. Когато потеглихме беше малко по-късно, но това в никой случай не можеше да е от вреда. Строго заповядах на оставащите аскери да внимават добре, дадох им указания за поведение при определени случаи и бях убеден, че грешка няма да бъде извършена. Не си мислех, че с това си уронвам нещо престижа и все пак, както се оказа по-късно, бях проявил едно твърде голямо доверие.

Докато вчера се бях придържал към източната страна на маййех, сега яздехме по западната на юг. Пространството между блатото и планината тук беше четвърт час път широко, но тук и там имаше разни заливи и вдавания на сушата, които съответно намаляваха или увеличаваха тази ширина. Планината горе беше гола и само в подножието си обрасла с трева. Колкото повече напредвахме, толкова по-високо се възкачваше и толкова по стръмни ставаха скалите. Маййех също приближаваше все повече към нея.

След като бяхме яздили продължително време, блатото толкова се приближи отляво, че на някои места можехме да яздим само по двама. Пред нас се появиха отделни широколистни дървета, чиито листа бяха нечетно разчленени. Разпознах ги още отдалече. Бяха дървета гафул, които загатваха, че наближаваме мястото, на което разчитяхме да срещнем Ибн Асл и хората му. Когато обърнах внимание върху това на яздещия до мен Бен Нил, той попита:

– Няма ли да спрем, ефенди? Някой трябва тайно да пропълзи напред, за да се осведоми къде се таят ловците на роби.

– Излишно е. Пък и сега е светъл ден.

– Ама ти нали си се промъквал и посред бял ден!

– Защото ми го е позволявала местността. Тук обаче теренът, по който човек може да се придвижи, е твърде тесен. Ибн Асл при всички случаи е оставил пост. За мъжа е необходимо само да държи под около тесния път, за да забележи веднага евентуалния съгледвач от наша страна. Не, сега ще слезем от камилите и ще продължим спокойно пешком нататък.

– И ще налетим право в ръцете на враговете!

– Та нали това искам. Те в никой случай няма да стрелят по нас, а ще ни викнат. Ибн Асл иска да ме има жив. Той сигурно е дал заповед да не се стреля по мен. Значи ако яздя начело, вие сте в безопасност. Изостани малко с другите и ме остави да вървя приблизително трийсет крачки пред вас. Спра ли, спирате и вие, докато ви повикам.

– За съжаление трябва да ти се подчиня, макар да ми се ще да остана до теб, защото решителният миг приближава.

– Още не. Ибн Асл няма да се покаже, преди да се намерим по средата на теснината, на която още изобщо не сме стъпили.

– Ама ако пък Рейс Ефедина още не си е на мястото!

– И тогава няма опасност за нас. Ние ще подкараме Ибн Асл към него. Няма от какво да се опасяваме, след като зад себе си нямаме враг. Трябва само да се погрижим Ибн Асл да не ни се изплъзне.

Продължихме пътя си по посочения начин. Аз крачех сам напред, а другите ме следваха на указаната дистанция. Когато оставих първото дърво гафул зад себе си, тесният път рязко изви надясно, защото от това място започваше споменатата блатна бухта. Тя се връзваше отляво далеч навътре в скалите. Последните се възвисяваха отвесно нагоре и образуваха, така да се каже, кух полуцилиндър, по чиято стена човешки крак не би могъл да се задържи. От лявата ми страна се простираше блатото, изцяло покрито с ом суфах, между която коварно надничаха отделни открити, мазно лъщящи водни петна. От горния кант на скалите се бяха откървали и сгромолясвали долу камъни. Те лежаха един до друг и един връз друг, облечени с влажен мъх или покрити с разлагачи се, вонящи растителни останки, върху които кракът трябваше предпазливо да стъпва.

Който бъдеше нападнат тук едновременно отпред и отзад, нямаше да има възможност да се отбранява и щеше да е принуден да се предаде. Отдясно непристъпните скали не предлагаха никакъв път за бягство, а отляво зееше блатото, от чийто щавар се пулеха отвратителните глави на безчет крокодили. И в това блато трябваше да бъдат изблъскани моите асакери като плюсканица за влечугите. Само мен се канеха да

пощадят, за да ме съхранят за още по-ужасни мъчения.

Щеше ли да е нечовешко да взема и аз да стъкмя същата орис на ловците на роби? Колко кръв лепнеше по ръцете им! Колко хиляди и хиляди негри бяха направили нещастни! Струваше ми се, че има само едно справедливо наказание за тях – да бъдат бутнати долу в майих. Око за око, зъб за зъб, това бе законът на пустинята, както и на прерията, саваната, лампата, ляносите, и ако... Не можех да довърша мисълта си, защото недалеч от мен прозвуча висок, заповеден глас:

– Стой, нито крачка повече, иначе стреляме!

Спрях и погледнах остро напред. Там растяха едно до друго две дървета гафул, а пред тях лежаха няколко големи скални къса, зад които трябва да се криеха трима мъже, защото тъкмо толкова пушечни цеви видях насочени към мен – неприятно положение, понеже бе необходимо само едно дръпване на пръста, за да проние смъртоносното олово тялото ми.

– Ти пък кой си? – попитах, правейки се, че виждам само един.

– Един твой стар познат. Искаш ли да ме видиш? – отговори оня.

– Разбира се!

– Остави оръжията си и ще ти се покажа!

– Че да не съм будала!

Направих един скок към най-близкото дърво, зад чийто ствол намерих прикритие. Типовете отсреща очевидно изпаднаха в затруднено положение. Бяха пристигнали тук навреме и очакваха сигнала, който шейк ел белед беше обещал да им даде. Аз ги бях поставил натясно. Не биваше да ме пуснат да приближа или чак пък да мина, а от друга страна можеше да се покажат едва когато изстрелът на шейка отекнеше. Какво да правят? С празни приказки да спечелят време? Така ми се чинеше, защото говорителят отвърна:

– Лесно можем да те принудим, стига само да поискаме, но ти трябва по мирен начин да узнаеш какво искаме от теб.

– Казвай тогава!

– Не така. Остави оръжията си и ела до камъка, който лежи помежду ни. Аз ще направя същото.

– Добре, идвам. Но ако забележа у теб и най-малкото оръжие, най-малкия нож, заминаваш за джендема!

Тикнах револверите в джобовете на шалварите, облегнах пушките на ствола и сложих ножа до тях. Можех спокойно да оставя и револверите, защото работата ми беше напълно сигурна. Един поглед назад ме осведоми, че моите хора бяха спрели. Най-предните от тях, сред които и

Бен Нил, стояха зад един храст, който образуваше чопка. Аз можех, наистина, да ги виждам, но не и противникът, разговарящ с мен. Кой беше мъжът, знаех, понеже го бях познал по гласа. Беше старши лейтенантът на Ибн Асл. Но защо ли не ме заговори онзи самият?

Пристъпвайки спокойно иззад дървото си, аз тръгнах към посочения камък и спрях там. Тогава към мен се запъти и старши лейтенантът, спря на няколко крачки пред мен и запита присмехулно:

– Май не ме очакваше тук, а?

– И да, и не – отвърнах несмутимо. – Знаех, че ме очаквате. А казвам „не“, защото мислех, че ще бъда заговорен не от теб, а от Ибн Асл.

– Аллах! Знаел си, че те чакаме тук?

– Ха! Знам и още повече, знам всичко. Сега ти чакаш сигнала, който шейк ел белед се канеше да ви даде. Не е ли вярно, че изстрелът от кремъклийката му трябваше да бъде за вас знак за започване на враждебните действия?

– Аллах е всезнаещ. Той чува, вижда и знае всичко. Как обаче можеш да знаеш ти за шейк Ибрахим и намерението му!

– Ще научите. Повикай Ибн Асл!

– Той не е тук.

– Знам, че се намира тук!

– Знаеш? В такъв случай твоята всезнайност все пак не е толкова голяма! Ако знаеше къде се намира сега Ибн Асл, щеше да проявяваш далеч по-малко самоувереност.

Тези думи ме накараха да се замисля. Да да бях оставил Бен Нил при пленниците! Защото веднага заподозрях, че Ибн Асл е променил своя план, поне що се отнася до неговата персона. Сигурно е няма достатъчно вяра в съобразителността на шейка, поради което е предал командването на двамата офицери и е препуснал към северния край на майих, за да поведе оттам след мен четиридесетте ловци на роби. За щастие е стигнал твърде късно. Ние бяхме пленили хората му. Макар и да си казвах, че за Ибн Асл е невъзможно да ги освободи сам, то все пак той можеше да има и още хора със себе си или пък да го огрее някое благоприятно обстоятелство. При всички случаи залавянето му не бе така сигурно, както си бяхме мислили. Аз не позволих загрижеността ми да проличи, а отговорих с усмивка на превъзходство:

– Къде се намира Ибн Асл, не е необходимо да ми казваш. Той е тук при майих. Ако не стои там отпред при шейсетимата мъже, значи е заминал при другите четирийсет, дето трябваше да ме чакат в котловината на дерето.

– Аллах керим! Той знае за дерето! – извика старши лейтенантът. – Кой ти го издаде?

– Знам го и това е достатъчно. Сега, ахмаци такива, би трябвало най-сетне да си кажете веднъж завинаги, че не можете да ме измамите или чак пък да ми поставите капан, в който да се хвана. Дереджето, на което сега се намираме, го докарах аз, не вие.

– Ти? – изхили се оня подигравателно. – Няма да кажа, че Аллах те е наказал със слепота, защото досега имаше възможност да видиш само мен, но ще споделя, че ти и двайсетимата ти асакери сте заградени. Преди малко ти ни нарече ахмаци, а на мен пък през живота не ми се е мяркал такъв ахмак като теб!

– Наистина ли? Би ли ми го доказал, умнико на всички умници?

– Доказателството е лесно да се приведе. Не беше ли най-големият серсемлък, който може да има, дето си разказал на шейк ел белед, че имаш намерение да доведеш тук пленниците си, за да ги хвърлиш на крокодилите?

– Серсемлък ли било? Направо ми се доплаква от състрадание по теб. Не беше серсемлък, а умен разчет, който в този миг се прояви като съвсем правилен.

И сега аз му разправих накратко как бях подхванал нещата и какво вече бях постигнал. Тогава той изпляска сащисано ръце.

– О, Аллах, о, Мохамед! Това... това... да го вярва ли човек?

– Щеше не щеш, ще го повярваш. Къде ти е шейкът с четирийсетимата си мъже? Защо не дава уговорения сигнал? Защо не стреля?

– Ибрахим ще дойде съвсем сигурно! А дори и да не дойде, пак ти е твърде рано да ликоваш. При себе си ти имаш само двайсет мъже. Ние обаче сме над шейсет човека и ще ви...

– Нищо няма да ни, хич нищо! Не можете да сторите нищо друго, освен безусловно да се предадете.

– Ти за шантави ли ни считаш?

– Мисля си само че още не си наясно с картинката. Ти изхождаш от погрешна предпоставка. Смяташ тила си за свободен. Това по никоя начин не е случаят, защото сега зад вас стои Рейс Ефендина със своите асакери.

– Ре...йс... Ефендина? – запъна оня. – Лъжеш!

– Казвам ти истината и те приканвам с това да сложите оръжие. Ако се опънеш, ще ви се случи онова, което искахте да сторите с нас: ще бъдете хвърлени на крокодилите.

– Ефенди, какво ти текна на ума? Исках с лъжи да ме...

– Умири се и не ме оскърбявай! – пресякох го аз строго. – Ще проявя милостта да ти докажа истинността на думите си, та с това да се избегне безполезното кръвопролитие... Рейс Ефендина!... Емир!

Викнах това име, свил ръце като фуния около устата, към отсрещния край на блатната вдатина.

– Тук сме, ефенди, тук! – прозвуча отговорът, и то много по-отблизо, отколкото бях очаквал.

– Е-е? – попитах старши лейтенанта. – Отсъди ли по звука, че емирът се намира на няма и двеста крачки оттук?

– Това Рейс Ефендина ли беше?

– Ами кой иначе? Моят вик му каза, че съм тук, и той сега ще настъпи. Съветвам те да се предадеш. Сега ще видиш и моите хора.

Обърнах се назад и дадох знак. Бен Нил изскочи с четиридесетима си асакери иззад шубрака и тръгна бързо насам. Хората държаха пушките си готови за стрелба. Вярно, че трябваше да вървят един след друг, но тъй като пътят правеше завой, можеха в случай на нужда да пращат през блатото куршумите си отсреща в редиците на ловците на роби. Виждайки хората ми да идват, старши лейтенантът се уплаши.

– О, Аллах! Та това са почти сто мъже! Няма да се оставя да ме хванат. Ефенди, аз тръгвам, тръгвам!

Той хукна към дърветата, зад които се бе таил, и взе пушката си. После се завтече още назад, следван от другите двама, които му бяха правили там компания. Аз не вярвах, че ще се стигне до битка, но въпреки това разставих хората си така, че да са максимално прикрити зад камъни, дървета или храсти.

Сега зачаках какво ще се случи. Аз бях готов и трябваше първо да узная какво ще предприеме Рейс Ефендина. Старши лейтенантът беше получил целебен страх. Той дотолкова се бе измамил от дългата върволица на хората ми, че ги сметна за много по-многобройни, отколкото бяха. Това можеше само да ми е от полза, щеше да увеличи готовността му да се предаде.

Ето че чух от отвъдната страна на блатния залив високи гласове. Думите, които бяха изговорени, не можах да разбера. После прокънтя изстрел, още един, трети, четвърти. Хора закрещяха. След това внезапно стана отново спокойно. Мина четвърт час. После иззад завоя на пътя се зададе един мъж. Носеше униформата на асакерите на емира. При стъпих иззад дървото, до което стоях. Познах го, заблуда не беше възможна. Когато ме видя, той се разбърза към мен.

– Ловците на роби те пуснаха да минеш? – попитах, изпълнен с

надежда.

– Да, ефенди, защото положиха оръжие – отговори той.

– Слава Богу! Но отекнаха няколко изстрела!

– Емирът поиска да им покаже, че действа сериозно. Четирима от тях бяха застреляни. Едвам тогава двамата офицери помолиха за милост. Сега трябва да приближиш с хората си, за да помогнеш да вържем ръцете на пленниците.

Потеглихме напред по това предписание и скоро се натъкнахме на първите врагове. Всички, които можех да видя, още държаха пушките в ръка, но не понечиха да ги употребят срещу нас.

– Ефенди! – чух да вика гласът на Рейс Ефендина.

– Тук – обадих се аз.

– Враговете сложиха оръжие и ще бъдат вързани един по един, така че да образуват единична колона и да могат да бъдат преведени по тесния път. Не допускай никой да са изплъзне! Ще тръгнем към порището.

Това разпореждане при естеството на пътя беше единствено правилното. На места тук можехме да стоим само двама един до друг. Вържетата и ремъците за връзване, както и плячкосаните оръжия, трябваше да бъдат предавани от един на друг. Когато аз бях готов отпред и Рейс Ефендина доложи същото от своя страна, потеглихме – най-отпред моите асакери, после пленниците и накрая Рейс Ахмед с хората си. Когато по-късно пътят се разшири, от единичната колона на ловците на роби сформирахме двойна, край който крачеха асакерите в постоянна готовност да осуетят с оръжие всеки опит за бягство. Накрая се нагодихме още по-удобно и тогава отпред дойде и Ахмед, за да поговори с мен. И той като мен беше радостен от успеха на нашето начинание, но и също се ядосваше, дето не бяхме пипнали Ибн Асл.

– Къде се е дянал? – попита.

– Старши лейтенантът не ти ли каза?

– Призна, че Ибн Асл се бил отправил към порището. Тая идея, изглежда, му е дошла чак заранта. Може би все пак ще съумеем да го заловим.

– Надали! А именно ако не е вече заловен.

– От пазачите в котловината на дерето?

– Не, а от пазачите на камилите. Преди да стигне до котловината, той трябва да мине покрай тези хора.

– Те колцина са?

– Докато бях там, смятах, че трима мъже са достатъчно, но на

тръгване заповядах при тях да отидат още двама.

– Напълно достатъчно. Срещу петима мъже не е възможно Ибн Асл да постигне нещо.

– Чрез сила навярно не, но дали не чрез хитрост?

– Каква хитрост би могъл да употреби?

– Хм-м! Познават ли го всичките ти асакери лично?

– Не.

– Тогава следва да се очаква, че Ибн Асл ще се представи за някой друг. Ако му хванат вяра, може сума ти поразии да причини.

– Това е вярно. Трябва да побързаме.

– Няма ли да е по-добре аз да избързам напред? Колкото по-скоро един от нас иде там, толкова по-лесно ще се оправи дадена грешка.

– Да, побързай напред и вземи Бен Нил със себе си, на когото можеш да се осланяш! Ние ще ви следваме колкото се може по-бързо.

За съжаление се оказа, че опасението ми е било основателно. Когато стигнах с Бен Нил при северната страна на планината и съгледах пасящите там камили, веднага видях, че не всичко е наред. Извън мястото, на което се намираха камилите, стояха петима пазачи, а вътре в този полукръг, където дерето започваше да се връзва в планината, имаше група хора, които не биваше да се намират тук, ако не се бе случило нещо против правилата. Бяха пет човека. Двама лежаха на земята, а трима клечаха и нещо се туткаха около тях. Когато ни видяха, те скочиха и останаха прави да дочакат приближаването ни. Бяха Абдуллах, старият аскери, на когото бях предал командването и още един войник. Още отдалеч им личеше, че се намират в необикновено голяма конфузия.

– Какво собствено се е случило? – попитах ги аз. – Защо тези двамата лежат неподвижно тук?

– Те... са... ранени, ефенди – заекна старият.

– От кого?

– От един чужд човек.

– Как е възможно? Познавате ли мъжа?

– Не. Аз не го видях, а Юсуф, – Исмаил посочи войника – който също стоеше на стража, не го познава.

– Ами другите пазачи.

– Дали са познавали мъжа, не зная. Не мога да ги попитам, защото са в несвяст.

– Те са първо двама, като прибавим и този войник, стават трима. Аз обаче бях заповядал при камилите да стоят петима!

– Ефенди, та нали сега там са петима мъже! – рече Исмаил,

свеждайки поглед.

– Петима? – ядосах се аз. – Сега тук има общо десет човека, значи горе при пленниците се намират само десет души наместо петнадесет. Що за поведение! След като не си се вслушал в разпорежданията ми, не е за чудене, наистина, дето се случват такива неща. Ти си най-възрастният от асакерите. Да бях предал командването на някое дете, то сигурно указанията ми щяха да бъдат по-добросъвестно изпълнявани. И тези мъже са само ранени?

– Така мисля, ефенди. Надявам се, че са само в безсъзнание и скоро ще дойдат отново на себе си.

– Вие заехте ли се с тях?

– Още отпреди час. Но въпреки усилията ни те не искат да се пробудят.

– Не се и съмнявам. Виж лицата им! Това са черти на мъртъвци!

Аз коленичих да погледам мъжете, лежащи в локва кръв. Единият беше прострелян в тила, а другият – в гърдите. Никой още не си бе дал труда да им разтвори салтамарките.

Бяха мъртви.

– Абе ти очи нямаш ли! – нахоках гневно стария. – Тези двама души са умрели веднага. А сега искам да знам как е могло да се случи това нещастие!

– Ефенди, питай Юсуф, той беше тук!

Исмаил посочи войника.

– Разправяй! – повелих му.

– Ефенди – подхвана Юсуф боязливо, – аз нямам вина, повярвай ми! Ние тримата таман бяхме сменили стражата...

– Вие тримата? – прекъснах го аз на думата. – Значи дори след смяната сте били въпреки изричната ми заповед само трима постови?

– Да. Но аз нищо не съм виновен за това.

– Зная, защото не ти си ги определял. По-нататък!

– Та таман бяхме сменили пазачите, когато видяхме да се задава край блатото по степта един мъж. Съглеждайки ни, той обузда като сепнат животното си. После приближи полека към нас.

– Беше ли непознатият въоръжен?

– Да. Аз бях най-близо до него и му викнах да спре. Той се подчини и дойде напълно едвам когато му дадох разрешение за това.

– Било е грешка. Или не биваше изобщо да допускате да приближи, или трябваше да го заловите.

– Та нали само защото искахме да го заловим, му разрешихме да

дойде при нас.

– Попита ли той кои сте?

– Да, ефенди.

– И ти отговори?

– Да. Нямахте причина да премълча, че сме асакери на Рейс Ефендина!

– А дали е имало причина! Ти си подхванал една гламавщина, нямаща равна на себе си. Той е искал да знае кого има пред себе си и според това да нагоди своите отговори и сведения. Не го ли осъзнаваш? Той е бил по-умен от вас. Трябва да знам точно какво се е случило. Трябва да знам всяка дума, която е била изговорена, по възможност дори в поредица от въпроси и отговори. Помъчи се значи да си спомниш и дай честна информация! Само така ще можеш да получиш прошката ми, която съвсем не заслужаваш. Та той питал пръв, какво?

– Кои сме били. Аз му казах. После поиска да знае къде са другарите ни. Не пожелах да му кажа и тогава той сподели с мен, че бил приятел на емира.

– Ти повярва ли му?

– Не веднага. Аз бях предпазлив, ефенди, и му рекох в лицето, че думите му са лъжа. И тогава той захвана да говори много надменно. Заяви, че бил бърз вестител на мюдюра на Хартум, и бил пратен при Рейс Ефендина да му предаде важни заповеди.

– Мюдюрът на Хартум не може нищо да заповядва на Рейс Ефендина.

– Това аз не знаех. Той се представи за висш офицер, миралай³⁰, и ни заговори така заповеднически, че трябваше да му хванем вяра.

– Трябваше? Когато едно куче те залае, вместо смирено да скимти, трябва ли да го сметнеш за лъв? Но по-нататък! Той сигурно се е осведомил за всичко?

– Да. Познаваше и теб и се отзова така ласкаво за теб, че нашето недоверие изцяло изчезна. Той поиска да знае къде си, къде се намират пленниците, с две думи, трябваше да му кажем всичко.

– Че пленниците се намират там горе в котловината на дерето?

– Да. Трябваше да му разправим как заранта четирийсетте мъже са паднали в ръцете ни.

– Тогава той е узнал също, че Рейс Ефендина се намира тук при Маййех ел Хумма и колко асакери има при себе си?

30. миралай – полковник (Б. а.)

– Също това.

– Казахте ли му и по какъв начин се каним да заловим Ибн Асл?

– За това той особено настоятелно разпитва.

– Е, за тоя работа е имал пред себе си баш будалите, които са му трябвали. По-глупави и лековерни изобщо не е можел да желае. Къде ли само са ви били мислите! На един непознат мъж да издрънкате всичко, вместо да го заловите и да държите всичко в тайна до завръщането ми, както беше ваше задължение и дълг! Как изглеждаше оня?

– Носеше бял хаик, ефенди.

– Фигурата му?

– Не беше дълга, но много широка.

– Лицето?

– Беше изцяло скрито от голяма черна брада.

– Така си и мислех! Знаеш ли всъщност, сине, внук и правнук на някой дядо на шуротията, с кого си говорил тук и кому си издал тези важни неща? Ибн Асл е бил това, прословутият ловец на роби, самият предводител на нашите врагове!

– Аллах! Възможно ли е?

– И още как! Защото при теб всичко е възможно даже най-голямата безмозъчност. И какво стори оня, след като ти така радушно и изчерпателно си му дал информация?

– Поиска да говори с мъжа, на когото си предал тук командването.

– Добре! А знаеш ли какво би трябвало всъщност сега да се случи?

– Какво, ефенди? Мисля, че не съм извършил никаква грешка.

– Ако бяхте действали правилно, сега работата тук щеше да стои другояче. Един от вас е трябвало да остане при камилите, а другите двама да му поискат оръжията и да го вземат после помежду си, за да го отведат при командващия. Вие така ли постъпихте?

– Не, не така.

– И защо не?

– Защото той заповяда един от нас да иде и доведе командващия.

– И кой тръгна?

– Аз.

– Това ти е спасило живота. Трима все пак са му били твърде много. Затова е разкарал единия, та да може с другите по-лесно да се оправи. Разказвай нататък!

– Аз тръгнах. Ами все още таях подозрение срещу него и спрях между високите брегове на дерето, за да размисля дали пък няма да е по-добре веднага да го взема със себе си. Докато размишлявах по тоя

въпрос, чух два изстрела бързо един подир друг. Беше при камилите. Припнах бързешката нататък и видях непознатия да възсяда бялата хеджин, а двамата ми другари да лежат на земята. Както ти сега каза, те са били застреляни от него.

– Не гръмна ли подире му?

– Напротив! Аз тутакси насочих пушката към него и се прицелих в главата му. Куршумът за съжаление отиде нахалост, а после онзи беше отишъл толкова далеч с камилата, че вторият ми куршум вече не можа да го достигне.

– Накъде препусна?

– Натам, откъдето беше дошъл.

– Значи на изток?

– Да. Изчезна зад блатото.

– И после?

– После дойде Исмаил, защото той също чул изстрелите. Аз му разправих какво се бе случило. Тогава той постави тук пет стражи и ние се постаряхме да свестим припадналите, ама няхмахме никакъв успех, докато накрая ти дойде.

– Да-а, всеки серсезин поправя пропуската си едва когато е твърде късно! Вие сте виновни за смъртта на вашите другари и изплъзването на ловеца на роби. Аз няма да ви дия сметка, а ще предоставя нещата на Рейс Ефендина. По-скоро ще опитам да изгладя гламавщината ви, макар да съм убеден, че това е невъзможно. Помогнете бързо да оседлаем моята камила и тази на Бен Нил, които са най-бързи от всички. Ще препуснем след Ибн Асл. А ти, Исмаил, веднага се връщаш при пленниците! Тъй като при тях си оставил само десет пазачи, лесно би могло към първата беда да се притури още една. На Рейс Ефендина доложете, че сигурно няма да отсъствам дълго!

Две минути по-късно седяхме на седлата и яздехме към блатото, зад чийто северен край, както чухме, беше изчезнал Ибн Асл.

Когато край Вади ел Берд Бен Нил и аз преследвахме ловеца на роби на бялата му камила, седяхме на същите животни, които яздехме и днес. Тогава не ни се бе удало да настигнем бялата джебел-герфехска камила. Тя и днес превъзхождаше по същия начин нашите животни. Ето защо сега човек с основателна причина ще се запита, защо ли въпреки това правех опит да заловя Ибн Асл. Аз просто не смятах да разчитам на бързината на моята камила, а на хитростта си. Бен Нил следваше току що описания ход на мислите. Докато яздехме изпървом бавно един до друг, той попита:

– Ефенди, наистина ли мислиш, че ще застигнем Ибн Асл? Спомни си как го преследвахме край Вади ел Берд! Ние седяхме на най-бързите животни, които хората съумяха да ни набавят в Короско, и въпреки това Ибн Асл изчезна пред нас на бялата си камила като някоя падаща звезда зад хоризонта.

– Това е вярно. Но този път аз не възнамерявам да го преследвам, а той сам ще ми дотърчи в отворените обятия. Твърдя, че той е още тук.

При тези думи посочих на север в откритата степ.

– Тогава Ибн Асл ще е най-големият ахмак, когото мога да си представя!

– О, не! Ти си събрал опит, че моите пресмятания – дори когато се случва да са по-дръзки от обикновено – най-често са верни.

– Това е така. Но дали и сегашните ти ще се окажат верни?

– Ще видим! Понеже Ибн Асл вече плаваше в победната омая, сега толкова по-голямо ще е разочарованието му. Той не се е осмелил, когато е чул какво се е случило или по-точно е какво е предстояло да се случи, да отиде в котловината при пленените си хора. Осъзнал е, че е изгубил играта и може да дири избавление само в бягството. Но да се измъкне е можел единствено с бързата си камила. Вчера тя му се беше изгубила и ето че я вижда да пасе при нашите. В главата му се ражда идеята да си я възвърне. Подлъгва пазачите и успява. На гърба на това несравнимо животно той вече се чувства в безопасност от всяко преследване, тъй като никой ездач не е в състояние да го настигне. По тази причина Ибн Асл няма защо да бърза с бягството и може да направи онова, което лежи най-близо до сърцето му след спасението на собствената си персона, а именно да проучи какво е станало с неговите хора. Та нали е в границите на възможното да не са паднали в наши ръце. В този случай не е нужно да бяга, а може, напротив, да стане много опасен за нас. Той ще следи завръщането ни. Когато нашата колона излезе измежду блатото и планината, за да завие към пороището, един таен наблюдател веднага ще схване как стоят нещата.

– Но тук такъв таен наблюдател изобщо не може да има, защото няма къде да се скрие.

– Тъкмо тук се заблуждаваш. Откритата степ предлага едно добро скривалище именно защото е открита. Зад някой храст или дърво човек може да предполага съгледвач. Каж ми обаче със сигурност точното място в степта, където ще го завариш.

– Като цяло си прав, ефенди. Но Ибн Асл има бяла камила, която ще го издаде.

- Не вземаш под внимание, че сега тя е боядисана.
- Да, бях забравил. Но той носи бял хаик, който непременно ще бъде видян.
- Ще го съблече.
- Има обаче още едно възражение, което навярно няма да съумееш да опровергаеш. Ако Ибн Асл иска да ни наблюдава, трябва да дойде толкова близо, че да може ясно да ни вижда. Само че тогава и ние ще го забележим.
- На „Хирдаун“ видях един корабен далекоглед. Той го е взел със себе си, както забелязах снощи, когато подслушвах при огъня. При всички случаи тръбата и одева му е била овесена на врата. За съжаление не се сетих да се осведомя за това. Аз си представям нещата така: Ибн Асл се отдалечава яздешком на порядъчно разстояние и после поема обратно, докато стигне толкова близо до пороището, че да може да го наблюдава през тръбата. Там слиза. Кара камилата си да легне и насочва далекогледа към посоката, от която трябва да се зададе нашето шествие.
- Ами че тогава той ще вижда сега и нас двамата, ефенди!
- Действително. Но това нищо не вреди. Та нали изобщо си няма понятие какво възнамеряваме. Сега се пита накъде ще насочи ездата или по-скоро бягството си, след като ни е наблюдавал.
- Сигурно нагоре по Нил до мястото, където лежи корабът му.
- Така мисля и аз. Тук работата на Ибн Асл е изгубена. Той е сам и няма хора, за да ни изтръгне пленниците. Без редници единственият изход за него е бягството. Той ще навести най-напред кораба си и след това с него или с много по-бързата си камила ще се отправи незабавно към Фашода, където го чакат приятели и съюзници. Там и в околностите на Фанакама ловецът на роби може да вербува нови хора, за да продължи да върти позорния си занаят. От това следва, че той оттук ще язди на юг, приблизително в посока към Хегаси, откъдето е дошъл. Ето на какво се базира моят план, при чието осъществяване ти ще ми помогнеш.
- На драго сърце ще сторя всичко, което пожелаеш, ефенди. Дай ми само заповедите си!
- Ако нещата действително стоят така, както очаквам, мога да си представя приблизително на кое място се намира той сега. Нашето шествие ще излезе между планината и маййех и ще се насочи после наляво. Ибн Асл трябва да дебне срещу тази точка, ако иска всичко ясно да види. Ширината, на която се намира скривалището му, значи ми е известна, а далечината се следва от обсега на неговия далекоглед. Там, където дължината се пресича с ширината, трябва аз да го търся.

– Нещо не разбирам. Моля те да ми го обясниш!

– Не е необходимо, тъй като няма ти да търсиш Ибн Асл. Това по-скоро ще сторя аз. Заобикалям го така, че да не се усъмни, явявам му се после в гръб и го подплашвам. Той ще побегне, и то на юг. Ти междувременно си следвал тази посока. Слязъл си на някое място, край което се предвижда да мине. Животното ти лежи на земята, ти – също. Той значи няма да може да ви види, преди да е станало твърде късно.

Веднага щом стигне достатъчно близо, прицелваш се в камилата му и я убиваш.

– Защо не него?

– Защото колкото и да е лош, Ибн Асл все пак си остава човек. А камилата му е ценна, наистина, но все пак само едно животно. Тя ще се сгромоли. Той ще хукне да бяга, а ти се качваш бързо на седлото. После ще имаме беглеца помежду ни – ти отпред, аз – отзад и той ще трябва да се предаде.

– Той ще стреля по нас!

– Не го вярвай! Аз ще се погрижа да не стигне дотам. Поиска ли на сериозно да се прицели, моят куршум ще го улучи, преди да е съумял да натисне спусъка. Надявам се, си ме разбрал?

– Да. Но къде е мястото, на което трябва да спра, и край което според теб Ибн Асл ще мине? Любопитен съм да узная как се каниш да го определиш в откритата степ.

– Това е много по-лесно, отколкото си мислиш.

– Наистина ли, ефенди? Той ще язди на юг, да. Но колко далеч същевременно ще се придържа източно или западно, ти не можеш да знаеш.

– Ако още не го зная, ще го пресметна. Много далеч на изток Ибн Асл не може да отиде, защото това би означавало обиколка, пък и би могло да го отведе в близост до Нил, където да бъде забелязан. Той следователно ще държи възможно по на запад. Но тъй като блатото е протегнало един дълъг тесен ръкав в степта, той ще трябва да го заобиколи. Сигурно ще мине непосредствено покрай върха на този блатен ръкав и там е мястото, където трябва да го чакаш.

– То далеч ли е оттук?

– Никак. Ние се намираме при северния край на блатото. Погледнеш ли на юг, досами хоризонта ще различиш една тъмна линия!

– Виждам я, ефенди.

– Това са храстите, които маркират блатния ръкав. Там, където тази линия вляво престава, свършва и блатото и ти ще се скриеш там.

- В такъв случай знам какво трябва да сторя. Веднага ли да тръгна?
- Да. Но не прави грешка! Цели се добре, та да не пропуснеш.
- Знаеш, че не стрелям лошо, ефенди.

Разделихме се. Бен Нил препусна на юг, а аз – на север, навътре в степта. Ако Ибн Асл наистина лежеше там, трябваше, както вече споменах, да ме вижда и да се запита защо ли предприемам тази езда. Стопроцентово нямаше да стигне до мисълта, че ездата касае него. Въпреки това аз се придържах повече на запад, за да не отида прекалено близо до него. Ако усетеше още отсега намерението ми, щеше да побегне и нямаше да мога да го подгоня към Бен Нил.

Когато се бях отдалечил от планината колкото по мое предположение достигаше далекогледът му, трябваше да се намирам на една ширина с него и сега се насочих повече източно, но постепенно, за да не му направи впечатление. Яздих още толкова, колкото досега, обърнах после и поех обратно, на юг, към района, който имах на ума си като негово местонахождение или скривалище. Подтикнах животното към най-бърз бяг, за да оставя на Ибн Асл възможно по-малко време, и откахих далекобойния си мечкоубиец от седлото. Може пък да ми се удадеше така да изненадам ловеца на роби, че да стигна до изстрел по животното му.

При това отчитах, че неговото внимание ще бъде отправено предимно към посоката, от която трябваше да се появят нашите асакери. Бях любопитен да узная дали сметката ми е вярна. Да яздя в степта, за да заловя човек, който изобщо не се намира в нея, щеше все пак да ме ядоса и може би и малко посрами.

За щастие поне посрамването щях да избягна, защото внезапно забелязах пред себе си някакво движение в тревата. Видях на земята да лежи камила. Един мъж скочи на седлото, животното се изстреля нагоре като пружина и се понесе в бяг.

Значи Ибн Асл все пак беше тук! Беше лежал точно там, където моето предположение го бе потърсило. Препускайки сега право пред мен, той се обърна и размахна подигравателно кремъклияката над главата си както навремето, когато им избяга при Вади ел Берд. Не исках да стрелям, защото разстоянието беше твърде голямо.

Направи ми впечатление, че не бягаше в посоката, която би съответствала на моето очакване. Той се придържаше повече надясно, сякаш искаше да язди право към пороището. Причината дълго остана скрита за мен. Сега можеха да се видят нашите асакери, които пристигаха в марш с пленниците. Беглецът се насочи точно към тях, за да ги огледа възможно най-добре. За мен, изглежда, хич не го беше еня.

Бях убеден, че Ибн Асл ще дръзне да се приближи само до обсега на стрелбата. После обаче трябваше да се отправи съвсем наляво, за да мине край блатото. Въпреки краткото време той беше спечелил вече една значителна преднина и сега даже спря, та да може по-добре да наблюдава. Аз се възползвах от случая да извоювам известно предимство. Не яздех право към него, а се пренасочих повече към Маййех ел Хумма. Не можех, наистина, по тоя начин да му отрежа пътя, но разстоянието помежду ни все пак щеше да намалее и може би щях да успея да дам изстрел.

Нашите асакери видяха ездача. Видяха и мен и предположиха, че той е враг. Нададоха висок крясък. Той им отговори по същия начин и после се обърна към мен. Тогава забеляза, че искам да го изпреваря, и подкара отново животното си. Какво великолепно създание беше тази джебел-герфехска камила! Как само отхвърляше пътя! Не можах да стигна до изстрел и подтикнах с удари моята хеджин към най-голямата ѝ бързина. Тя правеше всичко възможно от себе си, но да се държи в крак или чак за настигане не можеше и дума да става.

За мое удовлетворение сега Ибн Асл спазваше посоката, която трябваше да го отведе при Бен Нил. Аз се насочих още по-наляво, за да го принудя да остане повече надясно, и така да го притисна към края на споменатия блатен език. Същевременно се налагаше максимално да отклоня вниманието му отпред, за да не съгледа преждевременно Бен Нил. Ето защо виках подире му, прикачвах му най-груби епитети, накратко казано, вдигах дандания, която можеше да се чуе далеч по степта. Ибн Асл се обърна на няколко пъти и отговори с гръмък кикот. Гюрултията трябваше същевременно да има и друг ефект – да привлече вниманието на Бен Нил върху приближаването ни.

Яздехме толкова бързо, че храстите, зад които знаех, че се намира Бен Нил, сякаш летяха към нас. Ловецът на роби беше отдалечен от тях на хиляда и двеста, хиляда, осемстотин, шестстотин крачки... Той явно нямаше много доверие на блатото, защото изви повече наляво, за да може още по-отдалеч да го заобиколи. Приблужи на четиристотин, триста крачки и завиваше все повече. По този начин щеше да мине толкова далеч от Бен Нил, че моят съюзник изобщо нямаше да може да уцели.

Тогава видях спътника си да изскача иззад последните храсти с пушката в ръка и да хуква в откритата степ към Ибн Асл. Онзи също го съгледа и се стъписа. Поиска да се отклони встрани, но увлечена от инерцията, камилата му продължи още известно разстояние направо, преди да съумее да направи завой. По същото време Бен Нил спря,

прицели се и стреля. Забелязах дима от пушката му, чух изстрела и видях как бялата камила спря посред бяг, сякаш бе получила удар отпред. После се свързе и полетя, подкарала от кремъклийката на ездача си, като изстреляна от дулото на топ. Бен Нил гръмна повторно подире ѝ, но без да улучи. Ибн Асл префуча край блатния ръкав... беше ни се изскубнал! Няколко секунди по-късно бях стигнал до Бен Нил и спрях.

– Ефенди, аз не съм виновен – врече се той. – Аз уцелих камилата. Не видя ли? Тя спря за миг посред бяг.

– Забелязах – отвърнах, слизайки. – първият ти изстрел улучи, вторият обаче – не.

– Аз и при втория се премерих добре!

– Но твърде късно натисна спусъка!

– От изненада, ефенди. Как да не се диви човек, като знае със сигурност, че е умерил, а пък животното продължава да си търчи наранено. То трябва в късо време да падне. Аз се прицелих точно в гърдите.

– Хайде да видим дали ще намерим кръв. Проследихме дирята на едно значително разстояние, без да открием и една-единствена червена капка. Ездачът междувременно изчезна на южния хоризонт. Толкова бързо това не би могло да се случи, ако камилата беше тежко ранена.

– Може би изстрелът е засегнал само кожата – изразих мнение аз.

– Не, ефенди. Аз съм толкова сигурен в работата си, че мога да се закълна в Аллах, Пророка и всички халифи, че съм улучил гърдите. Имай предвид, че разстоянието възлизаше на петдесет, най-много шейсет крачки! Как при това положение ще е възможно само някакво одраскване?

– От вълнението. Но аз също не го смятам за възможно. Един куршум, който само е „близнал“ кожата, не би дал на камилата такъв тласък назад. Ти трябва да си уцелил напълно. Нека потърсим! Може би куршумът се е плъзнал по нещо.

Въпросното място беше лесно да се разпознае, тъй като камилата бе изорала с пръсти земята. Потърсихме из тревата и наистина, там нещо металическо заблестя насреща ни. Аз го вдигнах – беше сплесканият куршум от пушката на Бен Нил.

– Колко жалко! – изрази чувствата си младежът. – Той трябва да се е разплескал в някой твърд предмет.

– Така е – потвърдих аз. – Видях, че гърдният ремък на камилата беше украсен с плочки и големи пулове. Виждаш колко добре щеше да бъде, ако беше стрелял бързо втория път.

– Прости ми, ефенди! Аз съвсем се слисах, като не видях

животното да пада.

– Аз не ти се ядосвам за първия изстрел, а задето закъсна със следващия!

Натъжеността полака-лека изчезна от лицето му. Той отиде да изведе камилата от хрсталака, където я беше скрил. Възседнахме и поехме към пороището.

11. Справедлива отплата

Още отдалеч забелязахме, че в близост до дерето цари оживена шетня. Нашите хора бяха извели всички пленници от котловината и присъединили към новите. Те седяха с вързани ръце на тревата в откритата степ, обградени от многобройни пазачи. Наблизо бивакуваха асакерите. Недалеч от тях се бе настанил Рейс Ефендина с офицерите си, а зад тези групи пасяха камилите. Асакерите бяха в добро настроение. Бяха победили, без никой от тях да е ранен, и направили отличен улов, който щеше да им донесе богата плячка в пари. Толкова по-мълчаливи бяха пленниците. Когато пристигнах, те ми хвърлиха мрачни, ненавистни погледи, а като слязох от седлото близо до тях, чух старият Ибн Асл да казва на съседа си:

– Само на тоя крастав гяур, на тоя вонящ кучи син, дължим всичко това. Дано Аллах го разкъса и разпилее по всички ветрове!

Не му обърнах внимание. Рейс Ефендина стана и тръгна да ме посрещне.

– По време на отсъствието ти аз узнах всичко и строго ще накажа виновните. Ей ги къде лежат.

Той посочи едно място, към което още не бях погледнал. Там лежеше старият Исмаил, на когото бях поверил командването, заедно с поста Юсуф, който бе проявил общителност към Ибн Асл и го бе оставил да се изплъзне. Двата бяха вързани. После продължи:

– Казаха ми, че си тръгнал с Бен Нил да преследваш Ибн Асл. Той ли беше ездачът, когото беше погнал, когато идвахме насам? Видях го, но не можах да различа лицето му.

– Да, Ибн Асл беше.

Разказах му, като седнахме при неговите офицери, хода на събитията. Когато свърших, той поглади замислено брадата си.

– Ако го бяхме сбара̀ли, щяхме да си спестим много усилия и напрежение. Няма да си почина, докато не получа тоя чапкѐн в моя власт. Дѐх няма да му дам да си поеме и ще го гоня, додето рухне пред нозете ми. Тоя мѐж сам е по-опасен от всичките си хора взети заедно. Какѐв триумф щеше да е, какво щастие и удовлетворение, ако го бяхме заловили. Но аз не искам да се оплаквам и сега-засега сѐм доволен. Виж пленниците и ги преброй! Сто и шейсет ловци на роби. Правен ли е някога подобен лов, ефенди?

– Аз поне не съм чувал.

– Да-а, такова нещо никога не се е случвало. Отсега моето име ще бъде изричано от всички капъсъзи от тоя сой с дваж по-голяма боязън и това дължа аз на твоята енергична подкрепа. Ще ми помагаш ли и за-напред? Ще имаш ли добрината да ми изпълниш една молба?

– Каква?

– Кога трябва да се върнеш в родината си?

– Когато ми е угодно.

– Тогава остани още при мен! Искам нещо да ти кажа. Ще ти дам едно обещание. Ако ми помогнеш да заловя тоя Ибн Асл, готов съм да ти...

– Стой, никакви обещания! – пресякох го. – Ти ми позволи да гледам на теб като на свой приятел, а аз ти доказах, че съм твой. Между приятели обаче няма място за пазарлъци и възнаграждения. Аз имам време. Защо да не се поставя на твое разположение? Аз подхванах играта с Ибн Асл. Защо да не я доведа докрай и да я спечеля? Робският въпрос ме засяга в най-дълбоките душевни възприятия. Защо да не се занимавам на дело с него, след като ми се предлага толкова подходяща възможност? Онова, което съм си поставил за цел в тази насока, мога тъкмо по този път най-добре да постигна. Така че оставам при теб.

– Докато пипнем кучия син?

– Да, докато бъде обезвреден.

– Благодаря ти, ефенди! Едва сега съм сигурен, че ще го спипам. Къде, смяташ, че ще се намира той оттук насетне? Накъде ще се насочи днес?

Аз обясних и обосновах гледището си, относно което бях говорил вече преди малко с Бен Нил. Ахмед ме слушаше внимателно и когато свърших, рече:

– Напълно съм съгласен с теб. Ибн Асл ще се отправи първо към кораба си и после ще замине за Фашода, за да потърси там приятелите си. Какво да правим при това положение?

– Трябва да тръгнем след него.

– Определено! Но аз за съжаление трябва да отида първо до Хар-тум, за да предам пленниците. Там ще се снабдя с провизии и муниции за едно дълго пътуване, защото е възможно да преследваме Ибн Асл далеч нагоре в Юга, до блатистите местности на нилските ръкави. Това ще отнеме няколко дни. После трябва да вземеш предвид, че при благоприятен вятър ще се нуждаеш поне от една седмица за плаването нагоре по Нил до Фашода. Когато пристигнем там след толкова дълго време, Ибн

Асл вече ще е изфирясал.

– Не би ли могъл в Хартум да вземеш някой правителствен параход, който да те закара на буксир за много по-кратко време?

– Ако заваря някой от онези малки вабурат³¹, действително ще му сложа ръка. Но дори и тогава Ибн Асл ще е напуснал селището още къде-къде преди пристигането ми.

– В такъв случай ще го последваме. Това си е съвсем просто!

– Не е чак толкоз просто, колкото си мислиш. Но ако някой от нас отиде горе във Фашода, би могъл да събере сведения и подготви нещата, та като пристигна, да не се налага да спирам, а веднага да поемем по петите му.

– За това вече помислих и аз. Съставил съм дори и план, който се канех да ти изложа. Нашите мнения се съгласуват по най-благоприятен начин. Аз ще отпътувам напред.

– Хамдулиллах! Сега отново ми олекна на сърцето. По-добро доказателство за твоето приятелство не би могъл да ми дадеш. Приемам с благодарност предложението ти и ще те снабдя с всичко, от което се нуждаеш. Но как се каниш да измениш пътя?

– На всеки кораб – изключвам твоя, тъй като плава по-добре – ще са необходими отгук дотам пълни единайсет дена, ако приставя нощем до брега, а при неблагоприятен вятър и още повече. Едно такова прахосване на време ние не можем да си позволим, ако искаме да хванем Ибн Асл.

– Но нали и на него ще е потребно толкова време!

– Мислиш ли, че той ще пътува със своя „Хирдаун“? Определено не. Нали ще го е страх от твоя „Шахин“. Аз съм убеден, че той ще язди. Па и какво ли по-добро може да стори, след като притежава една такава безподобна камила.

– Давам ти право. И тъй, ти сигурно също искаш да яздиш?

– Да, при предпоставката, че мога да се добера до някоя добра камила.

– Че нали имаш такава и даже две с напълно еднакви качества. Или вече не си доволен от тях?

– Биха ме задоволили повече от достатъчно. Те са отлични животни. Помисли какъв път са изменили! И въпреки това са все така бодри, както в деня, когато ги получих. Разбира се, ние много добре се отнасяхме с тях, а и при фесарахите имаха възможност дълго да си

31. вабурат – мн. ч. от вабур – параход (Б. а.)

отпочинат. Но ти си ги наел. Не трябва ли да ги върнеш?

– Изцяло според угодата ми. Хадифът се нуждае от тях, това е достатъчно. Ти можеш спокойно да ги задържиш.

– Добре! Тогава съм убеден, че Ибн Асл няма да спечели прекалено голяма преднина.

– Сам ли се каниш да яздиш?

– Това би било най-доброто наистина. Един придружител само би ме препятствал. Затова мисля, че...

Бях прекъснат и го очаквах. Бен Нил си беше позволил да седне при нас и бе чул всичко. Сега ме пресече на словото:

– Не всеки препятства, ефенди! Има един, който ще даде живота си за теб, и който ще хукне подире ти, ако не го вземеш със себе си. Ти имаш две еднакво бързи камили. Ако аз седна на едната от тях, няма да бъдеш възпрепятстван. И ако в опасностите не мога да ти бъда много полезен, то в мое лице ще имаш все пак един слуга, който ще ти е необходим поне за делничните неща. Моля те най-настойчиво, вземи ме със себе си! Ще отблъснеш ли твоя Бен Нил?

– Бих те взел, ако не се налагаше да мисля за Абу ен Нил, твоят дядо.

– Той ли ти пречи да ми дадеш разрешение?

– Да. Нима искаш да се разделиш пак с него, след като така щастливо се срещнахте?

– На Бен Нил ще се наложи да се раздели с него само за кратко време – намеси се Рейс Ефендина. – Докато пътувах от остров Хасание насам, разбрах колко годинен кормчия е тоя Абу ен Нил. Аз му простих всичко и съм готов да го взема на служба при себе си. Тогава той ще дойде с нас до Фашода и ще се срещне отново с внука си.

Абу ен Нил не беше дошъл – също и Селим, разказвачът на небивалици – заедно с другите до Джебел Араш Кол, а останал на кораба. При последните думи на Рейс Ефендина Бен Нил от радост да имаше как щеше да му се хвърли на врата. Той се впусна в най-образни и искрени благодарствени слова и ако не желях да се проявя по-малко любезен, трябваше да му обещава, че ще го взема със себе си. Това впрочем още преди туй ми бе залегнало в намеренията. Въпреки своята младост Бен Нил беше по-благонадежден от всеки друг, а да предприема сам една такава дълга езда в непозната страна, не беше препоръчително. Та беше уговорено, двамата да си останем както досега „в пакет“.

След като тоя въпрос бе обсъден. Рейс Ефендина рече:

– Знам, че би предпочел да тръгнеш веднага, но ще трябва все пак

да ме придружиш преди туй до кораба. Там има някои неща, които искам да ти дам, има също муниции и пресни провизии, докато тук би могъл да получиш само негодни остатъци.

– В такъв случай ще ми е приятно, ако не се задържим дълго тук, емир.

– Ще тръгнем веднага щом правосъдието бъде достатъчно удовлетворено.

– Още тук ли искаш да проведеш съд? Над кого?

Призля ми само при мисълта за Вади ел Берд и роботърговците, които бяха разстреляни там без много-много церемонии.

– Най-напред над двамата асакери – отговори той. – Те заслужават смърт.

– Смърт? – попитах, стреснат от неговата строгост. – Ами техните дребни провинения не са такива тежки престъпления, че да ги накажеш със смърт!

– Неподчинението пред лицето на врага се наказва със смърт, поне при мен.

– Юсуф само е стоял на пост и значи не подлежи чак на такова наказание!

– Също толкова, колкото заместник-командирът Исмаил! Юсуф без разрешение е избъбрил всичко. Неговият серсемлък е виновен както за смъртта на другарите му, така и за изплъзването на Ибн Асл. Помисли само какви хора имам на подчинение! Те могат да бъдат държани под юзда единствено чрез строгост.

– С благодост аз се погаждах съвсем добре с тях.

– За толкова кратко време да, това е било възможно. Но те скоро щяха да ти се качат на главата. Моите асакери ме познават, а тези двама хаймани много добре знаят какво ги чака.

– Значи наистина смъртта?

– Да. Сега ще наредя да разстрелят Исмаил и Юсуф.

Може би имаше право, може би не. Но аз не можех да одобря едно такова наказание. Съжалявах двамата бедни дяволи. Затова не позволих да ме разколебае, а му говорих толкова дълго, додето накрая отстъпи.

– Добре, подарявам им живота на тия маскири. Нека се махат и никога повече да не ми се мяркат пред очите!

– Стой, емир, не така го имах предвид! Когато човек прави нещо, трябва да го прави изцяло. Опростиш ли им наказанието, а ги натириш, то това не е пълно помилване.

– Да не би пък да трябва чак и на служба да ги задържа?

– Да. Аз те моля най-специално за това.

– Най-специално? А дето измоли живота им, сигурно не беше нищо особено?

Аз му се ухилих и му протегнах ръка.

– Дай си ръката! Те остават при теб. Ти не си някое страшилище, макар да искаш да мязаш на такова. Казвам ти, че едно подчинение от любов е хиляди пъти по-ценно, отколкото едно подчинение от страх. Аз те познавам по-добре, отколкото си мислиш, и знам точно, че твоите асакери въпреки суровостта ти те обичат.

– Тъй ли? Ти си го узнал? – попита той меко, при което една почти слънчева усмивка плъзна по лицето му.

– Не само веднъж, а често. И така, емир, ще изпълниш ли желанието ми?

– Това веднага ще видиш и чуеш.

Рейс Ефендина заповяда да развържат двамата мъже и да ги доведат при него. Когато застанаха после пред нас, личеше им по обречени-те лица, че очакват най-суровото наказание.

– Аз възнамерявах сега да наредя да ви разстрелят, гиди синове на неподчинението такива! – заяви им той. – Но Кара Бен Немзи ефенди помоли милост за вас, а когато изпълних желанието му, поиска даже да ви задържа при себе си. Аз удовлетворих и това му искане. Коленичете пред него, кучи синове, и му благодарете в прахта! Защото неговата съ-традателна ръка ви сграбчи току пред Портата на смъртта и върна в живота.

Исмаил и Юсуф наистина се хвърлиха на земята пред мен и зацелу-ваха ръцете ми, двама мохамедани на един християнин! Когато после се отдалечиха и седнаха при другарите си, видях погледа на този суров мъж да се отправя с израз на любвеобилна благодарност към мен. Аз от-ново и отново твърдя, че любовта, християнската любов, е най-великата сила на небето и земята, и че няма човек, чието сърце тя рано или късно да не съумее да отвори.

– Всъщност се радвам, че изпълних желанието ти – рече Рейс Ефен-дина, – защото това ми дава сигурността, че сега ще ме оставиш да действам по свое усмотрение. Въпреки това предварително ти казвам, че колкото и големи да са благодарността и приятелството ми към теб, не биха могли да ме накарат да ти изпълня втора подобна молба. Та те умолявам значи настоятелно да не ме поставяш в затруднено положение. Докарайте Факир ел Фукара!

Споменатият беше доведен. Стоеше с вързани ръце между двама

асакери, пазачите му. Независимо от това неговият поглед почиваше спокойно върху Слугата на справедливостта, който го огледа презрително.

– Как ти е името?

– Наричат ме Факир ел Фукара – отвърна Мохамед Ахмед.

– Питам те за името ти, а не как ти викат хората! Отговаряй значи!

– Факир ел Фукара – повтори другият инатливо.

– Азис, отвори му устата!

Сигурно си спомняте, че любимецът на Рейс Ефендина умееше майсторски да размахва камшика от хипопотамска кожа. Той седеше при асакерите. При вика на своя господар скочи, приближи, измъкна бича от пояса и изплющя толкова бързо пет-шест пъти по гърба на факира, че оня изобщо не съумя да направи някакво движение на защита. После обаче се обърна към Азис, заплю го в лицето, изкриви физиономия в яростна гримаса и кресна:

– Кучи син, как посмя да ме удариш, мен, светецът на светците, Факир ел Фукара, пред когото милиони ще коленичат, за да...

– Азис – пресече с гръмовен глас Слугата на справедливостта хоканицата му – бастанадата!

Мохамед Ахмед се обърна рязко към него.

– На мен бастанада? Нима Аллах дотолкова се е извърнал от теб, че си способен на безбожието, неговия любимец да...

– Азис, една кърпа в устата! – прекъсна го отново Рейс Ефендина.

Асакерите, които бяха с мен при фесарахите и толкова много се бяха ядосвали на този мъж, се зарадваха, че той сега най-сетне си намери майстора. Те приближиха и се погрижиха заповедта да бъде изпълнена по най-бърз начин, Факир ел Фукара беше съборен на земята и когато раззина уста за крясъци и проклетия, получи края на собствената си одежда като запушалка за устата. Цялата му съпротива не помогна с нищо. Държаша го толкова много ръце, че в крайна сметка изобщо не можеше да помръдне. Положиха го по корем. Неколцина мъже насядаха по бедрата, ръцете и тялото му. Други прегънаха краката в коленете, така че оголените пети да заемат хоризонтално положение.

– Колко удара, емир? – попита Азис.

– Двайсет на всяко стъпало – гласеше присъдата.

Четирийсетте удара бяха добросъвестно отброени и след последния петите на наказания представляваха две подпухнали, обагрени в тъмночервено, разпукани месни маси. Сега му извадиха тапата от устата и го пуснаха. Той се изправи, стенойки, в седящо положение и изгледа

строгия съдник с кървясали очи като безумец.

– Сега още веднъж, как е името ти? – попита Рейс Ефендина.

– Мохамед Ахмед – изгъркори запитаният.

– Ако го беше казал веднага, щеше да си спестиш бастонадата. Аз изисквам подчинение. Че ти се наричаш Факир ел Фукара, не ми влива ни най-малка почит. Кара Бен Немзи ефенди ти е спасил живота, като убил лъва. Ти обаче си му си се отплатил с неблагодарност. Искал си да предадеш моите асакери на Ибн Асл. Всъщност би трябвало да те пре-чукам, ала аз те презирам и не искам да ти окажа честта, да бъдеш съден от мен. Завлечете тоя внук на неблагодарността отсреща при маййех и го оставете да лежи на ръба му. Нека там разправя на себеподобните си чудовища за Махди, какъвто се кани да става, и да лочи вонящата вода, додето нозете му позволят да се закардишка по степта!

Заповедта беше изпълнена буквално. Двама мъже сграбчиха Факир ел Фукара и го повлякоха към блатото. С какви ли чувства се е връщал по-късно, когато действително бе въздигнат макар и на ограничена територия до владетел на правоверните, в спомените си към този лишен от всякаква слава инцидент в живота си!

На мен и през ум не ми мина да кажа една добра дума за фанатика. Струваше ми се, че предостатъчно си е заслужил наказанието с бой. С него впрочем не се сложи край на днешното правораздаване, защото Рейс Ефендина сега заповяда да бъде доведен стария Абд Асл.

Онзи преди малко бе пожелал Аллах да ме разкъса и разпилее по всички ветрища. Сега може би на драго сърце щеше да ми заговори другояче. Поне така предполагах, въпреки че той приближи с твърди крачки и предизвикателна физиономия. Помислих си за пещерата край Маабдех. Колко благочестив и достолепен ми се беше сторил тогава! И как го бях опознал после като съвсем друг! Та нали още на следващия ден вече беше посегнал на живота ми и оттогава до днес ме бе преследвал с една направо демонска враждебност. Старостта трябва да се уважава, но човек, който с истинска наслада извършва най-тежки престъпления, макар да стои вече с единия крак в гроба, не е достоен за почит, а за презрение, и е двойно наказуем. Това, изглежда, мислеше и чувстваше и съдията, защото очите му се бяха спрели с израз погнуса и отвращение върху стария.

– Дълго те търсих, свети факир. Ти винаги ми се изплъзваше, ала сега ще проведе съд над теб.

– Аз изисквам друг съдия – изръмжа Абд Асл.

– Няма такъв, който да съумее да те осъди достатъчно строго. Дали

ще бъда аз, или някой друг, не можеш да бъдеш наказан така, както си го заслужил! Твоите позорни деяния броят стотици. Хиляди хора ти дължат робството си, смъртта или обедняването на близките си. Колко села си обезлюдил и изгорил! И същевременно си вадел на показ физиономията на светец, изричал си молитвите на благочестивец и си се представял за достоен за преклонение марабут. На тази роля ѝ дойде краят и аз ще те пратя там, където ти е мястото, а именно в Джехеннема.

– Нямах право да ми посегнеш на живота! – изкрюка старият.

– Много, мнозина са го имали и го имат и днес! Че те не са го упражнили, е било голям грях, защото са ти предоставили по тоя начин време за все нови и нови безчинства. Аз не бива да извърша същия грях. Аз имам свещения дълг да те унищожа, за да престане веднъж завинаги мозъкът ти да измисля кърваво деяние след кърваво деяние. Ти си едно чудовище и чудовища ще те погълнат. Аз ще наредя да те хвърлят на крокодилите.

– О, Аллах! – извреца старият. – Не можеш да го сториш! Пощади ме, о. Рейс Ефендина!

– Да те пощада? Я си припомни! Кара Бен Немзи ефенди те е пощадил, Бен Нил ти подарил живота. В замяна ти отново и отново си се домогвал до техния. Ти си един шейтан, в чиято природа е залегнало на благоденствието да се отплаща със злодеяние. Нещата си остават според моята присъда: Ти ще бъдеш хвърлен на крокодилите!

Присъдата беше изречена с непрекословна сериозност. Въпреки това Абд Асл погледна изпитателно Рейс Ефендина дали все пак не мисли другояче. Но като разбра по каменните черти на съдника, че е изрекъл едно твърдо, непоколебимо решение, зави:

– Това не е възможно! Не е човешко!

– Мълчи! Пада ти се полагаемото. Кога си постъпил ти барем един път човешки? Горко на онзи, който стори зло! Това е моят девиз, според който ти ще умреш. И твоят син също според него ще бъде погубен. Вържете му краката и го метнете после в блатото! Нека неговият приятел, великият Факир ел Фукара, стане свидетел как ще бъде погълнат от крокодилите!

– Милост, милост! Само още една дума! – запищя старият, когото асакерите поискаха да го сграбят.

– Каква? – попита суровият Слуга на справедливостта, като им даде с дясната ръка знак да почакаат.

Абд Асл се обърна в отчаянието си към мен.

– Ефенди, ти си християнин. Ти не бива да допуснеш да ме оставят

да умра от една толкова ужасна смърт! Моля те, освободи ме! Накарай да ме помилват! Зная, че емирът ще се вслуша в твоя глас.

– Ти не го заслужаваш – съжалих го аз с убеждението, че Рейс Ефендина няма да ми изпълни една такава молба.

– Трябва ли да го заслужавам? Твоето учение не е ли учение за любовта, милостта и състраданието? Ти самият ми го каза и обясни, когато бяхме в Сиут.

– Да и след като ти го бях обяснил, ти ме подмами под земята, където трябваше окаяно да загина.

– Не мисли сега за това, а мисли единствено за повелята на твоята вяра, та твоят Исус, когато дойде един ден като съдия, да се отнесе милостиво и с теб!

– Мълчи! – заповяда му Рейс Ефендина, който може би си мислеше, че оня все пак ще ме склони към ново ходатайство. – Кара Бен Немзи нищо не може да стори за теб, защото аз няма да се вслушам в неговия глас. Вържете го!

Абд Асл се бранеше с вързаните ръце и двата крака срещу изпълнението на тази заповед. Същевременно реवेशе като диво животно. Не е трудно да се помисли, че тая бурна разправа в никой случай не намисляше одобрението ми. Старият си бе заслужил смъртта и наказанието трябваше да го сполети, но да бъде хвърлен на крокодилите, не беше нужно. Поне това исках да предвардя.

Същевременно ми хрумна една мисъл. Сетих се за водача в пещерата край Маабдех, на когато бях обещал да издиря безследно изчезналия брат. Онова, което тогава бях научил, ме караше да предполагам, че Абд Асл знае съдбата на изчезналия. Затова наредих на хората да спрат.

– Я го оставете пак! Искам да говоря с него.

Мъжете се подчиниха, а старият ми викна:

– Благодаря ти, ефенди! Това беше помощ в най-голяма злочестина. Решил с да помолиш за мен?

– Може би. Отговори ми на няколко въпроса!

– Питай, ефенди! Мога ли да ти дам информация, ще го сторя.

– Познаваш ли Бен Васак, водачът в пещерата при Маабдех?

– Да. Та нали ме видя да говоря с него.

– Познаваш ли също Хафид Сихар, неговият брат?

– И него – потвърди той.

– Известно ли ти е сегашното му местонахождение?

Абд Асл ме погледна изпитателно и после попита:

– Защо искаш да го знаеш?

– Търся Хафид, за да го върна на неговия брат.

– Да, аз мога да ти кажа къде е той. Ще ти го кажа, ако в замяна бъда освободен заедно с всичките пленници тук.

– Хаирсъзино, ти си луд! – извика Рейс Ефендина. – Това е условие, което само някой чалнат може да постави.

– Аз обаче го поставям и си оставам на него!

– Я ми кажи, ефенди, как стои работата с тоя Хафид Сихар!

Тази подкана беше оправена към мен.

– Хафид Сихар е отпътувал за Хартум, за да му бъде изплатена там при търговеца Баряд ел Амин една голяма парична сума – обясних. – И той наистина получил парите, но оттогава изчезнал. По онова време при търговеца работел Ибн Асл. Той бил беден, но след изчезването на Хафид Сихар из един път се разбогатял и се захванал с лов на роби.

– Значи е убил Хафид Сихар и му е задигнал парите.

– Не, Хафид Сихар не е убит! – извика старият. – Ще ти кажа къде преживява, ако ни освободиш!

– Това не може да стане. Но от приятелство към Кара Бен Немзи ефенди ще ти направя едно предложение. Ти съобщаваш мястото, където живее тоя безследно изчезнал мъж, а аз в замяна няма да наредя да те хвърлят на крокодилите. Ще бъдеш разстрелян.

Тогаваш старият избухна в ехиден кикот.

– Колко си милостив, о, емир! Мислиш, че смъртта от куршум не е смърт? Да живея, искам аз, да живея! И не стане ли това, то и вие няма да узнаете моята тайна. Срещу съкращаване на агонията ми с една или най-много две секунди изисквате освобождението на тоя Хафид Сихар, когото синът ми всъщност трябваше да погуби? Тази цена е твърде висока за мен, прекалено висока.

– Е добре, разкарайте го най-сетне тоя Абд Асл!

Сега свързаха краката на стария и го понесоха. Той се държеше съвсем спокойно. Ние също се умълчахме. Никой в бивака не изричаше дума. Сетне откъм блатото се чуа няколко вика, после скимтящо ридане и накрая един крясък, който ме пронизало мозъка на костите. Старият беше свършил. Когато мъжете, които го бяха отнесли, се върнаха, един от тях доложи:

– Първо си даваше вид, като че е твърд и куражлив, ама като видя отвратителните твари, зарева. Шейтините на блатото веднага го разкъсаха.

Потреперих. И все пак ми се струваше, сякаш това наказание не му бе прекалено сурово отмерено. А Рейс Ефендина даже ми рече:

– Жалко, че мина толкова бързо! Тоя изверг заслужаваше една по-дълга агония. Ти сигурно ми се гневиш, ефенди, дето не се съгласих на неговото искане.

– Не, не мога да ти се сърдя, защото онова, което той искаше, беше наистина безумно. Той и всичките му хора свободни! И в крайна сметка все пак щеше да ме излъже. Но така или иначе поне един резултат реализирах. Досега не бях попадал на ни най-малка следа от безследно изчезналия, но понеже старият се увлече до думите: „тоя Хафид Сихар, когото синът ми всъщност трябваше да погуби“, то знам къде мога да добия информация, а именно при Ибн Асл, който при всички случаи е ограбил изчезналия. Познаваш ли търговеца Баряд ел Амин в Хартум?

– Да. Често съм се отбивал при него.

– Честен човек ли е, или не?

– Самата честност не би могла да търгува различно от него.

– Би следвало да ми е приятно. Водачът от Маабдех също ми го описа като честен човек, ала в неговото описание все пак имаше няколко пункта, които се нуждаеха от разяснение. Ако той е лицемер, ще го разобличи веднага щом отида в Хартум, което за съжаление сега няма да стане толкова скоро. Кога ще тръгнем оттук?

– По моему веднага.

– Приключи ли за днес със съденето?

– Да. То всъщност касаше само стария, който при всички случаи трябваше да бъде обезвреден. В Хартум аз няма да имам време да се занимавам дълго със съдбата на тези хора. Ще ги предам там на съдилището, а при това положение много лесно щеше да е възможно Абд Асл да бъде оставен да се измъкне срещу някоя подобаваща сума.

– Човек би трябвало да си помисли, че в подобен случай за подкупване на съдиите не може и дума да става!

– Да, би трябвало да си го помисли и що се отнася до мен, не бих позволил справедливостта на присъдата ми да бъде подкупена и за милиони. Но съм слушал, че в някаква християнска страна богинята на правосъдието била представяна като спяща жена...

– Това е било в езическа страна, а именно Гърция.

– Дали християнска, езическа, или мохамеданска, нещата си остават все същите, навсякъде е така. Чувал ли си за мюдюра на Фашода?

– Да. Той се казва Али ефенди ел Курди и е станал известен в широк кръг с жестокото потушаване на военния бунт в Касала.

– Там той беше оставил справедливостта твърде много да се разпоглежда, затова пък по-късно толкова по-малко. Знаеше се, наистина, че

във Фашода строгата забрана на търговията с роби е под негов контрол, ала от това нямаше нищо видно. Ловците на роби влизаха и излизаха съвсем открито в неговата къща. Те тайно му плащаха данък на глава за всеки роб и в замяна намираха при него закрила срещу закона. Аз ги познавах всичките, но не можех да пипна ни един. Когато отивах някой път да стегна примката около врата на един такъв капъсъз, биваше тя срязвана от мюдюра. Щом главният повелител на една провинция върши такива неща, какво може да очаква тогава от по-нискостоящите служители? Фашода направо беше станала изходен пункт на всички грабителски походи за роби. Ловците се събираха там, за да се подготвят, и колчем аз отворех дума за това, бивах навикван или осмиван от мюдюра. Това не биваше по-дълго да търпя. Отидох право при хадифа, казах му го, представих доказателства и резултатът от този ден е известен: Али ефенди ел Курди, беше отстранен от поста и на негово място назначен нов мюдюр.

– Той по-справедлив ли е от предишния?

– Да, убеден съм в това, защото го познавам. Аз съм този, комуто той дължи службата си, понеже аз го предложих за нея, и се радвам, че хадифът се вслуша в препоръката ми. Новият мюдюр също се казва Али ефенди, ала сред досегашните си подчинени беше познат единствено като Абу Хамсах Миах³².

– На какво обстоятелство дължи той това име?

– На един много похвален навик, чрез който се е поставил на голямо уважение. Той именно е напълно недостъпен на всяка подкупност и други подобни слабости и има адета, когато провежда съд над някого, когото счита за виновен, да му отсъжда петстотин удара. Тъй като раздава с еднаква готовност тази норма и на бедни, и на богати, хората му имат ужасен страх и аз го считам способен скоро и във Фашода да наложи ред. Той е мой приятел и аз всъщност те помолих да дойдеш сега с мен да кораба единствено защото искам да ти дам едно препоръчително писмо до него, та и в мое отсъствие да намериш във Фашода необходимата подкрепа.

Едно такова писмо щеше действително да ми е добре дошло, тъй като вероятно щеше да облекчи и направи възможни някои неща, които иначе щях да осъществя трудно или даже никак.

По време на този тих разговор ние бяхме запазвали сериозни физиономии. Това, изглежда, бе природило в пленниците вярата, че

32. Абу Хамсах Миах – Баща на петстотинте (Б. а.)

съдебното заседание още не е отминало, и ние беседваме относно наказанието на останалите. В този случай двамата офицери на ловеца на роби първи биха дошли по реда си. Това явно ги постави в голяма угриженост, защото старши лейтенантът изпрати при нас един от пазачите, за да пита дали бива да говори с нас – имал да ни направи едно много важно съобщение. Беше му позволено. Когато двама асакери го доведоха при нас и Рейс Ефендина го попита какво има да ни каже, той започна:

– Ти нареди присъдата на Абд Асл да бъде приведена в изпълнение, о, емир. Сега и над нас ли ще проведеш съд?

– Да не би очакваш, че ще ви пусна да си вървите?

– Не. Ние те познаваме. Намираме се в ръцете ти и не бива да се надяваме, че ще се измъкнем безнаказано. Молим те за милостта, прави с нас каквото ти е угодно само не ни хвърляй на крокодилите. Как ще може да архангел Джибраил³³ да намери костите ни в Деня на възкресение-то, ако те са били сдробени и излапани от чудовищата!

– Мискинино! Сега, в смъртния страх, се позоваваш на предвестията на Корана. Мислеше ли и при мискинлъците си за повелите на вярата?

– Емир, ловът на роби е бил позволен от столетия. Какво общо има тук вярата, че това решение е било отменено от хора?

– А какво общо има исляма с твоите кости? Ако те бъдат разложени в търбуха на някой крокодил, няма да се наложи по-късно да бъдат печени в Джехеннема. Ти даже трябва да си ми благодарен, защото сега ще наредя да последваш Абд Асл.

– В името на Аллах, не го прави! Аз ще ти докажа, че не съм толкова лош, колкото си мислиш, и не заслужавам подобна смърт.

– Тъй ли? Бих желал да знам как ти, предводителят на тези бесни кучета, се тъкмиш да приведеш едно такова доказателство.

– Позволи ми да ти го представя! Преди малко чух, че Кара Бен Немзи ефенди се осведоми за един мъж, който бил изчезнал. Ако ви дам информацията относно Хафид Сихар, ще ме пощадиш ли от крокодилите?

– Не, защото ти ще тръснеш някоя лъжа, за да се спасиш.

– Няма, о, емир. Аллах знае, че ще кажа истината! Вземи ме с теб и ме дръж пленен, докато се убедиш в това! Ако установиш, че съм те излъгал, можеш да ме дадеш на крокодилите да ме изядат или да ми измислиш някоя още по-ужасна смърт.

– Предварително не мога нищо да ти обещаая. Ние ще проверим

33. Джибраил – Гавраил (Б. нем. изд.)

думите ти. Намерим ли ги за верни, то може би ще проявя готовност да те пощада от крокодилите. Знаеш ли къде се намира Хафид Сихар?

– Да, но не зная страната и селото.

– Как? Известно ти е местонахождението, пък не знаеш нито страната, нито селото? Та ти говориш направо глупости!

– Наистина е така, о, емир.

– Да не би да си говорил по тоя въпрос с Ибн Асл или баща му? Те са те посветили в тайната си?

– Не. В такива поверителни неща двамата никога не са контактували с нас. Но веднъж аз ги чух как говореха за тоя Хафид Сихар, без да знаят, че се намирам наблизо.

– Какво казаха?

– Отделните думи вече не мога да ти цитирам, но съдържанието запомних. Ибн Асл по-рано бил беден и чрез Хафид Сихар станал богат. Отмъкнал му голяма сума и я поделил с един друг.

– Кой е другият?

– Това не зная. От онова, което чух, не можех да си направя извод. Не беше споменато нито името, нито занятието му. Ибн Асл искал да убие Хафид Сихар, за да премахне от света свидетеля на кражбата, но оня другият не се съгласил. Със заграбените пари бил предприет един гхазуах³⁴ а за да бъде обезвреден, Хафид Сихар бил помъкнат с участниците и продаден дълбоко в Юга на предводителя на някакво диво племе.

– Кое племе?

– Баш това не зная, о, емир. Ти научи всичко, което можех да ти кажа. Ще проявиш ли сега милосърдие?

– Обърни се към Кара Бен Немзи ефенди! Може би той ще прояви склонност да ти ходатайства.

Пленникът последва указанието, като ме помоли да се застъпя за него. Аз трябваше максимално да се възползвам от неговия смъртен страх за целите си и ето защо дадох уклончив отговор.

– Дали ще сторя нещо за теб, зависи изцяло от понататъшната ти окрovenост. Чувал ли си името Баряд ел Амин?

– Да. Този мъж е търговец в Хартум. Преди малко ти вече пита Абд Асл за него.

– Ибн Асл още ли се намира в търговски връзки с него?

– Не. Поне аз не знам нищо такова.

– В такъв случай този въпрос е уреден. Но по-нататък, има ли сега

34. гхазуах – грабителски поход за роби (Б. нем. изд.)

Ибн Асл много пари у себе си?

– Да, почти цяло състояние. Той искаше да предприеме един лов на роби, какъвто още не е имало. Накъде обаче, това дори за мен остана в тайна. По отношение този поход той се държеше много потайно. Целта щях да науча едвам във Фашода.

– Дълго ли възнамерявахте да останете там?

– Докато приключихме с екипировката.

– Както забелязах, вашият кораб „Хирдаун“ беше празен. Във Фашода ли щеше да приеме необходимите разменни стоки?

– Да и другите кораби също.

– Какво? Няколко кораба ли щяха да бъдат екипирани?

– Да. Колко обаче, това също не ми бе казано предварително.

– Ибн Асл трябва да има във Фашода много доверени търговски партньори. Познаваш ли ги?

– Той дори с най-близките си подчинени е много предпазлив и дискретен. Никога не ме е допускал да надникна в неговите приятелства и връзки. Затова във Фашода познавам само един-единствен мъж, за когото със сигурност мога да кажа, че дружи с Ибн Асл. Той се казва Ибн Мулай и е майор на арнаутите във Фашода.

– Това е достатъчно. Само още едно: Къде оставихте кораба си, когато потеглихте за насам?

– Той лежи в десния ръкав на Нил при остров Мохаб-лех. Десет мъже останаха да го вардят.

– Добре! Личи си, че ми каза истината, и аз съм доволен от теб.

– Благодаря ти, ефенди! Ще имаш ли сега милостта да се застъпиш за мен пред емира?

– Тъй като не ни излъга – изпревари думите ми Рейс Ефендина, – обещавам ти, че си в безопасност по отношение крокодилите, но повече нищо не мога да сторя. Горко на онзи, който стори зло! Невъзможно е да останете ненаказани.

Старши лейтенантът се върна на мястото си, успокоен поне за мига, и сега се започнаха приготовленията за потегляне. Разпитванията ми бяха дали успех, но толкова малък, та си казах, че сигурно ще е изключително трудно, ако не и невъзможно, да открия брата на водача от Мааб-дех. Съществуваше само един-единствен човек, от когото можех да узная местопребиваването на този нещастен мъж, а именно самият Ибн Асл. И при предпоставката, че ми се удаде да заловя ловеца на роби, то пак си оставаше съмнително дали ще успее да изтръгна от него желаната информация. С други думи в този случай трябваше да се осланям на

щастливата си звезда.

„Шахин“, корабът на Рейс Ефендина, лежеше край левия бряг на Нил на същата с ширина с блатото. За да го достигне, пешеходецът се нуждаеше от може би три часа. Пленниците лесно можеха да издържат пътя. Те щяха да бъдат наместени под палубата. Тъй като камилите нямаше как да бъдат натоварени, трябваше да бъдат изпратени по суша до Хартум, за което бяха достатъчни десет-двайсет асакери.

Беше малко преди пладне, когато потеглихме. Рейс Ефендина бе застанал начело на шествието и аз преднамерено се качих последен на седлото. Направих го заради Факир ел Фукара. Той лежеше безпомощен, изоставен на произвола на облаците жилещи насекоми, глада и жаждата. Будеше съчувствието ми, макар да не го заслужаваше. Аз прилежавах един воден мех, наистина, но не ми се искаше да го жертвам. Ето защо тайно бях взел и окачил на седлото си друг. Той беше още наполовина пълен.

Когато последните от върволицата се бяха отдалечили на известно разстояние, подкарах и аз животното си, но не след тях, а към майях. Не знаех мястото, където се намираше Факир ел Фукара, и където много вероятно бе хвърлен в блатото и Абд Асл, ала не можех да го сбъркам, защото една ясна следа водеше дотам. Хората именно не бяха носили факира, а го бяха влачили по тревата.

Видях го да лежи до един неугледен храст ошер, който растеше до сами брега. Блатото тук беше покрито с воняща зеленина, сред която се изтягаха с лениво спокойствие исполински крокодили. Това бяха гробарите на стария Абд Асл!

Когато факирът ме чу да идвам, извърна глава и вторачи кръвясали очи в мен. По тъмното му лице мина едно кажи-речи скотско ухилване. От устните му се изтръгнаха няколко хъхрещи срички – навярно хули, които не разбрах. Ръцете му бяха все още вързани, а по разпуканите крака гъмжеше от комари, които увеличаваха болките му. Слязох и прерязах връвта, така че ръцете му сега бяха свободни. После сложих до него водния мех и прибавих провизиите, които носех в торбата на седлото. Това му бе достатъчно за няколко дни. Той ме наблюдаваше, без дума да каже.

– Ето ти едно-друго, за да не умреш от глад и жажда – поясних му аз. – Повече не мога да сторя за теб.

Мохамед Ахмед ми отговори само с едно злобно съскане.

– Имащ ли някакво желание?

Оня мълчеше.

– Не? Тогава сбогом! На два часа път оттук, право на изток, се намира Нил. Ще можеш да го достигнеш, преди да са ти свършили припасите.

Възседнах отново. Когато камилата ми започна да крачи, зад мен прозвуча благодарността:

– Аллах да те прокълне! Бой се от отмъщението, отмъщението!

Скоро застигнах шествието и се присъединих към яздейния отпред Рейс Ефендина. Не беше необходимо да останем при кервана, тъй като от злополука не следваше да се опасяваме. Ето защо препуснахме напред, за да спечелим време и стигнем по-рано до кораба. Там се отправихме към каютата, където Ахмед изготви споменатото препоръчително писмо. После ми тикна една кесия в ръката.

– Във Фашода ти ще изпълняваш мои задачи. Разполагай с тези пари, като да са твое състояние! От тях аз няма да взема нищо обратно.

Когато шествието пристигна, аз се погрижих само за приготвлението относно предстоящата езда. Бяхме богато запасени с всички необходими неща и малко след Нощната молитва се сбогувахме, тъй като искахме още днес да изменим едно порядъчно разстояние.

Лъвската ми кожа Рейс Ефендина все със себе си за Хартум, където щеше да бъде обработена, и откъдето възнамерявах по-късно да си я прибера. Пътят ни не водеше покрай Нил, чиито криволици искахме да избегнем, а през откритата равнина, която правеше възможно по-бързото ни придвижване. Задаващите се преживелици не ни тревожеха.

12. Мюдюрът на Джарабуб

Двама души съвсем сами в необятната пустиня! Слънцето така прежуряше, че човек се чувстваше като опърлен и, за да не ослепее, трябваше да спусне ниско над лицето капучината на хаика си. Нямахше за какво да си говорим. Та нали всичко беше отдавна изречено. На това отгоре езикът така тегнеше в пресъхналата уста, че дори и да имаше материал за разговор, пак нямаше да ни е до приказки. Наоколо нищо друго освен пясък! Камилите местеха равномерно крака като машини. Те не притежаваха темперамента на благородния кон, който показва на ездача, че се радва и страда заедно с него. Господарят може да бъде едно цяло със своя кон, но никога с камилата, та ако ще тя да е и най-благородната хеджин. Това се изразява даже с начина, по които той седи на коня и на камилата.

Пътникът обгръща тялото на своя кон с крака, има „прилепваща стойка“, с която превръща мита за кентавъра в реалност. Това обгръщане довежда крайниците, мускулите и нервите на мъжа до най-тясна спойка с тези на коня. Животното чувства намеренията на ездача, преди онзи още да ги е намекнал външно. То го обиква, рискува ведно с него, лети с него и отива в пълно съзнание заедно с него на смъртна опасност.

Съвсем другояче стоят нещата при камилата. Седнал в седлото върху високата гърбица, ездачът се допира до животното само с кръстосаните си върху врата му крака. Няма ни най-малко „прилепване“, никакво външно или вътрешно съединение. Ако животното е добродушно, подчинява му се като роб, без да проявява, бих казал, персонална самобитност. Но ако е зло и вироглаво, каквито те са най-често, то се намира в постоянна битка с ездача. То уморява човека и накрая го изпълва с антипатия. Истинска любов между господар и камила твърде рядко се наблюдава.

Това прави една самотна езда през пустинята още по-самотна. Човек усеща уж живо съществуване под себе си, а пък не може да ангажира вниманието си с него. Със своето цвилене, пръхтене, движенията на ушите и опашката, с различieto във вървежа конят дава израз на чувствата си, сякаш говори с ездача, разкрива му се. А камилата си крачи ли крачи отмерено. Носи господаря си дни и седмици наред, ала въпреки това не го опознава.

Така една езда през пустошта се превръща в истинско мъчение и

човек приветства с радост и най-малкото прекъсване, пратено му от някое благоприятно обстоятелство.

Нашите две хеджин принадлежаха към класата на камилите с добра воля. Възседнем ли ги, започваха да тичат „като шивачи“³⁵, както каза немецът, и си продължаваха все така, с все същата бързина, без нито веднъж да спират, без да покажат и най-малката следа на самостоятелна воля и душевно вълнение. Беше ужасно скучно. Човек накрая сам губеше волята си. Буквално заспиваш и не запазваш нищо друго освен пустото съзнание, че се носиш през пясъка по една безконечна права.

В един миг остър крясък ме извади от състоянието на душевна отпадналост, в което бях потънал. Бен Нил също се сепна и погледна във въздуха, откъдето беше прозвучал крясъкът.

– Шахин! – каза, посочвайки нагоре с ръка, и после отново се затвори в себе си.

Да, сокол беше. Той се рееше високо над нас. Появата на тази птица за Бен Нил изглежда не заслужаваше внимание, ала на мен тя веднага възвърна цялата енергия.

– Внимавай! Някой идва! – предупредих. Бен Нил отново се изпъна и се заоглежда. Като не забеляза никакъв човек наоколо, рече:

– Нима слънцето е отнело зрителната ми способност! Аз не виждам никого, ефенди. – Аз също, но сигурно скоро ще имаме среща. Соколът убива само жива плячка и никога не се храни с мърша. Щом той се намира тук в пустинята, която не приютава никакво живо същество, то трябва да е следвал някой керван.

– Или се е заблудил и сега е на път.

– Един сокол да се заблуди тук? Не. Нека наблюдаваме как ще се държи пернатото.

Държахме погледите си отправени към птицата. Тя все още се виеше над нас, за да ни оглежда. По едно време отново чухме крясък. Втори сокол долетя от запад и се присъедини към първия. Те покръжиха няколко пъти над нас и после полетяха в посоката, от която бяха дошли.

– Сигурно бяха мъжки и женски – отбеляза Бен Нил.

– Да – потвърдих аз, като спрях камилата си и взех далекогледа, за да проследя полета на птиците. – Спри се и ти! Винаги е добре да се знае какво има да се случи.

– Ама нали не можеш да научиш нещо, преди да си го видиш.

– Та аз нали вече го видях, а именно соколите. Те отлетяха в

35. в смисъл чевръсто (Б. пр.)

западна посока. Виждам ги ясно... сега отново започнаха да летят в завои, кръжат.

След като наблюдавах птиците в продължение на може би две минути, обясних:

– Все още чертаят своите кръгове, не същевременно се придвижват на юг. От това заключавам, че там отсреща се движи керван. Той пътува на юг, и то толкова бавно, та почти мога да предположа, че има и пешеходци!

– Откъде знаеш, че се движи толкова бавно?

– Соколите се вият над кервана. Скоростта на птиците е еднаква с тези на хората.

– Ефенди, ти наистина умееш от мисли да създаваш неща като чрез вълшебство! Ще ги срещнем ли ние тези хора?

– Да, ако не искаме преднамерено да ги избегнем. Те са толкова далеч от нас, че за пътя един пешеходец ще се нуждае от един час.

– Аллах! Как можеш толкова точно да го знаеш! Не са ти го казали все пак соколите, я!

– Кой иначе? Знае се колко бързо лети един сокол, а аз знам и колко време бе необходимо на тези двата да се върнат отново на позицията си там отсреща. От тези две числа е лесно да се пресметне разстоянието.

– Възможно ли е да наблюдаваме хората, без те да могат да ни видят?

– Разбира се, с далекогледа. Ще яздим нататък. След четвърт час ще ги съгледаме.

Духовната ни умора беше отминала. Крясъците на соколите ни бяха пробудили. Насочихме се на югозапад, като аз същевременно държах зорко птиците под око. Правех го, за да преценявам разстоянието и да не би дотолкова да се доближим до кервана, че да бъдем видени с невъоръжено око. Та нали земята беше равна и не можехме да се скрием. Обликът на пустинята щеше да се промени едва привечер, когато смятахме да достигнем Нид ен Нил – едно дълго, на места широко пороище, което по това годишно време съдържаше много вода. Бях чул да казват за този Нид ен Нил, че даже през сухия период съдържа вода, и понеже тя никога не пресъхвала, представлявал местожителство на хипопотами. Че тези животни толкова далеч на север могат да се срещнат, по-рано не ми бе известно.

Около половин час соколите бяха дошли толкова близо в зрителната ми тръба, че счетох за уместно да спра и насоча сега тръбата към земята. Опитах първо с просто око, ала нищо не забелязах. Но през

далекогледа... наистина, там яздеше и ходеше дълга върволица от животни и хора. Когато бях видял достатъчно, подадох тръбата на Бен Нил. Той трябваше дълго да търси, преди да намери кервана. После го огледа и накрая рече:

– Прав беше, ефенди. Това е керван. Аз нямаше да отгатна, та колкото и ще соколи да бяха довтасали. Двайсет ездачи и четирийсет пешеходци. Що за керван може да е? Човек все пак не тръгва пеша през пустинята! Да не би пък да е някой робски керван?

– Почти немислимо! Откъде ще се вземат тук робите? А и един робски керван, който се придвижва от север на юг, при всички случаи би било странно. Обичайна е противоположната посока – ловците на роби отиват да вземат стоката си от юг и я откарват на север.

– Каква страна всъщност се намира в областта, от която се предполага да идват тези хора?

– Това е страната на такалехите. Но чакай! При споменаването на това име се сещам, че такалехите, макар да са мюсюлмани, имат осъдителния обичай да продават децата си.

– Аллах! Какъв грях и какъв позор! Кой продава за пари с разните там пазарлъци сина или дъщеря си! Тия такалехи сигурно са негри!

– Те не са съвсем черни и човек не бива да ги счита чак за низши и негодни хора. Когато Египет завоювал Судан, такалехите най-дълго се съпротивявали. Те са храбри войни и са се прославили в борбата с египтяните. Страната на такалехите се отличава със своите богати медни мини и гостоприемството, което нейните жители проявяват спрямо всеки чужденец. Те са подвластни на своя мек³⁶, който има правото да продава като роби всички поданици, които не са му покорни или по някаква друга причина са му станали омразни. Военнопленниците също могат да бъдат продавани, ако не са били преди туй всички изклани, както предписва старият обичай.

– Тогава е възможно този керван да се състои от такива продадени хора. Мислиш ли, че има от какво да се боим, ако срещнем тези люде?

– Вероятно не. Та нали нито при нас, нито при тях има причина за създаване на търкания помежду ни.

– Няма ли да отидем при тях?

– Не. Макар и да няма защо да се опасяваме от тях, то нямаме и повод да ги потърсим. Както изглежда, ние още преди вечерта ще достигнем някой кор и ще направим там бивака си. Натъкнат ли се те там на

36. мек – от араб. мелек – крал (Б. а.)

нас, е, тогава какво да се прави. Но да търсим направо срещата, не е нужно.

Отбихме отново на юг. Монотонността на ездата бе най-после прекъсната, а очакването дали ще имаме среща с кервана не позволи да изпаднем пак в състоянието на душевна апатия, в което преди това се бяхме намирали.

Следобедът мина и вечер забелязахме, че приближаваме днешната цел. Южният хоризонт, който дотогава се бе сливал с небето, се откри сега контрастно и тъй като тази тъмна линия по тия места не можеше да означава планинска верига, то трябваше да я приемем като признак за наличието на гора.

Достигнахме я на едно място, където тя беше много тясна, понеже пороището тук беше толкова дълбоко врязано, че водите му почти никога не докосваха високите брегове и не можеха да им действат плодотворно. Стръмнината отсам и отсреща беше толкова голяма, че бе невъзможно да отидем с камилите отвъд. Ето защо трябваше да яздим покрай брега, додето намерим подходящо място за преминаване.

Този кор беше дере, по което през карафа³⁷ сигурно протичаше обилно количество вода. Сега мястото, при което се бяхме натъкнали на коритото, вече беше напълно пресъхнало. След четвърт час обаче бреговете станаха по-плитки и образуваха един вид езеро, чиято вода бе така чиста и бистра, че нямаше как да бъде наречено блато. То беше толкова широко, че човек не можеше да види другия бряг. По нашия растяха високи дървета.

Езерото скоро направи една извивка наляво и после премина в тесен ръкав от застояла вода, който го свързваше с второ, още по-голямо езеро. Водата на този ръкав не можеше да е дълбока, защото от нея израстваха многобройни дървета със силно развити корони. Тя сигурно пресъхваше напълно още преди горещите месеци. Тук сигурно нямаше да е трудно да се стигне отсреща, поради което реших да лагеруваме на това място.

Слязохме, напоихме камилите от доста чистата вода и после ги вързахме за храстите, растящи по брега между дърветата. Така можеха да гризат сочните вейки. Докато събирахме после сухи съчки за защитен огън срещу комарите, видяхме да се задава керванът, който бяхме наблюдавали. Яздещите начело мъже, сред които се намираше един истински голиат, спряха и ни заоглеждаха отдалеч. После исполинът

37. кариф – дъждовен период (Б. а.)

приблужи, огледа ни внимателно с мрачен поглед, подкара животното си към храстите, за да надникне и сред тях, и накрая запита, без преди туй да поздрави:

– Какво правите тук при Махаде ед Дилл?

Това име означава Брода на сянката, Сенчестия брод. Значи бяхме намерили правилното място, където човек можеше да премине пороището. Когато в Ориента някой не поздрави при среща, това всякога е лош признак. Този мъж изобщо не създаваше впечатление, което да събуди доверието ти. По тая причина отвърнах сухо:

– Отморяваме се, както виждаш.

– През нощта тук ли ще останете?

– Зависи от това дали ще ни хареса, и дали ще бъдем необезпокоявани.

– Сами ли сте?

– Не питай нас, а очите си!

– На теб май не са ти втъпнени достойнствата на учтивостта!

– Аз ги притежавам, но ги проявявам само когато хората са също учтиви спрямо мен. Ти ни отказа поздрава.

– Аз не ви познавам. Кой си?

– Първо искам да узная твоето име и положение.

– Аз стоя по-високо от теб, така че би трябвало ти да ми дадеш пръв информация. Знай, аз съм Шедид, най-храбрият воин на краля на такалехите!

– А аз съм мюдюрът на Джарабуб. Надявам се, мястото ти е известно!

Това име ми дойде съвсем неволно на езика. Селището се ползва с популярност, защото там е основан най-прочутият мохамедански орден от ново време. Но там мюдюр няма и никога не е имало. Аз си прикачих тая титла, за да направя впечатление на такалеха. Кой и какъв бях в действителност, не биваше да му казвам по понятни причини. Една неистина в подобен случай е по-малко престъпление от една откровеност, с която човек не само може да се превърне в самоубиец, но да заложи на карта и добруването или даже живота на други хора.

– Никога не съм чувал нещо за това селище – рече Шедид пренебрежително. – Твоето мюдюрие сигурно е страшно изпогризано от мравките!

– Аллах да ти прости невежеството! Нима никога не си чувал за сихди Сенуси?

– Дано Аллах те издупчи! Как можеш да оскъряваш един

благочестив вярващ с тоя въпрос! Всичко живо по земята знае, че сихди Сенуси беше най-великият пророк, проповядвал словото на исляма. Известни ли са ти поселищата Сивах и Ффарафрах?

– Разбира се!

– Те блестят като звезди сред останалите поселища на земята, защото там се намират висшите училища, в които са били образовани учениците и младежите на сихди Сенуси.

– Това знаеш, а пък не ти е известен Джарабуб, който сияе още къде по-ярко? В Джарабуб беше седалището на сихди Сенуси. В Сивах и Фарафрах се намират само неговите училища. Всичките тия три заселица се числят към моето мюдюрие. От тях блика най-чистата светлина на исляма, пред която сенките на всички лъжеучения отстъпват. Моят дом и този на сихди Сенуси имат една обща порта. Ние живеехме, докато Аллах не го повика при себе си, под един покрив и поехме от един и същи мех. Кажи ми сега кой стои по-високо – ти или аз? Горко тогава, който откаже да ме поздрави! С него ще се случи същото като с хулителя, за когото сто и четвъртата сура казва: „Наистина той ще бъде хвърлен в Джехеннема Хутаме<sup>38!³⁹ А Ел Хутаме е „огънят от Аллах възпламенен“, който ще връхлети клеветниците и охулниците. Продължавай сега да се перчиш, о, Шедид, който не си нищо повече от слугата на един човек!

Тогава той накара камилата си да коленичи, слезе и се поклони дълбоко.

– Позволи слънцето на твоето опрощение да изгрее над мен, о, мюдюр! Аз все пак не можех да се предугаждам, че ти си бил приятел и спътник на светия Сенуси. Вашият орден ще обхване целия свят, а пред могъществото ви ще се прекланят всички люде, що са се родили и те първа ще се родят. Как да наричам твоя млад спътник?

– Броят на неговите години не възлиза на много, но достойнствата на духа му вече са го направили прочут. Той получи образование във висшето училище на Фарафрах и тръгна с мен, за да накараме блясъка на нашия орден да засияе и по тези земи. Той е катиб⁴⁰. Така го наричай!

Ето това щеше да е роля за Селим, разказвачът на небивалици! Той естествено веднага щеше да дръпне някоя възпламенителна реч, преливаща от самохвалство. Бен Нил обаче само каза с достойнство:

– Ти прегреша спрямо нас, защото не ни познаваше. Ние ти

38. Хутаме – епитет на преизподнята (Б. а.)

39. Коран (1993), сура 104, стр. 600. Сурата се нарича „Клеветникът“. (Б. пр.)

40. катиб – мохамедански проповедник (Б. а.)

прощаваме.

Че той като мохамеданин потвърди неистините, които бях изрекъл, показва колко ме бе обикнал. Такалехът се намираше във видима раздвоеност. Личеше му, че много му се ще да лагерува в наша близост, но това не се съвместяваше с дълбокото уважение, което смяташе, че ни дължи. Той погледна към кервана си, който междувременно бе спрял назад.

– Ние се канихме до утре да почиваме на това място. Но май ще трябва да потърсим друго, защото все пак не смеем да бивакуваме близо до толкова свети хора.

– Пред Аллах всички хора са равни. Разрешавам ви да заемете място тук до нас – заявих аз.

– Благодаря ти, о, мюдюр, и те уверявам, че моите хора ще бъдат благоговейни слушатели на вашите слова.

– Не мисли, че ще ви държим проповеди. Всяко нещо си има своето подходящо време и място. Словото може да протича из устата само когато духът във вътрешния мир е могъщ.

Не можеше и да ми хрумне чак пък на мохамедански апостол да се правя. Бях възнамерявал да направя впечатление, нищо повече, и това ми се бе удало, както удостоверяваше промененото държане на такалеха. Независимо от дълбоката си почит той впрочем ме отблъскваше по такъв начин, че на драго сърце бих го натирил надалеч. Чертите му бяха правилни, а гласът му беше с плътен, благозвучен тембър, фактът, че въпреки това ми беше толкова неприятен, се дължеше не на външни, а на вътрешни причини, за които аз самият не можех, наистина, да си дам сметка.

Шедид махна на хората си да приближат. Не бяхме се излъгали. Бяха точно толкова души, колкото от далечината бяхме преброили. Сега можехме да различим, което преди туй през тръбата не бе било възможно, и половете. С други думи половината от пешеходците са жени и момичета. На всички, както сега забелязахме, вързаните ръце бяха скрепени към едно дълго въже – те бяха пленници.

Ездачите ги подкараха. Шедид им викна няколко думи, следствие на което хората ни поздравиха с голямо смирение. Ездачите слязоха, погрижиха се първо за животните и после отведоха с въжето и пленниците до водата, за да се напият и те. Сетне, без да бъдат развързани, трябваше да налягат в наша близост. Те се подчиниха по начин, от който бе видно, че са се помирили със съдбата си.

Направи ми впечатление, че между пленниците и техните придружители не можеше да се открие разлика в облика. Те, изглежда,

принадлежаха към един и същи народ и племе. Цветът им не беше черен, а тъмнокафяв, брадите им бяха редки, косите не къдрави, а прави. Предводителят натовари петима от хората си със специалната задача да бдят за пленниците и каза на останалите:

– Отворете си зъркелите, люде, и вижте тези двама мъже тук, чиито молитви са в състояние да ви открият небесата! Тук седи прославеният мюдюр на Джарабуб, който е върховен глава на сенусите и е живял в една къща със сихди Сенуси, а до него съглеждате един благочестив младеж, спокоен независимо от младостта си от дарованието да разгласява чистото учение на Корана. Поклонете се пред тях и да не ви скимне да им додявате с необмислени приказки!

Последното предупреждение можеше с други думи да гласи също: „Бъдете умни и предпазливи и не се издавайте с необмислени приказки, че сме лоши хора!“ Те кръстосаха ръце на гърдите и се поклониха кажи-речи доземи. След това насядаха толкова близо до нас, че макар и да не ни досаждаха, можеха да слушат всичко, което си говорехме. Наизвади-ха провизиите си от торбите да похапнат, ала пленниците не получиха нищо. По тоя повод запитах Шедид:

– Не мислиш ли, че и другите са гладни?

– Това какво ме е грижа? – отвърна той. – Те получават веднъж на ден храна и вода. Сега нека спят. Те са рекик и днес получиха повече от очакваното, защото тук пиха.

– Вода от езерото, докато вие си наляхте от меховете!

– За рекика водата си е вода. Ако не им е вкусна, аз не мога да я променя.

– Значи са роби. Откъде си ги купил?

– Купил? О, мюдюр, колко са неопитни светците, дето познават иначе всички небеса, в земните работи! Един такалех никога не купува рекик, а си го създава.

– Значи тези хора са от твоето племе?

– Разбира се.

– Какво са сторили, че сте ги превърнали в рекик?

– Сторили? Всъщност нищо. Мекът се нуждае от пари, затова ги продава.

– Всички, които не му се подчиняват или по някаква друга причина вече не му допадат. Всеки баща може да продава децата си, всеки мъж – жените си, и всеки властник – тези, над които заповядва.

– Какво би казал, ако мекът продаде и теб?

– Ще трябва да се подчиня. – Но тихо, така че само аз да го чуя,

прибави: – Не бих го допуснал, направо ще го удуша!

Обстоятелството, че такалехът ме считаше за светец, не му попречи да ми довери това признание. Или дори един глава на сенусите значеше за него по-малко, отколкото бе твърдял преди малко, или за него изобщо нямаше нищо свято. Че второто бе случаят, си пролича веднага.

– Ти също ли си продавал рекик? – попитах го аз.

– Доста често. Даже и сред тези тук има от моя страна една жена и две дъщери.

– Защо ги продаваш?

– Защото си взех друга жена, а и защото е по-добре да ти платят дъщерите, отколкото да ги хранутиш.

Шедид го каза с такава безчувственост и с такъв тон, сякаш с думите си изричаше не само своя собствен възглед, ами и този на всички хора.

– Те доброволно ли ти се подчиниха? – осведомих се аз.

– Какво биха могли да сторят? Умолявах и плачех, но какво означават сълзите на една жена? Жената няма душа и ето защо не може да отиде и на небето.

– Накъде водиш робите?

– Към Фашода при... при един мъж, който редовно купува моя рекик.

Той бе поискал да им даде друг отговор, вероятно точна информация, ала се бе прекъснал. Това означаваше, че не ми се доверява изцяло.

– Често ли ходиш във Фашода? – продължих да питам.

– Тръгвам на всеки шест месеца, за да продавам рекик. Ами твоят път накъде води, о, мюдюр?

– Най-напред към Макхадат ел Келб, където ще се прехвърля през Бели Нил, за да навестя народа на Дар Ел-Фунги, на които искам да проповядвам.

– Възнамеряваш ли да отидеш и до Фашода?

– Засага не, може би по-късно.

Слънцето бе докоснало линията на хоризонта, значи бе дошло времето на Могреб. Всички, също свързаните един за друг пленници, заставаха на колене и впериха очи в мен. Защото най-знатният винаги изрича молитвата, а другите се обаждат само на определени места. Аз вече често се бях молил с мохамедани, но тихомълком и не на Аллах и Пророка. Само че сега да показвам на толкова много хора разните там поклони и да изричам Фатиха, предписаните от корана аети, приветствието към Мохамед и Архангела, беше невъзможно, защото щеше да е грях. От

затруднението ме избави Бен Нил.

– Мюдюр, ти винаги си казвал само трите дневни молитви и си предоставял на мен вечерната. Разрешаваш ли да стане така и днес?

– Да, изречи я, о, катиб, любимецо на Пророка – отвърнах аз. – Твоите думи вървят по същия път като моите и ще достигнат целта, към която е отправена всяка молитва, сякаш идват от моята собствена уста.

Когато Могреб беше казана, аз започнах да се храня заедно с Бен Нил. Такалехите извърнаха лица настрани, за да не ме гледат как ям, както го предписва вежливостта спрямо един знатен или благочестив мъж. Тъй като след това аз останах мълчалив, Шедид не се осмели да заговори. Другите също бяха притихнали, понеже погрешно си въобрази- ваха, че аз и моят млад „проповедник“ сме потънали в благочестиви мисли, в които не биваше да ни смущават.

После луната изгря и хвърли над нас сенките на дървесните върха- ри. От дясната ми страна лежеше сухата, безпощадна пустиня, а от лява- та блестяха като дребни елфови телца цветовете на онова вечно неспо- койно растение, което не се вкоренява в почвата и поради това постоянно променят своя щандорт. То се среща в езерото Чад в особено големи количества и жителите на Борну и Багхирми пеят за него една весларска песен, една пленителна гондолиера, която ясно доказва, че и онези наро- ди имат поетически заложби. В свободен превод песента гласи:

„Носи се фанна безотечествено по вълната там разлюляна, когат' върху езерото гигантски голямо на Талха сянката поляга.

Мрежите той свои поставя в сребрилата лунна пътека, песен в нощта тиха подпява и в блянове се унася полека.

И ето се вълните заплискват, тъй призрачно бледи и красиви; ладия- та му своя бяг следва и веч' се из погледа губи.

А фанната се носи безотечествено по вълната там разлюляна, когат' върху езерото гигантски голямо на Талха сянката поляга.“

Вместо да се вгълбя в дълбините на исляма, аз си припомнях тази песен, подсетен от белите цветове на „безотечествената фанна“, и си мислех за мястото на нейното действие, където по тъмна доба се срещат миролюбиво на брега лъвове, слонове, носорози и хипопотами. Миро- любиво, ала от страх да не претърпят поражение от могъщия противник. По едно време един от такалехите наруши покоя, посочвайки към пустинята.

– Някакъв ездач! Кой ли може да е?

Наистина, някой яздеше насам, и то право към Брода на сянката. Той трябва да го познаваше много добре. Идваше, изглежда от

североизток, значи откъм Нил. Светлият му бурнус изпъкваше на лунната светлина. Нашият огън гореше, той трябваше да го вижда, фактът, че въпреки това приближаваше без опасения, даваше много нещо да се заключи. Недалеч от нас той спря камилата си и поздравя:

– Аллах да ви даде сто хиляди такива нощи! Позволявате ли да направя почивката си при вас?

Тъй като аз замълчах и Бен Нил – също, отговори Шедид, предводителят на такалехите:

– Слизай и сядай! Ти си добре дошъл!

Мъжът скочи от седлото, пусна камилата да иде до водата и пристъпи към нашия огън, за да се намести между Шедид и Бен Нил. Тъй като робите лежаха повече в сянката, отколкото в близост до огъня, той не бе съумял ясно да ги различи. Но сега видя, че тези хора са свързани към въже. Неговото лице тутакси възприе забележимо доволен израз, а в гласа му прозвуча облекчение.

– Аллах ме доведе таман навреме при Брода на сянката, защото предполагам, че тези пленници принадлежат към народа на такалехите. Правилно ли отгатнах?

– Да – потвърди предводителят.

– Тогава тук трябва да се намира и Шедид, най-личният служител на краля. Кой от вас е това?

– Аз самият. Ами ти кой си, че знаеш името ми?

– Аз съм Амр, бен Баггара, и живея при машра Ом Ошрин. Приятел съм на един мъж, когато ти също познаваш, а именно Ибн Асл.

– Твоето познанство с него има ли нещо общо с настоящата ти езда?

– Да, защото съм негов пратеник.

– Ибн Асл те праща при мен? Не там, където живея, а на това място тук, където е толкова съмнително дали и кога ще се намирам? Това трябва да си има своята особена причина!

– Така си е. Той впрочем изобщо не изпитваше съмнение относно това дали ще те намеря тук. Каза, че ти два пъти в годината напускаш страната си; за да отидеш във Фашода, и че предприемаш пътуванията си в точно определено време.

– Това е вярно.

– Моят приятел знае дните на твоето тръгване и пристигане и ето как можа лесно да пресметне къде ще се намираш в даден ден. Той каза, че съвсем сигурно щял съм да те срещна тук при борда утре или вдругиден.

– Ибн Асл се е излъгал с един ден, защото аз потеглих един ден по-рано. Каква вест ми носиш?

– Едно предупреждение. По време на марша си не бива да се приближаваш прекалено до Нил, не бива също този път да отведеш рекака направо във Фашода, ами да скриеш хората наблизко и да отидеш после при Ибн Мулай, сангактът на арнаутите, за да му кажеш къде се намират.

– Защо тези условия?

– Защото има един чуждоземен ефенди, който се скита по тези места, за да лови роботърговци и ги предава на Рейс Ефендина.

– Аллах да унищожи тоя кучи син! – процеди Шедид.

– На всичкото отгоре Кара Бен Немзи е и християнин!

– Тогава дано Аллах го завре за цялата вечност в най-ужасното къше на пъкълъ! Какво се е загрижило християнското куче за търговците на роби!

– Трябва да ти кажа, че той сега най-вероятно пътува с Рейс Ефендина по Нил към Фашода. Тъй като тези люде често слизат на сушата, лесно биха могли да те открият и заловят, в случай че се приближиш прекалено до реката. По тази причина ме прати Ибн Асл. Трябваше да те предупредя.

– Не беше нужно. Какво ме е грижа за законите на вицекраля! Аз си служа на моя крал. Нашият закон позволява да се продават хора. Щом действам според него, никой не може нещо да ми навреди. При това имаме в лицето на Али ефенди ел Курди, мюдюрът на Фашода, един могъщ закрилник, който вече грабна някой и друг улов изпод носа на Рейс Ефендина. От какво следователно да се страхуваме? Аз няма да променя обичайния си път, толкова по-малко заради някакво си там християнско куче. Напротив, ще ме радва да го срещна. Бих го размазал между постниците си!

Шедид стри мощните си ръце, при което изразът на неговите иначе не неприятни черти стана съвсем друг. Човек може да си представи с какво напрежение следях този разговор. Същевременно бях радостен да чуя, че нито Шедид, нито пратеникът знаеха нещо за отстраняването на мюдюра Али ефенди ел Курди. Също така ме радваше да науча, че сангактът на арнаутите действително беше такъв, какъвто ни го беше охарактеризирал старши лейтенантът на ловеца на роби. Сега знаех със сигурност към кого трябваше да се обърна. Думите на Шедид удостоверяваха една голяма увереност в собствените сили. Това можеше само да ми е приятно, защото колкото по-сигурен се чувстваше, толкова по-лесно щеше да ми падне в ръцете. И все пак още понятие си няхах какво

още ми предстоеше да чуя! Амр се ядоса от тая самоувереност и предупреди:

– Не се чувствай толкова сигурен! Мислиш ли, че Ибн Асл щеше да ме прати при теб, ако не беше убеден, че това е необходимо? Тоя християнин бил по-опасен и от Рейс Ефендина!

Тогава Шедид се изправи и изпъна могъщата си снага по дължина и ширина.

– Зарежи ги тия и по-добре ме погледни! Мязам ли ти на човек, който би се побоял от някого, още повече от някакъв християнин? Аз гътвам пет, че и десет такива кучета на един път!

– Да, ти си силен, Ибн Асл ми го каза. Но той рече, че християнинът също бил силен, може би по-силен и от теб.

– По-силен от мен? Как може Ибн Асл да ме оскърби по този начин! Аз още не съм бил побеждаван от никого!

– Той не искаше да те оскърби, защото сигурно имаше предвид не само телесната сила, но и превъзходството, което един хитър мъж притежава пред своя противник. Тоя гяур трябва да е именно върхът на хитростта и притворството. Бил в състояние да отгатва всичко, даже най-потайното, и винаги онзи, който му поставял капан, сам попадал в него. Ибн Асл ми разказа някои неща. Той нямаше много време, но малкото, което ми съобщи за тоя християнин, би трябвало да те прикани към най-голяма предпазливост.

– Разказвай тогава! Ще ми се със собствените си уши да чуя защо един вярващ мюсюлманин трябва да се бои от един невярващ кучи син.

Шедид седна отново, а пратеникът започна да разправя нашите приключения. Макар това да ставаше в най-бегли щрихи, такалехът рече накрая:

– Тоя Кара Бен Немзи, изглежда, наистина е изключително опасен. Човек трябва да внимава с него. Но тъй като той не ме познава и не знае нищо за мен, няма защо да се опасявам от него.

– Можеш ли да твърдиш, че не знае нищо за теб? Той плени хората на Ибн Асл. Ами ако му се удаде един от тях да накара да проговори!

– Това е вярно!

– И даже да не знае нищо за теб, пак ще те спре, ако му наскочиш с тоя твой рекич.

– Аз ще го победя!

– Може би да, ако му хрумне да те нападне открито. Но нали чу колко предпазлив и хитър е той. Избягвай го, доколкото можеш!

– Добре, ще го сторя, но не защото ме е страх от него, а защото Ибн

Асл го желяе. Къде се намира той сега?

– Беше вчера по пладне, когато Ибн Асл дойде на камилата си при мишра Ом Ошрин. После аз веднага потеглих насам. От това можеш да пресметнеш, че той тази вечер е вече далеч над Макхадат ел Келб.

– До Фашода ли се кани да язди?

– Да.

– И понеже всичките му хора са изловени, къде тъкми да се сдобие с нови мъже за лов на роби?

– Ибн Асл възнамерява да вербува шиллуки и нуехри, може би и динки – изцяло според случая. Но това трябва да стане скоро, защото Рейс Ефендина е подире му. Ибн Асл ще се скрие във Фашода, защото иска да те дочака. И тук се сещам, че той ме натовари да ти предам особено един от тези роби да вземеш присърце. Трябва да ти кажа, това бил мъжът, когото ти е заръчал преди шест месеца при последното ти пътуване.

– Значи Хафид Сихар! Ей го къде лежи там. Той е първият на въжето.

– Ибн Асл специално държеше да си получи отново този мъж. Ти трябва строго да го надзираваш.

– Ще внимавам за Хафид Сихар и няма да бъда непредпазлив. Но баш най-главното Ибн Асл е забравил. Това, от което нещата най-много зависят, той не ти е отредил да ми предадеш. Какво сега, ако взема, че срещна Кара Бен Немзи ефенди? Аз не го познавам и значи мога лесно, ако не на неговата сила, то на хитростта му да стана жертва. Ибн Асл го е видял и даже разговарял с него. Как е можал да пропусне да ми прати по теб описанието на тоя кучи син!

– Аллах! Ама че вестител съм и аз! – извика Амр, като се плесна с длан по челото. – Не той, а аз забравих. Той ми даде едно много точно описание и прибави също едно име, което гласеше Бен Нил.

По дяволите! Неволно посегнах към револвера, защото разговорът започна да възприема един живителен поврат. Ако този мъж се придържаше към точното ни персонално описание, бях изгубен. Бен Нил бе споходен от същата, мисъл и ми хвърли един угрижен изпитателен поглед.

– Бен Нил? – Попита Шедид. – Кой пък е тоя?

– Един млад човек, който, макар че е мюсюлманин, се намира постоянно до страната на оня гяур. Аллах да го разчекне! Никога единият не е бил виждан без другият. Затова Ибн Асл ми даде описанието и на двамата.

– Хайде давай ми го тогава!

– Тоя Бен Нил е приблизително двайсетгодишен и без брада, с тънка снага, ама притежава значителна телесна сила. Очите му се тъмни, страните окръглени. Облеклото, което напоследък носел, се състояло от...

Амр спря по средата и измери Бен Нил с удивен поглед.

– Какво чудо! Описанието, което получих за тоя отстъпнически мясюлманин, пасва на тоя младеж, дето седи тук до мен!

– Ти сигурно се лъжеш.

– Аз обаче ти казвам, то пасва точно.

– Това е възможно, защото ти не си виждал оня Бен Нил. Тъмна коса и очи, тънка снага и окръглени страни притежават хиляди млади хора. Този младеж обаче се издига над всяко съмнение, понеже той е прочут катиб от светия орден на сихди Сенуси.

Пратеникът скръсти ръце на гърдите и се поклони пред Бен Нил.

– В такъв случай действително съм се излъгал. Но аз не исках този благочестив катиб, Аллах да го благослови, да оскърбя.

Слава Богу! По-малката част от опасността беше преодоляна! Какво обаче ще стане с другата, по-голямата част? Не се наложи дълго да чакам, защото Шедид каза:

– Тоя Бен Нил впрочем е по-малко важен за мен. Най-главното е описанието на ефендите. Затова ми го дай възможно най-точно.

Аз тайно си пожелах това да стане колкото се може по-неточно. За съжаление случаят по никой начин не беше такъв. Ибн Асл беше грижливо вбил в паметта на своя пратеник моята „публична обява за търсене и залавяне“. Едва що описал фигурата ми, лицето и част от облеклото, Амр реагира както одева при Бен Нил: той спря по средата и се вторачи сачисай в мен.

– Аллах е велик! Да го счита ли човек за възможно! Та тук седи мъжът, когото трябваше да ти опиша, в собствената си персона! Това е той, той е! Тук не е възможно хич никакво съмнение!

Човек може да си представи каква сензация предизвикаха тези думи. Даже пленниците вдигнаха глави и един от тях се провикна:

– Хамдулиллах! Може би сега съм спасен!

За щастие никой не зачете тези слова, защото цялото внимание на хората беше насочено изключително към мен. Само аз единствено ги чух, тъй като от известно време обстойно се бях занимавал с този, който ги бе извикал. Той беше наречен от Шедид Хафид Сихар, а така се казваше онзи, когото трябваше да търся, безследно изчезналият брат на

водача Бен Васак от Маабдех. Дали беше той? Ибн Асл беше предал чрез пратеника с него особено да внимават. Хафид Сихар трябва да значеше много за ловеца на роби. Склонен бях да възприема становището, колкото и неща да заговореха срещу него, че съм намерил тук търсения. И в това становище бях подсилен от възгласа, който сега чух от пленника. Разказът на пратеника е бил разбран от него. Хафид Сихар трябва да ме е сметнал за предприемчив и неустрашим човек. Той мислеше, че ако аз съм опасният чуждоземен ефенди, можеше да ме е довело насам единствено намерението да освободя робите и по тая причина се бяха изплъзнали от устните му непредпазливите думи. Сега нямах време да му обръщам внимание, а трябваше да се посветя изключително на опасността, в която самият бях попаднал.

Един бегъл поглед към Бен Нил ме успокои. Той в никой случай не се показваше уплашен, а по усмихнатото му лице бе залегнал израз на спокойствие и учудване, сякаш безгранично се дивеше на едно такова съвпадение от прилики. Аз можех да разчитам на него и по отношение поведението му да бъде напълно спокоен.

Самият аз гледах въпросително във възбуденото лице на Амр и не казах нито дума. Правех се, като че не го разбирам. Шедид зяпаше ту него, ту мен. Той се беше убедил, че моята персона съответства на описанието, ала изпълненото с достойнство спокойствие, което излъчвах, го обърка.

– Какво казваш? – попита такалехът пратеника. – Този мъж тук, който седи до дясната ми страна, бил оня погански ефенди?

– Да, той е! Не може да е друг.

– Ти отново се лъжеш. Този мъж е могъщият мюдюр на Джарабуб, довереникът и най-добрият приятел на сихди Сенуси.

– Вярно ли? Можеш ли да го докажеш? – попита пратеникът.

– Аз го знам от самия него.

– От самия него, от самия него! – изсмя се багара-арабинът. – Щом като не го знаеш от някой друг, то работата с твоето доказателство е в лошо положение. Не ти ли разказах, че гяурът вече често си е притурял фалшиво име?

– Аллах! Чух го. Дали...

Шедид ме погледна с очи, в които доверието се бореше за победа с недоверието. Аз отговорих с твърд, удивен поглед.

– Какви ги приказва тоя мъж? За мен ли говори?

– Теб има предвид естествено? – отвърна Шедид. – Нима не разбра?

– Ако бях разбрал, щях да сметна Амр за луд. По-добре да приема,

че съм чул погрешно.

– Той твърди, че ти си бил Кара Бен Немзи ефенди.

– Аллах да се смили над него! Значи Амр наистина го каза! Неговият дух е болен. Нека да натопи кърпи във водата и да ги сложи на челото си, сетне треската ще го напусне.

– Аз не съм болен! Знам какво приказвам! – извика баггарът. – В една личност човек може да се излъже, но в двама души едновременно това е невъзможно. Описанието на младия мъж съвпада изцяло с това на мнимия катиб, а другото досущ на така наречения мюдюр. Това са те! Какви камили имат? Ибн Асл каза, че яздели сиви хеджин.

– Вярно е – отвърна Шедид.

– Вярно? Значи едно ново доказателство, че не се лъжа! Не се оставяй да те измамат, о, Шедид! Разследвай случая внимателно!

Шедид сега бе станал два пъти по-усъмнен. Той се обърна към мен:

– Ти го чуваш какво казва. Аз храня цялата почит към твоя пост, ама нямам доказателство, че той е действителен. Моля те значи да ми помогнеш да ти хвана вярно.

– Ти наистина ли ми нямаш доверие? – попитах наглед с безмерно удивление. – Аз ще ти докажа, че съм този, който съм! Я ми кажи къде се намираме!

– Се, тук при Махаде ед Дилл.

– А къде е онзи ефенди, както самият Ибн Асл казал?

– На път по Нил.

– Мога ли следователно аз да съм кара Бен Немзи?

– Ибн Асл е изказал само едно предположение. Ако само един от вас съответстваше на описанието, то заблудата би била допустима, но тъй като и двамата отговаряте на него, то работата стои много зле с теб. Ако ти си оня ефенди, ще трябва да те убия.

– Ама аз не съм!

– Това не е доказано. Имаш ли някакво доказателство у теб, че казваш истината?

– Единственото и най-добро доказателство съм аз самият.

– При това положение трябва да те задържа и запра при себе си, за да те покажа на Ибн Асл!

– Не можеш да го сториш, защото по тоя начин ще попречиш на нашето свято дело.

– Ако не ми предоставиш възможност да повярвам на това свято дело, не бих могъл да се съобразявам с него.

– Ще се съобразиш, защото съм убеден, че знаеш каква тайна мощ

притежава моят орден. Аз ще я употребя срещу теб.

Според населението на онези райони цари най-безпросветно суеверие. Ето защо моите думи предизвикаха целебния страх, който бях възнамерявал. Шедид се намираше в лошо положение. Ако аз бях ефендито, то трябваше да ми сложи ръка. При едно погрешно обвинение обаче аз бях не само един свят мъж, но и магьосник, който ще раздвижи всички добри и зли джинове, за да си отмъсти. От тези магически сили той имаше безпределен страх, но пратеникът продължи да го насъсква с понататъшни забележки срещу мен, така че Шедид накрая заяви:

– Не знам какво да правя. Аз не желая да те подозирам, а ти не можеш да се удостовериш. Но мога по два начина да отстраня съмнението си. Ще се съгласиш ли?

– Първо се изрази по-ясно!

– Ти чу, че оня ефенди бил силен мъж. Бори се с мен, за да узнае дали притежаваш силата, която той уж имал.

Това, разбира се, беше хитрина от страна на такалеха, която не можеше да му донесе никаква прослава. Добрият човечец, изглежда, не считаше за възможно, че някой здравеняк ще вземе да се престори на слабак. Аз щях да се съглася на поканата му, ако не биваше да пазя честта на моя мним сан. Ето защо се поколебах:

– Казваш, можел съм двойно да се удостоверя, най-напред чрез двубой с теб. Само че ние сме тръгнали да проповядваме, а не да се бием. Сравни твоята фигура с моята! Пожелая ли да се боря с теб, ще претърпя поражение. Това е сигурно.

– Не всякога зависи само от фигурата.

– Да – пригласи Амр. – Другоземният ефенди също не притежавал, както разбрах от Ибн Асл, фигура на исполин и все пак имал физическа сила, за която никои друг не е дорасъл. Ако ти си оня гяур, то навярно ще можеш да надвиеш Шедид. Не го ли победиш, то това ще е доказателство, че не си ефендито.

– Така е – ухили се Шедид. – Ако имаш чиста съвест, бори се с мен! Не го ли сториш, ще приема, че се боиш да не се издадеш с телесната си сила. Значи решавай!

Верен на ролята, която трябваше да играя, аз се изправих, наистина, сякаш съм готов, ала изразих съмнение:

– Ако хората в Джарабуб узнаят, че съм се борил и съм бил победен, почитта, която трябва да изисквам, в по-голямата си част ще бъде изгубена.

Тук моят хитър Бен Нил умно ми се притече на помощ.

– Кой ще го издаде, о, мюдюр? Сигурно никой от тези мъже няма да дойде някога по нашите земи, а на моята мълчаливост можеш да разчиташ.

– Ти го чу – реше Шедид. – В случай че те надвия, достойнството ти няма да пострада. Това двоумение значи е необосновано и аз те приканвам още веднъж да се решиш.

– Е добре, нека бъде тъй. При какви условия ще се проведе борбата?

– Сваляме горните си дрехи и се обгръщаме. Който от нас вдигне другия от това положение и после го тръшне, той е победителят. Съгласен ли си?

– Да, нямам нищо против – отвърнах аз, сваляйки като него хайка си.

Бях решил да се оставя Шедид да ме хвърли. Но пък и не биваше да му окажа прекалено малко съпротива, тъй като това щеше да възбуди подозрението му.

Застанахме в готовност. Такалехът пристъпи към мен и ме обгърна с могъщите си ръце, а аз обвих моите около него. Сега опита да ме повдигне. Аз му оказах съпротивата на силен мъж. На два пъти ми отлепи краката от земята, ала за мен не бе трудно да придобия отново земята. На третия път обаче той събра всичката си сила, пресегна се, държейки с лявата ръка горната част на тялото ми, с десницата към бедрата ми, така че ме изправи до хоризонтално положение, и после ме положи на земята. Позволих това да се случи, хранейки убеждението, че само да бях поискал, щях да сторя същото с него.

– Мюдюрът не е слаб – рече исполинът. – Той притежава доста голяма сила, но тя не е изключителна.

– Знаех си аз, че ще бъда победен – заявих, като се изправих. – С мъж като теб не мога се меря. Аз загувих.

Същевременно давах вид, сякаш от напрежението съм останал без дъх.

– Да, на два пъти ти се удаде да достигнеш отново земята. Затова и сега гърдите ти се повдигат и спадат, като да си търчал дълго време в галон. Първото изпитание ти издържа. Сега ще се заемем с второто.

– Какво ще е то?

– Имало християни, дето познавали Корана, ама така изцяло наизуст, както един мюсюлманин, никой гяур не може да го научи. Аз съм убеден, че един неверник няма да може да повтаря правилно сурата Ел Кяфирун⁴¹, ако човек му я изрича. Известна ли ти е?

– Да.

– И би съумял да я издекламираш без грешка?

– Може би, ако ми я рецитираш правилно и ясно.

Не беше необходимо да ми я подсказват, защото я знаех наизуст. Тя е сто и деветата сура на Корана и била спусната на Мохамед, когато неколцина араби поискали от него да почита в продължение на една година техните богове, след което те щели също толкова дълго да се кланят на неговия бог. Тя е къса, състои се само от няколко аета, но поради техния своеобразен словоред, не е лесно да бъде казана наизуст дори от един арабин. Ето защо се употребява в случаи, когато срещу някого се таи подозрението, че се е напил, тъй като за един пъян е невъзможно да я изкара докрай без запъване. Шедид допускаше същото и с един християнин.

– Ще видим! – рече той с усмивка на превъзходство. – Аз ще я изричам преди тебе. Впрочем ти вече се издаде, като поиска да ти я рецитирам преди тебе. Един добър сенуси, на това отгоре мюдюр, един изтъкнат член на това братство, трябва непременно да може да каже сурата по памет, без предварително да я чуе.

Такалехът се нагласи, наведе глава, издигна ръце и подхвана:

„С името на Всемилостивия и Милосърден Аллах! Кажете: О, вие, неверници!

Аз не се моля на този, на който се молите вие! И вие не се молете на този, на когото аз НЕ се моля. И аз никога няма да се моля на този, комуто вие НЕ се молите.

И вие се молете... не се молите на този, на когото аз не... на когото аз се моля.

Вашата вяра е за МЕН, а моята... моята... моята... моята вяра не... не... не...“

Той спря посред аета, защото осъзна, че е обърнал. Изключвайки сбърканите изречения, той вече на два пъти беше употребил отрицанието НЕ и веднъж местоимението МЕН, където „не“ не се съдържаха в сурата.

– Е-е? – ухилих се аз. – Да не би да не си мюсюлманин или пък си фиркан?

– Ни едно от двете! – викна Шедид ядосано. – Тая сура наистина е най-мъчната. Ти като сенуси обаче непременно трябва да можеш да я кажеш без запъване!

– Че ще съумееш ли пък да прецениш дали допускам грешки? Та ти самият не успя да се справиш, а онова, което човек иска да провери, нали трябва самият да може и умее.

– Знам си я аз сурата, ако и да не мога да я изрецитирам без запъване. Значи говори!

Аз изпълних подканата, като заговорих толкова бързо, че неговото ухо надали беше в състояние да ме следва:

„С името на Всемиловивия и Милосърден Аллах! Кажй: О, вие, неверници!

Аз не се моля на този, на който се молите вие! И вие не се молите на този, на когото аз се моля. И аз никога няма да се моля на този, комуто вие се молите. И вие никога няма да се молите на този, на когото се моля аз. Вашата вяра е за вас и моята вяра е за мене.“⁴² В превод тази сура звучи само претоварено, на арабски обаче нещата стоят другояче. Спрежението на глагола „ихти-рам“ (моля се) е толкова особено, че наистина е мъчно да не се смеси потвърждението с отрицанието и първо лице единствено число с второ лице множествено число. Когато свърших, Шедид заяви:

– Вярно, той го може, толкова бързо и без ни най-малкото запъване! Няма как да е неверник!

– Но – вметна Амр твърдоглаво, – иде ми на ум чутото от Ибн Асл, че поганският ефенди знаел арабския и Корана така хубаво, сякаш бил роден тук при нас и учил при най-добрия мудеррис⁴³ в Кахира. Внимавай! Не произнасяй преценката си прибързано, защото въпреки всичко би могъл лесно да се излъжеш!

– Мислиш ли? И как би трябвало още да го поставя на изпитание?

Това звучеше опасно за мен. Тоя пратеник наистина бе на твърдото гледище, че аз съм ефендите. Под негово влияние доброто мнение, което Шедид сега, види се, имаше за мен, лесно можеше да се превърне в противоположното. Беше препоръчително това да не се изчаква. Ето защо се правих на разгневен.

– На още изпитания? Хич на акъла не ми идва! Знаеш ли какво означава един мюдюр на Джарабуб? Аз стоя високо над теб. Въпреки това благоволих не само да се боря с теб, ами да казвам наизуст и сурата Ел Кяфирун. Това беше повече от достатъчно. Трябва ли и още да се унижавам пред вас? Не! Който оскърбява по такъв начин един мюдюр на

42. Коран (1993 г.); сура 109, стр. 602 (Б. пр.)

43. мудеррис – учител в мохамеданско висше училище (Б. а.)

Сенуси и един катиб на това благочестиво братство, той не бива да очаква, че ще му се позволи да съзерцава дълго ликовете на такива люде. Ние бяхме гостоприемни с вас и ви разрешихме да се настаните в наша близост. Но сега напускаме това място и ви обръщаме гръб, за да...

– Не, няма да го сторите! – извика, пресичайки ме, Амр. – Ние няма да ви пуснем да тръгнете!

– Няма? – Попитах аз, като го изгледах надменно и отгоре надолу. – Как се каниш да ни попречиш да си тръгнем оттук?

– Ще ви задържа със сила!

– Искаш да посегнеш на мъжете на Аллах?

– Да. Сядай!

Амр протегна ръка, за да ме натисне надолу. Аз отстъпих крачка назад и го наругах гръмогласно:

– Стой, непредпазливоце! Да ти запратя ли клетвата, под която тялото ти ще изсъхне, а душата ти ще залинее? Ако искаш да пробваш дали в ръцете ни е дадена Ла'нет Аллах⁴⁴, то нямам нищо против. Но ти казвам, че твоят живот после ще бъде ужасен, а краят ти – изпълнен със страхотии. Който иска да ни задържи, нека ни спре! Чия ръка ще дръзне да ни досегне?

Огледах се околоръст. Всички мълчаха и стояха или седяха неподвижни, изплашени не само от думите ми, но вероятно много повече от тона, с който бях говорил. Отидох до храста и развързах камилата си. Бен Нил стори същото със своята. Възседнахме животните и ги вкарахме във водата, без на никой да хрумне да ни попречи или дори само помоли да останем тук. Нито една дума не бе казана, нито един вик за сбогом не прозвуча зад нас. Но аз бях радостен.

44. Ла'нет Аллах – Клетвата на Аллах (Б. а.)

13. Безследно изчезналият

Водата при брода, както бях предполагал, не беше дълбока. Тя не достигаше даже до тялото, на камилите. На отвъдния бряг имаше най-напред няколко храста, после следваше тревна растителност, която сигурно се простираше додето влагата от пороището бе в състояние да се просмука.

Веднага щом сметнах, че онези вече не могат да ни виждат, аз обърнах наляво към езерото. Бен Нил до момента си бе мълчал, но сега се обади.

– Ама ти яздиш на изток, ефенди! Нашият път обаче води на юг! Защо се отклоняваш?

– По две причини. Първо, такалехите не бива да видят следите ни. Ако бяхме продължили да яздим, додето тревата престава и пясъкът започва отново, утре заран дирите ни щяха да си се намират по него. В тревата обаче те няма да са различни, защото до утрото тя пак ще се изправи. Наблизо има вода, ще падне и роса и следствие влагата отъпканите стръкове ще се изправят още след няколко часа.

– Подозираш, че такалехите ще искат да ни преследват?

– Не само подозирам, ами го знам точно. Те ще поискат отново да ни отнемат Хафид Сихар.

– Хафид Сихар? Да, това име беше споменато. Привлече вниманието ми. То е името на брата на водача в пещерата на Маабдех. Да не би да мислиш, че той се намира тук при такалехите?

– Убеден съм в това.

– И се каниш да го освободиш?

– Да. И това е втората причина, поради която свърнах сега източно към езерото.

– Аллах! Това предполага ново приключение! Ефенди, който язди с теб, няма защо да се кахъри за преживелици и опасности. Насмалко да ми излезе акъла, когато ония отгатнаха кои сме. Защо се унижи, оставяйки се да те изпитат?

– Защото това беше най-умното. Ако Шедид знаеше със сигурност, че аз съм Кара Бен Немзи ефенди, нямаше да тръгне към Фашода и щеше да прати натам един бърз вестител, за да предупреди Ибн Асл и сангака на арнаутите. Тогава нашата езда към Фашода щеше да е безпредметна. Та нали чухме толкова много. Шедид ще съумее да го разсъди не

по-зле от нас.

– Това е вярно, ефенди! Значи сега ще яздим на изток, за да заблудим такалехите, и после ще завием на юг?

– Не. Ще яздим обратно по отсамния бряг на езерото, докато стигнем тясната и стръмна долчинка, през която одева не можахме да минем с камилите. После ти ще останеш от тая страна при животните, а аз ще се изкатеря на отвъдната, за да отида и доведа Хафид Сихар.

– Какво се тъкмиш да правиш с него?

– Хафид Сихар ще дойде с нас до Фашода.

– За тая цел той се нуждае от камила.

– Ще му отмъкна една от такалехите.

– Хм! Да освободиш Хафид Сихар от въжето, без някой да усети, и сетне да губиш скъпоценно време и за залитането на камила, това е твърде много за един човек.

– Не бих имал нищо против да те имам край себе си, ако някой не трябваше да остане при камилите заради дивите животни.

– Смяташ, че тук има такива?

– Където има вода, има живот, а където има живот, се срещат и хищници.

– Мислиш, че ще съумея да защита камилите от лъвове? Ако отговориш с „да“, ще ти бъда благодарен за доверието, само че не вярвам да мога да го оправдая. Че не се страхувам, знаеш. Но да поваля лъв, за това се иска нещо повече от безстрашие. При завръщането си ти ще намериш и мен, и животните разкъсани. Ето защо при всички случаи е по-добре да ме вземеш със себе си.

Бен Нил имаше право, така че проявих готовност. Пък и нали беше вярно, че можех да изпадна в положението да ми е необходим помощник.

Както вече описах, Нид ен Нил представляваше на мястото, където го бяхме достигнали, един тесен, безводен провлак. После се бяхме насочили надясно, минали край първото езероподобно разширение на кора и едва тогава достигнали брода. Бяхме яздили по северната страна. А сега яздехме обратно по южната страна на езерото и достигнахме сухия овраг срещу мястото, при което се бяхме натъкнали на пороището. Пътят не беше труден, понеже луната грееше. Въпреки това за мен щеше да е по-добре, ако имахме мрак. Намерението ми беше от такова естество, че лунната светлина можеше да е опасна.

Спряхме, слязохме от камилите и ги вързахме здраво за дървесни стволоче. На драго сърце бих оставил пушките, ала лесно можехме да

срещнем някое по-голямо хищно животно, срещу което с ножове и револвери нищо не може да се направи, и затова ги взехме със себе си.

Спуснахме се сега по тази страна на дерето и се изкатерихме по отвъдната. Сетне последвахме пътя, по който бяхме стигнали брода на идване. Сега се придвижвахме по-бавно отпреди, когато бяхме седели на седлата.

В близост до брода забелязахме, че там не гори огън. Това ми беше приятно, защото доказваше, че такалехите спят. Оставих Бен Нил под едно дърво и продължих да се промъквам сам. На приблизително сто крачки от лагерното място легнах и запълзях.

Луната вече се бе спуснала ниско и дърветата хвърляха сенките си върху бивака, което ми беше много полезно. Такалехите бяха поставили един страж – навярно само заради робите, защото той крачеше там, където лежах, бавно нагоре-надолу. Не го виждах, наистина, но чувах тихите му стъпки. Преди да предприема нещо, трябваше точно да се ориентирам. Ето защо запълзях около лагера в дъга. Заварих всичко така, както го бях напуснал. Пленниците лежах на старото си място, другите – също. За да стигна до този, когото смятах за Хафид Сихар, трябваше да обезвредя пазача. Седлата бяха отрупани на два купа един до друг. Част от камилите лежах, преживяйки, други стояха със спънати предни крака край водата, пощипвайки от храстите и тревата. Върнах се да доведе Бен Нил. Той запълзя близо до мен, което беше препоръчително при неговата липса на опит. После трябваше да заобиколи бивака и да ме чака от другата страна, където се намираха камилите. Набелязах му едно дърво, зад чието стебло трябваше да се скрие. После запълзях отново към пленниците.

Когато ме делеяха само десет крачки от тях, спрях и се ослушах. Като че всички спяха, което не бе за чудене, тъй като зле хранени и без достатъчно вода бяха вървели през деня в слънчевия пек. Нищо не се помръдваше и само стражът крачеше все още напред-назад. Той се движеше все по една линия. Приближих се, доколкото бе възможно, пропуснах мъжа да мине, скочих после, склещих го изотзад за гърлото с лявата ръка и му стоварих десния пестник върху слепоочието. Той разпери ръце и се свлече. Никакъв фрапиращ шум не се бе доловил. Пазачът беше в безсъзнание. Вдигнах го и го понесох към Бен Нил, който трябваше да го пази. Когато минавах по едно осветено от луната място, светлината падна за миг върху лицето му и за свое учудване видях, че това не беше такалех, а Амр, арабинът баггара, вестоносецът на Ибн Асл до Шедид. Това ми беше приятно по няколко причини.

– Кого носиш? – попита тихо Бен Нил, когато стигнах при него. – Хафид Сихар?

– Не. Това е баггарът, когото такалехите са оставили като пазач.

– Амр беше лош спрямо нас и трябва да бъде накаран за замлъкне. Да го наръгам ли?

– Не. Ще го вземем с нас. Той е съюзник на Ибн Асл. Като го предадем на Рейс Ефендина, ние ще изпълним своя дълг.

– Ако го наръгаме, ще изпълним къде-къде по-добре дълга си.

– Тогава обаче Шедид лесно ще може да си каже кой е бил тук. А като вземем Амр със себе си, той ще попадне под подозрението, че е освободил Хафид Сихар и е офейкал после с него.

– Това е вярно, ефенди. Но в такъв случай ще трябва да имаме баш неговото седло и баш неговата камила!

– Не е наложително. Колкото по-добри са камилите и седлата, които ще вземем, толкова по-голямо ще е подозрението към него. Ще се приеме, че преднамерено е сменил малоценната си собственост срещу по-добра. Остави ме само да действам! Можем да не бързаме, защото такалехите спят здраво.

Вързахме Амр и му тикнахме един парцал в устата. После аз запълзах обратно към пленниците. Хафид Сихар, когото търсех, беше предният на въжето – едно обстоятелство, много благоприятно за мен. Бях запомнил точно мястото, където лежеше, и го намерих лесно. Пленниците лежах, все още вързани за въжето, в кръг. Спяха като мъртви. Само един не спеше – този, когото търсех. Когато го докоснах леко с пръст, той прошепна:

– Ефенди, ти ли си?

– Да.

– Аллах! Очаквах те. Сърцето ми лупаше от безпокойство да не би пък да не си този, от когото можех да очаквам спасение.

Кръгът на пленниците беше сформиран така, че те лежах с главите навън. Понеже аз се намирах извън този пръстен и лежах с глава зад темето му, той не можеше да ме види.

Приповдигнах тялото си, надвесих лице над неговото и му нашепнах:

– Как се казваш?

– Хафид Сихар от Маабдех.

– Как се казва брат ти?

– Бен Васак.

– Тогава ти наистина, си този, когото търсим. Предавам ти

поздрави от своя брат!

- О, небеса, о, Аллах! Какво иска...
- Тихо! Не толкова шумно! Спят ли съседите ти?
- Толкова здраво, колкото може само да се желае.
- Лежи си тогава мирно. Аз ще действам.

Изследвах с опипващи пръсти по какъв начин беше вързан Хафид и пристегнат към въжето. Последваха няколко среза с ножа и той беше освободен, но не още свободен. В случай че опиташе да се изправи, лесно можеше да-разбуди някой от съседите си. Хванах го за ръцете и го издърпах предпазливо от кръга, така че не се блъсна нито надясно, нито наляво. После той запълзя след мен към Бен Нил. Там поиска да се впусне в благодарности, но аз го прекъснах.

– Тихо сега! По-късно ще можеш да говориш колкото си щеш. Трябва да побързаме.

Прегледах арабина. Той тъкмо дойде на себе си. Опита да разкъса вървите си и да изкрещи, ала не му се удаде нито едното, нито другото. Вървите го държаха здраво, а онова, което трябваше да е вик за помощ, излезе от носа му само като тихо, хъхрещо стенание. Бен Нил опря ножа си в гърдите му и заплаши:

– Още един такъв звук и острието ще пониже сърцето ти!

Това помогна. Багарът остана смълчан и вече не се раздвижи чак додето се намерихме в безопасност.

– Сега две камили, ефенди – рече Бен Нил. – За всеки по една.

– Ние се нуждаем от три – отговорих аз. – Понеже сега се налага да имаме повече вода отпреди, трябва ни едно животно да носи меховете. От тях също ще вземем няколко, тъй като сега имаме само два.

– Позволи ми да подбера камилите, ефенди! Аз познавам нашите животни – обади се Хафид Сихар. – Ще избира трите най-добри.

Той се измуши, преди да съм съумял да го спра и ето как не ни остана нищо друго, освен да чакаме, докато се върне. Не бях съгласен със своеволието му, защото можеше всичко да погуби. За щастие случаят не беше такъв. След четвърт час, който на мен ми се стори цял, той се върна.

– Готов съм, ефенди. Можем да потегляме.

– Готов? С какво?

– Полека-лека пренесох през брода три седла и три меха. Не ме ли видяхте?

– Не. Трябва да си бил много предпазлив.

– Необходимо беше. Трите камили също са готови. Можем да

тръгваме.

– Не забеляза ли някой от спящите да се е събудил?

– Всички спят. Ела и ме следвай спокойно!

– Вземи преди туй този нож и тая кремъклияка! Отнех ги от баггара. Нали сега трябва да имаш и оръжие.

Аз метнах Амр на рамото, за да го нося. Хафид Сихар ни поведе към брода. Там беше вързал трите камили. Не биваше да ги възсядаме, защото можеха да зареват. Бен Нил и Хафид поведоха животните, аз носех баггара и така навлязохме във водата, която ми стигаше до пояса.

Когато стигнахме отвъд, развързах краката на Амр, та да може да върви. Поставихме халтаво седлата при изправено положение на камилите, което те спокойно допуснаха. После тръгнахме по южната страна на езерото. Всеки от нас водеше по едно животно, аз още и баггара, докато Бен Нил и Хафид носеха водните мехове. Когато бяхме изминали едно порядъчно разстояние, спряхме, за да оседлаем камилите както трябва. Сега можеха да си вдигат дандания – вече нямаше как да бъдат чути от такалехите. Накарахме ги да коленичат. Аз възседнах и взех пленника напреко себе си. Когато и другите двама седнаха, поехме в бърз ход към нашите животни.

Щяхме ли да ги намерим все още там? Да, там си бяха още. Слязохме и вързахме наблизко трите доведени камили, след като ги бяхме освободили от седлата. Насядахме край едно дърво, за което Амр бе здраво вързан. Аз му измъкнах парцала от устата и го запитах:

– Знаеш ли сега кой съм?

Оня не отговори.

– Известно ми е, че не си глух, а пък съм свикнал да получавам отговор, когато питам. Ако сега устата ти е затворена, тя лесно ще може да бъде отворена с камшика. Тъй че, отговаряй!

– Да, знам! – избухна той гневно. – Ти си Кара Бен Немзи ефенди, а придружителят ти е Бен Нил.

– Ама ефендите нали притежавал огромна физическа сила, а пък аз бях победен от Шедид!

– Ти се престори. Аз го догадих.

– Но все пак можаш да кажеш без запъване, сурата Ел Кяфирян! Как мога при това положение да съм онзи християнски ефенди?

– Ти можеш всичко!

– Не всичко, но много. Така например мога много лесно да измъкна един арабин из посред цяла тумба такалехи, за да го отведе във Фашода и предам там на Рейс Ефендина.

– Защо ще ме наказват? Какво съм сторил?

– Ти имаш по-малко акъл, отколкото крокодилът пера. Но аз все ще се погрижа да се сдобиеш с такъв! Рейс Ефендина...

– От него не ме е страх! – прекъсна ме на думата той с оскърбителна подигравка.

– Май се досещам защо. Мислиш си, че мюдюрът на Фашода ще те подкрепи срещу него?

Амр го призна, макар и не непосредствено, като се присмя:

– Какво е един ефенди пред един мюдюр? Каква власт може да при тежава един ефенди?

– Така може да пита само човек, който нищо не е научил, нищо не знае и нищо не разбира. Твоята глава напомня някое изтекло яйце, от което е останала само черупката. Аз ти казвам, че принцовете, сиреч султанските синове, се титулуват ефенди. Министрите биват наричани ефенди, а и вицекралят на Египет също изпитва удоволствие, когато чуе да се обръщат към него с ефенди. Какво е обаче мюдюрът на Фашода пред тези могъщи господари! Впрочем ти познаваш ли го изобщо този мюдюр?

– Да.

– Каж ми тогава името му!

– Той също е ефенди, защото се казва Али ефенди ел Курди.

– Това не е вярно.

– Как можеш да ме обвиняваш в лъжа, ти, един чужденец, който въобще не познава тази страна и нейните порядки!

– Изглежда, че все пак познавам всичко това по-добре от теб, защото мюдюрът на Фашода се казва другояче. Може би ти е известно името Али ефенди Абу Хамсах Миах?

– Да.

– Тогава чуй по-нататък! Прочутият генерал Муса паша отишъл по желание на Рейс Ефендина във Фашода, за да отзове Ел Курди и назначи Абу Хамсах Миах. Ел Курди бил откаран към Хартум като затворник. Причината за това е бил Рейс Ефендина. Сега продължавай да отричаш, че този мъж не е по-могъщ от твоя изменнически мюдюр Ел Курди!

Амр премълча. Моята новина сигурно много го обезпокои.

– Сега знаеш колко много можеш да разчиташ на твоя Ел Курди ефенди – продължих аз. – Той вече няма как да взема под закрилата си отявлени престъпници. Сега би благодарил на Аллах, ако имаше някой който да пожелае да се застъпи за него. Ако те предам на Рейс

Ефендина, той ще те отведе при новия мюдюр, а после ти ще се убедиш, че този мъж с пълно право носи името си. Това означава, че Бащата на петстотинте ще нареди като встъпление към първия разпит да ти наложат петстотин удара.

– На мен, един свободен арабин!

– На теб, пратеника на ловеца на роби! Какъв или кой иначе си, това хич не ни засяга!

– Тогава искам да ти обърна внимание, че ще те сполети отмъщението на всички племена на баггара! Да бъде бит е много по-лошо, отколкото ако ме убият. Отбележи си го!

– Твоите племена, та ако ще да бяха сто и хиляда, не могат нищо ми сторят. Те имат точно толкова власт над мен, колкото могат да защитят сега теб. Въпреки това аз съм готов да те освободя утре, но това е свързано с едно условие.

– Какво?

– Ще ми кажеш съобразно истината по какъв начин си се запознал с Ибн Асл. Ще отговориш също на всички въпроси, които ще ти задам относно него.

– Това няма да сторя.

– В такъв случай ние свършихме. Щом като не искаш да говориш сега, когато сякаш да те възнаградя със свободата, то по-късно Бащата на петстотинте ще ти отвори устата и тогава ще говориш без възнаграждение.

Тук Хафид Сихар се намеси:

– Ефенди, ако искаш да се запознаеш с лошотията на Ибн Асл, аз съм подходящият човек, който може да ти разкаже един пример за нея.

– Действително ми се иска да те помоля за това. По-напред обаче ти трябва да научиш някои неща за мен, защото...

– О, ефенди – прекъсна ме той, – аз вече те познавам. Чух достатъчно за теб от тоя баггара, когато разправяше на Шедид за тебе. Аз лежах наблизко и долових всичко. Нямах си и понятие, че познаваш моя брат, ала сякаш един глас ми нашепна тайно: „Кара Бен Немзи ефенди вече е освободил толкова много други. Ако той е мъжът, който седи там, то той навярно е дошъл, за да спаси и теб.“ Ето защо бях толкова непредпазлив да изразя онези думи на надежда. Ако ги беше чул Шедид, лошо ми се пишеше.

– Беше добре, дето исполинът спомена името ти, защото така привлече вниманието ми към теб и затова сега си вече свободен. Впрочем ти по-късно във Фашода пак щеше да добиеш свободата си, защото бях

решил да обърна вниманието на мюдюра върху вас. Ти донякъде ме познаваш от разказа на този баггара и аз ще добавя само още малко. Отидох в Маабдех, за да видя там прочутата Пещера на крокодилите. Бен Васак ме разведе из нея и после ми подари ръката на една женска мумия...

– Ръката на женска мумия? – пресече ме той бързо. – Ще ми я опишеш ли?

Когато изпълних това искане, Хафид извика удивено:

– Ефенди, ти трябва да си оказал на брат ми някоя голяма услуга!

– Хич никаква!

– Никаква? Е, тогава сигурно си му направил впечатление както никои друг. Това е ръката на една фараонска дъщеря, египетска принцеса. Аз знам какво голямо значение отдаваше брат ми на нея и се радвам, че толкова бързо ти се е удало да си извоюваш неговото доброжелателство.

– Това доброжелателство е взаимно, както мога да те уверя. Аз още имам ръката при себе си и мога да ти я покажа веднага щом стане светло. Тя е прибрана в седловата ми чанта. Когато Бен Васак чу, че се каня да пътувам към Хартум, ми разказа за твоего необяснимо изчезване и ме помоли да те издира.

– Нима той преди туй вече не ме е дирил?

– Всячески се е старал да те намери, но за съжаление напусто. Както ми се струва, той е допуснал в това голяма грешка, като дарил с прекалено много доверие търговеца Баряд ел Амин, вашия търговски партньор. Този мъж не е бивало да знае, че те търсят. Аз силно подозирам, че е свързан с внезапното ти изчезване.

– Ама разбира се! – извика Хафид Сихар. – Та нали той ме предостави на Ибн Асл!

– Аха, така си и мислех! Когато брат ти ми разправи за него, някои неща не ми се видяха особено чисти. Баряд носи, наистина, прозвището Ел Амин, Честния, но на мен не ми се стори много честен. Той претендирал да ти е наброил тези толкова много пари, като твърдял обаче, че оттам нататък не знае нищо повече за теб. Това не ми изглеждаше възможно. Аз си поставих за цел да наблюдавам тайно този човек и да го подпитам, без да се усети. За съжаление моите пътни преживелици ме изтласкаха толкова далеч от тоя план, че още не съм ходил в Хартум.

– И то за мой късмет! Ако не беше ни срещнал днес, никога вече нямаше да видя свободата си.

– Предположението ти може би е все пак погрешно. Ибн Асл е работел, в дюкяна на Баряд ел Амин. Като чух това, аз веднага си казах, че

при него най-сигурно ще науча местонахождението или съдбата ти. После се добавиха и други причини, налагащи да преследвам и сложа ръка на този човек. Това рано или късно щеше да ми се удаде и сетне той непременно щеше да признае какво е станало с теб.

– Въпреки това аз възхвалявам Аллах, че още сега мога лично да ти разправам тези неща. Никога нямаше да повярвам, че ще ме сполети такава беда, и наистина не зная с какво съм го заслужил.

– Не говори така! Всички хора, включително ти и аз, сме грешници, които живеят само по милостта и благоволенията на Аллах. Всяко събитие, наричано от нас „нешастие“, ние предостатъчно сме си заслужили и все пак Аллах отрежда това нещастие, ако сме допуснали да ни въздейства по правилен начин, да се превърне за нас в изцеление и благословия. Та не приказвай значи за заслужаване! Това е било едно изпитание, изпратено от Аллах, за да пречисти може би твоето сърце, да насочи мислите ти навътре и нагоре.

Хафид Сихар не отговори. Възникна продължителна пауза. После той улови ръката ми и я стисна няколко пъти сърдечно.

– Ефенди, твоите слова нацелиха вярното. В злочестината си аз се гневях на Аллах, проклинах живота и пустосвах човечеството. Сегизтогиз ме спохождаха по-добри, по-светли мисли, ала аз заключвах за тях дверите на моето сърце. Сега обаче, когато отново стъпих в живота и душевността ми потръпва от блаженство, когато ти говориш за пречистване и посока на мисленето навътре и нагоре, ме озарява като някоя ярка светкавица сияйното разбиране, че имаш право. Кой и какъв съм бил преди, ще ти разкажа по-късно. Днес аз из един път, без и предчувствие да съм имал, станах сякаш нов човек. Да, не съм страдал напразно. Аллах да бъде възславен за това!

– Искрено се радвам да чуя такива думи от твоята уста. Ти си изгубил месеци и години от твоя живот, ала в замяна си придобил душевни съкровища, чиято стойност не е преходна като времето. А онова, което ти е било взето като имущество, се надявам, по-късно да мога да ти върна.

– Ти? – попита египтянинът удивено. – Толкова ли си богат, ефенди?

– О, не, аз по-скоро съм беден. Но зная, че Ибн Асл носи със себе си много пари. Пипна ли го преди да ги е изхарчил, ще бъде принуден да обезщети загубите на теб и брат ти.

– За тая цел не е потребен Ибн Асл. Той не ми е така в кърпа вързан като Баряд ел Амин.

– Значи и оня се е облажил от престъплението?

– Ами как! Баряд беше беден, но честен. Брат ми знаеше това и му даде парите, нужни за основаването на търговска къща в Хартум. По-късно той зае на Баряд една още по-голяма сума, за да разшири търговията си. Когато дойде времето тези суми да бъдат върнати, аз заминах за Хартум да ги прибера. Отидох при Баряд ел Амин. Той беше станал друг. Беше взел в дюкяна си помощник, който се казваше Ибн Асл и му бе обърнал внимание върху високата доходност от лова на роби. Блазнаха го богатствата, добивани по този път, алчността се бе наместила в неговото сърце. Само че за лова на роби, ако трябва да бъде печелившо задвижен, се изискват много пари. Наброеше ли ми Баряд дължимото, нямаше да му останат достатъчно. Тогава Шейтана му нашепна: Не давай парите на Хафид, или още по-добре, дай му ги, поискай разписка и сетне си ги вземи обратно! Той се вслуша в шейтанския глас. Аз бях радужно приет, получих парите и потвърдих получаването. После живях още няколко дни при него. В деня преди заминаването се сбoguвах с другите познати от Хартум, защото дахабийето, с което възнамерявах да пътувам надолу по Нил, щеше да отплава още призори. Легнах си рано да спя и се събудих от един удар по главата, ала тутакси изгубих съзнание. Когато се свестих, почувствах под себе си клатещо движение. В някой кораб ли лежах? Не, защото по тоя начин се полюлява една малка ладия, но не и кораб. Отворих очи. Беше тъмно. Поисках да се изправа, да се раздвижи, ала бях вързан. Викнах тогава високо за помощ, но чух само един заплашителен глас недалеч от мен да казва, че ще ям пердаха, ако не си кротувам.

– Сигурно си се намирал на гърба на някоя камила?

– Да. Беше нощ, но аз не виждах звезди, защото лежах, както при настъпване на утрото разбрах, в една женска носилка, носена от камила и затулена с плътни покривала. Представяш ли си, бяха ме навлекли, както по-късно забелязах, в женски дрехи и притегнаха над лицето ми фередже. При евентуална среща трябваше да бъде сметнат за жена. Знаеш, че никой не бива да се интересува за пътничката на един тахтераван. В предобедна спряхме. Камилата коленичи и аз бях измъкнат от носилката. Намирахме се в степта. Петима ездачи бяха придружителите ми. Четиримата не познавах, но толкова по-добре знаех петия – беше Ибн Асл.

– Как? Той се е осмелил да застане пред теб?

– О-о, той се осмели на още много повече. Ибн Асл имаше очи да ми каже всичко. Без тази наглост и без присъствието му тогава и до днес нямаше да знам как е станало всичко. Той ми разказа ухилен, че се

нуждаели от парите ми за лов на роби, че той и Баряд ел Амин са съдружници и ще делят печалбата от ловитбите. Самият той настоявал да бъде пречукан, ала Баряд проявил слабост да не се съгласи, понеже бил задължен към брат ми за големите услуги. Но тъй като трябвало да бъде обезвреден, щели да се погрижат никога да не срещна някой познат и никога да не мога да се завърна. Какво имаше предвид с това, узнах едва в края на пътуването, когато стигнахме в страната на такалехите и бях продаден на мека като роб. Не беше необходимо да плати нещо за мен, трябваше само да се погрижи да не ме мерне някой евентуален познат. Чух още, че Ибн Асл сключи договор с мека, онзи да му праща два пъти годишно, в точно определено време, роби във Фашода, които той веднага ще заплаща с разните му там стоки. После бях откаран.

– Къде?

– На едно ужасно място, което напуснах от тогавашния ден само за да бъде прекаран до Фашода и предаден отново на Ибн Асл. Може би знаеш, че при такалехите има медни рудници?

– Това ми е известно.

– Е, в един такъв рудник бях замъкнат, за да работя там в скалите. От този ден повече не видях слънцето. А когато преди късо време бях освободен от веригите, един надзирател, който бе проявявал малко състрадание към мен, ми каза, че сега ме отвеждали на смърт.

– Как така на смърт?

– При последната пратка на роби Ибн Асл ме бил поискал обратно. Той се бил съдърпал с Баряд ел Амин и продължавал сега занаята за своя сметка. Вече не било нужно да се съобразява с желанията на бившия си съдружник и щял да се смята за по-сигурен, ако не съм жив. Можел да каже на мека той да ме убие, ала му нямал вяра. Ето защо поискал предаването ми, което за мен било равнозначно на смърт. Трябва ли да ти разказвам какво съм изстрадал и понесъл? Сега не, но може би по-късно. И трябва ли да ти казвам какво блаженство изпитвам сега, когато съм уверен, че съм се отървал от робството и от сигурна смърт? В теб виждам един ангел, проведен от Аллах, комуто аз...

– Не говори така! – прекъснах словоизлиянията му. – Аллах е отредил така нещата. На него единствено трябва да благодариш. Чувстваш ли се достатъчно силен да издържиш ездата до Фашода?

– Да. Нали иначе трябваше да драпам пешком през пустинята дотам! Тежката работа закали мускулите ми. Няма защо да се кахъриш за мен. Кога ще бъдем във Фашода?

– Надявам се след четири дена да пристигнем.

– И Ибн Асл е там?

– Вероятно.

– Тогава горко му! Аз ще си отмъстя. Хич няма и да го предавам на мюдюра, ами...

– Позволи да те прекъсна! Не си блъскай главата как да си отмъстиш. Ти не си единственият, който иска да си уреди с него сметките. Сега нека почиваме. Предстои ни дълга езда и мисля, че преди всичко ти не бива да се лишаваш от сън.

– Аз да спя? Ефенди, що за мисъл! Който е бил мъртъв и отново е оживял, ще ти мисли ли в мига на възкресението си за сън? Не, не! Дори и да исках, пак не бих могъл да заспя. Спете вие! Аз искам да си поседя, мълком и без да мърдам, да се опивам от райското блаженство, дето имам над себе си небесния свод на Аллах, и да чувствам как в мен изгряват хиляди и хиляди звезди.

– Е добре, съзнавам, че много повече ти се иска да будуваш, отколкото да спиш. Събуди обаче и двама ни малко преди денят да засивее, ама не по-късно, за да можем да наблюдаваме такалехите. И внимавай добре за тоя багара. Той не бива да ни се изплъзне.

– Ефенди, можеш да разчиташ на мен. Амр е пратеник на Ибн Асл, който е моят шейтан. Който идва от страна на онзи човек, не може да очаква от мен никаква снизходителност и състрадание. Аз по-скоро ще убия себе си, отколкото да му дам свободата.

След онова, което Хафид бе преживял, можех действително да бъда убеден, че не бих могъл да имам по-добър пазач за багара. Легнах си, увих се в хайка и заспах без грижи. Освободеният също бе наистина много верен на дълга си, защото когато събуди мен и Бен Нил, утрото още не беше се сипнало, а звездите едва-що започваха да избледняват.

На заспиване ми бе хрумнала една идея, която сега се захех да реализирам. Желаех да подслушам такалехите, за да знам какво мога да очаквам от тях. По суша това беше, макар и не невъзможно, то все пак извънредно опасно, значи тая работа трябваше да стане по вода. Но как? Даже да имаше налице някоя лодка, нямаше да можем да си послужим с нея. Трябваше значи да се спра на сал, но такъв, който да не привлича погледите върху себе си. Той трябваше да има естествена форма. Реших да построя един малък плаващ остров, което не беше трудно, защото материал за целта имаше повече от достатъчно. За да си го подбера, отидох с Бен Нил до водата.

Там видях да стърчат четинесто-власатите леторасли и перести листа на многобройни храсти амбаг. Този амбаг дава отличен градивен

материал за салове. Дървото е толкова леко, че сал, издържащ трима мъже, лесно може да бъде носен от сам човек. Тъй като с времето водата прониква в гъбестата сърцевина и довежда сала до потъване, едно таква превозно средство не е пригодно за дълго плаване. За по-къси разстояния или за моята цел не бих и могъл да намеря нещо по-подходящо. За амбага е свойствено освен това, че винаги съпътства папируса.

Редом с тях растеше жилавия треволяк *Andropogon giganteus* и също *Hibiscus cannabinus*, създадени сякаш да свържат четириметровите стебла на амбага. За да придадем на сала „островен“ вид, ние го гарнирахме околоръст с високи снопчета ом суфах. Няколко здрави клона, по които вързахме тръстика, щяха да ни служат като гребла. Работата беше толкова лесна и така ни спореше, че я свършихме и спуснахме сала във водата още преди да е настъпил напълно денят. Плавателният съд носеше мен и Бен Нил с лекота. Хафид Сихар трябваше да остане при камилите и баггара.

По развиделяване можех за моя радост да се убедя, че тревата по дирята ни отново се е изправила. Мястото, на което бяхме спали, беше добре скрито от храсти и ето как можех да храня увереността, че такалехите, даже и умишлено да почнеха да ни търсят, биха ни намерили само при някое неблагоприятно за нас обстоятелство.

Качихме се на сала и загребахме толкова бавно, че изглеждаше, като да се носи само под утринния вятър. Който не го наблюдаваше внимателно, нямаше и да забележи, че се движи. Греблата също не се виждаха, понеже, така бяхме скрепили снопчетата ом суфах, че да скриват дървесата.

Такалехите, изглежда, бяха поспалива компания. Ние все повече и повече приближавахме бивака им, а от тях така и не се чуваше нищо. Беше вече светло. Въпреки това се осмелихме да гребем до края на езерото, където рязко стесняващият се кор образуваше Брода на сянката. Там пристаняхме. Ако слезехме тук, можехме с шейсет крачки да достигнем бивака и при все това наоколо беше толкова тихо, изключвайки разните животински гласове, сякаш тук нямаше жив човек. Занадничахме между връзките тръстика – напразно, не се виждаше никой. Тъкмо се канех да се изправа, за да добия по-добър обзор, и ето че из един път стана шумно и оживено. Чух един глас да вика:

– Събудете се, сънливци, събудете се! Случило се е нещастие!

Последваха няколко мига тишина и сетне безредна гълчава от много гласове. Мъже се разтърчаха във всички посоки, връщаха се, викаха, кряскаха, проклинаха и отговаряха. Трудно беше да се отличи ясно

какво казваха отделните. Успях да схвана само, че са установили бягството на Хафид Сихар и забелязали липсата на баггара и трите камили. Всеки изглежда имаше свое мнение по въпроса. Гюрултията можеше да се оприличи най-добре с врабешки сбор, на който главният врабец, сиреч Шедид, сложи край, като извика с гръмотевичен глас:

– Тихо, спокойно, кречетала! Не дрънкайте дивотии, ами нека разследваме този странен случай с проникателност и на спокойствие.

Е, бях любопитен до какъв резултат ще доведе проникателността на тези хора. Баггара беше изфирясал. Викаха по него, но той не отговаряше. Хафид Сихар също се беше продънил. Трите камили бяха изчезнали, хората не ги намериха. Тъй като по едно и също време бе открита липсата на двамата мъже и трите животни, то се утвърди мнението, че те и по едно и също време вкупом са се отдалечили. Но тъй като камилите не отвличаха хора, а обикновено бе обратен случаят, прие се и тук, че камилите са били откарани от двамата мъже. Единият от тях бе свободен, другият – пленен, вързан. Пленникът нямаше как да е офейкал без подкрепата на другия, следователно баггарът е развързал Хафид Сихар, за да го освободи и отведем помощта на камилите.

– Тоя предател, тоя кучи син! – кресна Шедид гневно. – Затова се предложи доброволно да стои на стража!

– Амр може тъкмо с намерението да освободи Хафид Сихар да е дошъл насам – изрази мнение друг.

– Всичко, което каза, е било лъжа, дрънканици – пригласи трети.

– Той е бил шмекер – заяви четвърти. – А двамата сенуси са били честни хора.

– Даже свети мъже! – изкряка пети. – Как оскърбихме ние благочестивия и учен мюдюр, и то заради някакъв си хаймана! Той ще призове върху нас наказанието на Аллах.

– Той вече го е сторил – даде да се чуе шести глас – и тъкмо затуй Аллах ни прати тая тежка загуба. Да бяхме повярвали на тези свети мъже, бедата нямаше да се случи.

– На мен ми липсва мехът! – продра се ненадейно някой.

– Огледайте се дали не липсват и други неща! – повели Шедид.

– Моят мех също го няма! – викна друг.

– И моят, че на това отгоре и камилата ми!

– Моята също и твоята, о, Шедид! – продължиха да се носят гневни резове.

– Какво-о? – запита предводителят. – Моята камила да липсва, моята вярна Абу Харрас-хеджин?

– Да. Ние скупчихме тук всички животни. Погледни! Можеш да се убедиш, че липсват трите най-добри камили.

– О, Аллах, о, Джахеннем, о, Шейтан! Гибел връз тоя проклет баггара! Трябва да опитаме да открием дирята му! Търчете, търсете, мъже! Търсете във всички посоки, по тази и отвъдната страна на брода! Само трима-четирима да останат да пазят робите!

Мъжете се подчиниха на заповедта и поради това за известно време настана тишина.

– Ефенди – изкиска се Бен Нил, – ако знаехме каква ще стане, то можехме да отвлечем всички пленници и камили. Постъпили сме прекалено предпазливо.

– Да, можехме да откараме цялата робска върволица. Но защо да ги мъкнем с нас, след като Шедид ще ни ги достави във Фашода! Всичко ни провървя свръх очакванията. Сега съм любопитен дали като свършат с търсенето, ще променят гледището си.

– О, не, защото тези хора, изглежда, са наказани със слепота.

Бен Нил имаше право. Разпратените мъже се завърнаха и резултатът бе, че никой нищо не беше открил. Баггара би трябвало, в случай че наистина живееше при машра Ом Ошрин, да е поел в северна посока, но там не бе намерена никаква следа от него. Той трябва значи да е яздил на юг. Само че и онези, които бяха търсили в това направление, заявиха, че и там не била открита никаква диря. Ето защо Шедид лично прегази брода, за да провери нещата. Той се върна след известно време, ругайки.

– Вярно, че няма какво да откриеш. Какво ли ще рекат мекът и Ибн Асл, когато се видим принудени да им кажем, че баш тоя Хафид Сихар ни се е изскубнал! О, Аллах, как ли ще бъдем посрещнати от тези двамата!

Тогава се обади един, вероятно най-умният от всички:

– За толкова кратко време не се заличава никоя следа. Ето тук трябва да разсадиш, о, Шедид!

– Какво искаш да кажеш с това? – попита предводителят.

– Където няма следа, там не е вървяла и камила. Щом околвръст не се вижда никаква диря, значи багарът изобщо не е тръгнал, а се спотайва нейде заедно с Хафид Сихар и камилите. Ще се съгласиш все пак, че той постъпи много умно. Благочестивостта и светостта на двамата сенуси стояха на пътя на Амр и той ги е сметнал за опасни за себе си. Ето защо ги обвини и скалъпи оная приказка, за да ги обезвреди. Не беше ли умно, хитро от негова страна?

– Много притворно даже!

– Е, в такъв случай можеш да приемеш, че той и по-късно е действал също така умно и хитро. Той си е казал, че бихме открили дирята му. Затова е предпочел да не остави никаква, ами да се притаи наблизко и да изчака, додето се разкараме.

– Аллах акбар! За това хич не съм и помислил. Може да имаш право. Ставайте, мъже, да търсите скритите. Дирете навсякъде – нагоре и надолу, надясно и наляво, отсам и отвъд водата!

Сега работата позагуби за нас малко нещо от прелестта си. Останехме ли да лежим тук със сала си, то някое дребно обстоятелство можеше да ни издаде. Бяхме чули впрочем достатъчно, така че загребахме обратно, но толкова бавно, че само някой, който държеше погледа си отпавен към нас в продължение на минути, можеше да забележи, че островът ни се движи. А че ще ни бъде посветено такова внимание, не следваше да се очаква, защото в езерото имаше няколко истински, обрасли с тръстика острови, което правеше наличието на нашия по-малко очебийно.

Видяхме няколко такалеха да вървят отново през брода. Мъжете търсеха и по двата бряга. Ако диренето се разпростреше и до края на езерото, където беше лагерният ни плац, като нищо можеха да го открият. Но не беше необходимо да се опасяваме от този случай. Ако бъдехме забелязани, то това щеше да стане все пак само от няколко мъже, от които не следваше да се опасяваме. Преди да са довели останалите, ние щяхме да сме се отдалечили толкова с животните си, че да се намираме в пълна сигурност. За мен беше по-добре, разбира се, да не ни откриеха. На моя план добре пасваше фактът, че такалехите вече нямаха вяра на историята с другоземния ефенди. Но нещата щяха веднага да застанат другоаче, ако стегнеха до познание, че баггарът не е действал нечестно, ами самият е бил отвлечен с Хафид Сихар и камилите.

Нашето плаване протичаше изпърво доста бавно, но когато се намерихме извън погледа на такалехите, загребахме по-бързо. Скоро пристигнахме при лагерното място и слязохме. Бяхме отсъствали дълго и Хафид Сихар се бе обезпокоил за нас. Той се зарадва, виждайки ни сега да се връщаме. Разказахме му какво сме видели и чули и после аз се изкатерих, за да мога навреме да забележа всяко приближаване, на едно близко дърво, чийто гъст шумак ме скриваше за чуждо око, ала на мен самият подсигуряваше добра наблюдателница.

След известно време видях отвъд, по северния бряг, да приближават търсещо двама такалехи. Те не можеха да дойдат отсам и да станат

опасни за нас. Но скоро след това по нашата страна се зададоха трима други, които крачеха от храст към храст, от дърво към дърво и надзъртаха зад всеки шубрак. Ако продължаваха да търсят по тоя начин още две минути, щяха да ни намерят. Аз се смъкнах от дървото, напуснах бивака и изминах едно късо разстояние към тях, без да допусна да ме забележат. Там имаше един гъст храст, по краищата на който се бяха вплели трънаци. Съобразно всяко очакване те трябваше да минат край него и аз пропъльзах бързо вътре.

Не мина много и тримата войни довтасаха. Погледнаха първо в един съседен храсталак и се насочиха сетне към моето скривалище.

– Напразно е – рече един. – Те не са на отсамната страна. Хайде да се връщаме!

– Само още няколко крачки, до ъгъла там, на който расте онзи субакх! – прозвуча отговорът.

Проклятие! Зад „онзи субакх“ аз току-що бях седнал, а зад „ъгъла там“ се намираше лагерното ни място! Сега бяха отдалечени само на пет крачки от моя буш. Аз хванах тънките стебълца, раздвижих ги, сякаш там, където се намирах, от земята се кани да се надигне някакво животно, и опитах да наподобя онова сърдито фучене, което издава един обезпокоен хищник. После затъкнах с език във възможно най-дълбок тон, захъхрих през носа и наддадох след това със дрезгав рев, при чуването на който обитател на пустинята го избива на кратката, гореща молитва:

„Лъвът се пробужда. Аллах да ни закриля от Удушвача на стада!“ Аз често бях опитвал при някоя самотна езда да имитирам от скука рева на лъва. Да го възпроизведе правилно, човешкият говорен апарат не е способен, но прилика все пак може да се постигне. Такъв беше и тук случаят. Тримата такалехи отскочиха ужасени.

– Лъв, лъв! О, Аллах, о, Закрилник, о, Хранител на живота, предварди ни от...

Продължението не можах да чуя, защото мъжът толкова бързо си плю на петите, че вече никакъв не се виждаше. А неговите двама спътници, които притежаваха още по-пъргави крака, бяха даже далеч пред него. Тогава чух Бен Нил да се изхилва зад нашия ъгъл:

– Ефенди, те няма да се върнат! Как само умееш да се справяш с всичко! Сега даже на лъв се обърна! Това гневно ръмжене и фучене ти се удаде отлично. Прозвуча досущ, като че някой лъв е бил смутен в съня си. Но после ревят беше по-малко добър. Долавяше се, че не идва от лъвска паст.

– Защото знаеше кой е лъвът.

– Да, така е. На такалехите обаче той се стори съвсем правдив. Те сега ще се пазят от претърсване на субакха и нашия кът. Когато ти тръгна и пропълзя там в хресталака, помислих, че тъкмо това може да ни издаде. Та нали не знаех, че искаш да си играеш на Господаря с голямата глава. Сега обаче съм радостен, че го стори.

Аз междувременно се бях върнал и видях, че Бен Нил държеше ножа си в ръката. На въпросителния ми поглед той обясни:

– Когато такалехите дойдоха, казах на баггара, че ще го намушкам веднага щом издаде и най-тихия звук. Сега те се разкараха. Ние няма ли да потегляме?

– Не. Искам първо да пусна кервана да тръгне.

– Но така ще изгубим скъпоценно време. Знаеш колко бързае да стигнем във Фашода!

– Тази загуба на време скоро ще наваксае с нашите добри камили. Аз трябва да знам как да яздим, та такалехите да не се натъкнат на дирята ни. Понеже предполагат лъв в своя близост, те няма да се задържат дълго при брода, защото ще си кажат, че хищникът го използва като място за прекосяване. Аз ще ги наблюдавам.

За целта се покатерих отново на дървото и този път взех далекогледа със себе си. С негова помощ можех да погледна над езерото. Дърветата и хрестите, зад които се намираше керванът, ми пречеха на наблюдението.

След половин час забелязах някакво движение горе при брода, а после видях шествието да се появява на отсамния бряг изпод дърветата и да се отправя в пустинята на юг. Начело имаше едно отделение ездачи, друго – най-отзад, по средата маршируваха пленниците. Проследих кервана с тръбата, додето изчезна от поглед. После насочих далекогледа без особено намерение на север и на изток. Там, в източна посока, се движеха няколко точки. Животни ли бяха, или хора? Те не приближаваха право към нас, а държаха югозападно направление, така че трябваше да се сблъскат с кервана на юг от нас. Фигурите бяха твърде дребни дори през тръбата, за да мога да определя кои или какво са. И ставаха все по-дребни и по-дребни, докато вече не можех да ги виждам. Сега слязох от дървото.

Снощи не бях могъл да различа ясно чертите на Хафид Сихар. Сега видях, че той притежава голяма прилика с брат си.

Той ме помоли да му покажа мумийната ръка и когато удовлетвори искането му заяви, че това било ръката на фараонската дъщеря,

която имал предвид. След това аз отворих непромокаемия си пояс и извадих двете писма, които Бен Васак ми беше дал в Сиут, и които не носеха никакъв адрес.

– Бен Васак ми изготви тези писма в палата на пашата в Сиут. Той ми каза, че трябвало да ги отворя след пристигането ми в Хартум.

– Тогава те са твое притежание – заяви, като ги взе в ръка, за да ги огледа. – Прибери си ги пак и ги отвори, когато идеш в Хартум.

– По-скоро имам желание да ти ги предоставя ти да ги отвориш. Тогава аз мислех, а и брат ти мислеше същото, че ще отида направо в Хартум. Но стана другояче: наложи се да замина за страната на фесараките. Оттогава мина много време, а кой знае какво важно съдържание имат тези писма. Може би ще е по-добре да се запознаем с него.

– Тогава ги отвори!

– Не, ти! Аз още не съм в Хартум.

– В такъв случай ще ги отворя. В тях наистина би могло да има нещо, което би ни донесло полза, ако го знаем.

Хафид отвори пликовете. Те съдържаха по едно препоръчително писмо и по един ордер до хартумска къща.

– Брат ми познаваше ли те, преди да отидеш при него в Маабдех? – попита египтянинът.

– Не.

Той ме изгледа с дълъг поглед и очите му заблестяха влажно.

– Това, това брат ми е сторил за мен, а аз си мислех, че изцяло ме е отписал. Тези ордери говорят много повече, отколкото си имаш представа. Те са издадени за високи суми. Бен Васак трябва преди туй да е положил всички възможни усилия, за да ме открие. Той те е видял за пръв път и ти е дал такива писма! Имайки предвид, че си християнин и си му бял напълно непознат! Какво щеше да правиш с тези толкова много пари?

– Щях да ти ги дам веднага щом те намерех. Прибери препоръките и ордерите, защото те ти принадлежат! Ние ще останем заедно, докато отидеш при брат си, и в случай че аз се нуждая от нещо, ще ти кажа.

– Добре! При това условие ще задържа книгата. Но къде да ги пхна!

Богатият мъж беше облечен само с една доста повредена кожена препадка.

– Това веднага ще узнаеш – уверих аз. – Този баггара е с твоя ръст. Ще си размените тоалетите. Ти ще вземеш неговия, а той ще получи твоя.

– Посмей само! – озъби ми се Амр. – Аз съм един свободен бен араб и няма да тръгна гол!

– Преди Хафид беше пленен, а ти – свободен. Затова той ходеше гол, а ти носеше дрехи. Сега ти си пленен, а той – свободен. Така че си сменете и дрехите!

– Няма да го позволя!

– Бен Нил, отрежи една пръчка за бастонада!

– Да ме биете, мен да биете? – изкрещя баггара. – На мен бастонада, на мен? Кой ти дава право за това?

– Хадифът. Аз представям тук Рейс Ефендина. Но дори и да не беше такъв случаят, щях да правя каквото ми е по угодата. Съветвам те, ако ти са мили ходилата, да се подчиниш доброволно на моята заповед. Аз исках срещу едно открито признание да ти върна свободата. Ти не прие предложението ми и се сърди единствено на себе си, ако последниците не те доведат чак до възторг. Свалете му одеждите!

Бен Нил поиска да съблече хаика на Амр, ала онзи се възпротиви. Тогава аз се зах сериозно с работата. Той беше сложен по корем до дървото и краката му сгънати нагоре в коленете. Те бяха вързани за ствола, така че не можеше да ги мръдне. После Хафид Сихар седна на гърба му, а Бен Нил отрязва от храста една дебела колкото пръст пръчка. Още при първия удар шибнатият изврещя пронизително. При втория изплака:

– Престани, спри, ефенди! Ще се подчиня. На бастонадата не може да издържи никой свободен араб баггара!

– Можеше да си я спестиш. Нека двата удара ти послужат за урок!

Амр беше развързан и сега размяната на дрехите протече без губене на време. После се стегнахме за потегляне. За хората имаше в наличност още вода, за камилите меховете бяха напълнени от кора. После възседнахме и напуснахме мястото, на което бях намерил тъй дълго напразно дирения Хафид Сихар.

Както вече бе споменато, такалехите не биваше да видят дирята ни. Ето защо ги бях пуснал да тръгнат напред. Въпреки това ние последвахме на първо време тяхната, за да се отклоним по-късно от нея, когато бяхме яздили приблизително половин час, видяхме отляво да идва втора диря. Тя при всички случаи произхождаше от съществата, които бях видял през зрителната тръба като малки точки на източния хоризонт. Тук те се бяха натъкнали на следите на такалехите.

– От какво ли ще да са стъпките? – рече Бен Нил. – Толкова са малки.

Аз слязох и го накарах и той да слезе, защото трябваше да се обучава в четенето на следи. Каквото научеше при мен, можеше по-късно да му е от полза. Подканих го:

– Разгледай внимателно дирите! От какви животни би могло да са били отпечатани?

– Това... това са били навярно магарета? – каза той, поглеждайки ме въпросително.

– Да, магарета – усмигнах му се доволен. – И колко?

– Четири или пет.

– Не, само три. Когато човек иска да знае броя на животните, трябва да се ръководи от сбора на отпечатъците на определен крак. Който брой следите на всички копита, ще се заблуди. Да вземем например предното дясно копито. Ще различиш отпечатъка по няколко признака, преди всичко от това, че навън, сиреч надясно, е по-изпъкнал, отколкото от вътрешната страна. Допиташ ли се после до различията на тези предни десни копита, ще имаш и броя на животните.

– Да, магаретата са били само три – потвърди той, след като бе огледал още веднъж внимателно дирята съобразно дадените напътствия.

– Какво са носили? Ездачи или товари? Или пък някое от тях е вървяло свободно?

– По какво може да го познае човек?

– По дълбочината на отпечатъците, по правилността на вървежа и по разни други белези. Колкото по-тежко е натоварено едно животно, толкова по-дълбоко се отпечатва копитото му в пясъка. Товарното животно би стъпвало по-леко отпред, отколкото отзад. Какви биха могли да са били ездачите?

– Как мога да знам! Не съм ги виждал, а и понеже те са седели на седлата, не са могли да оставят дири.

– И все пак няма нищо по-лесно от това. Магарета тук яздят само един точно определен чешит хора.

– Искаш да речеш, че това са били дяллабин?

– Да, понеже само един дяллаб (търговец) си служи по тези краища с магаре. Значи дотолкова знаем. Откъде идват? Това не ни засяга, но накъде са се запътили, трябва да знаем, тъй като те са пред нас и може би ще ги застигнем.

– Можеш ли и това да прочетеш от дирите?

– Не, поне засега още не, тъй като следите им оттук се съединяват с тези на такалехите. Да вървим по-нататък!

Уловихме камилите за поводите и ги поведохме. Другите двама

бяха останали на седлата и ни последваха. След известно време следата се разшири до едно широко, много отъпкано място, за да продължи сетне отново тясна по досегашния начин.

– Тук дяллабините са настигнали такалехите – поясних аз – и последните са спрели за известно време, за да ги посрещнат и разпитат. Може би това широко място ще ни каже още повече. Иска ми се да го изследвам по-внимателно.

Беше ми се сторило именно, че болшинството от такалехите не са спирали, а са продължили без прекъсване. Преброих и сравних отделните отпечатъци, намерих даже следите от няколко човешки крака и после обясних на другите:

– Само пет такалехи са спрели, останалите са продължили да яздат. Тези петима са разговаряли продължително с дяллабините, при което онези са слезли от магаретата си. После са яздили в компания след заминалите напред. При това слизание хората са се поздравили и взаимно разпитали.

– Такалехите не са ли се отнесли враждебно с дяллабините? – попита Бен Нил.

– До момента все още няма отправна точка, от която да се заключи за враждебност. Във всеки случай такалехите не са се намирали в добро настроение, така че търговците имат поне само заради това основание да бъдат предпазливи. Да повървим още донякъде, преди да възседнем.

Тъкмо се обърнах и Бен Нил посочи напред с ръка.

– Виж, ефенди, там отпред, странично от дирята, седи една хиена.

– А до нея лежат други две в пясъка – прибави Хафид Сихар. Засенчих очи с длан, за да мога да видя по-добре, и веднага предугадах нещастие.

– Това не са хиени, а хора. Да не би все пак петимата такалехи да са се нахвърлили върху търговците! Елате бързо с мен нататък!

Двамата ездачи поеха ходом, ние двамата пешеходци – в тръс, фигурата, която Бен Нил отдалеч бе сметнал за хиена, беше обърната с гръб към нас. Не беше за чудене, че моят млад придружител се бе заблудил от такова разстояние, защото мъжът беше опрял лакти на коленете и захлупил челото си в ръце, сякаш имаше главоболие. Чувайки шума, който причинявахме при приближаването си, той обърна глава към нас. Направи усилие да се изправи, ала не му се удаде. Очите му се спряха най-напред върху баггара, тъй като двамата ездачи ни бяха изпреварили с няколко крачки. По лицето му се изписа ужас.

– Та това е Амр ел Макашеф, шейкът на баггара! Аз съм изгубен!

Аз вече на няколко пъти бях чувал това име. То беше на един баггараски предводител, окачествяван като много войнствен и брутален. По онова време той играеше ролята си все още в рамката на тесни граници, но по-късно излезе от тях. Той беше някакъв сродник на Махди и на 6 април 1882 мюдюрът на Сенар изпрати до вицегубернатора едно телеграфно известие със следното съдържание: „Баггараският шейк Амр ел Макашеф, далечен роднина на Махди, приближава с няколко хиляди баггараски воители моя град, за да го завладее. Прати ми колкото се може по-скоро помощ!“ Този мъж сега бе мой пленник. Не можеше да не ме изненада, че един шейк се е предоставил на разположение за куриерска служба. Неговата връзка с Ибн Асл не би могла да е само едно голо познанство, а нещо по-здраво, по-дълбоко. Това се потвърди от отговора, който даде, защото една чул думите на мъжа, викна отбранително:

– Ти се лъжеш. Аз наистина съм баггара, но не съм шейк.

– Защо се отричаш от себе си? – попита търговецът. – Колко често съм бивал при вас! Та аз съм Синан от Омдурман. Ти ме познаваш и знаеш, че аз също така добре те познавам.

– Мълчи! Ти бълнуваш. Виждам, че си ранен, и ето как треската ти внушава объркани думи.

Че Амр хвърли същевременно към мен един угрижен поглед, ме наведе на убеждението, че не казваше истината. Той искаше да бъде смятан за обикновен мъж, та във Фашода да намери едно по-меко отнасяне. Търговецът обаче си остана на твърдението.

– Не зная по каква причина отричаш. Да, аз съм ранен, но треската не ме е обхванала, и знам какво говоря. Ние не бяхме сторили нищо на тия роботърговски такалехи и аз те моля в името на Аллах да не вярваш, че съм противник на хората, дето ловят роби. Пощади ме, о шейк!

Тогава аз попитах Синан:

– Защо спичаш това обяснение за необходимо? Мислиш, че шейк Амр ел Макашеф е ловец на роби?

Синан още не беше ми обърнал внимание. Сега ме изучи с учуден поглед.

– Как можеш да ми отпращаш подобен въпрос? Ти сигурно си човек на шейка и трябва следователно по-добре и от мен да знаеш, че той е приятел на Ибн Асл, най-прочутият ловец на роби.

– Това не е вярно, това е лъжа! – извика баггара. – Аз изобщо не съм този, за когото той ме смята!

– Мълчи! – повелих му. – Аз знам точно какво да мисля за теб и всяко усилие да ме заблудиш в преценката, е напразно.

И обръщайки се към търговеца, продължих:

– Не съм от неговите хора. Аз съм чужденец, не мюсюлманин, а християнин. Я огледай по-добре шейка! Още ли не си забелязал, че не носи оръжие? Още ли не си забелязал въжетата, с които е вързан за камилата?

Мъжът досега все още бе държал главата си в ръце. Сега я вдигна да разгледа по-внимателно шейка и веднага възкликна удивено:

– Аллах върши чудеса! Амр ел Макашеф е вързан! Да не би да сте се били с него и да сте го пленили?

– Ще узнаеш. По-напред обаче искам да прегледам теб и двамата ти спътници, дето лежат тук като мъртви.

– Едхим и Латиф са си наистина мъртви. Застрелях ги. Нали виждаш голямата локва кръв, в която лежат.

– По теб също ли стрелях?

– Не. Аз бях първият, на когото такалехите посегнаха. Удариха ме с приклад по главата. Когато се свестих, видях спътниците си мъртви. Бяха ни ограбили, взели всичко и отвели и магаретата ни.

– Не, това не е станало. Магаретата са още тук. Аз ще отида да ги доведа. Но преди туй ми покажи главата си.

Тя беше силно подута, ала за щастие се оказа, че черепът не е пукнат. Бяха го ударили не с ръба, а с плоското на приклада. Другите двама за съжаление бяха мъртви, простреляни в гърдите. Взех им кърпите от главите, за да поставя на оживелия един мокър компрес. Той му подейства толкова облекчително, че човекът се изправи и заговори с по-малко усилие от преди. Види се, все още имаше страх от шейка и ето защо аз го успокоих:

– Ти се намираш при приятели и шейкът на баггара не може нищо да ти навреди. Той е приятел на такалехите, които са ви нападнали. Беше при тях и аз ти казвам, че нямаш причина да се страхуваш от него или да го щадиш. Може би вече си имал случай да чуеш за Рейс Ефендина?

– Да, о, господарю.

– Е, аз съм негов приятел и залових този баггара, за да го отведе при него във Фашода. Така че можеш да бъдеш спокоен и да говориш открито с мен. От кой край идвахте и накъде искахте да отидете?

– Бяхме в Дар Фамака, където продадохме всичките си стоки и полчихме за тях тхибур. После минахме през Бели Нил, за да яздим към Гояк на Бахр ел Араб, където искахме да разменим тхибура за щраусови пера, а тях пък щяхме после да откараме в Хартум. Очакваше ни със

сигурност една голяма печалба, ако такалехите не ни бяха ограбили тук. Сега аз съм победен от когото и да е било. Аллах да ги прокълне!

Споменатият тхибур е злато, което се добива в назованата от него област под формата на зърна или като прах в малки люспици от наносната почва. Този тхибур служи там почти като единствено средство за размяна, така че търсените иначе навсякъде талери с лика на Мария Тереза там са малко популярни. За по-добро манипулиране той бива стаян в халки или в малки количества завиван и връзван в парченца плат или кожа като разменна монета.

– Предполагам, че такалехите не са се отнесли още от самото начало враждебна с вас? – попитах аз.

– Изпърво бяха даже много любезни – поясни Синан. – Когато се натъкнахме на тях, предводителят остави кервана да продължи, додето не можехме вече да го виждаме, а сам той остана с още четирима други, за да ни подпита. Той го стори по такъв начин, че не бе възможно да изпитаме недоверие, и после ни позволи да се присъединим към него. Тръгнахме след кервана. Когато стигнахме до това място, аз бях повален внезапно с удар. Останалото вече знаеш.

– Ти спомена ли за тхибура, който сте имали у себе си?

– Да. Те попитаха с какво се каним да заплатим щраусовите пера и тогава трябваше да кажа за златния прах!

– Не е бивало да го правиш. Виждаш какви плодове ти донесе тази доверчивост. Петимата такалехи са били обхванати от алчност по златния прах и за да не се налага да го делят с другарите си, са оставили кервана да излезе от границите на видимостта и са се нахвърлили после върху вас. По същата причина са ви оставили всичко друго. Ако ви бяха ограбили изцяло, грабежът щеше да ги издаде и те трябваше да го поделят с другите. Ето защо не са взели и магаретата, ами са ги натирили, както виждам от следите.

– Имаш право, о, господарю. Ами сега какво ще правим? Трябва да тръгнем след убийците. Аз искам да им отмъстя и да им отнема заграбеното.

– Ти ще получиш каквото ви е било задигнато, обещавам ти го. За тая цел обаче не е нужно нито преследването на кервана, нито битката с него. Да не би да си мислиш, че в твоето състояние си способен да излезеш насреща на такалехите? Сега ще потърся магаретата ви и после ти ще се присъединиш към нас.

– Вие накъде яздите?

– Към Фашода, както вече преди малко ти казах. Такалехите също

възнамеряват да отидат нататък и понеже имат пешеходци при себе си, ние ще бъдем там преди тях и те още с пристигането си ще бъдат посрещнати от полицията на мюдюра.

Следите на магаретата водеха все направо в простора, бяха търчали едно подир друго. След четвърт час ги намерих със седлата на гърба да пощипват рехава тревица. Яхнах едното, за да яздя обратно. Другите две ме последваха доброволно, без да е необходимо да ги водя.

Погребахме двамата мъртъвци толкова добре, колкото ни бе възможно. После раненият беше наместен на камилата, която носеше меховете с водата, и ние продължихме пътя си. Подтичващите след нас в тръс магарета бяха свободни и можеха лесно да ни следват.

14. При Бащата на петстотинте

Намирахме се на приблизително тридесет географски мили отдалеченост от Фашода. Ако бях само с Бен Нил, щяхме да изминем разстоянието в една темпова езда за два дни, ала при настоящите условия това не бе възможно. Хафид Сихар дълго време бе престоял под земята в медните рудници. За вървенето е бил достатъчно силен. Оказа се обаче че бързата езда и клатушкането върху гърба на камила го изтощава повече, отколкото бе очаквал. Синан постоянно охлаждаше главата си с вода, ала я чувстваше така болезнено при всяка крачка на ездитното си животно, че бяхме принудени да намалим досегашната бързина. Вече не следвахме дирята на такалехите.

Придържахме се повече източно, изпреварихме ги още в хода на първия предиобед и в утрото на четвъртия ден стигнахме до Фашода. Селището всъщност не е нищо повече от едно село от колиби, ала поради оградените със зидове правителствени постройки – казармата и жилището на мюдюра, отвън изглежда доста представително. Но доброто впечатление изчезва веднага щом човек стъпи веднъж в селището.

По зидовете са наместени топове и нощем стоят многобройни стражи – една предпазна мярка, която заради размирните шиллуки не е съвсем излишна.

Около правителствените сгради стърчат окаяни къщи и многобройни тукули⁴⁵, изградени върху тухлена настилка, защото заради безчетните по-раншни пожари сега е забранено тези мизерни колиби да се строят изцяло от слама. Тукулите са обитавани отчасти от шиллуки, отчасти от войници, които имат при себе си своите жени и деца. Улиците и преките, в случай че човек пожелае да си послужи с тези изрази, се състоят от дупки, мръсни локви, купища смет и планини отрупана тиня, между, през и върху които трябва да се придвижваш като въжеиграч, за да не заседнеш нейде.

Фашода е място за заточение, точно както по-рано Джебел Гасан и Дар Фасокл, но броят на престъпниците никога не нараства силно, защото пришълците бързо погиват от нездравословните климатични условия.

Тъй като това място е последният укрепен граничен пост на Бели Нил, има гарнизон от почти хиляда войници. Той се състои от черни

45. тукул – кръгла колиба е конусен покрив (Б. а.)

пехотинци и известен брой арнаути, които се намират под командата на своя сангак и поради своята непокорност и бруталност трудно се държат под юзда. Че техният сангак беше таен съюзник на Ибн Асл, бе споменато.

Не бива да се мисли, че ние ей тъй, без каквато я да е губене на време, сме навлезли „триумфално“ във Фашода. Това щеше да е чисто и просто безотговорно. Аз трябваше да приема, че Ибн Асл е вече тук. Също турчинът Мурад Насър със своята сестра, муца'бирът и моккадемът на светата Кадирина, моите жадни за отмъщение врагове, можеха да се търсят тук. Към това се добавяше и че трябваше да се пазя от предводителя на арнаутите, тъй като споменатите сигурно вече всичко му бяха разказали за мен.

Те ме познаваха лично и аз не биваше да се показвам, ако исках да постигна целта си. Ето защо казах, че ние сме пристигнали до, а не във Фашода.

Спряхме приблизително един час преди града на едно място, което беше подходящо за временно скривалище. Тук имаше гора, състояща се от сунут, хегелик и други високостеблени дървета, между чиито стволоче растяха храсти киттр и вабак с гъсто вплетени в тях ластари на *Cyssus quadrangularis*. В тази гора спряхме и си потърсихме място, където много трудно можехме да бъдем открити.

Оттук исках да пратя един вестител до мюдюра. Много ми се искаше това да е Бен Нил, ала не смеех да рискувам, защото той беше познат на неколцина, които лесно можеше да срещне във Фашода. По тая причина поверих мисията на Хафид Сихар и му дадох да вземе препоръчителното писмо на Рейс Ефендина. Също го инструктирах точно относно това как да се държи и какво да каже. След тръгването му чакахме цели четири часа. После Хафид Сихар се върна, водейки един придружител, облечен в общоприетото за страната облекло. Аз бях очаквал, че Бащата на петстотинте ще ми изпрати някой от своите доверени служители, а сега за своя изненада подразбрах, че този по простому облечен мъж е самият мюдюр. Той се отличи със своята суровост още в първия миг на срещата.

– Наложил се дълго да чакаш, ефенди – каза ми Хафид Сихар. – Този височайши господар е...

– Мълчи! – прогърмя гневно другият към него. – Аз се отнесох приятелски с теб, защото твоята трагична съдба предизвика състрадание у мен, но ти не бива да си мислиш, че съм ти равнопоставен. Как можа да се одързостиш да ме представяш на ефендите! И как посмя да се

извиниш, задето бил чакал? Да не съм някое куче, което трябва да е винаги налице, когато му подсвирнат?

„Ей Богу – рекох си тайно, – тя ще стане една! Това е самият Баща на петстотинте. Щом той се отнася по тоя начин с нас, как ли пък я кара с престъпниците?“ Сега Али ефенди се обърна към мен и ме проучи с любопитен поглед, при което лицето му не допускаше да се открие и най-малката следа от дружелюбие. Аз бях станал и издържайки невъзмутимо изпитателния му поглед, попитах:

– Кой си ти? Сигурно самият Али ефенди?

– Али ефенди? – попита той строго. – Не знаеш ли как трябва човек да се обръща към един мюдюр?

– Знам го и ще изпълня повелите на учтивостта, когато стигна до разговор с някой мюдюр.

– Случаят сега е такъв, защото аз съм мюдюрът на Фашода.

Някой ориенталец щеше да кръстоса при това положение ръце на гърдите и да се поклони доземи, ала аз само приведох глава, подадох му ръка и казах вежливо:

– Аллах да ти даде хиляда години, о, мюдюр! Радвам се да зърна твоя лик, защото той е на един справедлив мъж, под чието управление провинцията щеше да възмогне и прочисти от всяка сган.

Али ефенди се поколеба да вземе ръката ми и метна един учуден поглед към моето лице.

– Според това, което прочетох и чух за теб, ти си кадърен мъж. Но приятел на любезностите май не си?

– Всеки човек си има своите маниери и начин на поведение и трябва да бъде приетан съобразно тях, о, мюдюр.

– Значи аз сигурно трябва да приемам и слугите си съобразно техните маниери и начин на поведение? Аллах да се смили! С това не бих отишъл твърде далеч! Вие християните сте странни хора, но аз ще те приема такъв, какъвто си, а именно много храбър и много груб. Да седнем!

Аз се ухилих в себе си. От него, възпътената грубост, да бъда окачествен като грубиян! Седнахме. Той измъкна кутия кибрит и една кожена табакера, пълна с цигари, запали си една, без да ми предложи, издуха доволно дима през носа, сложи цигарите и кибрита до себе си за по-нататъшна удобна употреба и поде:

– Значи ти си слуга на Рейс Ефендина. Къде и как всъщност си се запознал с него?

– Дали аз съм се запознал с него, или той се е запознал с мен, в това

има разлика, с която сега няма да се занимаваме. Но се лъжеш, ако си мислиш, че съм негов слуга.

– Е, да де, той те нарича в писмото си приятел, ала аз ги знам тези неща. Това е само проформа и си върви с препоръката. Ти си куражлив, даже безразсъдно дързък мъж, също не изглежда да си будала, ама като християнин все пак никога не можеш да станеш приятел на един мюсюлманин.

– Защо не? Ако уважавам и обичам даден човек дотолкова, че да го сметна достоен за моето приятелство, обстоятелството, че е мюсюлманин, няма да ми попречи да му го предложа.

– Я гледай! – възкликна удивено Али ефенди. – Значи ти, ти си му го предложил, а не той на теб?

– От кого е излязла първата дума, няма значение. Достатъчно е, че ние именно сме истински приятели. Ако не ти се вярва, е, все ми е тая.

– Как? Безразлично ти е дали мюдюрът на Фашода ти хваща вяра, или не? Такъв човек още не съм срещал!

– В моето отечество има една пословица, която гласи: „Каквото викнало, такова откликнало.“ Аз обичам да я съблюдавам.

– Това е прекалено, направо прекалено. Чуй, ако ми го беше казал някой друг, в името на Аллах, щях да нареда на място да му наброят петстотин парцала!

– Да, това ти е обичайната мяра и затова са те нарекли Абу Хамсах Миах. Но аз съм подсигурен срещу този дар.

– Подсигурен? Хич не го вярвай! Ако поискам кой или какво би могло да ме възпре да ти друсна петстотинте?

– Моето поданство и моят консул.

– Пет пари не давам за тях.

– Е, тогава това тук. За него сигурно няма да речеш така.

При тези думи тикнах така плътно юмрук под носа на грубия чиновник, че оня отдръпна чевръсто лице.

– Кара Бен Немзи, да не би да се каниш да удриш?

– Не, докато и ти именно не поискаш да удриш. Сега стига вече сме се майтапили, я нека поговорим за по-належащи неща. Ние сме...

– Кой тук има право да заповядва за какво ще се говори, ти или аз?

– Аз, защото ти си при мен. Ако не ти е по мерак да се съобразяваш с мен, можеш да си ходиш. И без теб ще си вървя по света и по тази местност.

Тук мюдюрът ме погледна, не, буквално се опули в мен и захвърли фаса.

– Аллах е велик, не, той е по-велик, не, той е най-велик! Ама ти си най-големият грубиян, който съм срещал! Какво блаженство да можем да ти отредя петстотинте! Но мисля, че и до там ще стигна!

– И аз се надявам на това, за да мога именно да ти докажа че куршумът ми ще ти пронизе мозъка, преди още да си съумял да изречеш напълно въпросната заповед.

– Да те изплюска Шейтана макар! Струва ми се, че с теб човек най-добре ще се спогоди, ако бъде учтив.

Али ефенди си запали отново цигара.

– Тогава постави началото – ухилих се аз, – като разрешиш и аз да изпафкам една цигара.

Аз се пресегнах, взех си една и я палнах. Виждайки, че оня се кани да кипне, прибавих:

– Това беше твой дълг още преди малко, когато запали първата. Ти го пропусна, а пък мен назидаваш да бъда учтив. Какво да мисля за теб? На мен ми е все едно дали ще се отнасяш с мен грубо, или любезно. Аз не се каня да измоля от теб ни най-малката услуга. По-скоро идвам да ти помогна да изпълниш своя дълг. Всекиму дължимото, това е законът на пустинята: Живот за живот, кръв за кръв... грубост за грубост. Опознаеш ли ме, другояче ще мислиш за мен. Ти даже ми отказа ръката си. Аз съм разговарял с къде по-високопоставени мъже и те винаги са се отнасяли учтиво с мен.

Мюдюрът захвърли отново едва запалената цигара и поиска да избухне ядовито, но се овладя. Гневните бръчки по челото му се изгладиха и погледът му стана по-мек. После гневът внезапно се върна. Той метна един вбесен поглед наоколо, посочи лежащия на земята Амр ел Макашеф и се обърна грубо към него:

– Виждам, че си вързан. Ти ли си багара, който занесъл на такале-хите хабера на Ибн Асл?

– Да – призна запитаният.

– Куче и седемкратен кучи син, ти общуваш с ловците на роби? Ще нареди да ти изброят петстотинте, и това е толкова сигурно, колкото че имам по пет пръста на всяка ръка. Ще получаващ седмично сто и сетне ще можеш да хванеш накъдето ти видят очите, за да разправяш как ти е харесало посещението при Абу Хамсах Миах. За съжаление не мога да те обезглавя, чапкън, защото си изобличен само в тая разсилническа работа. Но нямай грижа! Всеки отделен удар от петстотинте ще ти припламва в паметта, докато дойде ред Шейтана да те изгори в пъкъла като цял фойерверк!

С това избухване неговият гняв, изглежда, се изпари, защото той внезапно се обърна с една съвсем любезна физиономия към мен и ми подаде най-сетне ръка.

– Кара Бен Немзи ефенди, ти трябва да присъстваш, когато тоя кучи син получава ударите си. Това ще ободри твоята душа и ще подсили сърцето ти, ще ти просветли разсъдька и ще подкрепи духа ти. Ох, няма по-голяма наслада от това, да слушаш как вият, врещат и скимтят такива закононарушители! А сега ми разправи най-напред всичко, което се е случило, откакто си се запознал с Рейс Ефендина... или – прибави той, поправяйки се с усмивка – откакто той се е запознал с теб.

– От това ще излезе дълга история. За да я чуе човек, трябва да разполага с много време.

– Службата ми изисква да чуя тоя доклад, а за изпълнението на задълженията си аз винаги имам достатъчно време.

– Тогава позволи Бен Нил да разкаже.

– Защо не ти самият?

– Когато свърши, ще знаеш причината, без да е необходимо да ти я казвам.

– Добре, нека тогава говори!

Бен Нил започна да разказва. Аз бръкнах в табакерата и си взех втора цигара.

После се изтегнах назад, подложих ръце под главата и накарах Бен Нил да разправя. Той го стори сбито и все пак изчерпателно. От всяка негова дума си личеше колко искрено ме обича. Мюдюрът трябва вече да бе чул едно-друго от нашите преживелици от Хафид Сихар и някои работи сигурно бяха загатнати в препоръчителното писмо на Рейс Ефендина. Сега слушаше неща, за които понятие си бе нямал, и който изцяло погълнаха вниманието му. Когато Бен Нил свърши, той посегна към кибрита и табакерата, изтърси съдържанието им върху мен и извика:

– Пуши, пуши, Кара Бен Немзи ефенди, пуши си! Ти си го заслужил, да, в името на Аллах и Пророка, заслужил си го! А когато дойдеш у дома, ще имаш още повече, една пълна догоре голяма кутия, макар да са безобразно скъпи, да, да, безобразно скъпи?

– Колко плащаш за тях? – попитах аз, любопитен за цената на тези цигари, запилели се кой знае по какъв начин в Судан.

– Цял един пиастър парчето.

– Това е твърде скъпо. Нищо ли не отби?

– Да съм отбил? – попита ядосано. – И през ум не ми мина! Аз нямам навика да се пазаря. Платих си честно, напълно и на часа: всеки

пиастър един удар. Когато келешът получи двайсет удара, хукна, остави ми стоката и обясни, виейки, че му било заплатено и се отказвал от останалото. Та си пуши, ефенди, нека ти е сладко! Ти си дяволски тип и Рейс Ефендина трябва да е изцяло запленил, дето се е запознал с теб. Вие християните май наистина не сте чак толкоз лоши и сега вече вярвам, че емирът действително гледа на теб като на приятел. Аз съм мюдюр, а това, в името на Аллах, не е малко нещо, но въпреки всичко те моля за прошка за предишната ми прямота. В замяна обаче ти също трябва да ми сториш една услуга. Не бива да ми отказваш!

– Ама нали още не знам дали ще съм в състояние да изпълня желанието ти?

– В състояние си!

– Е, в такъв случай – да!

Тогава той ми стисна двете ръце и извика радостно:

– Хамдулиллах! Това дава удари, удари, пет-шест хиляди удара, че и още повече! Ти трябва именно да заловиш Ибн Асл, но не за Рейс Ефендина, а за мен.

– Добре!

– И също оня дебел турчин, дето се казвал Мурад Насър.

– Хубаво!

– И муца'бира заедно с всеобщият моккадем на светата Кадирина.

– Тези двамата също! – ухилих се аз.

– Благодаря ти! Това ще бъде празник, какъвто не съм преживявал. Ще разпоредя да ги избесят всичките! Преди туй обаче всеки ще си получи по ходилата своите добре изброени петстотин, също сестрата на турчина, да, в името на Аллах, също и тя!

– Тя е момиче, о, мюдюр! В какво престъпление се каниш да я обвиниш?

– В най-голямото, което може да има. Тя е поискала да се омъжи за Ибн Асл, ловецът на роби.

– Поискала? За това не може и дума да става. Тя е била заставена. Тази женитба не е нищо повече от скрепяване на една търговска връзка.

– Не се меси! – повели Али ефенди разпалено. – Тук никоой няма право да скрепява нещо освен аз самият, а аз винаги скрепявам с петстотин. Но ти трябва да ми ги заловиш всичките, защото обеща.

– Аз ще съдържа думата си. Но един не е необходимо да залавям, защото той вече се намира в ръцете ти, сангаът на арнаутите.

– Ибн Мулай? До този миг той притежаваше моето доверие. Наистина ли мислиш, че познава Ибн Асл?

– Убеден съм в това.

– Тогава, тогава той също ще получи своите петстотин...

Али ефенди спря по средата. Беше го споходила някаква мисъл. Той я проследи и после продължи:

– Той значи, той е получателят на писмото! Ето защо значи напусто налягах и троших главата си! Кара Бен Немзи ефенди, почти съм готов да повярвам, че имаш право, и че съм дарил с доверието си един недостойник.

– Аз съм твърдо убеден, че Ибн Мулай е съюзник на ловците на роби.

– Това действително е много вероятно, защото местата в писмото, които ми бяха неясни, пасват единствено на него, както сега проумявам.

– Бива ли да узная за какво писмо говориш?

– Да. Даже е наложително да го знаеш. Моите хора хванали вчера горе при серибата Брингхи един негър нуехр, който им се сторил подозрителен. Когато го претърсили, намерили в кичура му едно писмо. Мъжът се отскубнал и поискал да избяга. Тогава те го застреляли. Тази заран ми донесоха писмото. То е от серибата Алиаб, която лежи горе край Рохл. Получателят трябвало да го прочете и предаде на Ибн Асл.

– Виж ти! Тая сериба на Ибн Асл ли принадлежи?

– Това не зная, защото едва от скоро се намирам тук.

– Почти съм склонен да го допусна. Мога ли да видя хартията?

– Да, естествено! И, ефенди, тук ми хрумва една идея, една скъпоценна идея! Арнаутът трябва да получи писмото.

– Съвсем правилно! По тоя начин най-лесно ще го изобличим. Но кой ще му занесе писаницата?

– Ти.

– Аз? Засега още не бива да се весвам пред сангака и изобщо във Фашода.

– Защо не? Мъжете, от които искаш да се криеш, още не са тук!

– Ами ако някой тайно дойде и си тръгне?

– Това е невъзможно. По бреговете ден и нощ стоят стражи. Ти ще се представиш за пратеник от серибата Алиаб и когато Ибн Мулай получи писмото, ще е уличен, а сетне ще разпоредя да го налагат, докато признае всичко, и така ще научим как можем да заловим другите.

– Но аз не съм негър. И даже и да се вапсам, чертите ще ме издадат, че не принадлежа към нуехр. Пратеникът споменат ли е в писмото?

– С нито дума.

– В такъв случай работата може би е осъществима. Но, чини ми се,

ще е по-добре писмото да бъде доставено от някой друг, само че благодарен мъж.

– А аз не мога да натоваря никого друго освен теб. Първо, работата е толкова опасна, че само един смелчага е в състояние да я изпълни, и второ, все пак не се касае само да се връчи писмото, но и арнаутът да бъде ловко подпитан за пратеника. Само ти единствено можеш да се справиш с това.

Нямаше да се съглася с този план. Той ми се струваше не само нецелесъобразен, ами даже опасен, и по-късно се оказа, че действително си е такъв. Но мюдюрът ме беше спечелил, още преди да съм го видял, със своята любов към справедливостта, а фактът, че толкова бързо след неприязненото приветствие ми гласува едно такова доверие, ме поласка. Милата, празна суета помъти погледа ми и аз се захванах за една работа, дето хич не беше за проваляне, тъкмо откъм страната, от която имах всичката вероятност да я проваля. Само „аз единствено“ можеш да се справя с нея! Не бях ли в случая длъжен и на Али ефенди, и на себе си да докажа, че той не се мами в мен?

– Добре, ще се нагърбя – заявих. Къде и кога мога да получа писмото?

– Където и когато поискаш.

– Къде живее арнаутът?

– Ибн Мулай обитава една цяла къща до казармата. Ти ли ще дойдеш да вземеш писмото, или аз да ти го изпратя?

– Няма да дойда. Аз не бива да се мяркам през деня в селището, значи мога да пристигна едва след спускане на мрака, а ако ще трябва тепърва и при теб да идвам, ще изгубя време, което другояче мога да употребя. Но и няма да ми го изпращаш, понеже ще ти е необходим куриер, който да ме навести тук, където искам да остана скрит. Ще ти дам да вземеш пак Хафид Сихар, на когото можеш да повериш писмото.

– Той ще го получи и аз ще ти пратя по него и малко пресни провизи, за да можете да се нахраните.

– Докато дойде време да влезем в града, запасите ще ни стигнат. По-необходимо ми е облекло, което да отговаря на фигурата ми. Аз много вероятно съм описан на арнаутина, при което ще са упоменати и дрехите, които нося. По тях веднага ще бъде разпознат и затова трябва да се облека другояче. Не бива също да вземам и оръжията си.

– Ама тук нали всеки ходи въоръжен!

– Прати ми тогава някоя стара дълга кремъклия, един стар нож и някой вехт пищов. За какъв ще се представя, още не знам, но в никой

случай за богат или високопоставен мъж. Ето защо тоалетът и въоръжението ми трябва да бъдат възможно по-скромни.

– Желанието ти ще бъде изпълнено. Ами другите какво ще правят, докато си в града?

– Ще чакат тук.

– Защо? Те могат да дойдат при мен. Вечер е тъмно, така че никой няма да може да ги види. А и ти ще се отправиш от сангака право към къщи.

– Но нали трябва да остане скрито кои сме и какво възнамеряваме. Аз ще се представя за ловец на роби и като такъв не е възможно да отседна при теб.

– Опасението ти е несъстоятелно. Сега-засега ние си имаме работа само с Ибн Мулай, с когото ти ще приключиш още днес. После вече няма да имаш причина да се криеш. Не, вие ще живеете при мен. Аз се радвам на това и ти заявявам, че имам много да говоря с теб. Освен туй ти имаш при себе си пленник, това куче на баггара. Защо ще трябва да се тормозиш с него? Вземи го с теб и докато ти при пристигането ви се отправиш към арнаутина, другите ще го доведат при мене. Аз ще наредя да го запрат и щом се появиш, ще ти доставя удоволствието да присъстваш, когато получи първите сто.

– Както пожелаеш, о, мюдюр. Ти си тук повелителят и аз ще сторя каквото сметнеш за редно.

– Веднага щом се стъмни ще пратя двама мълчаливи слуги. На единия ще предадете камилите си, които той ще предостави на грижите на някой изпитан шиллак, а другият ще ви доведе в града и ще ви покаже пътя към дома. Когато после дойдеш от сангака при мен, ще можем да обсъдим подробно всичко по-нататъшно. Аз сега се задържах при теб по-дълго, отколкото бях възнамерявал, и трябва да тръгна, защото съм се отдалечил тайно и преоблечен. Като забележат липсата ми, моите хора ще се обезпокоят и ще вдигнат тревога.

– В такъв случай имам да ти спомена само още за такалехите. Ти нали си готов да ги заловиш?

– Аллах! Що за въпрос! Ще ги пипна естествено! Робите ще получат свободата си, другите – наказанието си, а на петимата убийци смъртта е гарантирана. Замисли се, че всеки от тях ще получи петстотин парцала, и пресметна колко удара прави това като цяло. Такава радост Фашода още не е изживявала. Какъв назидателен пример ще бъде това за цял египетски Судан! Аз ще съм ти много задължен, ефенди, защото ти единствено ще си този, който ще ме постави в положение да

представя един такъв пример. Такова нещо не съм и могъл да очаквам. Аз се излъгах в теб, за което не бива да бъдеш злопамятен към мен. Кога смяташ, ще пристигнат такалехите тук?

– Не преди вдругиден. След това можеш да ги очакваш всеки час.

– Те ще бъдат посрещнати, както подобава. Този техен приятел обаче ще опита бастонадата още преди тях. Ще наредя така да го шибат, че воят му да се чува чак долу в Кахира и горе при Емин бей⁴⁶.

Али ефенди се беше изправил и сега угости шейка с такъв ритник, че оня отлетя настрана. След това се отдалечи с Хафид Сихар, ала след няколко мига се върна пак и каза:

– Не вземам със себе си ни една сигара. Пуши ги и нека ти са сладки. Табакерата задръж засега като спомен от мен. Аллах да те закриля, додето вечерта се видим отново!

Аз си поделих цигарите с Бен Нил. Известно време седяхме, пушейки мълчаливо. Начинанието, с което се бях обвързал, сега, след тръгването на мюдюра, ми се струваше вече много по-съмнително отпреди. Започнах да се разкайвам, задето се бях впуснал в него, ама сега нямаше как да се върна.

Амр се претъркулваше от едната страна на другата. Ритникът на мюдюра го беше нацелил така, чу чувстваше болка. Ако преди е бил може би на мнение, че ще го пощадят, защото носи ранга шейк, то сега бе вдянал, че няма да е такъв случаят. Съзнаваше, че прословутите петстотин са му в кърпа вързани. Петстотин удара по стъпалата! И не наведнъж, е седмично по сто! Щом разпуканите ходила започнеха да заздравяват, нови сто удара! И при това пет седмици запрян в кой знае каква дупка!

Тези мисли всяха страх у арабина. Личеше си по лицето му. Той започна да размишлява как ли да отклони от себе си тази беда и стигна до извода, че това може да се постигне единствено чрез мен. Трябваше да опита да ме спечели. Този ход на мислите се разкри, когато се обърна с едно предложение към мен:

– Ефенди, бива ли да говоря с теб?

По време на ездата аз му бях обръщал възможно най-малко внимание и сега се престорих, сякаш не съм чул думите му.

– Ефенди, имам нещо да ти казвам!

– Мълчи! – повелих аз, макар да подозирах, че онова, което Амр ел Макашеф се кани да изложи, ще е от важност за мен. Той се умълча за

46. сетнешният Емин паша – Едуард Шницер (Б. нем. изд.)

известно време, ала скоро подхвана наново:

– Пишман ще станеш, ако не ми разрешиш да говоря с теб. Каквото имам да ти кажа, е важно за теб.

– Не желая нищо да чувам. Ти искаш да се отървеш от петстотинте – една работа, която сигурно е от неимоверна важност за твоите стъпала.

– Но в замяна и аз ти предлагам много.

– Че какво пък? – започнах аз да отстъпвам.

– Сведения за серибата Алиаб, за която преди малко приказвахте. Аз чух всичко и си мисля, че за теб ще е добре да си осведомен с работите около заселището.

– Случаят действително е такъв. И на теб тези работи ти са известни?

– Даже много добре.

– Кому принадлежи серибата?

– Трябва ли да отговоря наистина на този въпрос? Мислиш ли, че ще го сторя без насрещна услуга?

– Да. Мисля, че на драго сърце ще продадеш за петдесет-шеiset удара тази тайна.

– Не, не! Ефенди, само не бастонадата! Измоли ми от мюдюра освобождение от петстотинте и аз ще ти съобщя всичко, което знам за серибата Алиаб.

– Ти сигурно не знаеш много.

– Не знам много? Всичко, всичко знам аз. Та нали самият съм бил там.

– С какво намерение? По какъв повод?

– Това ще мога да ти кажа само ако ми обещаеш да помолиш мюдюра за мен. Също това, което сега ти казвам, не бива да ми навреди.

– Мога да ти дам такова обещание, ама дали то ще има някакъв успех при мюдюра, е съмнително.

– Аз не се съмнявам. Чух какво бе разказано за теб, вследствие на което знам какво мисли мюдюрът за теб. Той дължи толкова много на теб, че ходатайството ти определено ще има успех.

– Вероятно се заблуждаваш, но ти обещавам да вметна някоя добра дума за теб. Обръщам ти обаче внимание, че няма да допусна да ме измамиш. Ако си мислиш, че с голи приказки ще отървеш бастонадата, то се намиращ в страшно голяма заблуда. Какво знаеш за серибата?

– Тя принадлежи на Ибн Асл.

– Така си и помислих! Това, което сега искам да знам, по никой

начин няма да ти навреди, както ти обещах. Кажи ми откровено, ти занемавал ли си се заедно с този мъж с отвлечане на роби?

– Да, ефенди. Ама ти трябва да го премълчиш пред мюдюра.

– Не мисля, че ще мога да отмина с мълчание това обстоятелство, но ти обещавам, че то в никакъв случай няма да ти бъде зачетено. Аз мога да се поставя в твоето положение. Като мюсюлманин ти считаш робството за разрешено, а неговата възбрана – за посегателство върху вашите прастари унаследени права.

– Така е, така е, ефенди! Взemi предвид, че ние – баггара – живеем само от стадата си, и че една-единствена епидемия, избухнала сред тях, лесно може да ни обрече на гибел. И в такива случаи търговията с роби ни подsigурява средствата да просъществуваме и да не мизеруваме, додето стадата ни отново се уголемят. Ние даваме на ловците на роби войните си като асакери и получаваме за всеки заловен чернокож определено възнаграждение. То ни бива изплащано в роби, по ниска тарифа, ала ние ги продаваме на една далеч по-висока цена. Така се реализира една печалба, която ни е добре дошла.

– И ти предоставяш не само войните си за лова на роби, но и самият участваш в него?

– Да. Ние заминаваме за серибата Алиаб, от която после се предприема ловитбата.

– Кой заповядва там, когато Ибн Асл отсъства?

– Башшавишът⁴⁷ Бен Ифрам. Един изстрел му докара парализиран крак. Ето защо той вече не може да взема участие в лова. Но в серибата е много полезен и тъй като Ибн Асл може да разчита на неговата ярност, му е поверил командването.

– Засега знам достатъчно. Но не е изключено по-късно да се наложи да науча нещо повече.

– По-късно? Аз се надявам мюдюрът да ме освободи благодарение на застъпничеството ти, така че да мога да се върна при близките си.

– Аз също мисля така. Ама пък ти знаеш какво възнамеряваме. Възможно е Ибн Асл да не се намира вече тук. В този случай ще трябва да се впуснем подире му. Много вероятно серибата Алиаб да бъде неговата цел и понеже ти я знаеш точно, ще се наложи да ни служиш за водач.

– Аллах да предварди това! Какво ще си помислят хората ми, ако отсъствам с месеци! И да стана ваш водач срещу Ибн Асл, който е мой приятел и ме е дарил с такова голямо доверие!

47. башшавиш – фелдфебел (Б. а.)

– С това възражение сега не е нужно да се занимаваме. В случая аз изказах само една вероятност. Нека сега си затраем и изчакаме спокойно бъдещето!

– Спокойно! – въздъхна Амр. – Да, ти можеш да бъдеш спокоен, ама аз... аз...!

Имал бе право. Неговите сведения бяха от голяма важност за нас, тъй като сега знаехме къде при всички случаи може да бъде намерен Ибн Асл. Но на първо време се надявах да пребивава още във Фашода.

След приблизително три часа Хафид Сихар се върна. Беше тежко натоварен, понеже носеше един костюм, поисканите оръжия, две печени кокошки, друго месо, тиганици и едно шише раки. Ние се нахранихме и дадохме полагащия се пай и на баггара, както по време на ездата. С изключение на свободата, той беше напълно равнопоставен с нас.

Междувременно бе станало следобед, четири часа по наше време. Вечерта настъпваше в шест часа, така че се подготвихме за напускане на скривалището. След един час потеглихме. Аз се бях преоблякъл и със загорялото от слънцето лице и почернелите ръце изглеждах като истински ловец на роби. Вярно, физиономията си не можех да променя, тя можеше да ме издаде.

Мюдюрът бе набелязал на Хафид Сихар едно място, където трябваше да заварим двамата очакващи ни слуги.

Заедно с това ме съветваше за проява на най-голяма предпазливост, защото сангактът на арнаутите бил много силен и брутален човек.

Аз бях прочел внимателно писмото и стигнал до убеждението, че е писано от фелдфебела на серибата Алиаб. То не бе запечатано, а просто залепено с тесто, което ми направи възможно да го затворя пак така, че поне вечерта трудно да се разпознае, че е било отваряно.

Стъмни се още преди да стигнем до брега.

Намерихме слугите. Единият получи камилите и ги отведе. Другият се натовари със седловите чанти и ни съпроводи до града.

За пълнота на разказа ще отбележа, че търговецът Синан още беше с нас, и че трите му магарета се намираха при нашите камили.

Когато пристигнахме в града, водачът ни поведе най-напред към казармата, за да ми покаже там къщата на арнаутина, след което отведе другите към жилището на мюдюра. Моята деликатна задача започна.

Доколкото можех да забележа в тъмнилката, постройката се състоеше само от приземен етаж и имаше само два малки, подобни на амбразури прозореца, между които се намираше тясната, ниска врата. Тя беше обкована с желязна ламарина. Някаква дръжка, ключалка, изглежда,

нямаше и аз напипах края на малък лост, с чиято помощ можеше да се повдигне намиращото се от вътрешната страна езиче. Пробвах и почувствах, че езичето се повдигна, ала вратата въпреки това не можа да се отвори. Сигурно я бяха подлостили с още някое резе. Пуснах в ход чукчето. След късо време чух най-напред стъпки и после един питащ глас:

– Кой е?

– Един пратеник от Рохл до сангака.

– Ела пак! Него го няма.

– Аз не съм тъдявашен. Пусни ме! Ще чакам, докато дойде.

Стана тихо. Мъжът, види се, размишляваше, после каза:

– Почакай! Ще питам.

Той се отдалечи. След известно време отново чух стъпки и един друг глас запита:

– Че толкова ли е важно известието ти?

– Да. Нося едно писмо.

– Тогава ми го дай! Ще отворя прозорчето.

– Не мога. Трябва да предам писмото лично на Ибн Мулай, сангака на арнаутите.

– Щом е така, влез!

Издрънча тежко желязно резе, после вратата се отвори. Видях един тесен, подобен на соба коридор, осветен от газена лампа. Мъжът, който я държеше в ръка, носеше познатата носия на арнаутите. Въоръжението му дори сега във вътрешността на къщата се състоеше от два пищова, два подобни на ками ножа и ятаган. От злото му лице две мятащи искри тъмни очи се впиха изучаващо в мен и той кисело ме подкани:

– Приближи се! Защо идваш през нощта? Не можа ли да дойдеш по-рано?

– Никой не може да дойде по-рано, отколкото е дошъл. Аз трябва да тръгна пак още тази нощ. Освен това ми беше наредено веднага да връча писмото.

– Служиш си с много сербез тон, поразнико. Аз съм арнаутин и ножовете ми никога не са затъкнати здраво. Разбрано? Следвай ме!

Бях влязъл и той зарези вратата. По стените отдясно и отляво висяха оръжия, което придаваше на малкото помещение вид на караулно. Срещу входа имаше една врата, оставена сега отворена, през която той ме преведе. Зад нея се намираще по-голяма стая, от чийто потон висеше четирираменен глинен светилник, осветяващ доста оскъдно помещението с димящите си газени пламъци. На всяка от четирите стени имаше по една врата. Прозорци нямаше. Под светилника бе проснат хасър. На

него клечаха четири диви фигури, които ме заглеждаха любопитно с необщителни погледи. Хвърляха зарове. Моят водач клекна до тях да продължи прекъснатата игра и ми отреди:

– Ще чакаш тук, докато дойде повелителят. Ами си мълчи и не ни безпокой, инак ще ти затворим зурлата!

Не е трудно да си представи човек, че не бях в прекален възторг от своето положение. Намирах се на място, вероятно сборният пункт на всичките ми смъртни врагове, зад обкована с желязо врата и пазен от петима безделници, принадлежащи към възможно най-необуздания, войнствен народ, при това с такива жалки оръжия, че бях кажи-речи беззащитен и в случай на нужда можех да разчитам единствено на физическата си сила. Моите собствени оръжия, костюмът ми, часовникът, накратко казано цялото ми имущество, бях дал на Бен Нил за съхранение.

Че тези арнаути бяха безпределно брутални, разбирах от всяка изговорена от тях дума. Речта им бе изпълнена с проклетия, при всяко хвърляне изпадаха в крамола, а неколккратно в такава възбуда, та си мислех, че ще предоставят решението на ножовете и пищовите си. На мен въобще не обръщаха внимание, което впрочем ми беше много приятно. Така си минаваше времето, четвъртинките часове ставаха половинки, половинките – цели. Тъй като няха часовник, не знаех точно колко късно бе станало, но със сигурност бях седял три пълни часа в тая бърлога, когато най-сетне по вратата гръмко се затропа.

– Сангакът! – извика анраутът, който ми бе отворил. Той, изглежда, беше подофицер, тъй като другият на него бе докладвал настоящата ми просба.

Той стана да отвори на началника си. Другарите му също се надигнаха, ала оставиха заровете да се търкалят по пода. Сангакът можеше да види с какво са се занимавали.

Резето бе издърпано и отново тикна. После чух тих глас. Подофицерът долавяше присъствието ми. След това влязоха, сангакът отпред. Има човешки лица, които притежават удивителна прилика с дадени животни. В такива случаи въпросният въплътява обикновено и отличителните качества на подобното нему животно. Вглеждайки се сега във физиономията на сангака, аз неволно добих асоциация за някой бик, който пристъпва бавно към атака със сведени рога и коварно гледащи очи. Той ми метна само един кратък поглед и заповяда:

– Ела!

Ибн Мулай закричи направо, през вратата, която подофицерът му

бе отворил с ритник, и аз го последвах. Намерихме се на тъмно. Той отвори друга врата, вдясно, от която се процеждаше светлина и се провикна навътре с гръмотевичен басов глас:

– Ей, внимавайте! Когато идвах, ми се стори, че пред входа се таеше да подслушва някакъв келеш. Я се прехвърлете през задния дувар и заобиколете и две отделения отдясно и отляво към предната страна на къщата. Оня изчезна, като ме чу да идвам. Ако се е върнал пак, заловете го и ми го доведете!

После Ибн Мулай се насочи наляво, където влязохме в една добре осветена стая, очевидно неговият селямлък⁴⁸.

Един миндерлък обхождаше трите стени, а в средата лежеше килим. Той спря върху него, обърна се към мен и попита:

– Имал си писмо за мен?

– Да. От фелдфебела Бен Ифрам.

– Дай го!

Ибн Мулай получи писмото, задържа го в ръката, без да го погледне, огледа ме с изучаващи очи и продължи да пита:

– Името ти?

– Искандер Никопулос.

Избрах това име, защото имах европейски черти, а сред наеманите в Судан войници се намираха много левантинци, следователно и хора с гръцки произход.

– Значи грък! – каза той. – Откъде?

– Роден съм в Кахира от гръцки родители.

– Християнин?

– Да.

– За мен е безразлично. С какво се занимаваш в серибата Алиаб?

– Преводач съм. Дълго време съм пребивавал при негрите и разбирам диалектите им.

– Което ти носи пара, без да е необходимо да помирисваш барута – рече той презрително. – Нека видим какво има да ми каже Бен Ифрам.

Едва сега сангакът хвърли един поглед на писмото. На мен сърцето ми затупка. Стаята беше добре осветена. Ако анраутът видеше, че писмото е било вече отваряно, зле ми се пишеше. За щастие неговото любопитство бе по-голямо от бдителността му. Ибн Мулай разкъса плика и на мен ми стана по-леко. Той прочете писмото, извърнат от мен, пхна

48. селямлък (тур. selamlık от араб.) – мъжкото отделение в мохамеданска къща; приемна стая (Б. нем. изд.)

го в пояса и се обърна отново.

– Известно ли ти е съдържанието на писмото?

– Бен Ифрам не го сподели с мен.

– Но знаеш кой трябва да го получи?

– Ами чети! Само че трябва да го предам на Ибн Асл, твоят господар. Фелдфебелът май не ти има много доверие, щом е премълчал този факт от теб.

– Ако това беше вярно, нямаше да ме прати във Фашода.

– Хм-м! Но сигур те счита за плямпало. По какъв начин направи пътуването?

– До езерото Но с една малка лодка. Там срещнах един нокер от Диакин, който възнамеряваше да плава до Хартум и ме взе със себе си.

– Кога пристигна той тук?

– Непосредствено след залез слънце.

– Странно! Та аз бях нагоре по реката, ама никакъв нокер не забелязах!

– Хората ти не искаха да ме пуснат – вметнах аз бързо, за да го отклоня от тази мисъл. – Чаках те три часа.

– Тогава сигурно си гладен. Ще получиш храна и ще ми разкажеш за серибата.

Ибн Мулай излезе, като ми даде знак да седна. За мен, разбира се, щеше да е най-добре да се разкарам оттук. Та нали вече знаех достатъчно, тъй като бях научил, че познава серибата и башшавиша, и следователно без съмнение поддържаше връзка с Ибн Асл. Но можех ли, биваше ли да си вървя? Не. Без негово разрешение бе наистина невъзможно да изляза от къщата. Трябваше да се помиря и да предоставя бъдещето в ръцете на моето добро щастие.

Вярно, последните му думи породиха у мен онова чувство, което те кара да се почешеш зад ухото. Щял съм да ям и същевременно да му разправам за серибата. Яденето, е, от това не ме беше страх. Можех да му окажа тази услуга според желанието, ама разказването, проклетото разказване! Какво знаех за серибата? Шейкът на багара бе поискал да ми я опише. Де да не бях му попречил! Макар че и то нямаше да е достатъчно. Тоя арнаут можеше да ми отпрати стотици въпроси, за отговарянето на които човек трябваше непременно лично да е бил там.

След късо време сангакът се върна, стиснал в уста запалена лула. Следваше го един арнаут, който носеше върху табла един огромен кокал с все още висящи от него фъндъци месо. Бяха останките от говеждо „филе“. Мязаха, сякаш псета се бяха дърлели за тях. Мъжът сложи

таблата по средата на килима и се отдалечи. Ибн Мулай ми заповяда:

– Седни и нека ти е сладко!

По отношение сядането можех да му се подчиня, ала втората половина от неговата заповед отново не беше толкова лесна за изпълнение. Въпреки това направих опит, като извадих ножа си и се нахвърлих върху, кокала. Докато го оглеждах изпърво, изследвайки по какъв начин най-добре да се добера до жилавите му висулки, арнаутът попита:

– Откога се намираш в серибата?

– От две години – отвърнах, като работех с напрегането на всички сили, за да отделя някоя по-смилаема жила.

– Кой те цани?

– Самият Ибн Асл в митра Ом Ошрин. Амр ел Макашеф, шейкът на баггара, по някакъв повод ме бил горещо препоръчал на него.

– Той ли? Това говори в твоя полза, защото шейкът е наш благонадежден познат. Как е фелдфебелът?

– Недобре. Раната му на крака се разтвори.

– Аллах! Тогава той навярно ще умре! Какво предприехте по време на толкова продължителното отсъствие на Ибн Асл?

– Асакерите прилежно се обучаваха. Аз обаче не бях там.

– Не си бил там? Та нали като преводач мястото ти е в серибата! Че къде пък си се намирал?

– Един преводач може да се използва по-добре, отколкото само във военни обучения. Аз бях горе при черните племена на Рохл и Джур, за да подготвя един добър улов. При това постигнах чудесни успехи. Башшавишът сега ме препрати пак с една подобна задача.

– Сега? Накъде те праща?

– При такалехите.

– Та това е в противоположна посока! Оттам действително получаваме два пъти в годината роби. И стиска ли ти пак да отидеш при тези люде?

– Да ми стиска ли? Аз съм бил там вече няколко пъти. Мекът ме приема добре, а неговият довереник, когото ти естествено също познаваш, имам предвид Шедид, сключи задушевно приятелство с мен.

– Как? Ти познаваш също Шедид, Силния, и си даже негов приятел? В такъв случай ти наистина си много полезен мъж! Дълго ли ще останеш тук?

– Не бива изобщо да се задържам, защото нокерът, с който искам да пътувам до остров Матениех, тръгва още преди полунощ.

– Тогава яж бързо, та да не артисаш! Но се пази по път от кора на

Рейс Ефендина и особено избягвай едно християнско куче, един друго-земен ефенди, който понастоящем се подвизава оттук надолу до Хартум.

– Християнин? Та нали аз също съм християнин и нямам причини да го избягвам.

– Всички причини имаш, всички! Той е съюзник на Рейс Ефендина и изглежда е турил око на нашите хора. Ти очевидно нищо не си чул за цялата тая работа и ще трябва да ти разкажа.

Колко бях радостен от този обрат на разговора! Беше ми се удало да влея доверие на арнаутина и той ми вярваше. Постигнах също, той самият да ме подканила ям бързо и после да вървя, че да не пропусна отпътуването. Сега се канеше да разказва и аз се бях отървал от опасността да бъда питан за неща, за които нищо не знаех. Можеха ли нещата да се развият по-добре? Не! До този миг щастието ме бе покровителствало, ала сега из един път ми обърна гръб.

С други думи казано откъм входа се надигна някаква голяма гюрултия. Гласове крещяха, врати се разтваряха и затваряха с трясък, после един арнаут влезе и докладва:

– О, сангак, пипнахме келеша, дето подслушваше вън при вратата.

– Доведете го!

– Таман го срещнахме и пристигна благочестивият господар със своя приятел. Те искат да дойдат при теб и комай го познават.

След тези думи той излезе. Мен ме обзе някакво лошо предчувствие. Някакъв си „благочестив“ господар бил тук? Хм-м! И кой беше непознатият, когото бяха опипали, и когото „благочестивият“ познавал? Да не би пък моят Бен Нил? Та нали бе възможно дългото ми отсъствие да го е подтикнало да дойде насам. Ето че вратата се отвори и доведоха... него, тъкмо споменатия, Бен Нил, бедния дявол!

Аз бях станал и пристъпил в ъгъла, където не можех веднага да бъда забелязан от вратата. Четири-пет войника бяха сграбили Бен Нил, осем-девет други ги следваха. Зад тях влезе... моккадемът на светата Кадиринае заедно с муца'бира. Досега двамата напразно се бяха домогвали до живота ни, сега обаче нещата стояха зле с нас.

Петима арнаути държаха Бен Нил. Той не можеше да се изкубне. Девет други държаха Бен Нил. Той не можеше да се изкубне. Девет други, към тях още сангака муца'бира и моккадема, значи дванайсет души, трябваше да поема върху себе си, ако исках да се преборя с опасността. Вън, в другите помещения, сигурно имаше още повече арнаути. При това железната врата, непознаването на къщата, негодността на

оръжията ми. Като претеглих всичко това в един-единствен миг, аз знаех какво трябва да правя.

– Кой си ти, кучи сине? – излая сангакът към Бен Нил. – Защо се хайманосваш около къщата ми?

Запитаният още не беше ме видял. Може би си мислеше, че с някоя обикновена лъжа ще съумее да се спаси.

– Господарю, не съм възнамерявал нищо незаконно – заяви той. – Аз съм моряк от един закотвен тук кораб и...

– Лъжа, лъжа! – прекъсна го на словото моккадемът. – Не му вярвай, о, сангак! Ние го познаваме.

– Тъй ли? Тогава кажете кой е.

– Господарю, как ликуват сърцата ни, и как ще има да се дивиш ти! Ние хванахме приятеля на нашия най-люот противник, дано Аллах го прокълне.

– Кой противник?

– Християнското куче! Този младеж е именно Бен Нил, за когото ти разказахме, Бен Нил, верният придружител на Кара Бен Немзи ефенди. Където е единият, там е и другият и понеже намерихме тук Бен Нил, то със сигурност следва да се очаква, че и неговият господар е във Фашода.

– Възможно ли е? Бен Нил да е това? – усъмни се Ибн Мулай.

– Да, да! Ние не се лъжем, защото го познаваме много добре. Нареди да го пердашат, накарай да го бичуват, докато ни каже къде се намира господарят му!

– Това не е нужно – извиках тогава аз, като излязох от ъгъла. – Сам мога да ви кажа къде съм.

Въздействието, което тези думи оказаха, беше съвсем различно от очакваното от мен. Исках да се предам без съпротива, тъй като смятах отбраната за безумие, разчитайки по-късно на по-добри обстоятелства. Мислех, че бабаитите веднага ще се нахвърлят върху мен и ще ме повалят, ала стана тъкмо обратното.

– Кара Бен Немзи самият! – изкряка муца'бирът Нубар. – Той е посред нас! Аллах да ни закриля! О, Аллах, Аллах!

Стъписаните мъже стояха неподвижни като мраморни статуи. Неголцина бяха зейнали уста, но никой не направи движение да ми посегне. Трябваше да се възползвам от случая. Два скока ме отведоха до Бен Нил. Изтръгнах го и го запратих през вратата, при което арнаутите се разлетяха наляво и надясно. Сега запроправях „пъртина“ с юмручни удари и ритници и за себе си. Измъкнах се. Зад мен ония най-сетне се

окопитиха.

– Навън, арнаути, навън! – прогърмя басът на сангака. – Дръжте бегълците, дръжте ги!

Бен Нил се бе сгромолил пред вратата и още не се бе оправил. Аз се препънах в него. Вратата срещу нас се разтвори с блясък и ме хлопна по главата. Изскочиха арнаути. Зад нас напиряха другите. Примрежеля ми пред очите, защото ударът ме бе улучил на чувствително място. Усетих се сграбчен и се заборичках с десет, с двайсет ръце. Удрях и блясках около себе си, раздавах ритници във всички посоки – напразно. Бяхме надвити и завлечени в приемната, където ни вързаха. Аз пхътах от напрежението, Бен Нил – също. Арнаутите също стояха около нас със свистящ дъх. Сангакът ги разбута, та да може да се доближи до нас, засука дългия си мустак и се провикна подигравателно и същевременно ликуващо:

– Какъв ден! Какъв щастлив час! Каква изненада! Нима правилно чуха ушите ми? Да, защото този мъж нямаше да опита да офейка, ако не беше она, за който се представи.

– Я стига! – отвърнах аз. – Та нали сам признах кой съм.

– Тъй значи! И каква наглост само, какво безсрамие, да си го признае и на всичкото отгоре! Изправете хаирсъзите и ги поставете до стената! Трябва по-обстойно да ги огледам.

Мъжете изпълниха повелята. Когато бяхме облеgnати сега като експонати на дуvara, сангакът се изтъпанчи пред мен, изброи всичко, което беше чувал за мен, ред по ред и накрая запита:

– Какво диреше сега при мен? Не си дошъл все пак без намерение?

– Действително не.

– Тогава отговаряй! Какво кроеше срещу мен?

– Може би после ще ти кажа, но сега още не.

Тогава той се обърна към моккадема и муца'бира:

– Тоя най-проклет от гяурите е къде по-калпав и опасен, отколкото ми го описахте. Помислете само, идва одева, назовава се Искандер Никопулос и се представя за преводач от серибата Алиаб! Донесе ми едно писмо, което вероятно сам е написал, и питам ви сега, какво ли намерение може да е имал!

– Някое лошо във всеки случай! – отвърна Абд ел Барак. – Ако не поиска да ти го каже, отреди да го налагат, додето от болки признае.

– Това действително ще сторя, и то веднага.

– После ни го предай. Ние ще го отведем при Ибн Асл, където ще го сполети съдбата, предсказана му вече на няколко пъти.

– Да – намесих се аз. – Всички крайници ще ми бъдат поотделно отчленени от тялото. Но за тая работа има още много време. За да узнаеш какво ме е довело при теб, о, сангак, не е необходимо да нареждаш да ме налагат. Та нали чу, че възнамерявам да ти го кажа. Дойдох да те предупредя за Ибн Асл хората му.

– Брей че предупреждение! – изсмя се она. – Да не ти се разхлопала нещо дъската?

– В такъв случай би трябвало да се е разхлопала и на мюдюра, защото той е, който ме прати при теб.

– Той? Лъжа, трикратна лъжа!

– Питай Бен Нил, придружителя ми! Ние живеем при мюдюра и той ме прати у дома ти да говоря с теб за Ибн Асл.

Видях, че Ибн Мулай се изплаши, защото си промени боята.

– Кучи син, кажи истината! – заповяда на Бен Нил. – Къде живеете?

– При мюдюра – заяви младежът.

– Приказва ли той за мен?

– Да, както Кара Бен Немзи ефенди вече ти рече.

– Вие сте се наговорили. Лъжете!

– Мисли каквото си щеш. Аз обаче искам редицата от мои дела, които ти преди малко изброи, да удължа с още едно – намесих се отново. – Ти си научил от Ибн Асл, че е пратил в пустинята Амр ел Макашеф, шейкът на багара. Аз залових шейка и го доведох във Фашода, за да го предам на мюдюра. Това стана, преди да дойда при теб. Шейк Амр сега е тикнат в кауша и ще си получи прословутите „петстотин“, ако не му предстои и нещо по-лошо.

– Чапкън, какви вреди ни причиняваш! Иде ми да те размажа!

– Няма да го извършиш, защото ако до полунощ не се върна при мюдюра, ще те арестува. Можеш да разчиташ на това.

– Не му вярвай! Той лъже, за да се спаси! – предупреди мokkaдемът.

– В рамките на няколко минути ще знаем къде съм.

При тези думи сангакът излезе. Когато се върна, оттегли се с Абд ел Барак и Нубар в най-отдалечения ъгъл, където заговориха тихо, но извънредно оживено помежду си. Това продължи доста дълго, додето влезе един арнаут.

– Бе? – попита го сангакът високо.

– Шейкът на багара е тикнат и окован в хапсаната! Аз го видях – доложи мъжът.

– Сложете пленниците пак на земята и се разкарайте всички вън!

Бяхме сложени отново на пода. Тримата стояха в ъгъла и спореха. Ние не можехме нищо да разберем наистина, но виждахме оживените им жестове. Накрая те също излязоха. Преди туй сангакът пристъпи към мен.

– Много изискано си скроил кюляфа, ама това все пак нищо няма да ти помогне. Ние никога вече няма да се видим. Шейтанът дано ви изплюска, крастави кучета!

Ибн Мулай ни заплю и излезе. За кратко време останахме сами в стаята. Какво да правя? Да отправя упреци към моя доблестен Бен Нил, задето безпокойството по мен го е подтикнало към глупост? И през ум не ми минаваше. Пък и с това не бих променил нашето положение. Той започна сам, признавайки угнетено:

– Ефенди, аз извърших една голяма непредпазливост, която ми е невъзможно да си простя. Излей гнева си върху мен! Това ще ми е приятно, отколкото мълчанието ти, което измъчва моята душа.

– Не се коси – утеших го аз. – Ти напакости единствено на себе си, но не и на мен.

– Не, и на теб! Ако не бях дошъл и не бяха ме заловили, сега ти щеше да се намираш на свобода и можеше да се върнеш при нас.

– Лъжеш се. И без твоего присъствие щях да бъда разпознат.

– Ама щеше да ти е по-лесно да избягаш, отколкото на двамината.

– Надали. При тези условия измъкването с теб не бе по-трудно, отколкото ако бях сам.

– Ако това е наистина мнението ти, поне по отношение твоя гняв съм успокоен, макар и не относно онова, което сега ни очаква. Сигурно ще ни убият. В никой случай не бива да се надяваме, че ще се измъкнем на тия хора, дето питаят такава люта омраза към нас.

– Аз въпреки това храня надежда и нямам желание да я изоставя. Намирал съм се и в много по-лоши положения, без да съм губил кураж. Когато беше напъхан в дълбокия кладенец край Сиут, за да умреш окаяно от глад, ти имаше по-малко основание от сега да се надяваш на спасение. Аз съм убеден, че тук във Фашода нищо няма да ни се случи. Много вероятно ще ни помъкнат натам, където се намира Ибн Асл. Трябва да изчакаме. Аз се радвам, дето не носех оръжията и останалото си имущество. Те щяха да ми бъдат отнети и при едно тайно бягство щеше да се наложи да се откажа от тях и всичко да изгубя.

– Аз нямам нищо. От кремъклийката и пищовите се бях освободил незабелязано, така че имах само ножа у себе си, и само той ми бе взет.

Сега влязоха четирима мъже, които носеха големи ликови розогки

и възета, запушиха ни устата, вързаха ни очите и ни увиха после в хасърите. Отгоре ни омотаха с възета. Така се превърнахме в два стегнати цилиндрични вързопа, които бяха вдигнати и понесени. Главите ни стърчаха извън рогозките, така че поне от липса на въздух не страдахме.

Не можехме да виждаме накъде ни носят. Усещах, че вървяха през сметища и кални локви. После чух да се плиска вода и ни оставиха на някаква твърда подложка.

– Сега тръгвайте, бързо и предпазливо! – чух да казва един заповеден глас.

Сетне долових шум от потапящи се във водата гребла. Очевидно лежахме в някоя лодка. Дълбока тишина цареше около нас. От време на време я прекъсваше някоя шепнеш глас, чиито думи не можех да разбера. По-късно, когато оставиха Фашода зад себе си, хората заговориха по-високо, но нищо, което би могло да даде разяснение за целта на нашето пътуване. Долавях само къси заповеди, отнасящи се за гребането и боравенето с руля.

15. Правораздаване в Судан

Мина много, много време. Колко часове бяха това, не можех даже да отгатна. Когато най-сетне пристанахме, имах чувството, че пътуването е продължило цяло денонощие.

– Кой е там? – викна един глас от високо, както ми се стори.

– Хора на сангака – гласеше отговорът. – Тук ли е Ибн Асл?

– Не. Качете се горе!

Отново мина известно време, през което над нас се поведе тих разговор. И сега не успях нищо да разбере, но в шепненето се вплитаха възклицания на радостна почуда. После ни вързаха за едно въже, за да ни изтеглят горе. Бяхме захвърлени на земята и развити от „повеите“ си. Парцалите от устата и превръзките от очите ни бяха махнати и сега видяхме, че лежим на палубата на някакъв кораб. Двайсетина мъже стърчаха около нас. Можех да видя ясно лицата им, защото луната ярко светеше. Значи лодкарите ни не цяло денонощие, ами дори и до настъпване на утрото не бяха гребали. Не беше за чудене, разбира се, че времето ми се бе сторило толкова дълго.

Мъжът, стоящ най-близо до мен, беше Мурад Насър, дебелият турчин, с когото трябваше да пътувам, за да стана негов съдружник в търговията с роби. Виждайки го сега да стои пред мен, нямаше как да не се сетя за прощалните думи, които ми бе извикал в Короско. Те бяха съдържали заплаха, ала по отношение шишкавия турчин аз имах далеч по-малко грижи, отколкото спрямо неговите съюзници, които притежаваха много повече енергия и бяха къде-къде по-опасни от него. Той говореше с един мъж, който сигурно бе от хората, докарали ме на кораба. Чух го да пита:

– Къде са моккадемът и муца'бирът? Не можах ли да дойдат веднага с вас?

– Те напуснаха Фашода по сухоземен път, за да отидат при динките, при които се канеше да върви Ибн Асл. Искат да го уведомят за пленяването на двамата врагове.

– В такъв случай може би няма да го заварят там. Аз го чакам всеки миг заедно с вербуваните динки. Ако Ибн Асл дойде по-напред от тях, ще трябва да останем заради тях да лежим тук на котва и да пропуснем скъпоценно време.

Тези думи доказаха, че Мурад Насър не притежава свръхмяра

интелигентност. Беше грешка от негова страна да спомене в мое присъствие, че Ибн Асл има намерение да вербува една дружина динки⁴⁹ за лов на роби. Той се е видял принуден към тази стъпка, понеже бяхме изловили всичките му хора. Сега Мурад Насър се обърна към мен, запитвайки ме злостно:

– Познаваш ли ме все още, вонящо псе? Стигат ли ти мислите още дотолкова далеч, че да се сещаш кой съм? Понеже не отговорих, той продължи:

– Спомни си Короско и думите, с които там те оставих!

И тъй като и сега не казах нищо, прибави:

– Аз те заплаших тогава: „Видя ли те пак, ще те размажа!“ Тази среща сега се състоя. Пригответи се за смъртта! Ти си изгубен и не можеш да очакваш никакво милосърдие от нас.

Мурад Насър може би очакваше, че сега ще отговоря. Когато това не се случи, той ме срита в страната и ми се сопна:

– Ще благоволиш ли да си отвориш зурлата, крастава жабо? Да не си онемял от страх?

Тогаваш аз се изхилих с глас.

– Страх? Да не би от теб? Дебелако ненагледни, я не ставай, за джумбуш! Да лапаш овнешко с ориз, здравата те бива, ала мен не можеш излапа.

– Кучи син, мигар се подиграваш на всичкото отгоре? За тая работа ще удвоя мъченията ти!

– Остави ме на рахат! Ролята ти на отмъстител е просто смехотворна. Ти ме знаеш още от Алжир и би трябвало да ти е ясно, че твоето перчене не ми прави никакво впечатление. Търколи се по ухо и си нанкай. Това при всички случаи е по-добро, отколкото един такъв злощастен опит да ми вдъхнеш страх!

Тогаваш той ме угости с втори ритник.

– Ще ти се отплатя за това! Знам, че вече си научил какви мъчения са ти отредени. Сега те ще станат още по-ужасни. Не мисли, че и тоя път ще се изплъзнеш! Аз самият ще те пазя и до идването на Ибн Асл няма да те изпускам от очи. Вдигнете кучетата и ме следвайте с тях!

Мурад Насър се отправи към носа. Ние бяхме понесени след него. Турчинът отвори една от двете съседно разположени врати, влезе в едно помещение, което сигурно представляваше неговото жилище, и прегледа вървите ни. Това стана на светлината на една лампа. Като се убеди,

49. Племената динка югозиточно от Фашода биват наричани също джангех. (Б. а.)

че сме вързани здраво и не можем да се освободим, дебелият даде необходимите заповеди относно настаняването ни.

Помещението, в което се намирахме, нямаше и помен от дървени стени, то приличаше по-скоро на шатра. Над носа бяха закрепили пръти и проснали върху тях рогозки. Така бе сформирана тента, от която висяха няколко парчета брезент, служещи за стени. Предната стена се състоеше от две парчета, които представляваха споменатите две врати. Едно напречно платнище делеше помещението на две части. В дясното отделение се намирахме ние. От лявото чух шепнещи женски гласове, което ме наведе на предположението, че там е подслонена сестрата на турчина със слагините си. Отзад пак имаше един напречен брезент, който сега бе запретнат. Там бе ъгълът на корабния нос – едно пространство два метра дълго и метър и половина широко, в което имаше какъв ли не багаж и натурии. Мъжете го разчистиха, за да отворят място за нас. После забиха в талпите дебели гвоздеи. Вързаха ни здраво за тях – една предпазливост, която никак не бе излишна, защото в случай, че ни се удадеше да се освободим от вървите, необходимо бе само да отметнем рогозките, които образуваха тавана, за да се прехвърлим през борда.

Когато бяхме наместени по този начин, Мурад Насър заяви:

– Сега не можете да се помръднете! Я хайде опитайте да ми избягате! Ибн Асл сигурно ще се върне до следобеда и тогава вашата съдба ще се реши. Аз живея в съседство с вас и мога да чувам всяка ваша дума. Доловя ли и най-малкото, което не ми изнася, получавате камшика. Сега нека Аллах ви даде приятна почивка и още по-приятни сънища!

Мурад Насър се изхили подигравателно и се отдалечи после с хората си. Видяхме светлината да прозира през тънкото ленено платнище и сянката му да се движи по него. Това ни издаваше какво върши. Той повдигна страничното платно и изчезна зад него. После чухме шептене и разпознахме неговия глас и този на едно женско създание – на сестра му Кумру.

Скоро след това той се върна в покоите си и седна там на пода. След късо време по платното се очерта една женска сянка. Сестрата беше влязла при него. Те зашепнаха помежду си. Сетне той стана и излезе с нея на палубата.

Едва се бе случило това и отново се екранира един женски силует. Той се приближи до лененото платно, зад което лежахме, повдигна го малко и прошеушна:

– Ефенди, къде си?

– Тук! – обадих се аз. – Ти коя си?

– Аз съм Фатма, ти ме познаваш.

Фатма значи, любимата прислужница на сестрата на турчина! С какво ли намерение идваше? Във всеки случай не с лошо.

– Какво искаш от мен? – попитах я.

– Праща ме господарката. Тя научи от повелителя, че си пленен и ще бъдеш измъчван до смърт. Това причини болка на сърцето ѝ.

– Аллах да благослови Кумру за нейното състрадание!

– Да, тя е добра, ефенди. Тя иска да те спаси.

– Хамдулиллах! По кой начин?

– За съжаление моята господарка не може да стори кой знае колко. Но което е по възможностите ѝ, ще стане. Когато косата ѝ започна да изчезва, ти върна украсата на нейната глава. Това тя не може да забрави. Тя иска да ти се отблагодари и аз трябва да те помоля да ми кажеш какво желание имаш.

– Къде е повелителката ти?

– Вън на палубата. Тя уговори брат си да отидат заедно, та да мога да приказвам с теб.

– Но ако той сега внезапно се върне и види какво правиш!

– Тя ще го задържи вън, докато ѝ дам знак, че съм изпълнила заръката.

– Това е добре. Донеси ми бързо един остър нож.

Фатма се измуши, донесе един нож с капия и ми го подаде.

– Не мога да го хвана, защото ръцете ми са вързани. Трябва да ми окажеш услугата да срежеш вървите.

– Аллах, какво искаш от мене! Ръцете ми треперят от страх. Но въпреки това ще го сторя, защото ти си благодетелят на моята господарка.

Действително почувствах, че ръцете ѝ трепереха, когато преряза въжето. После взех ножа и ѝ стиснах ръката.

– Благодаря ти, Фатма, най-прелестната след дъщерите. Дано Аллах ти се отплати за благодеянието! Знаеш ли колко мъже се намират на този кораб?

– Двайсет и двама. Те са се натъркаляли вън и спят.

– Къде са хората, които ни доведоха? Обратно към Фашода ли поеха?

– Не. Лежат при нашите хора.

– Значи лодката е все още вързана за кораба?

– Да.

– Това е, което искам да знам. Сега можеш да си вървиш и изобщо

не е необходимо да даваш сигнала, защото твоята господарка и бездруго след няколко минути ще узнае, че добре си си изпълнила поръчението. Вероятно ние пак ще се видим. Тогава ще ти благодаря по-обстойно, отколкото мога да го сторя сега.

Фатма се оттегли.

– Какво блаженство, ефенди! – отдъхна Бен Нил. – ти все пак имаше право. Човек никога не бива да губи надежда. Ние сме спасени, стига да не ни възпрат!

– Да ни възпрат? Когато съм в свободно притежание на крайниците си и имам нож в ръката, не бих допуснал двайсет и няколко си там мъже да ме възпрат. Можеш да бъдеш сигурен в това. Смятай ни все едно за свободни.

Тъй като можех да ползвам ръцете си, не беше трудно да освободя и краката си и да се освободя от пирона. После сторих същото и с Бен Нил. Сега стоиме изправени. Аз повдигнах леко рогозката, която образуваше тентата, и погледнах навън.

Луната още грееше. Лежахме при десния бряг на реката.

Недалеч от кораба видях своеобразните очертания на три израсли един до друг храста вълча млечка (*Euphorbia tithmals*) под формата на раменен свещник. По късно те щяха да ми послужат като отличителен белег. Турчинът стоеше със сестра си отзад при кормилото. Наведени над релинга, двамата зяпаха надолу по реката. Лодката, с която ни бяха докарали, трябва да бе вързана откъм страната на водата. Корабът беше закрепен с носовата котва. Веригата бе захваната за здрава желязна халка, скрепена от вътрешността на носовата обшивка, сиреч откъм нашия затвор.

– Нещата се нареждат добре – казах. – Ще се спуснем през борда по тази верига. Никой не бди за нас. Като достигнем водата, ще плаваме до лодката.

Аз отметнах рогозката над нас и се прехвърлих през релинга, за да се спусна от другата страна по котвата. Бен Нил ме последва. Не беше никакво изкуство да се стигне до долу. Че при това щяхме да се намокрим, по тези ширини можеше само да ни е приятно.

При плуването се придържахме максимално близо до корабната стена, та да не могат да ни видят отгоре. Пазехме се също и от плацикане. Търсената лодка беше вързана при кърмата откъм страната на водата. Сега се питаше дали греблата бяха оставени в нея. Когато я достигнахме, видяхме, за наша радост, че бяха там. Качихме се.

– Сега бързо да се махаме, ефенди! – рече Бен Нил. – Ние сме

отново свободни и нека не се задържаме тук нито миг.

Той седна на гребната пейка и поиска да се отблъсне с веслото от корабната стена. Тогава ни забелязаха.

– Ефендите е свободен! – изкрещя Мурад. – Кани се да бяга! Там долу в лодката е. Ставайте, мъже, на преследване! Хиляда пиастри на този, който ми го доведе!

Откъм палубата се разнесоха безредни гласове. Мъжете се завтекоха да се спуснат в корабната лодка, която сигурно бе вързана отзад при кормилото и ние не бяхме я видели.

– Бързо, бързо! – дереше се оня. – Две хиляди, три хиляди пиастри, ако го хванете пак!

– Десет хиляди пиастри на онзи, който ме залови! – изхилих се аз в отговор.

После потопах веслата във водата, Бен Нил последва примера ми и нашата лодка полетя надолу по реката, като изстреляна от тетива. Бяха ни карали срещу течението. Значи за да отидем до Фашода, трябваше да поемем противоположната посока. Само след късо време вече не можехме да виждаме кораба.

Бен Нил беше отличен гребец. Аз също се бях учил да боравя с гребло и ето как няхахме грижа, че ще бъдем застигнати. Още след четвърт час отслабихме напрежението, тъй като не бе нужно да развиваме такава бързина.

По моя преценка, когато ни плениха при сангака, беше приблизително десет часът вечерта. Един поглед към небето ми подсказа, че сега е някъде към три часът заранта. Ако приемем, че на кораба сме престояли един час, значи пътуването до него бе траяло четири часа – време, което на мен се бе сторило цяла вечност. Тъй като придвижването по течението става по-бързо, отколкото срещу него, отчитах три часа за нашето плаване. Трябваше да достигнем Фашода около шест часа.

Лесно е да си представи човек в какво настроение се намирахме. От време на време Бен Нил ликуваше гласно. Аз оставах безмълвен, наистина, ала радостта ми не беше по-малка. И на кого дължахме спасението си? На разтвора на едно добре известна сол, с който бях предписал да се мокри плешивото място върху главата на сестрата на турчина. Тогава не мислех, че този лек по-късно ще ме избави от беда. Кумру си беше все пак едно благодарно момиче. Аз си поставих за цел да направя всичко възможно, но да попреча да стане жена на Ибн Асл.

Когато утрото просивя, бяхме толкова наближили Фашода, че я видяхме пред себе си. Една малка платноходка кръстосваше реката насам-

натам само с един мъж на борда си. Като ни забеляза, той се насочи към нас, спусна платното и запита:

– Откъде идвате?

– Оттам горе – обясних аз, посочвайки назад. – Искаме да отидем във Фашода.

– Кои сте?

– Защо питаш? Да не си служител на мюдюра?

– Не. Но търся Кара Бен Немзи ефенди и един млад мъж на име Бен Нил, двамата са изчезнали от вчера вечер безследно. Понеже вие сте двама, които не познавам, а описанието съвпада, то мисля, че съм намерил търсените.

– Познаваш ли сангака на арнаутите?

– Виждал съм го, но никога не съм говорил с него.

– Мразиш ли го, или го обичаш?

– Господарю, този въпрос е деликатен. Понеже от него не очаквам нито нещо добро, нито нещо зло, ще ти отговоря. Аз не го мразя, но не го и обичам – той ми е безразличен, макар да притежава много влияние и власт.

– При това положение аз също ще бъда откровен, въпреки че в действителност имам основание да премълча истината. Ние сме търсените хора.

– Наистина ли? Вярно ли? – попита той радостно. – Хамдулиллах! Тогава аз съм този, който ще спечели многото пари!

– Какви пари?

– Стоте пиастри, които мюдюрът иска да плати за теб.

– Ти ще ги получиш, макар че той и без теб щеше да ни види.

– Щеше ли? – попита онзи разочаровано. – Аллах! Тогава аз няма да получа парите!

– Али ефенди ще ти ги даде. Ти само му ги поискай!

– Не ми дохожда и на акъла, ефенди. Наместо пиастрите бих получил петстотин удара.

– Ти ще си получиш парите. Давам ти думата си. И ако мюдюрът откаже, аз ще ти ги дам. Но го свързвам с условието, да ни отведеш при мюдюра, без да бъдем видени от сангака или някой от неговите хора.

Той ме погледна учудено.

– Ефенди, арнаутите ли са виновни за вашето изчезване?

– Това не мога да ти кажа, защото не те познавам.

– О-о, ти можеш да ми се довериш. Аз съм Денаб, беден рибар, и доставям всичко, което уловя, само в кухнята на мюдюра и той ми

плаща за това, докато от сангака нищо не бих получил.

– Къде живееш?

– Тук пред града. Виждаш колибата ми вляво там на брега. Тя се намира надалеч от всички други къщи.

Аз му разказах какво ни бе сполетяло и после продължих:

– Узнае ли сангакът, че сме отново тук, може би ще намери време за бягство, преди да е издадена заповедта за задържането му.

– Ефенди, щях да се учудя на чутото, ако не знаех какъв брутален мъж е тоя сангак. Щом нещата стоят така, имаш право. Ти трябва незабелязано да отидеш при мюдюра. Сега аз ще те отведа в моята колиба, където ще чакате, додето ида при мюдюра. Искам да го ориентирам в това, което ми възлагаш.

– Добре, съгласен съм.

– Но вие не бива да ме последвате сега с лодката, защото ще обърне внимание. Хората не бива да забележат, че имам у дома си двама мъже, защото веднага ще се догадят, че това сте вие. Качи се при мен! Ще закарам първо само теб до моята колиба. После ще дойда да взема и Бен Нил, който може да пристане тук до брега и да ме чака.

Аз скочих при Денаб и той ме откара до колибата си. Негърската му жена си беше вкъщи и получи заповед да ни държи скрити и да не пуска никого в колибата. После отиде да доведе Бен Нил. Когато това стана, Денаб получи от мен точни указания и се отправи към мюдюра. Измина почти час, преди рибарят да се върне. Носеше костюми – един женски за Бен Нил и един евнуски за мен. Трябваше да си почерня лицето. Вярно, в женски дрехи можех да бъда много по-малко разпознат, отколкото в тези на един харемски пазител, ала фигурата ми не подходеше за подобно предрешване.

След като навлякохме костюмите и рибарят повели на жена си най-строго мълчание, ние се качихме пак в лодката и той загреба.

Бен Нил беше дълбоко забулен. Едно фередже покриваше лицето му, така че напълно приличаше на жена. Маскарадът го развесели и той се изкискваше сегиз-тогиз – по-малко на себе си, отколкото на моето черно лице, с което брадата хич не щеше да хармонира.

Когато слязохме, не се мяркаше жив човек. Може би и защото толкова много народ се бе впуснал да ни дири, за да спечели стоте пиастри. Стигнахме даже до административната сграда, без някой да ни е видял, и бяхме поведени от чакация ни там слуга при господаря му. Последният се бе погрижил във вътрешността на сградата да не бъдем срещнати от никого.

Али ефенди седеше, на един копринен диван и пушеше. По негово-то сериозно, дори строго лице плъзна една весела усмивка, когато влязохме. Да, изглеждаше, сякаш полага труд, за да не се разкикоти на глас.

– Аллах върши чудеса! – възкликна. – Кой изобщо някога е виждал негрър, пазител на жени, с такава брада! Някой разпозна ли те, ефенди?

– Не. Никои не ни видя.

– Това е добре. Седнете и вземете лулите, които накарах да приготвят. А ти чакай въвн пред вратата, за да узнаеш дали ще ти дам парите, или не!

Последните думи бяха отправени към рибаря. Той не се подчини веднага на заповедта, а отговори с умоляващ тон:

– Прости ми дързостта, о, мюдюр, разреши да ти...

– Мълчи, иначе завчас ще получиш петстотинте! – срязва го мюдюрът с гръмовен глас. – Разкарай се!

Аз бях седнал при него с Бен Нил. Запалихме лулите и после трябваше да разказвам. По време на доклада ми околийският не промени лице и не се обади нито с дума. Дори когато свърших, продължи да мълчи още известно време. После обаче избухна, ала не както бях очаквал, а почти тихо и много спокойно. Но тъкмо това спокойствие даваше да се заключи за неговия гняв, който той насилствено потискаше.

– Вчера – каза, – когато ми съобщи, че тоя кучи син е съюзник на ловеца на роби, не исках да го повярвам. Сега ти ми доказа истинността на твоите думи. Той ще...

Али ефенди спря посред изречението и заби поглед в пода. Беше възбуден, силно нервиран и сметна за под достойнството си да позволи това да се забележи. След известно време плесна ръце. Един слуга влезе и получи заповедта:

– Иди при сангака и му кажи, че желая да говоря с него. Касае се за тайна, затова не бива на никого да казва при кого отива. От само себе си се разбира, че ти така трябва да изпълниш поръчението си, че само той да чуе думите ти. Прати ми Абу Кабта⁵⁰.

Мъжът се отдалечи и късо време след това се появи един черен тип с грубо телосложение, който сложи ръце на гърдите и се поклони кажи-речи до земята.

– Отваря се работа – каза му мюдюрът. – Едно куче на кучетата трябва да получи петстотинте и после повече да не бъде видян. Погрижи се за необходимото!

50. Абу Кабта – Баша на пердаха (Б. а.)

– Къде? – попита черният, при което по лицето му плъзна ухилване. Радваше се на упражняването на своята служба.

– Там – отвърна мюдюрът, като посочи с палец през рамо намиращата се зад него врата.

Бащата на пердаха се поклони още веднъж и излезе после заднишком. Когато останахме сами, мюдюрът попита:

– Знаеш ли защо сангакът трябва да дойде тайно?

– Досещам се. Заради твоята сигурност.

– Аллах! Ти отгатна! – извика Али ефенди учуден.

– Това не беше трудно. Познавам достатъчно арнаутите. Ако осъдиш сангака и неговите войници се научат, можеш да очакваш размирици.

– Така е! Ибн Мулай трябва да получи наказанието си, без никой нещо да заподозре. След като вчера ти не дойде при мен, аз пратих човек до дома му. Той наредил да ми предаде, че у тях не е ходил никой. По-късно аз самият отидох и получих същото твърдение. Сетне узнах, че и Бен Нил е изчезнал, и дадох заповед да ви търсят навсякъде. Тоя кучи син поиска да ме поведе за носа. Той е покровител на търговията с роби, изменник и убиец. Ти ще чуеш и видиш какво ще говоря и сторя с него. Отидете сега там вътре, където ще намерите всичко, което ви е потребно. Ще изслушате показанията на сангака и в подходящия миг ще влезете.

Али ефенди посочи втора врата. Ние откликнахме на подканата и се озовахме в една стая, в която видях да лежи цялото ми имущество. Имаше и всичко необходимо да изчистя от мен чернилката, което сторих незабавно. После се преоблякох. Бен Нил трябваше да остане засега в женското си облекло, защото неговото се намираще в ръцете на рибаря. Тъкмо бях приключил с метаморфозата, когато чух стъпки. Сангакът влезе при мюдюра. Ние можехме да чуваме всичко, защото онова, което нарекох врата, се състоеше само в един затулящ входното отворстие килим.

– Наредил си да ме повикат, о, мюдюр? – чух да казва арнаутиът.

– Да, тайно. Кой още знае за идването ти?

– Никой.

– Седни! – продължи мюдюрът. – Не си ли чул да е намерена някаква следа от изчезналите мъже?

– Досега нищо не е открито.

– Това е лошо. Аз няма да отдъхна, додето не ги намеря.

– Аз също сторих каквото бе възможно. Моите арнаути до един

тръгнаха да търсят, макар да не схващат как мога да искам от тях, те, правоверните, да дирят вонящата следа на един християнин.

– Аз искам да го имам тоя християнин. Това трябва да е достатъчно и за теб, и за тях. Търси ли внимателно и у дома си?

– Да, но напразно.

– Странно! Кара Бен Немзи ефенди е тръгнал към къщата ти и неговите придружители ясно са чули, че е похлопал.

– Така е. И вратарят отворил, но никого не видял. По-късно забелязал някакви непознати фигури да се прокрадват покрай вратите. Кой знае с какво намерение е дошъл християнинът и защо така внезапно е изчезнал.

– Кара Бен Немзи ми съобщи намеренията си. За него нямаше причина да изчезне. Но може би неколцина тук имат основание да го накарат да изчезне!

– Тогава те съветвам да ги питаш!

– Сторих го, ала те отричат нещо да знаят.

– Заповядай да им наброят петстотинте и ще признаят!

– Щом ме съветваш, ще го сторя и ти ще можеш да присъстваш.

– Благодаря ти, о, повелителю! Знаеш, че обичам справедливостта и с удоволствие присъствам, когато ти я упражняваш срещу тези, които са прегрешили. А сега бих желал да узная тайнствената причина, по която нареди да дойда при теб.

– Ще я чуеш веднага. Да, това е една тайна, чието разяснение ми е залегнало на сърцето, а ти си подходящият мъж, който може да ми помогне. Да познаваш случайно Нубар, фокусникът от Кахира?

– Не.

– Тогава сигур познаваш Абд ел Барак, моккадемът на светата Кадирина?

– Също не.

– Тези двама мъже сега се намират във Фашода. Аз искам и трябва да ги намеря, защото са съюзници на ловеца на роби Ибн Асл.

– Аз ли трябва да ги търся? Ако те наистина са тук, гарантирано ще ги открия.

– Тук са. Снощи са ги видели. Чукали били на твоята врата.

– Аллах! Какво биха могли да дирят при мен? Това трябва да е някаква заблуда. Подобни хора все пак не са толкоз безумни, че да дръзнат да дойдат при мен!

– Има безумци, които сегиз-тогиз много добре знаят какво правят. А сега още един въпрос. Да си говорил някога с някакъв турчин, който

се казва Мурад Насър?

– Никога. Каква е работата с него?

– За това по-късно. Трябва да те питам за още едно лице. То е така-লেখът Шедид.

– Не го познавам. Как стана, че ми назоваваш толкова непознати имена?

– Правя го, за да ти улесня разбулването на тайната. Аз вече малко ти подготвих почвата и ти трябва да доведеш нещата докрай. С други думи казано, на четири часа гребане оттук нагоре по реката лежи един кораб, който принадлежи на Ибн Асл.

– Аллах, Аллах!

Сангакът досега беше отговарял бързо и непринудено. Последният му възглас съдържаше уплах.

– На този кораб – продължи мюдюрът – се намира оня турчин, за когото те питах. Той води със себе си своята сестра, която щяла да става жена на Ибн Асл.

– Откъде го знаеш? – прозвуча угнетено.

– Сетне, сетне! По-напред трябва да знаеш, че Ибн Асл сега се намира при динките, за да вербува една дружина техни войни за поход за роби. Мои хора са държали под око кораба и тази заран забелязали, че там пристанали една лодка, в която лежали два дълги, обли вързопа. Те били качени на борда. Дали можеш да отгатнеш какво е било мушнатото в тях?

– Как бих могъл да зная?

– Тогав опитай да узнаеш! Това е именно тайната, която така ми се ще да си изясня. Ти си много хитър и умен и аз мисля, че няма да ти е трудно да откриеш правилния отговор.

По време на този разговор аз бях отместил леко килима, за да наблюдавам двамата. Мюдюрът седеше с лице, а сангакът с гръб към нас. Сега сметнах, че е дошъл подходящият миг, и нашепнах на Бен Нил:

– Влез тихо вътре и застани до вратата!

Аз го тикнах вътре и видях, че по лицето на мюдюра плъзна усмивка на доволство. Сангакът във всеки случай не се чувстваше прекомерно разположен. Той, изглежда, обмисляше как да приема в момента Али ефенди, защото мина много време, преди да отговори:

– Ще го сторя, о, мюдюр. Ще потегля веднага и ще открия кораба. Но дано вързопите още са налице.

– Може и да не са, но това не е от значение. Аз искам само да разбера какво са съдържали. За мен това е толкова важно, че за разкритието

на тази тайна съм ти определил едно възнаграждение, за чийто размер хабер си нямаш.

– Мюдюр, аз съм най-верният от твоите слуги – увери арнаутинът поласкан. – Моето щастие вирее единствено благодарение твоята доброта и милост!

– Да-а, ти си най-верният от всички. Ето защо като доказателство за моето благоразположение съм ти подбрал една жена, жена, с която никоя хурия от Дженнет не може се сравни!

– Жена? – провикна се сангакът учуден и разочарован.

– Да, едно олицетворение на красотата и добродетелта, един образец на прелестта. За да съзнаеш още сега какво голямо имане ще получиш, ще имаш възможността веднага да зърнеш този ангел на ангелите. Пристъпи по-близо, о, единствена, и разбули своя лик, та Ибн Мулай, доблестният сангак на арнаутите, да се смъкне в нозете ти, омаян от блясъка на твоите очи и чародействата на душата ти!

Али ефенди даде знак на Бен Нил и онзи бавно приближи. Сангакът скочи. Той вече имаше една жена. Че му биваше предлагана втора, го постави в недоумение, толкова повече че щеше да я види отнапред, което си бе наистина необичайно. Той се вторачи в забулената фигура с уголемени очи.

– Жена, наистина жена! Каква изненада! Момиче ли е още? Какъв цвят има? Бял или черен?

– Отговори си сам на въпроса! Гледай и се диви!

Мюдюрът също стана и отстрани яшмака. Резултатът бе, каквото го бях очаквал: Ибн Мулай нададе един неразбираем дрезгав крясък на ужас.

– Е, как ти харесва момичето? Не си ли запленил – попита мюдюрът, като умишлено зае такова положение, че сангакът отново трябваше да се обърне с гръб към мен.

Аз се възползвах от случая, за да вляза и аз незабелязано. Арнаутът не отговори. Лицето му беше станало пепеляво. Създаваше впечатление, като че изобщо не може да помръдне.

– От прехлас ти изгуби способността си да говориш – подигра се Али ефенди. – Щом това се получи още при вида на единия вързоп, колко ли пък ще е голямо блаженството ти, когато съзреш и другия. Я се обърни да погледнеш още един път!

Ибн Мулай се подчини машинално на подканата. Очите му се спряха на мен и моят вид тутакси му върна самообладанието.

– В името на Джехеннема! – изкряска. – Игрят си с мен, ама играта

им няма да продължи. Шейтана да унищожим трима ви!

Арнаутът се обърна към вратата, за да офейка незабавно. Аз обаче му препречих пътя.

– Разкарай се, кучи син! – озъби ми се той. – Противен си ми.

– Може би за това ми каза снощи, че няма да се видим повторно – присмях му се. – Аз пък бях убеден, че пак ще те срещна, защото имах сметки за уреждане с теб.

– Дигай се! Настрани или ще си прокарам път!

Ибн Мулай измъкна ножа и замахна за удар. В същия миг аз го ударих отдолу нагоре в лакътя, от което той го изгърва, сграбчих го, вдигнах го високо и така го запратах на земята, че помислих да не си е строшил врата. Очите му бяха отворени, но не помръдваше.

– Аллах, Аллах! – извика мюдюрът. – Как се справи само с тоя бабанка! Рейс Ефендина ме уведоми за това, ама аз не му хванах вяра. Мъртъв ли е?

– Не – заявих. – Ибн Мулай веднага ще се раздвижи, съвсем внезапно, за да...

Не продължих, защото онова, което бях очаквал, се случи: сангакът бръкна рязко в пояса и измъкна един пишов, за да го насочи към мен, при което отхвърли торс нагоре. Неговата неподвижност беше само хитрост. Стоящият зад него Бен Нил докопа ръката, държаща пишова. Аз незабавно угостих арнаута с един ритник в стомаха, от което той отлетя назад и изгърва оръжието. Понечи да се изправи и продължи съпротивата, ала ритникът го бе направил небоеспособен. С полуизправено тяло протегна към мен свит пестник и избълва една хула, която е невъзможно да се възпроизведе.

– Оставете го! – повели мюдюрът. – Мерзавецът не е достоен да бъде докоснат от ръцете ви. Ефенди, ти чу какво заповядах на Бащата на пердаха. Когато бъде издадена подобна заповед, то е погрижено и въпросният да ни е в кърпа вързан. Няма защо да се занимавате повече с него.

Али ефенди плесна с ръце. При този знак от две страни заприиждаха чернокожи, които сграбиха сангака и го вдигнаха от земята. Той видя Бащата на пердаха и заподозря какво са наумили спрямо него.

– Да не би да се каниш да наредиш да ме бият? – ревна към мюдюра.

– Възнамерявам само да изпълня собствената ти воля. Преди малко ти ми даде отличния съвет за бастонадата и сега той ще бъде изпълнен спрямо теб самия.

– Знаеш ли какво означава това?

– Нищо повече, освен че едно куче ще бъде бито.

– Но това куче има зъби! Само един знак от моя страна и моите арнаути ще се нахвърлят върху ти! Ти още не ме познаваш!

– Познавам те много добре. Одеве ти назовах имената на твои приятели. Това ме освобождава от труда да ти съставям списък на прегрешенията. Ако си мислиш, че още не те познавам, то аз толкова по-сигурно знам, че ти ме познаваш. Хората ме наричат Абу Хамсах Миах. Ти ще получиш петстотинте!

– Пет... стотин... те! – изкряска арнаутът. – Това ще ти коства живота!

– Хич и не заплашвай! Моли се на Аллах да те води сигурно по Моста на смъртта, та да не се сринеш долу в огъня на Джебхеннема.

Ибн Мулай се сгърчи, метна един неопишуем поглед към мюдюра и запита със запъване:

– Моста... на... смъртта! Значи се каниш... да наредиш... да ме налагат... до смърт?

– Ти ще получиш петстотинте и повече никой няма да те види. Така заповядах на Башата на пердаха, а каквото аз кажа, става!

– Още не, още не! Аз все още имам ръце и крака, за да се браня и те разкъсам!

Ибн Мулай поиска да се освободи от чернилките, за да се хвърли към мюдюра. Помощниците на Башата на пердаха обаче притежаваха опит. Те го притиснаха към пода, приклешиха го здраво и в миг му закопчаха една кожа на главата през брадата, която пристигна толкова силно долната челюст към горната, че той не можеше да я движи и да крещи. После го изнесоха навън.

– Негодят ще си получи каквото заслужава – рече неумолимият съдник. – А ние ще бъдем свидетели.

– Аз не – отклоних. – Отказвам се да присъствам на подобна сцена.

– Имаш слаби нерви? Един служител не бива да ги има, ако иска да проправя път на справедливостта. Не те принуждавам да присъстваш. Почакай тук, додето се върна.

– Остани още за миг, о, мюдюр! Искам още нещо важно да ти кажа.

– Какво?

– Повери ми един отряд асакери и няколко бързи лодки! Трябва да побързаме да отнемем кораба на Ибн Асл, в противен случай той ще ни се изплъзне.

– Нямам нищо против, но заради арнаутите, които не бива да те

видят, трябва да почакаш още няколко часа. Ако те мернат и забележат после липсата на техния сангак, веднага ще заподозрат взаимовръзката. Аз се намирам твърде отскоро тук, за да мога да изляза насреща им енергично. Не мюдюрът е заповядал досега тук, а тези войници са властвали чрез страха, който всяват. Аз ще ги обуздая, но това няма да стане толкова бързо, както желая.

– Но как ще отплавам с войниците, без арнаутите да го забележат?

– Аз ще ги пратя надолу по реката да събират данък, за което те с радост се залавят. Веднага ще дам заповед.

Башата на петстотинте се отдалечи през вратата, през която бе измъкнал навън сангакът. Аз отидох при другата, където рибарят Денаб все още стоеше с тоалета на Бен Нил в ръка. Моят спътник си взе дрехите да се преоблече. После седнахме при лулите, за да дочакаме, пушейки, завръщането на мюдюра.

Докато седяхме така мълком, чувахме приглушено как се стоварват ударите. Чувството, което изпитвах, не е за описване. Можех да възненавидя мюдюра и все пак трябваше да съзная, че в случая неговата желязна строгост е подобаваща.

Като се върна, Али ефенди зае място при нас и на свой ред запали лулата си. Заслуша се с наклонена настрани глава в пляскащия звук, който ме пронизваше до мозъка на костите. Най-сетне вратата се отвори, Башата на пердаха подаде глава и доложи:

– Петстотин!

– А сангакът? – попита мюдюрът.

– Няма да бъде повече видян, о, повелителю.

– Махнете го!

Главата на черния изчезна, а аз попитах:

– Значи арнаутът е мъртъв?

– Да.

– Къде ще бъде погребан?

– В търбусите на крокодилите. Те нищо не разбъбрят. А сега е на ред багара. Аз пратих за него. Обещах ти да бъде пердашен в твое присъствие. Тоя път ще присъстваш, нали?

– Не, по-скоро те моля да не нареждаш да го бият. Обещах му да вмъкна някоя добра дума за него.

– Защо?

– Защото беше откровен пред мен и с това допринесе много полза за нашата работа.

Мюдюрът изпървом прие много недоволно застъпничеството ми,

ала накрая все пак се смекчи. Баггара, който вече бе на разположение за наказанието, беше върнат в кауша, където временно щеше да остане затворен.

Сега напомних на мюдюра за рибаря Денаб, който все още чакаше своите сто пиастри. Той му викна да влезе и го попита:

– Сигур очакваш да получиш наградата, която оповестих?

– Ако твоята доброта ми разреши да лелея тази надежда, ще го сторя, о, повелителю – отговори Денаб смирено.

– Моята доброта не ти разрешава нищо. Няма на какво да се надяваш.

– Ама нали пък ти доведох ефендите и също Бен Нил!

– Те щяха и без теб да дойдат. Предоставям ти избор: Или заявяваш, че ти е заплатено, или получаваш петстотинте. Кое предпочиташ?

– О, мюдюр, платено ми е!

– Тогава можеш да си вървиш!

Бащата на петстотинте беше почитател на справедливостта дори с риск да мине за безчовечен, ала да посегне към кесията май не принадлежеше към наклонностите му. Е, и най-добрият човек си има своите слабости! Рибарят се обърна да си върви, но при входа извърна още един път глава и ме попита:

– Ефенди, ще съдържиш ли думата си? Аз съм беден човек.

– Каква е тая работа? Каква дума трябва да съдържиш? – запита ме мюдюрът.

– Обещах на Денаб, че ще си получи стоте пиастри – обясних аз, като бръкнах в кесията си.

– И ти се гласиш да му ги дадеш? Какво ти хрумна! Ти си мой гост и нищо няма да му плащаш. Не чу ли, че ги е получил?

– Чух, но не видях. Позволи да му ги дам!

– Не! Щом настояваш, той ще ги получи от мен. Но аз нямам пари. Данъците се внасят под формата на добитък и плодове и ето как аз мога да му платя също само с тази монета. Нека иде той при моите овце и каже да му дадат три. А сега да се измита!

Когато на следващия ден се осведомих, узнах за мое задоволство, че мъжът действително е получил овцете. А и той сега очевидно бе съвсем сигурен в тях, защото ми благодари с три дълбоки теманета, при което лицето му сияеше от радост.

Едва Денаб бе тръгнал и беше доложено, че арнаутите са потеглили. Тяхната цел беше околностите на Куек. Горко на клетите хорица, при които нахлуеха тези войници да събират данъка! Те бяха задължени

не само него да платят, ами и цялата прехрана на арнаутите, чиято стойност последните сами определяха. Какви несправедливости се вършеха, човек може да си представи. Обикновено жителите удрят на бяг, щом чуят, че данъчните войници приближават, с жени и деца, с все имущество, за да се върнат едва когато узнаят, че асакерите са се махнали.

Сега бяха докарани няколко платноходки, които щяха да приемат петдесет добре въоръжени войници. Аз се присъединих заедно с Бен Нил към това закъсняло начинание. Когато потеглихме, беше минало вече обяд. Към пет часа стигнахме при трите подобни на раменни свещници храсти – корабът беше заминал.

Аз отидох на брега, за да го изследвам, и намерих следите на много хора, които се бяха качили на борда. Техният брой бе невъзможно да се определи, ала времето можех почти със сигурност да отгатна. Отпечатъците бяха поне пет часа стари. Корабът не можеше да бъде настигнат и ние трябваше да се върнем във Фашода с несъвършена работа.

След този несполучлив удар аз се надявах поне нещо друго да постигна, а именно залавянето на петимата такалехи, които бяха нападнали тримата търговци и убили двама от тях.

Шедид, техният предводител, беше познат със сангака на арнаути-те. Следваше да се очаква, че той ще се скрие в близост до Фашода и после ще изпрати един вестител до арнаутина. Тъй като този пратеник щеше да се отправи най-вероятно право към жилището на Ибн Мулай, то беше най-добре там да се изчака и залови. Ето защо помолих мюдюра за разрешение да се нанесе в жилището заедно с Бен Нил и търговеца Синан и молбата ми на драго сърце бе удовлетворена. Хафид Сихар, когото бяхме освободили от ръцете на такалехите, също се присъедини към нас, тъй като не искаше да се дели от мен. Дойдоха и няколко войника в наша услуга. Те трябваше да охраняват входа и получиха заповед да водят незабавно при мен всеки, който пита за сангака.

Беше късната вечер на първия ден, когато се настанихме. Следващият ден мина, без пратеникът да пристигне. Едва бе настъпил третият ден и чухме отвън чукане – очакваният дойде. Той бе доведен при мен и бе немалко сачисан мен вместо сангака да види. Казах му, че съм Кара Бен Немзи, а не мюдюрът на Джарабуб и още по-малко пък някакъв сенуси. Съобщих му също, че аз съм отвлякъл Хафид Сихар и шейка на багара. Това вдъхна още повече страх на пратеника и той не пожела да си развърже езика. Но когато го заплаших с бастонадата и – понеже и това не помогна – наредах да бъдат направени съответните приготовления. Волю-неволю той склони да ми издаде мястото, където

се намираше Шедид със своя керван. То бе в гората, в която бяхме очаквали завръщането на нашия пратеник Хафид Сихар. Доложих нещата на мюдюра и той предостави на мое разположение петдесет войника, за да обезвреди кервана. Потеглихме и взехме с нас пратеника, та да ни покаже въпросното място, което не бе съумял точно да ни опише. Той трябваше да върви между Бен Нил и Хафид Сихар, който му обясниха, че ще го накажат със смърт при най-малкото предателство.

Предпазливостта налагаше да направим една заобикалка. Логично бе да се приеме, че Шедид ще държи под око направлението към Фашода, и следователно щеше да забележи приближаването ни, в случай че поемехме в права посока. Ето защо описахме една дъга, за да стигнем гората от юг вместо от изток.

Достигнахме я и проникнахме бавно сред дърветата. Тогава се okaza, че на пратеника е невъзможно да намери мястото, където бивакуваше неговият керван тъкмо защото идвахме от друга посока. Та спряхме значи и аз тръгнах сам на разузнаване.

Доброто ми умение бързо ме отведе на правилното място. Скрит зад дърветата, можех да наблюдавам кервана. Той бивакуваше на благоприятно за нашата цел място, защото бе обградено от две страни с храсти, които ни позволяваха едно незабелязано приближаване. Отидох да доведа войниците и ги разставих зад тази храсти. После си направих шегата да се върна сам на известно разстояние и сега от другата страна открито да приближа кервана. Такалехите подскочиха изненадано, когато ме видяха и разпознаха.

– Сенуси, сенуси, мюдюрът на Джарабуб! – извикаха те. Аз пристъпих неустрашимо към тях, сякаш не е имало разпра помежду ни, и поздравих.

– Ти си тук, в околностите на Фашода? – попита Шедид с мрачна физиономия. – Как се озова насам?

– На камилата си.

– Къде е придружителят ти, младият катаб на сенусите?

– Наблизо.

– Какво дирите във Фашода? Ти ми се струваш подозрителен. Защо не ни казахте, че се каните да отивате във Фашода?

– Защото вие ни питахте за произхода, наистина, но не и за целта на нашето пътуване.

– Едва сега ли пристигате тук в гората?

– Не. Ние бяхме тук вече по-рано. Живеем в града при сангака на арнаутите или по-точно в неговия дом.

– При Ибн Мулай? Ти знаеш, че го познавам. Аз пратих един вестител при него. Той в къщата си ли е?

– Сега вече не. Намира се на небето или в пъкъла.

– Аллах! Значи е умрял?

– Да, вчера.

– От каква болест?

– От бастонадата.

– О, Аллах, о, Мохамед, о. Пророк! С думите си искаш да речеш, че са го налагали до смърт?

– Действително.

– Един сангак на арнаутите! Бит до смърт! Това може да стане само по заповед на мюдюра, ама той пък беше негов благодетел, негов приятел!

– По-раншният – да, но не сегашният.

– Нима сега има друг?

– Да. Али ефенди ел Курди бил свален от длъжност, защото покровителствал търговията с роби. Новият мюдюр, наистина, също се казва Али ефенди, но е съвсем различен мъж. Той изстребва роботърговците и е наречен Абу Хамсах Миах, защото на всеки ловец на роби, когото залови, нарежда да отброят петстотин удара.

– Тогава Аллах да ни е на помощ! На сметката ни е турен кръст. Нашият пратеник трябваше отдавна да се е върнал. Хваща ме страх за него. Ако мюдюрът го спипа, той ще трябва да каже защо е дошъл във Фашода.

– Това нищо не вреди.

– Не вреди? Ти току-що каза, че всеки ловец на роби получава петстотин удара, а ние нали сме тук, за да продаваме роби.

– Които обаче не сте заловили, а са собственост на вашия мек и той те е пратил с тях във Фашода. Ти си длъжен да изпълниш заповедта на своя повелител. Освен това превръщането на поданици в роби при вас е право на краля, което мюдюрът не може да му отнеме. Той значи не може да те накаже, но ще ти забрани да продаваш робите.

– Слава на Аллах, защото тези думи облекчиха сърцето ми. В такъв случай аз не е нужно да се страхувам за себе си така, както ти за теб.

– Аз за мен? Как тъй?

– Ти не си мъжът, за когото се представяш. Едвам когато си тръгна, някои места в твоите показания ми се сториха подозрителни и колкото по-дълго размишлявах над тях, толкова по-сигурно ми се чинеше, че не

си от Джарабуб. Сега ти отново ми дотърча в кунките и аз искам да знам истината. Ама не ни занасяй пак, инак знам средства да ти изтръгна истината!

– Ха! Какво ли пък ще е толкоз важно за теб да знаеш кой съм!

– Много е важно, защото аз в моята лековерност, в прибързаното си доверие, споделих с теб неща, които всъщност никой освен нас не бива да знае. Ами ако ти си оня проклет Кара Бен Немзи ефенди!

– Хм-м! Това е вярно! Но ти сега нищо не можеш да промениш.

– Не мога да променя? – запита Шедид, като ме измери със слисан поглед. – Какво означава това?

– Означава, че аз действително съм „онзи проклет“ ефенди.

– Кучи син! И дръзваш да ми го кажеш?

– Защо не? Тук не виждам никаква дързост. Даже и още повече ще ти кажа. След като си тръгнахме от вас, не изчезна ли баггара, не ви ли се изгуби и робът Хафид Сихар?

– Така е.

– Тоя Хафид Сихар го освободих аз, докато спяхте. Аз го прерязах от въжето. А баггара плених, за да го предам във Фашода за наказание. Той беше осъден на петстотин удара, от които, наистина, бе пощаден по мое ходатайство.

– Каква безразсъдна дързост да ми разправяш тези неща! – извика Шедид, като потегна ръце към мен, сякаш искаше да ме улови, ала ги остави да се смъкнат – толкова поразен беше от моята погрешно смятана дързост.

– Онова, което ти ми съобщи за сангака – продължих, – се оказа гибелно за него, защото аз го доложих. След това той получи бастонадата и умря.

– Значи ти си виновен за неговата смърт? И на всичкото отгоре се и хвалиш! Това ще бъде отмъстено на самото място. Аз ще те размажа с ей тия мои пестници!

Шедид сега наистина поиска да ме сграбчи. Аз се дръпнах назад и го предупредих:

– Не смей да ме докоснеш! Аз тогава само за вид се оставих да ме победиш, на сериозно обаче на бърза ръка ще се оправя с теб!

– Сериозно е, напълно сериозно. Хайде сега ми покажи как ще се справиш на бърза ръка с мен! – изкрещя той, нахвърляйки се върху мен.

– Бен Нил, насам! – провикнах се аз, като избягнах с бързи извъртаня огромния такалех.

Той продължаваше да напират стихийно, без да обърне внимание

нито на думите ми, нито на онова, което ставаше. Шедид имаше очи само за мен. Чу крясъка на хората си, ала го отдаде на интереса им към неговата борба с мен. Аз се отдръпвах по такъв начин, че да е с гръб към своите. В един момент той се спъна в някакъв корен и аз се възползвах от случая, за да го пипна и захвърля напълно на земята. Поиска да се изправи, ала аз го задържах здраво, додето Бен Нил притича с няколко асакери и го върза.

Исполинът скърцаше зъби от бяс. Очите му се бяха налели с кръв. Той все още имаше само мен в акъла си и ми кресна с одрезгавял глас:

– Кучи син, ти посмя да ме вържеш? Смъртта на сангака десетократно ще те споходи!

– Да не си пък из един път окъоравял? – изхилих се аз. – Я се огледай какво става! Кой всъщност ще те освободи? Да не би твоите хора?

Такалехите бяха напълно изненадани. Нашата атака се бе провела покрай робите, а на тези и през ум не мина да участват в кратката битка. Свободните войни пък толкова малко бяха очаквали нападение, че бяха бързо повалени и разоръжени. Сега те представляваха една плътна група, около която войниците стояха с готови за стрелба пушки. Виждайки това, Шедид изкрещя:

– Войници тук? Ние сме били нападнати! Лъжец, предател, измамник! Аз си мислех, че си сам в гората.

– Не е било много умно от твоя страна. Ти ще ме последваш към Фашода при мюдюра.

– Какво ще правя при него? Та нали ти самият току-що ме увери, че не можел нищо да ми стори!

– За намерението ти да продадеш тези роби, той действително не може да ти стори нищо. Налице е обаче една друга, далеч по-основателна причина, която ме накара така радостно да ви изненадам тук. Има ли сред вас един или неколцина, които да носят със себе си златен прах от Дар Фамака?

– Златен прах? Че ние никога не сме били в онази страна – отвърна Шедид видимо смутен.

– О-о, човек може да притежава тхибур и без някога да е видял онези краища. Може да го придобие чрез размяна или пък чрез кражба.

– Какво искаш да кажеш с това? Не те разбирам.

– Искам да изразя мнение, че петима от вас носят такъв златен прах.

Такалехът се изплаши, помълча известно време и после отрече:

– Не знам нищо такава.

– В такъв случай аз знам повече от теб и ще ти ги идентифицирам точно тези петима. Не са ли ви срещнали трима дяллабин, яздещи магарета?

– Не – прогъгна мъчително оня.

– Не лъжи! Ти си ги поздравил и разпитал. После си наредил кервана да продължи и си останал с още четирима при търговците, за да ги убиете, и заради това убийство си сега заловен.

И обръщайки се към неговите хора, продължих:

– Вашият предводител ви е измамил, трябва да признаете, че са ви срещнали трима търговци. Шедид узнал, че притежават много златен прах, и решил да им отнеме богатството. Той ви изпратил напред и задържал само четирима при себе си, с чиято помощ нападнал дяллабините. Петимата взели златния прах и премълчали естествено деянието, за да не делят с вас. Вие знаете кои са тези четирима, останали с предводителя, и аз ви приканвам да ми ги посочите. Наказанието ще сполети само извършителите, другите ще могат необезпокоявано да се върнат по родните земи. Премълчите ли обаче, ставате съучастници в злодеянието. Ето какво ви давам да размислите.

Шедид опита да предотврати резултата от моите думи, като се врече:

– Ние не сме разбойници, нито убийци. Не сме убили никакви търговци и не притежаваме никакъв златен прах. Моите хора са храбри такалехи и никой от тях няма да се унижи на теб, неверника, да даде отговор.

Такалехите бяха станали преди малко при словото ми неспокойни. Бяха замърморили помежду си, като невинните бяха понечили да се дистанцират от виновните, което аз добре бях забелязал. Аз бях взел търговеца със себе си и му бях забранил на първо време да се показва. Той още стоеше зад храстите и сега аз го повиках. Синан извиси глас още преди да ме е достигнал:

– Ефенди, те са тук, всичките петима. На часа ги познах.

Синан посочи Шедид и още четирима други, които аз веднага наредих да вържат. Пребъркахме дрехите им, ала не намерихме нищо. Тогава наредих да посочат камилите им, за да претърся завивките, седлата и седловите торби. Това бе съпроводено с успех. Едва сега невинните сметнаха за уместно да се обадят. Едни от тях взе думата:

– Ефенди, Аллах знае, че ние сме невинни. Поискай всяка свята клетва и ние сме готови да я положим. Не знаем нищо за деянието.

– Вярвам ви и повтарям уверението, че нищо няма да ви се случи.

Вярно, трябва да ви отведе при мюдюра, ала той няма да ви задържи. Само ако откажете да тръгнете с мен, ще ви постигне наказание.

Аз си имах основателна причина да търся златния прах още тук в гората, а не едва във Фашода. Защото ако мюдюрът получи праха в ръцете си, следваше да се очаква, че част от него, а може би и всичкия щеше да полепне по тях. Заради клетия търговец аз исках да предвардя това. Та дръпнах значи Синан настрана, докато се подготвихме за потегляне, и го попитах:

– Познаваш ли семействата на двамата ти убити спътници Едхим и Латиф?

– Разбира се, че ги познавам. Ние тримата бяхме близки родственици и пътувахме все заедно. Ти намери праха, ефенди. Какво ще стане с него? Спомняш ли си, че има милостта да ми кажеш, аз вероятно отново съм щял да си получа собствеността?

– Да, знам. Аз те считам за честен мъж, който няма да измами своите роднини. Ето ти тук праха. Сигурно си научил къде са подслонени трите ви магарета. Иди си ги вземи и отпрашвай, та никой нищо да не може да ти вземе!

– Възможно ли е? Така ли мислиш наистина? Аз да взема всичко? Ти не искаш нищо да задържиш за себе си?

– Не. Нямам такова право.

– О, ефенди? Ето петте пакета. Вземи барем един, вземи два!

Щастливият търговец ми ги поднесе.

– Повтарям, че нищо няма да взема.

– Но как ще ти се отплатя за твоята доброта? Знам, че мюдюрът много ще ти се разгневи.

– Нека си се гневи. Не ме е грижа за това. Ти само се погрижи да не вземе пак да се добре до теб!

– Ох, Али ефенди вече няма да ме види. Аз ще припна още сега и няма да си отпочина, додето не се намеря далеч от Фашода. Аллах да те благослови! Ти си християнин, ефенди, ама де да бяха всички мюсюлмани такива хора!

Синан притисна ръката ми до устните си и бързо се отдалечи. На акъла не му идваше да марширува с нас обратно и аз хич не му се разсърдих.

При потеглянето възникнаха някои затруднения, тъй като Шедид се възпротиви да бъде отведен. Той беше вързан, ала притежаваше толкова необикновена физическа сила, че дори и в това състояние ни отваряше работа. Единствено камшикът на Бен Нил го наведе на по-добър ум.

После му освободихме краката и го вързахме с едно въже за седлото на неговата камила. Сега ако не искаше да бъде влачен, волно-неволюля трябваше да върви. Останалите ни следваха доброволно, както бяха обещали.

Когато пристигнахме във Фашода, шествието ни предизвика немалка сензация. Старо и младо търчеше след нас, додето изчезнахме зад вратника на управлението. Когато направих доклада си пред Бащата на петстотинте, първият му въпрос беше, точно както бях очаквал, за златния прах. Той подскочи и ме загледа свирепо, когато му съобщих на кого бях дал праха. Стана много груб и ме „почете“ с разни прозвища, които не е нужно да възпроизвеждам. Зашари из стаята с яростна жестикулация, спря най-сетне пред мен и ме навика:

– Ще наредя да доведат оня търговец. Синан сигурно още се намират там, където са подслонени вашите камили и магарета. Ще заповядам да го арестуват, ще го запра, ще опита той камшика. Аз трябва да имам златния прах, трябва! Ясно ли ти е?

– Ами ако човекът си е вдигнал вече чукалата?

– Тогава ще разпоредя да го преследват, та ако ще и всички войници да се наложи да пратя подире му.

– И ако и това е залудо?

– Тогава ще те пратя при Шейтана! Чуваш ли, теб!

– Ще получиш ли по тоя начин златото?

– Не, за съжаление не! Но така поне ще си имам едно малко отмъщение, едно... ах, отмъщение! Сега се сещам за петимата такалехи, дето им тегне убийството на съвестта. Горко им, ако не придобия златния прах! Те ще ми платят, тежко ще ми платят!

Ето как гневът на мюдюра се отклони от мен, за да се насочи към персони, които повече от мен бяха заслужили неговото отмъщение. Али ефенди заповяда да окаушат и строго вардят целия джинс – в един кюп виновни и невинни, и разпрати после хора, които да докарат Синан ведно със златото му. Аз се оттеглих в посочените ми покои и не се мярнах, докато на свечеряване не ме повика при себе си. Беше все още възбуден и ми изръмжа:

– Синан е офейкал през десет планини, кучият му син, и заедно с него златният прах, чието място е в касата на правителството. Никой не можал да научи накъде е хванал. Взел си магаретата и после се изгубил като някоя капка, дето пада във водата. Аллах да го погуби! Ама аз ще се обезщета. Каквото изгубих в златния прах, ще си върна в повече от удари по такалехите. Това ще ми ободри сърцето и успокои душата.

Наредих да докарат тези кучета. Сега ще проведе съд и ти трябва да присъстваш като свидетел. Ела!

Али ефенди ме отведе в двора, където всички такалехи бяха строени под военна охрана. Бен Нил и Хафид Сихар вече също се намираха тук. В единия ъгъл се мъдреше някакво яслоподобно скеле, чиито странични части бяха свързани чрез широки каиши и тесни ремъци с катарамии. До него лежеше купчина дебели колкото пръст пръчки и при тях клечеше Бащата на пердаха, Това ми подсказа за каква радушна цел е предназначено съоръжението. Многобройните сеирджии изпълваха половината двор.

Излишно е да се описва „съдебното заседание“. Шедид беше осъден заедно с четиримата си съвиновници на „петстотин удара и повече да не бъде видян“. Останалите бяха в основни линии оправдани, но затоа че бяха от едно племе с убийците-грабители, бяха осъдени с по десет удара на пейката, не бяха изключени и робите. Тези в никой случай не искаха да се върнат в родния си край, където ги очакваше възможността още един път да бъдат продадени. Те ме попитаха за съвет и аз ги насочих към Рейс Ефендина, чието пристигане скоро се очакваше. Той се нуждаеше от хора за залавяне на ловците на роби и тъй като такалехите притежаваха славата на храбреци, аз хранех убеждението, че мъжката част от робите ще бъде наета.

След като присъдата бе произнесена, Бащата на пердаха започна своята работа. Такалехите биваха закопчавани един подир друг на споменатото съоръжение и всеки получаваше своите десет удара. Работа биваше така „фабрично“ вършена, а „престъпниците“ понасяха ударите си с, както казва Уланд⁵¹, такъв скромнен героизъм, че зрелището ми беше кажи-речи забавно. Но когато после бе стегнат с ремъците първият убиец-грабител, аз се отдалечих. Десет и петстотин удара – в това имаше разлика...

Противно на очакванията Рейс Ефендина се бе задържал в Хартум и също по път. Той закъсна толкова, че пристигна във Фашода едва на шестия ден от моето пребиваване там. Той нае такалехите и снабди кораба си с муниции и пресни продукти. После започнахме пътуването, за което очаквахме да ни отведе сигурно до нашата цел. За съжаление преднината от шест дни, която Ибн Асл имаше пред нас, не можеше толкова лесно и бързо да се навакса, както желаехме.

51. Уланд Лудвиг (1787–1862) – немски поет и литературовед (Б. р.)

16. В изворната област на Нил

Пътуването по Бели Нил до вливането на Собат, когато се плава срещу течението под платна, се облекчава от обстоятелството, че сутрин се надига един добър северен вятър, който през целия ден издува мощно ветрилата и замира едва привечер, за да започне отново на следващото утро. Но достигне ли се споменатата река, то или вятърът се губи, или пък заради многобройните извивки на реката не може вече да се използва както трябва. С платна тогава се плава само когато Нил има подходяща посока, като в междинните отсечки се опитва придвижване с помощта на влекач и отблъскващи пръти. Това е тежка и уморителна работа. Ако брегът е сух, дърпащите въжето хора могат да вървят там и нещата са вече задоволителни. Но образуват ли се блатата, в които те биха затънали, то отпред трябва да бъдат впрегнати лодки, които да теглят кораба. Ала дори и това е невъзможно, ако цялата повърхност на реката е покрита, както много често се случва, с участъци ом суфах, през които няма как да се гребе. Тогава може да се търси само помощта на отблъскващите пръти. Често е необходим цял ден, за да се преведе плавателният съд през едно-единствено поле ом суфах. Сетне плаващ в продължение на половин час по някое свободно, открито място, за да се натъкнеш след това на още по-дълго и гъсто тръстиково пространство.

Към това се добавя и променената картина на брега. Нил тук не е буйно течащата през сухи пустинни земи река, чиято влага позволява да избуи растителност само по крайбрежието, а се шири в много главни и странични ръкави по една грамадна, ниска, блатиста и често гориста територия. Там цари треската, а жилещите насекоми се превръщат в ужасяваща напаст. Там лежат исполински крокодили със стотици в тинята, хипопотами пасат по дъното на реката и многобройни по-големи или по-малки хищни животни населяват гъстите, често непроходими гори: Човек може да пътува дни наред, без да се наслади и на един-едничък открит изглед. Водата е почти негодна за пиене, дивечовото месо се вмирисва още след два часа, взетите провизии се развалят. Поражда се съмнение дали по тези места би могло да има хора, и все пак тук живеят цели народи, цели племена – често строго ограничени едни от други, често смесени, ала въпреки това вярно съхраняващи своя характерен облик и качества.

Тези хора, обитателите, в никой случай обаче господарите на

Черния континент, са все негри – с повече или по-малко тъмен цвят, тъй търсеният дивеч на ловците на роби.

Белият идва, сприятелява се с някое негърско племе, сдобива се чрез хитрост или за някоя смехотворна цена със собствена територия и изгражда на нея поселище, наречено сериба. Той е в притежание на поголеми познания и превъзхождащи оръжия. Неговата първоначална дружелюбност скоро се превръща в суровост. Чернокожите започват да се боят от него, докато преди туй са го обичали.

Той докарва и други бели, които е вербувал – изметта на всички краища и класи на Изтока. Те носят пушки и барут и опитват покрай другото да подлъжат чернокожите с калпави басми, ракия, тютюн и синци. Дошли са да търсят слонова кост – бяла, под формата на слонски бивни, и черна, под формата на човеци.

Шейкът на черното племе бива спечелен заедно с хората си, като му се обещава дял от плячката. Грабителският поход започва. Белите участници се наричат войници, асакери. Те се делят на офицери, подофицери и обикновени асакери. Те рискуват най-малко и вземат лъвския пай от грабежа. Черните не се считат за войници. Те трябва да вършат най-тежката работа, да изпълняват разузнаваческа служба, да се подхвърлят на най-големите опасности, да са първи в атаката, а получават толкова, че жалката предплата обикновено уравнива целия полагащ се дял, та даже остава и като дълг.

При по-големи и по-добре подготвени „ловни дружини“ има и черни войници, които обаче винаги са в неизгода по отношение белите. Притежателят на серибата изплаща заплати от грабежа, които могат да се състоят в хора или стада говеда. Черните асакери получават старите или болни роби и крави, от които нямат никаква полза.

И как се подготвя и провежда един такъв гхазуах, лов на роби? Е, ами точно по същия начин, както действа един взломаджия, който се обогатява от чужд имот и рано или късно попада в кафеза. Само че ловецът на роби е къде-къде по-лош от взломаджията, тъй като той краде хора, опустошава и обезлюдява големи села, и докато „прави“ сто роба, поне още толкова старци и деца избива, считайки ги за неизползваеми.

От нашето отплаване от Фашода бяха минали три седмици и ние лежахме при устието на Рохл в езерото Но. Държейки сметка за обстоятелствата, можехме да бъдем доволни от пътуването. „Шахин“ беше елегантно построен и се подчиняваше на вятъра, влекачът и отблъскващите пръти много по-послушно от някой неповратлив нокер. Той минаваше много по-леко през многобройните тръстикови полета, които

трябваше да прекосяваме. Неговото вътрешно устройство предлагаше повече удобство, отколкото един робски кораб. Припасите ни бяха горедолу добре съхранени. Ловяхме риба, ежедневно отстрелвахме дивеч, имахме добра корабна аптека и притежавахме противокомарни мрежи за всеки човек. Поради това здравословното ни състояние беше сравнително задоволително.

За съжаление в езерото Но бяхме претърпели корабна повреда, която ни задържа цели три дена, и ни липсваше лоцман, познаващ фарватера. Титулярният кормчия на „Шахин“ и старият Абу ен Нил познаваха реката само до езерото Но. Откак бяхме извили в Рохл, ние се намирахме в едно почти пълно непознаване на речните условия, които с оглед нашата задача трябваше да знаем поне толкова добре, колкото Ибн Асл.

Търсехме серибата Алиаб. Къде се намираше тя? Неколцина от нашите хора бяха твърдели, че лесно ще можем да я намерим. Сега се оказва, че те прекалено много са надценявали възможностите си. Тук, където понастоящем лежахме, започваше провинция Алиаб. Живеещите по тези места негри нуехр се наричат алиаб. Серибата Алиаб обаче беше чисто и просто неоткриваема. Тук и там бяхме срещали някой самотно гребящ негр, ала осведомяването ни за жалост бе оставало безрезултатно.

Нашият екипаж се състоеше от същинските моряци, наетите такалехи и стотина войници под командата на един капитан. Дори и по-многоброен да беше численият състав на Ибн Асл, ние не се страхувахме.

При устието си Рохл беше много широка. Слънцето буквално сипеше жарава, а нямаше горист бряг да предлага сянка. Наоколо само тръстика и нищо друго освен тръстика. Хората бе трябвало да се напрягат с отблъскващите пръти и бяха уморени. Ето защо бяхме хвърлили котва, та да си отдъхнат и оставим да отминат големите горещини. За мен това бе твърде скучно и аз реших да се кача на малката лодка, за да застрелям нещо, дето става за ядене. С други думи аз доставях прехраната на кораба и най-често бях навън с лодката да ловувам.

Бен Нил ме придружи както обикновено. Аз с удоволствие го вземах със себе си, защото човек невинаги може да има готовност за стрелба, ако трябва да върти греблата. От време на време Пуло, малкото джангехско момче, ме молеше да го взема и аз му изпълнявах молбата, защото той по детински се радваше на всичко, което отстрелвах. Пуло и неговата сестра Джангех, както вече бе спомената по-рано, са били отвлечени от своето племе донгиол и отведени в Кайро, където работеха за моккадема и трябваше не само да му предават всичките пари, но и в

замяна бяха подхвърляни на глад и получаваха пердах. Аз ги бях освободил от това иго и отвел на „Шахин“, където все още се намираха. Те бяха помагали съобразно силите си, бяха гледани добре и към тях се отнасяха с любов. Тъй като негърските деца дължаха освобождението си на мен, не беше за чудене, че ми засвидетелстваха особена симпатия. Ние хранехме намерението да ги върнем на тяхното племе, ала все още не ни се бе отдал случай.

Сега момчето спеше, затова повиках само Бен Нил да ме придружи, спуснахме се в лодката и се отблъснахме от кораба. Бахр ел Гхазал вече ми беше доставил много плячка, ето защо сега се насочих нагоре по Рохл, за да видя дали и по този приток ще ми провърви.

За съжаление времето не беше подходящо. Жегата беше прекалено голяма и животинският свят лежеше като в сън. За да издържим на зноя без вредни последствия, трябваше от време на време да оросяваме глава и гърди. Така се плъзгахме наред може би в продължение на час между острови ом суфах. После Бен Нил се обади, че било уместно да се връщаме. Аз обаче не исках да се върна без лов и се изправих в лодката, за да имам по-добър обзор. Тогава видях от горната страна на мястото, на което се намирахме, да се движи по течението към нас някакъв предмет. Отгоре светъл, отдолу тъмен, той можеше да бъде взет от такова разстояние за голяма водоплаваща птица. Седнах близо пак, за да не бъда забелязан, и наредих на Бен Нил да гребе към един тръстиков остров, където се скрихме зад високите стебла.

Аз взех пушката в ръка, готов да пратя един куршум на птицата, без значение към кой вид принадлежи. След известно време чухме плискане. Птицата се появи и то тъкмо на мушка. Почти натиснах спусъка! За щастие задържах пръста в последната секунда. Това не беше птица, а човек, чернокож. Негърът седеше в лека тъмна лодка и беше облечен само с един ленен елек, който оставяше открити неговите черни, силни ръце. Главата си беше увил с бяла кърпа. Ето защо, видян отпред, приличаше на птица с бяла глава и шия.

– Някакъв негър! – прошепна Бен Нил. – Ще се отправим ли към него?

– Разбира се! Може би ще узнаем нещо за серибата Алиаб. Плюй си здраво на ръцете! Той гребе бързо и трябва да го настигнем!

Бен Нил улови веслата. Ние се стрелнахме иззад тръстиковия остров и после по килватера на черния. Бен Нил беше умел гребец и ние приближавахме негъра толкова бързо, че той скоро чу шума. Обърна се, видя ни, изплаши се и започна с все сила да гребе. Черният искаше да

ни се изплъзне. Това беше твърде много подозрително.

От този момент спряхме да го приближаваме. По тая причина си разменихме местата. Аз взех греблата, а Бен Нил седна при кормилото. Бях по-силен от него. Веслата се извиха под натиска ми.

– Ние го настигаме, ефенди, настигаме го! Продължавай все така! – даде ми зор Бен Нил.

След една минута доложи, че разстоянието вече възлизало само на половината. После обаче извика:

– Негърът иска да се измъкне настрани, навътре между тръстиковите острови!

– Вземи пушката ми и изстреляй дясната цев! Ама да не улучиш негъра!

Изстрелът прогърмя и почти по същото време чух крясък пред нас. Бен Нил извести, понеже стоях с гръб към носа:

– Оня спря, защото ме вижда готов за стрелба. Уплашил се е и прибира веслата.

– Тогава ми отстъпи пак руля! Искам аз да говоря с него.

Ние си разменихме отново местата. Негърът беше сложил греблата в лодката и ни чакаше. Лицето му изразяваше отчасти страх, отчасти упорство.

– Към кой народ или племе принадлежиш?

– Аз съм бонго – отговори.

– Накъде си се запътил?

– Към Фашода. Много ми се ще да стана войник, а чух, че там имали нужда от асакери.

– Това наистина е вярно. Ти сигурно ще бъдеш приет.

– Мислиш ли, о, господарю? Да не би да познаваш града?

– Да. Идвам оттам.

Той поиска да каже нещо, преглътна го, ала накрая все пак отвори уста, за да запита:

– Познаваш ли сангака на арнаутите?

– Много добре.

– Жив ли е все още Ибн Мулай?

– Защо би трябвало да е мъртъв?

– Защото... защото... защото...!

Запъна. Аз взех руля в лявата, карабината в дясната ръка и се обърнах рязко към него:

– Будалкаш ни. Ти не си бонго, иначе щеше да имаш по-кафява кожа, а ти си наситено черен. Един бонго също така никога не татуира,

челото си като теб. Ние ще се запознаем по-отблизо с твоя милост. Там долу лежи нашият кораб. Оттук ти не можеш да го видиш. Гребни малко пред нас. При първия опит да офейкаш, ще ти прострелям главата.

Мъжът схвана, че съпротивата е напразна, потопаи веслата във водата и плавателният му съд бавно се задвижи надолу по течението. Ние го последвахме.

Когато стигнахме при „Шахин“, чернокожият трябваше да върже лодката си до нашата и да се качи после на палубата. Той го направи с физиономията на човек, който съзнава своята невинност, ала аз много добре забелязах угрижения поглед, който хвърли около себе си. Той в никой случай не беше толкова непринуден, както искаше да си придаде вид. Рейс Ефендина се осведоми защо съм го довел на борда. Аз му съобщих. Ахмед измери негъра с очи и после рече:

– Има безобиден вид. Защо ще се представя за бонго, ако не е такъв?

– По причина, която определено ще узнаем. Огледай му лицето. Татуировката е особена: в средата на челото една отвесна резка, от която на двете страни се изтеглят дъгообразно към темето и обратно до слепочията пунктирни линии. По този начин се татуират динка, но никога бонго. Той ме излъга и това трябва да си има своята причина. Че иска да става войник, не е вярно, а дето пита за Ибн Мулай, сам увеличава подозрението към него. Аз имам голямото желание да го сметна за вестител, който някой си там праща при сангака.

– Да не би пък Ибн Асл?

– Или той, или някой друг роботърговец.

– Ако това е вярно, то тая чернилка има голяма стойност за нас. Я да се позаемем с него.

Ахмед повели на негъра да каже истината и го заплаши в случай на отказ с тежко наказание, ала получи само отговора, даден пред туй на мен. Сега мъжът бе претърсен. У него не бе намерено нищо, макар изследването да се разпростря чак до косата му. Тя беше гладко остригана до един тънък кичур на темето, което също се среща само при племената динка. И в лодката му не бе открито нищо.

Какво да направим? Подозрението, което хранех срещу негъра, беше по мое убеждение добре обосновано, но ние нищо не можехме да докажем срещу него и няхахме право да го задържим. Когато му беше съобщено, че може да продължи плаването си с лодката, аз го попитах дали знае къде се намира серибата Алиаб. Тогава той прелетя с един изпитателен поглед кораба. Рейс Ефендина и мен и рече:

– Да, знам я.

Погледът му беше много красноречив. От него заключих, че черният знае на какъв плавателен съд се намира и какви хора има пред себе си. Ако нещо не се лъжех, трябваше да му е било обърнато внимание върху нас, и то само от Ибн Асл. Това ми даде повод да приема изявляенията му с предпазливост.

– Е, и къде се намира? – попитах.

– Там отвъд – рече той, като махна с ръка по посока Бахр ел Джебел, – в местността, която се нарича Бахита, на четири дни път отук.

– Що за хора живеят там?

– Едно племе на народа джур.

Той даде тези отговори бавно. Човек виждаше и чуваше, че обмисля всяка дума, преди да я изговори. При това не притежаваше необходимото самообладание да потисне един трепет на самодоволно лукавство, Вътрешно се радваше, дето така ни баламосва. Аз се престорих, че му вярвам, и продължих да питам:

– Знаеш ли го точно? Да не би да си бил там?

– Да бил съм – заяви негърът, влизайки в капана, който му бях поставил с последния си въпрос.

– Тъй! В такъв случай значи знаеш съвсем определено какво казваш. Ама как пък стана, че не джурите, ами туичите обитават онази местност?

– Туичите? – рече той смутено. – Те не са там.

– О, напротив! Те са на десния бряг на Бахр ел Джебел, докато на левия кичите имат своите колиби. Територията на джурите започва едва западно от Рохл. И разстоянието възлизало само на четири дена път? Казваш го, за да ни сговориш да отплаваме към Бахита. Но аз знам истинското разстояние. Ние не бихме стигнали до Бахита – даже да имаме постоянно попътен вятър – за по-малко от двайсет и пет дни. Ти постъпи непредпазливо, защото лъжата ти излезе твърде груба, твърде очевидна.

– Не лъжа, ефенди! – увери тържествено оня.

– Ефенди? Ти ми даваш тази титла? Значи си чувал за мене?

Смушението му нарасна, ала той отговори бързо:

– Аз наричам така всеки знатен бял.

– Значи ме считаш за знатен мъж и въпреки това си въобразяваш, че си по-умен от мен? Това е детинщина от твоя страна. Ти искаш да ни заблудиш, ала ние ще се пазим да се ръководим по твоите неистини.

– Господарю – извика той, – аз не казах нищо друго освен

истината!

– От всичко, което каза, само едно е вярно, че познаваш серибата. Ти искаш да не я намерим и поради това ни даде погрешно направление. Аз приемам точно обратното. Серибата е разположена не край Бахр ел Джебел, а край Рохл, по който ти се спускаше, гребейки. Я ми кажи кому принадлежи серибата! Ти си бил там и трябва да го знаеш.

– Тя принадлежи... принадлежи... – запелтечи черният смутено – на един бял, чието име съм забравил.

– Кажи по-добре, че не искаш да назовеш името му. Той се казва Ибн Асл. Спомни ли си?

– Да – призна она колебливо.

– Хубаво! Ти познаваш този мъж. Бил си при него. Ти принадлежиш към динките, които бяха вербувани долу при Бели Нил. Ибн те праща с поръчение до сангака на арнаутите във Фашода и ти е обърнал внимание, че може би по път ще ни срещнеш. Той ти е описал нашия кораб, Рейс Ефендина и също мен и ти е казал как да се държиш, в случай че се натъкнеш на нас. Ще го отречеш ли?

Неговият интелект не достигаше дотам, да схване, че съм стигнал до тези твърдения само чрез един прост и логичен начин на мислене. Той ме погледна слисано в лицето, после сведе поглед към земята и замълча.

– Отговаряй! – обърнах се заповеднически към него.

– Не е така, както мислиш – увери. – Аз съм бонго й искам да отида във Фашода, за да стана войник. Вече ти го казах и сега нищо друго не мога да ти река.

Това твърдоглавие навярно щеше да ме постави в затруднено положение, ако в този миг не беше се случило нещо неочаквано. Полу, който беше спал, се бе събудил и приближи със сестра си Джангех групата, която представлявахме. Когато погледът му падна върху негъра, той се спря като вкаменен, вторачи се в него с големи, широко отворени очи и изкрещя с пронизващ глас:

– Агади, аба-каранг!

Тези думи бяха от наречieto на племето, към което принадлежаха двете негърчета. Те означаваха: „Агади, брат на татко!“ , т.е. „чичо“. Заговореният не беше забелязал децата. Чувайки името си, той се обърна бързо към тях. Те се втурнаха към него и той ги позна. Изненадата му беше толкова голяма, че без възражение се остави да бъде прегърнат от тях. Те плачеха от радост и се катереха по него. Тогава неговото вцепенение се разтвори в един пронизителен крясък на екзалтация. Негърът

ги притисна към себе си. Затанцува с тях по палубата, ревейки думи, които не разбирах, защото бяха от езика на динка, от който ми бяха известни само няколко идиоматични изрази. Най-сетне се успокои и седна с тях на палубата. Те поведоха оживен разговор, който продължи може би половин час.

Ние не ги смущавахме и спокойно чакахме резултата от тяхната беседа. След като бе узнал всичко, мъжът стана, запъти се към мен със засияло от радост лице, направи ми еди почтителен поклон и заговори на арабски:

– Ефенди, прости ми! Аз не знаех, че тези деца са тук, нито пък какво си сторил за тях. Ти си един много добър господар, а не лош и зъл човек, както си мислех по-рано.

– Аха, значи все пак си чувал за мен?

– Да. Когато ви срещнах там горе по реката, не знаех кой си. Но когато видях кораба, разбрах кого имам пред себе си.

– Значи правилно предположих преди малко, ние сме ти били описани?

– Да, и то толкова точно, че сега се учудвам, дето веднага не те разпознах. Ибн Асл го стори.

– Към чиито бойци ти принадлежиш?

– Да, аз принадлежа към джангех, които той вербува. Даже съм те хен предводител.

– И трябва да отнесеш някакво известие до Фашода?

– Така е. Едно писмо до Ибн Мулай, сангакът на арнаутите.

– Ние не го намерихме. Ти трябва много добре да си го скрил. Къде е?

– Ефенди, аз дадох дума на Ибн Асл да го предам единствено на сангака.

– Ти си честен мъж. Ибн Асл обаче е мерзавец, който вероятно иска да те измами.

– Да ме измами? Как тъй?

– Ти си предводителят на джангехските войни и в качеството ти на такъв за него е невъзможно да се лиши от теб. Щом въпреки това те е отдалечил, то може да се предположи, че храни нечестни намерения спрямо твоите хора. Не можеше ли да прати някой друг, някой бял? Хората ти е трябвало да останат без водач. Вдываш ли?

Динка заби замислен и мрачен поглед в земята. После рече:

– Ибн Асл каза, че тъкмо дето праща мен, било едно голямо доказателство за неговото доверие. Той няма как да възнамерява нещо лошо

срещу моите дженгехи, защото се нуждае от тях. Без тях не може да залови никакви роби.

– Това е вярно. Той ще лови роби с тяхна помощ. Но когато вече не се нуждае от тях?! Както сега, ако после не само им откаже възнаграждението, ами и самите тях превърне в роби?

Агади ме погледна стреснато. Беше му необходимо време едно такова отношение за възможно. Сетне подскочи.

– Ефенди, как може въобще да се случи подобно нещо?

– Ибн Асл е способен на всякаква, даже най-голямата проклетия. И какви хора, има при себе си? Питай твоите млади роднини Пуло и Джангех!

– Те вече всичко ми казаха. Ти си ги спасил. Ти вече си освободил много други роби. Ти знаеш всичко отнапред. Твоите очи поглеждат във времето, което идва едвам по-късно. Дали ти и тук видя правилно? Тогава горко на Ибн Асл! Де само да можех да узная дали имаш право!

– Това е много лесно за узнаване. Сигурно го има в писмото. Дай ми го!

– Ама... ама...!

Неговата честност се възпротивяваше да предаде в ръцете ни онова, което му бе поверено. Той се бореше със себе си. Накрая загрижеността за него и хората му взе решение.

– Ефенди, човек трябва да е не само честен, но и разумен. Ако Ибн Асл е наумил нещо лошо с нас, то моята честност няма нищо да помогне срещу това.

– Тогава кажи къде държиш писмото!

Бях любопитен да узная скривалището, тъй като бяхме претърсили най-внимателно него и лодката му, без нищо да открием.

– Писмото е пъхнато в един малък глинен съсъд, закрепен на дъното на моята лодка – обясни той.

Леката лодка беше изтеглена на борда. На кила висеше едно малко глинено шишенце, чието тясно гърло бе затыкнато със смола. Ние отрязахме връвта и го строшихме. Съдържанието му се състоеше в един изписан лист хартия. Рейс Ефендина го взе, за да го прочете, поклати глава, разгледа го още веднъж и ме попита после:

– Разбираш ли персийски, ефенди?

– Да. Но как ще е стигнал Ибн Асл до владееене на този език? А и сангактът, който нали трябва да прочете писмото, също би трябвало да го знае. Покажи!

Ахмед ми даде листа. Аз разгледах редовете, написани с мастило и

калем, но това не бе нито арабски, нито персийски, Можех да чета, наистина, думите, ала ги намирах за неразбираеми, додето ми хрумна, че Ибн Асл вероятно си е послужил с някоя предпазна мярка, та в случай че писмото попадне в погрешни ръце, да не може да бъде разчетено.

Арабският, както е известно, се пише отдясно наляво. Аз опитах да чета отляво надясно и видях, че ставаше. Писмото гласеше:

„Пращам ти Агади, предводителят на моите войни-динка. Аз му казах, че ще потеглим към гохлите, за да правим роби.

Моят поход обаче е насочен срещу гохките, което той сега още на бива да знае, тъй като те принадлежат към народите динка. Прати ми петдесет или повече бели асакери! Нека ме изчакат в серибата Алиаб. Когато се върна там от похода, с помощта на тези бели ще превърна и сто и петдесетте динкски войни също в роби. Така няма да е нужно да им плащам и даже ще получа пари за тях. Отстранявам предводителя им, за да се подчиняват само на мен, и ти възлагам задачата да се погрижиш той да не се върне при мен. Научих, че Кара Бен Немзи ефенди те навестил, ала нямаше как да дойда, защото той ни избяга и по тая причина ние трябваше много бързо да се разкараме. Познавайки съобразителността ти, съм убеден, че измъкването му няма да ти причини вреда. Той не знае нищо за серибата Алиаб и значи няма да ни намери, колкото и ще да си търси. А в случай че все пак е научил за нея, той ще срещне този динка Агади, на когото дадох указания как да го заблуди.“

Това беше съдържанието на писмото, което нямаше нито адрес, нито подпис. Прочетох го на Рейс Ефендина. Джангехът го чу и попита:

– Кой е динката, за когото става дума тук?

– Ти самият, а с динкските войни се има предвид твоите хора. Ти сто и петдесет души ли имаш със себе си?

– Да. Ние трябваше да потеглим срещу гохлите, за да ги направим роби.

– Ти обаче чу, че походът не е оправен срещу тях, а срещу гохките.

– Те са наши братя. Такова нещо аз няма да допусна!

– Ти вече не си там и следователно с нищо не можеш да попречиш.

Откакто си тръгнал, твоите хора се подчиняват единствено на Ибн Асл, а той ще им каже, че си бил съгласен с набега срещу гохките. Като се върнат после, те бъдат превърнати в роби и продадени. А ти, е, ти ще умреш във Фашода, в случай че идеш и предадеш писмото.

Агади ме погледна с невярващи очи. Той, негърът, езичникът, не можеше да проумее една такава лошотия. Аз му се притекох на помощ, като му разказах накратко каквото знаех за Ибн Асл, а то бе повече от

достатъчно, за да покаже на мъжа в какви ръце е попаднал. Когато свърших, той ме помоли припряно:

– Ефенди, разреши ми да напусна кораба! Трябва веднага да тръгна, трябва начаса да поема обратно към серибата, за да предупредя хората си и отмъстя на Ибн Асл!

Агади се извърна трескаво от мен, ала аз го задържах за ръката.

– Остани! Ти можеш, наистина, да тръгнеш, но аз те съветвам да останеш при нас. Ти вече не си в състояние да промениш нищо и най-много да идеш на сигурна смърт.

– Аз ще убия Ибн Асл, но не той мен!

– Ти не го познаваш. Какво си ти срещу него! И... ще го срещнеш ли всъщност още в серибата?

– Не, защото той се канеше веднага да започне гхазуах. Аз трябва да тръгна след него. Пътят, по който е поел, ще узная в серибата.

– Лъжеш се. Там биха те хванали и убили. Самичък ти не си в състояние да постигнеш нещо, хич нищо. Ето защо те съветвам да останеш при нас. С нас вероятно ще стигнеш по-бързо до серибата, отколкото ако трябва да разчиташ на своята гребна сила. Така ще стоиш под наша закрила. Ние ще побързаме след Ибн Асл и ще го заловим заедно с всичките му бели. Тогава твоите войни ще бъдат спасени.

– Имаш право, ефенди. Ако позволите, ще остана при вас. Кой би го помислил! Вие ни бяхте описани като най-големите врагове на всички черни народи и аз с радост приех поръчението да ви заблудя в случай на среща. Сега враговете се превърнаха в приятели, а приятелите – във врагове. Аз ви посочих един погрешен път. Вие трябваше да се върнете и да плавате нагоре по Бахр ел Джебел. Сега обаче аз ще ви вода нагоре по Рохл, за да ви заведе до серибата Алиаб.

– На какво разстояние се намира тя оттук?

– Вероятно ще се нуждаем от пет-шест дена.

– Добре ли ти е известно месторазположението на серибата?

– Разбира се! Тя лежи на десния бряг на реката, значи на нас, когато отиваме, от лявата страна.

– Има ли там планини?

– Не. Местността е изцяло равнинна. Гора и само гора. Серибата е обградена от един гъсталак, през който човек не може да припари. Когато Ибн Асл я строил, отсякъл много дървета, които и сега лежат околоръст нея по земята. Между тях са израсли други, помежду тях пък – храсталаци и увивни растения, от което гората около серибата е заприличала на зид, през който никой не е в състояние да премине.

– Но само от три страни. Страната откъм реката трябва да е открита.

– Тя е също така затворена и само на едно-единствено място има вход, който може да се препречва с греди и трънак.

– Но тогава серибата е цяла крепост!

– Да. Ибн Асл твърди, че десет мъже лесно можели да я отбраняват срещу няколко стотици.

– Ако нападателите нямат никакво умение, да. От какво естество е вътрешността?

– Тя представлява един голям четириъгълен мегдан, на който са изградени от тиня и тръстика двајсетина кръгли тукул. Те са много здрави. Един тукул обитава самият Ибн Асл, във втори са намират припасите, а останалите държат асакерите.

– Сегашните гости на Ибн Асл в също такива колиби ли живеят? Ти естествено си ги видял?

– Всичките. Та нали се намираха на кораба, който ни закара до серибата. Там имаше един бял, който се казва Абд ел Барак...

– Това е моккадемът на Кадирина, от чиито ръце освободих децата на твоя брат. По-нататък!

– Един друг биваше наричан Нубар, третият пък беше турчин, един много дебел мъж. При него се намираше сестра му, на която прислужваха две бели и две черни момичета.

– Знаеш ли защо е дошла туркинята с него?

– За да стане жена на Ибн Асл.

– Сватбата в серибата ли щеше да бъде отпразнувала? Отмина ли вече?

– Не. Исаха да изчакаат до приключването на похода за роби.

– Знаеш ли кой и колко души ще участват в лова?

– Всички, освен турчина, който не искаше да напусне сестра си, и десет бели под командването на един стар, куц фелдфебел. Ама, ефенди, всичко това можех да ти кажа и по път. Защо си губите времето като оставате да лежите тук? Не виждате ли, че вятърът къдри водите на Нил?

– Имаш право, ние трябва да вдигнем котва. Но добре беше, дето останахме да лежим тук, иначе щяхме да плаваме нагоре по Бахр ел Гхазал и нямаше да те срещнем.

17. Серибата Алиаб

Екипажът обра котвата, вдигна платната и насочи „Шахин“ по Рохл.

Количеството вода в притока позволяваше да гаят и далеч по-големи кораби от нашия. Вече казах, че в този район имаше само тръстика и нищо друго освен тръстика. До вечерта плавахме все между острови омсуфах. После бреговете се поръбиха със зелен буш, появиха се дървета и накрая отдясно и отляво имаше само гора, гъста, непроницаема гора. Същевременно реката се освободи от тръстиката и плаването ни се облекчи. След залез слънце заблестяха звездите. Можехме да виждаме надалеч и ето как ни бе възможно да плаваме цялата нощ.

Това щастие ни покровителстваше и през следващите дни, така че направихме едно изключително бързо пътуване и стигнахме целта порано, отколкото бяхме предполагали. Още вечерта на четвъртия ден Агади обясни, че серибата била толкова близо, та сме можели да я достигнем за един час. Налагаше се значи да спрем и ние пристанахме до десния бряг на реката.

Сега въпросът бе какво да предприемем. Утре посред бял ден да акостираме открито при серибата? Това не беше удачно, защото достъпът да нея нали бил толкова лесен за отбрана. Значи въпреки малкия си брой гарнизонът можеше да ни отвори много работа. Освен това все пак не се знаеше дали Ибн Асл вече е напуснал поселището. Лесно можеше да е възникнало някакво забавяне. Ето защо сметнах за уместно да предприема още през нощта едно разузнаване и Рейс Ефендина одобри. На него много му се искаше да вземе и той участие, ала счете за свой дълг да остане на кораба.

За целта се нуждаех от двама опитни по водата хора и по тая причина избрах Бен Нил и дядо му Абу ен Нил. Трябваше да ни придружи също и динката, тъй като единствено той знаеше къде се намира серибата. Беше може би девет часът вечерта, когато се отблъснахме от кораба.

Бен Нил и дядо му гребяха. Аз седях при руля, а Агади бе приклепнал при носа на лодката. Звездите искряха по небосвода, а водата отразяваше бляскавите им изображения. До половин час можехме да очакваме изгряването на луната.

Изпървом се придържахме по средата на Рохл. Но след като бяхме гребали половин час и приближихме серибата, се насочихме към брега, за

да отидем в сянката на дърветата. Агади уверяваше, наистина, че по време на неговото присъствие никакъв пост не пазел входа, но сега, когато там се намираха само десет мъже, старият фелдфебел беше може би по-предпазлив. По тая причина трябваше така да приближим, че да не бъдем забелязани от евентуалния страж.

Сега звездите станаха по-бледи, понеже луната изгря. Но тя все още не се виждаше, тъй като стоеше зад гората. Последната наподобяваше тъмен зид, в който не се съзираше никаква пролука. Джангехът беше водач на лодката. Той инструктираще тихо как да се гребе и управлява. Веслата бяха толкова внимателно потапяни и движени, че не причиняваха никакъв шум. Най-сетне негърът прошепна:

– Тук е мишра. Трябва да спрем.

– Но не при самия мишра, а преди него, до някое дърво! – поправих го аз.

Мишра беше пристанът. Дотам плавателния ни съд не биваше да отиде, тъй като щеше да бъде забелязан, в случай че имаше пост. Сега все пак различихме една пролука в гората; беше приблизително двацет крачки широка. Това бе пристанът. Той се изкачваше от водата към височината на брега, ставайки все по-тесен, и завършваше при гредите и тръните, с които бе затворен входът на серибата.

Аз насочих лодката към едно дърво, растящо наполовина във водата, наполовина на брега. Агади се изправи отпред в лодката, за да я привърже към дървото, ала някакъв дълъг, здрав корен се бе протегнал във водата. Тук в сянката той не се виждаше. Лодката го закачи, полегна настрани и джангехът изгуби равновесие. Той цамбурна в реката и нададе силен вик на ужас, понеже знаеше, че на това място има крокодили. Агади потъна, подаде се отново и бе хванат и задържан от Бен Нил за ръката. По-нагоре имаше няколко пясъчни и тинести наноса. Една тъмна лента се отдели оттам и се насочи бързо към нас. Страхливо оглеждащият се динка я видя и извика уплашено:

– Крокодил, крокодил! Приберете ме втрѐ!

Агади действително се намираше в извънредно голяма опасност. Аз скочих от руля, сграбчих го за другата ръка... едно рязко дръпване от страна на Бен Нил и мен и застрашеният влетя в лодката, от което тя така се разклати, че заплаши да се обърне. Робът вече изчезваше под водата. В този миг крокодилът я блъсна с глава – за наше щастие, защото от това лодката отново се изправи. Бен Нил угости животното с един удар на греблото по муцуната и то изчезна под водната повърхност.

Сега лодката бе вързана за стеблото и ние останахме да седим

безмълвно в продължение на десетина минути, за да се ослушаме. След като нищо не се раздвижи, приехме, че крясъкът и думите на негъра не са били чути, и аз се приготвих да спя.

– Не сам! – нашепна ми Бен Нил. – Вземи ме със себе си, ефенди!

Тъй като бяхме вдигнали такава дандания, сметнах за по-добре да му дам помоленото разрешение. Слязохме там, където ъгълът на гората граничеше с водата и мишра. Аз не бях взел пушка и бях въоръжен само с ножа и двата револвера.

Веднага щом краката ни докоснаха земята, клекнахме, за да се ослушаме отново за известно време. Около нас владееше дълбока тишина и нищо подозрително не се чуваше. В този момент луната изгря над дърветата и заля със светлината си откритото пространство на мишра. Можехме да го обгърнем с поглед. Беше така осветен, че дори мишка не би могла да ни убегне по тая площ. Ние се изправихме, за да се изкачим горе и проучим по какъв начин бе затворен входът към серибата. Затварянето се състоеше от здрави колове с височина четири метра, свързани с гъст трънен плет.

– Тук е непроходимо, ефенди – прошепна Бен Нил. – Трябва да се върнем.

– На мен не ми бе и в намерението да се вмъквам в серибата – отвърнах аз също така тихо. – Нека видим дали тези колове са набити в земята. Типовете все пак трябва да имат някакъв удобен проход. Ако се окаже, че преградата е прекалено стабилна, ще трябва да допусна, че тук някъде има „миша дупка“.

Наведох се да прегледам долната част на коловете. Тогава до мен прозвуча един крясък от устата на Бен Нил. Понечих рязко да се изправа, ала получих удар по главата и изгубих съзнание...

Когато дойдох отново на себе си, бях омотан с въжета като някоя египетска мумия с ленените ѝ бинтове и лежах в един тукул, в който гореше огън и димът се изтегляше през едно отверстие в покрива. Бен Нил лежеше също така вързан като мен. Виждайки, че отворих очи, той отдъхна дълбоко:

– Слава на Аллах, че се пробуди! Смятах те за мъртъв, ефенди!

Главата ме цепеше. Пред очите ми се мерзелееше, а в ушите жужеше рояк пчели. Забелязах, че сме сами.

– И теб ли те повалиха с удар? – попитах.

– Не.

– Тогава можеш да ми разкажеш как се случи, че се намираме тук, вероятно в някой тукул на серибата.

– За съжаление, да. Ние сме в заселището, макар ти да казваше, че изобщо не ти било в намерението да се вмъкваш тук. Ти тъкмо беше изговорил тези думи и аз бях сграбчен отзад. Обърнах глава и видях зад теб да стои някакъв келеш, замахнал да те удари с едно гребло по главата. Изкрещях високо. Ударът се стовари и ти рухна. Мен ме държах трима или четирима здрави мъже. Те поискаха да ме съборят, но аз се бранех с всички сили, за жалост напразно.

– Да се надяваме, двамата ни спътници са забелязали какво се е случило.

– Аз се погрижих да го чуят, защото докато се борех с нападателите, не си мълчах, ами им крещях високо, та дядо да чуе.

– Абу ен Нил и Агади сигурно веднага са поели обратно към кораба, за да доведат помощ. Разправяй нататък.

– Ти говореше за миша дупка, ефенди, и с това си предположение нацели вярното. Когато ония ме надвиха, избутах настрани един храст и ето как възникна една празнота, през която един мъж можеше да пропълзи приведен. Вмъкнаха ни през отворието и ни донесоха тук, където ме вързаха още по-здраво, а теб изцяло те омотаха с въжета.

– Мурад Насър присъстваше ли?

– Не. Видях само непознати лица.

– Добре. Бих желал най-напред да знам какво всъщност са правели във типове, които ни нападнаха.

– Аз зная, ефенди. Разбрах го от думите им. Канели са се да набождат риба. Ти знаеш, че това става само нощем. Пали се на брега или на някоя лодка огън, чиято светлина примамва рибата. После бива набождана с копия. Мъжете тъкмо били изпъззели от мишата дупка, за са се отправят към водата, когато чули Агади да крещи. Спрели и чули, и съгледали нас двамата. Изтеглили се в дълбоката сянка и ни допуснали съвсем да приближим, за да ни заловят. Един от тях имал гребло. Той беше, който те тресна и свали. Мислиш ли, че пак ще се отървем, а?

– Аз винаги се надявам, значи сега също. Рейс Ефендина нали е тук.

– Стига да не ни пречукат още преди да е дошъл!

– За такъв вариант действително трябва да държим сметка. Ние вече неколкократно се измъквахме на нашите врагове и за да го предвядят, лесно може да им щукне идеята веднага да ни отнемат живота. За учудване е, дето са ни оставили сами и не са поставили пазач. Но тихо, някой идва!

Чухме стъпки. Рогозката, служеща за врата, бе отметната и влязоха неколцина мъже – начело Мурад Насър, зад него старият фелдфебел Бен

Ифрам, когото разпознах по куцукащата походка. Дебелият се изтъпанчи отпреде ми, поглади доволно брада и се подигра:

– Ти си пак тук? Надявам се, сега по-дълго да можем да се наслаждадим на присъствието ти. Или и днес възнамеряваш да изфирясаш пак така бързо?

Аз не отговорих. Тогава той се обърна към фелдфебела:

– Виж, това е християнското куче, за което ви разправяхме. Тоя проклет чапкънин ни е сподирил чак дотук. Ама това ще е последният му път в живота. Заклевам се в Аллах, че оттук той няма да се махне! Той и неговият спътник ще умрат!

– Нямам нищо против – ухили се башшавишът. – Сега ти си тук повелителят заместникът на Ибн Асл, и аз съм длъжен да ти се подчинявам. Веднага ли да ги изведем и застреляме?

– Застреляте? Това би било една твърде бърза смърт. Те трябва съвсем яваш да умрат и същевременно да изтърпят няколко вида смърт. Ние трябва да изнамерим изтезания, от каквито никой още не е умирал. Сега е нощ. Аз искам да видя техните мъки, искам да наблюдавам всеки трепет по виещите им сурати. Това може да стане едвам през деня. Та нека почакаме, дорде се разведели.

– Дотогава тук ли ще останат да лежат?

– Не, ще ги хвърлим в Джура ел джаса, където ще лежат толкова надълбоко и сигурно, че хич няма да е нужно да ги вардим. Ние междувременно ще се заемем с прекъснатия риболов. Месото ни е към края си и трябва да се слобием с риба. Лодката на двамата кучи синове подсигурана ли е?

– Да. Тя беше вързана за най-крайното дърво на машра. Ние я изтеглихме на брега и сега можем да използваме и нея за набождането на рибата.

– Предложението е добро. Две лодки – двоен улов. Ние сме десет асакери, ти и аз. Ако във всяка лодка се настанят по петима мъже, то в серибата могат да останат двамина, за да пазят пленниците, което впрочем хич не е нужно.

– Аз го смятам, напротив, за много нужно – рече Бен Ифрам. – Мислиш ли, че двамата врагове са се хайманосвали тук сами? Не биха ли могли да са дошли с кораба на Рейс Ефендина?

– Аз ще ги питам и горко им, ако не ми отговорят, или чак пък кажат неистината!

Мурад се обърна отново към мен, тегли ми един ритник и измъкна ножа си.

– Всяко мълчание при мой въпрос ще ти коства един пръст. Имай го предвид. Не се майтапя. Виж ножа! Не дадеш ли веднага отговор, режа! Сам ли си дошъл тук?

Турчинът говореше сериозно. Не можеше и през ум да ми мине да мълча. Още по-малко ми минаваше през ум да му кажа истината, тъй като се касаеше за моя живот. Едно впрочем ми беше още неясно. Типовете бяха намерили и обсебили лодката ни. Не споменаха обаче за Абу ен Нил и Агади, които се бяха намирали в нея. Къде ли се бяха дянали двамата? Бяха напуснали лодката. С каква цел? За да ни спасят? Аз не считах стария кормчия за способен на такова сърцато решение. Също така той едва ли беше мъжът, годен да го реализира. Най-умно от страна на двамата щеше да е веднага да се бяха върнали на кораба и да го доведат още през нощта.

Че турчинът говореше в наше присъствие за риболов, беше глупост. По тоя начин ни запознаваше със ситуацията, а все можеше да ни се отдаде случай да се възползваме от това познание.

– Само с Бен Нил съм – отговорих на въпроса на шишкото.

– Къде е Рейс Ефендина?

Аз се направих, сякаш не ми се казваше, тогава оня се наведе над мен, сграбчи ми левия палец, допря ножа до него и заплаши:

– Отговаряй, иначе режа! Къде е?

– Рейс Ахмед е отвъд в Бахр ел Джебел и ви търси там.

– Ти защо не си при него?

– Защото не ми се вярваше серибата да е нататък.

– Кой всъщност ви каза, че е отвъд край Бахр ел Джебел?

– Един бонго-воин на име Агади.

– А-а, тъй значи! Той накъде се канеше да отиде?

– Към Фашода, за да станел войник.

– Вие сигур сте го прибрали на вашия кораб и сте го претърсили?

– Да. Но нищо не намерихме.

– Питахте ли го за нашата сериба?

– Не, защото не знаехме името ѝ. Но го питахме за Ибн Асл и тогава той каза, че го познавал. Ибн Асл имал някаква си сериба Алиаб там горе в местността, дето ѝ казвали Бахита.

– И вие го повярвахте?

– Рейс Ефендина – да, но аз не хванах вяра на мъжа. И затова взех лодката, когато Рейс Ефендина отплава в Бахр ел Джебел, и с Бен Нил загребахме нагоре по Рохл да ви търсим.

– Чух, че си бил при Ибн Мулай, сангактът на арнаутите. Как е той?

– Добре си е. Това диване е виновно, дето трябваше да напусна Фашода. Бях открил, че е свързан с ловците на роби. Той ме залови и нареди да ме докарат при вас. Удаде ми се да се измъкна. Донесох за него във Фашода, ала той притежаваше в такава степен доверието на мюдюра, че оня повярва не на мен, а на него. Трябваше да се махна и бях доволен, че не получих бастонадата.

– Хак ти е – захили се турчинът. – Ако съжаляваш, че там не си отнесъл лобута, то мога да те утеша, защото тук ще го наваксаме. Значи бонго-воинът Агади искал да става във Фашода войник? Имаше ли надежда да бъде взет?

– Да. Той искаше да се обърне непосредствено към сангака на арнаутите.

– Вие сте синове и внуци на ахмакшината и безразсъдността! Въобразявате си да сте умни и мъдри, ама сте толкова гламави, че да ви съжали човек. Знаеш ли кой всъщност беше тоя бонго?

– Е?

Дебелият турчин беше възприел тона на превъзходство. Той си мислеше, че сме били надхитрени и това му достави – Аллах не го беше надарил с открояващ се разсъдък – извънредно голямо доволство.

– Той не е никакъв ти бонго, ами динка – обясни гордо. – Ние наехме сто и петдесет динки и той е предводителят на тези войни.

– Машаллах! – провикнах се аз, давайки вид на изненадан.

– Да – ухили се Мурад. – Вие попаднахте в чудесен капан. Агади имаше у себе си едно важно писмо. Ако го бяхте пипнали, зле щеше да ни се пише. Само че вие сте прекалено големи будали да се доберете до едно такова нещо. Той се е престорил също така, за да ви заблуди. Трябваше да ви прати по Бахр ел Джебел за зелен хайвер.

– Е, мен все пак не заблуди!

– Но другите!

– Аз ви намерих!

– Какъв ти е кярът от това? Вие двамата утре заран ще бъдете екзекутирани. Рейс Ефендина се нуждае от един месец, за да иде горе до Бахита. Ще минат най-малко петдесет дена, преди да осъзнае заблудата си, да обърне и тук да ни намери. Дотогава Ибн Асл отдавна ще се е върнал и така ще му рече „добре дошъл“, че навеки ще забрави за тръгване.

– Аллах, Аллах! – направих се на сащисай. – Тоя динка бил голям шмекер!

– Много си е акълия той, много по-акълия от всички вас вкупом! Ти трябва хептен шашав да си станал, че да ти скимне шантавата дързост

само двамина да навестите една вража сериба. Сега наказанието идва. Ти дотърча на сигурна смърт. И я сега ми кажи, как всъщност ти се удаде на кораба там край Фашода да се озовеш от каютата ми там долу в лодката?

– Имах у себе си два ножа – излъгах, тъй като не биваше да издавам сестра му. – Единия не бяхте намерили. Той ми изпадна от пояса и ето как стана възможно да си прережем един на друг вървите. После се спуснахме по котвената верига във водата и доплувахме до лодката, която още бе вързана за кораба.

– Така значи е станало! Е, в такъв случай днес ще внимаваме по-добре. Мъжете ми казаха, наистина, че са ви взели всичко, но все пак ще е по-добре да ви претърся още веднъж и тогава да ви хвърлим в Джура ел джаса, която ще напуснете утре по ранина, за да отидете на сигурна смърт.

Джура ел джаса означава в превод Ямата на наказанието. Асакерите на ловците на роби най-често са много непокорни, оскотели хора, на които не им пука да се възбунтуват от време на време срещу своите господари. По тази причина са необходими затвори. Но тъй като един тукул, една толкова лека постройка, както те в онези райони изключително служат за жилища, не е пригодна за тази цел, то просто биват изкопавали дълбоки отвесни ями, в които биват хвърляни престъпниците, те не могат да избягат, защото е невъзможно да изкатерят гладките стени.

Понеже серибите почти всички са разположени край речни корита, а ямите са толкова дълбоки, то не е трудно да се досети човек, че дъното е влажно, плесенясало, даже направо кално. На всичкото отгоре вътре се хвърля каква ли не смет и всевъзможни гадинки водят там своето съществуване. Аз не се почувствах въодушевен, когато чух, че една такава яма ще ни служи като пансион.

Бяхме още веднъж старателно претърсени и завлечени после във доямата, край която лежеше своего рода стълба. Нейната дължина даваше да се отгатне, че дупката е необикновено дълбока. Мъжете спуснаха стълбата, сурнаха ни по нея и после я изтеглиха.

– Спете спокойно! – викна ни турчинът подигравателно. – Аллах да ви даде приятна почивка и още по-приятни сънища!

Това бяха същите думи, които веднъж вече трябваше да ме ядосат, и които после му бях върнал. Щях ли да мога и днес да ги върна? Надали! Е, да, ако старият кормчия се бе върнал с динката на кораба, тогава можехме да се надяваме на спасение. Въпреки всичко аз съвсем не губех кураж.

Ловците на роби се бяха отдалечили. Звездите блещукаха над нас, а наоколо се шумолеше, лазеше и пъплеше. Ние не бяхме единствените живи същества в тъмната дупка, което за съжаление не беше никаква утеха за нас.

Мислехме, че никой не ни надзирава. След известно време обаче един глас ни викна отгоре:

– Как се чувствате, крастави кучета? Побратимихте ли се със скорпионите и плъховете?

Не отговорихме. Беше глупост да ни поставят пазач, защото дори да не бяхме вързани, пак нямаше да можем да излезем. Бяхме чули, че десет души се тъкмят да отидат за риба. Двама бяха останали. Единият седеше тук при нас, а другият много вероятно се намираще отпред при входа на серибата. След броени минути чухме нашия пазач отново да се обажда.

– Кой идва? – попита.

Той получи някакъв отговор, ала ние не можахме да разберем думите.

– Че другояче ли сте се облекли? – запита сетне. – Аз май хич не ви познавам. При това и някакъв черен. Спрете, иначе... о, Аллах, Аллах!

Викът му се задави в хъхрене. Чухме някакво тупуркане и ритане, после стана тихо. Един приглушен глас попита надолу в ямата:

– Ефенди, там долу ли сте?

– Да – обадох се аз. – Кой е?

– Аз, кормчията Абу ен Нил. Слава на Аллах, че те намерихме! Внук ми при теб ли е?

– Да. Сложи стълбата и слез да ни срежеш въжетата!

– Сегичка, сегичка!

Старият спусна стълбата и слезе. След секунди отново се намирахме в притежание на свободата си.

– Не се ли учудваш да ме видиш тук? – попита той. – Ние се...

– Сега не е време за приказки! – прекъснах го аз. – Първо горе! Порано няма да се почувствам сигурен.

Аз се заизкачвах. Дядо и внук ме последваха. Горе видях нашия пазач да лежи на земята. Динката коленичеше до него, сключил ръце около гърлото му.

– Мъртъв ли е? – попитах.

– Не – отговори черният. – Още движи нозе.

А кормчията прибави:

– Ние не искахме съвсем да го удушим, защото как иначе ще ни

даде информация.

– Постъпили сте умно. Пусни го! Нека видим дали ще го накараме да проговори.

Агади махна ръцете си, а аз коленичих до мъжа, при което хванах само ръката му, за да не може да скочи внезапно и да избяга. Той си пое дълбоко дъх, размърда глава, отвори очи и ме погледна.

– Знаеш ли кой съм? – попитах го.

– Франкът – изтръгна се мъчително от него.

– Къде е Мурад Насър?

– Лови риба долу при мишра.

– Къде е фелдфебелът?

– Също лови риба с осем аскери.

– Значи в серибата има още един аскери. Къде се е стаил?

– При входа. Ако му свирна, ще дойде.

– Къде са нещата, които ни отнехте?

– В тукула на турчина, там вдясно, вторият отгук.

– Тукулът е голям. Сестрата на турчина също ли живее в него?

– Да, със слугините си.

– Мъжете, дето са отишли за риба, с пищови и кремъклийки ли са въоръжени?

– Не. Взеха само ножовете си и риболовните копия. Пушките и пищовите се намират в тукула, обитаван от нас десетимата. Това е първата колиба вляво.

Изобщо не бях предупредил мъжа да казва само истината. Той отговаряше с такъв страх, та си личеше, че не смее да намисли някоя лъжа. Иззех му всичко, което имаше в себе си, наредих на тримата си спътници да се скрият временно зад най-близката колиба и заповядах после на аскери:

– Сега свирни на твоя другар!

Той го стори и откъм входа се чу в отговор друго изсвирване.

– Сега бързо долу в ямата! – повелих му. – Живо, че да не те запрата към дъното! И ха си казал гък, свършено е с тебе!

Войникът заслиза послушно. Мислех, че ще мога да изтегля и стълбата, ала не намерих време, защото видях втория аскери да се задава. Седнах на земята, за да не може да види цялата ми фигура и да разпознае по нея, че си има работа с друг.

Той видя края на стълбата да стърчи от ямата. Това отклони вниманието му от мен. Беше отдалечен още на петнайсет крачки, когато се провикна:

– Какво е това! Та ти си спуснал стълбата! Пленниците ли искаш да се измъкнат? Вади я!

Мъжът притича и хвана стълбата. В същия миг аз се изстрелях към него, пипнах го за гърлото и го съборих.

– Мълчи! Нито звук, иначе си мъртъв! Ужас скова крайниците му и той не се помръдна. Когато му освободих гърлото, се вторачи в мен и измънка:

– Ефендито! О, Аллах, Аллах!

Дадох знак на спътниците си да приближат. Опранихме пояса и джобовете на мъжа. После той трябваше да се спусне в прелестната Джура ел джаса и ние изтеглихме стълбата.

Сега се касаеше преди всичко да си подсигурием оръжията на асакерите, така че се отправихме към въпросния тукул. На динка тук му беше познато. Той потърси мястото с разни надялкани трески и побърза към тукула, в който се бях свестил от зашеметяването си. Там все още тлееха въглените от огъня. Върна се с една запалена треска и ето как се подсигурихме с необходимото осветление. После намерихме една глинена лампа, напълнена с палмово масло.

По кръглата стена висяха десет пушки и доста повече пищови – всичките заредени. Взехме оръжията и тръгнахме към тукула, обозначен ни като жилището на турчина. Когато стъпихме в предното отделение, вътре беше тъмно, но през рогозения параван от второто отделение мъждееше светлина. Аз го избутах и влязох. „Дамите“ седяха на кафе. Кумру се беше наместила на един килим по средата на отделението. До нея се бяха свили четирите слугини около едно глинено гърне, в което горяха дървени въглища. Върху него се мъдреше второ гърне с вряща вода и Фатма тъкмо изсипваше в нея очуканите зърна кафе. И петте ме зяпнаха безмълвно – толкова се уплашиха от внезапната ми поява.

Аз иначе съм си много тактичен с дамите, ала сега се проявих като крайно безцеремонен, което обаче, както откровено признавам, и до ден-днешен не ми причинява никакви угризения на съвестта. Първо, не идвах в предписаното за посещение време, второ, нахълтах в един харем, което, както е известно, е строго запретиено, и трето, външният ми вид бе толкова малко годен за компания, че сега, когато пиша тези редове, свеждам, наистина само за две секунди, очи. Ако моят тоалет още по време на дългото пътуване и предишните преживелици бе така значително пострадал, то преди малко калната яма го съсипа без остатък. Видът ми беше всичко само не и „gentlemanlike“⁴⁵². На това отгоре въоръжението ми! С други думи от оръжията, които бяхме взели, бях

провесил три кремъклии и набучил четири пищова в пояса – един Риналдини⁵³ омърлян в глина! Въпреки тази толкова малко подходяща за визита на дами външност аз сложих ръце на гърдите и се поклоних.

– Нека Мохамед, пророкът на пророците, придаде на напитката ви благоуханията на Дженнет! Моята душа копнее за подкрепа. Мога ли да помоля за един филджан⁵⁴?

Тогава „гургулицата“ ме разпозна.

– Кара Бен Немзи ефенди! – извика, скачайки. – Мислех, че лежиш пленен в дупката!

– Както виждаш, случаят вече не е такъв!

– Аз на драго сърце щях... щях... щях да те освободя, ама не знаех тоя път как да подхвана уйдурмата.

– Благодаря ти, най-чаровна сред девоиките! Ти веднъж вече ми оказа най-голямото от всички благоденяния. Днес не биваше да се осланям пак на теб. Аз дойдох да ти отправя една друга молба, а именно да не напускаш този харем, докато не ти кажа, че можеш отново да влезеш в предното отделение на тукула.

– Защо?

– Защото някой куршум може да улучи теб или някоя от слугините ни.

– Аллах, куршум! Каниш се да се биеш? С кого?

– С фелдфебела Бен Ифрам и асакерите му.

– Значи и с брат ми?

– Да, ако реши да се отбранява.

– Аллах, Аллах! Ти си силен и дързък мъж. Сигурно ще го победиш и убиеш!

– Не. Моята благодарност не ми позволява да опечаля сърцето ти. Аз ще пощадя Мурад Насър. Но мога да го сторя само ако се държите напълно спокойно.

– Ще се държим, ефенди! Ще останем тук. Обещавам ти, ефенди!

Кумру вдигна ръце нагоре към мен в тържествено уверение. При това забрави, че беше незабулена, и ето как за втори път изпитах „висшата наслада“ да съзерцавам това своеобразно лукаво личице, което така живо ми напомняше за саксонската продавачка на лъжици от Байерфелд край Шварценберг. Дори и днес, когато стане дума за ориенталската женска красота, неволно си представям чертите на онази „гургулица“.

52. gentlemanlike (англ.) – джентълменски (Б. пр.)

53. Риналдини Риналдо – прочут испански разбойник (Б. пр.)

54. филджан (тур. – filcan) – ориенталска чаша за кафе без дръжка (Б. нем. изд.)

На серира, дървена конструкция за седане, гореше глинена лампа, досущ като онази, която преди малко бяхме намерили в тукула на асакерите. Аз я взех и се върнах в предното отделение, където за моя радост лежеше всичко, що бяха отнели на мен и Бен Нил. По стената висяха няколко добри пушки, няколко пишова и две саби. Взехме и тези оръжия и се отправихме, след като бях занесъл обратно лампата, отново във на открито.

– Дотук всичко вървя добре – рече Бен Нил. – Сега се пита как да пипнем десетимата хаирсъзи, без да се подхвърлим на голяма опасност.

– Най-доброто е да ги изпозастреляме – обади се дядо му. – Оръжия за целта имаме достатъчно.

– Това ще сторим само в краен случай – отвърнах аз. – Знаете, че не обичам да проливам кръв. Нека идем най-напред до входа да видим какво правят.

Когато стигнахме споменатото място, Абу ен Нил ми показва буша, прикриващ „мишата дупка“. Аз отместих вежките настрани и погледнах навън. Двете лодки – принадлежащата на серибата и нашата – бяха вързани право пред мен долу при мишра. Бяха ги свързали напречно с няколко дървета, върху които бяха сложили камъни. Върху тях гореше огън, който хвърляше отблясъците си по водата и примамаваше рибата. Мъжете стояха в лодките, за да набождат плячката с копията, снабдени с контразъб.

– Имаме време да обмислим нещата – рекох аз. – Сега, когато сме поне сигурни, че няма да попаднем отново в ръцете на тези хора, можете да ни кажете как ви се удаде на вас двамата да проникнете в серибата и да ни измъкнете от Ямата на наказанието. Навярно сте чули крясъците на Бен Нил?

– Да – отговори старият кормчия. – Не само чухме, но и видяхме всичко. Луната се беше изкачила и светеше така ярко, че можехме всичко да наблюдаваме. Хайманите пропълзяха обратно с вас. Като забелязахме това, Агади се сети за мишката дупка. Докато бил тук, той често се бил възползвал от нея, ама нищо не беше ни споменал. Подкани ме да се промъкна заедно с него през дупката, за да опитаме да ви освободим. Твърдеше, че в серибата имало малко асакери, и ето как ме убеди. Слязохме от лодката, совнахме се нагоре по осветения мишра и се провряхме през дупката. Когато се озовахме вътре, месечината тъкмо ни показва своя лик. Побързахме да отидем по-нататък, в сянката на дърветата. Забелязахме, че ви измъкнаха от един тукул и ви хързулнаха в ямата. После видяхме десет мъже да напушат серибата. Единнаесети седна при

ямата да ви варди. Без да губим време, ние се запътихме към пазача. Той ни викна. Заповяда ни да спрем, ама динката се стрелна към него, тръшна го и му стисна гръцмуля. Какво се случи сетне, знаете. Сигур ще се съгласиш, че бая хубаво си свършихме работата, а, ефенди?

– Да, признавам го с благодарност и никога няма да го забравя.

По време на този разговор седяхме зад буша, като аз сегиз-тогиз го избутвах с пушката настрани, за да наблюдавам рибарите. Турчинът не притежаваше опит, мушкаше все напразно и това бе причината да напусне лодката, за да седне на брега и зяпа риболова. По едно време, изглежда, му доскуча, защото се изправи и тръгна бавно нагоре по мишра.

– Може би ще влезе! – прошепна Бен Нил.

– Вероятно – отвърнах аз. – Изгичай бързо до ямата! Там още се търкалят въжетата, с които бяхме вързани. А и в тукула на асакерите, както видях, има такива. Вие другите се дръпнете настрани, та Мурад да не ви забележи веднага, като подаде глава през отвора.

Те се отзоваха на подканата. Аз самият се притиснах до храста непосредствено до естествената ограда и се освободих от пречещите ми кремъклийки.

Турчинът пристигна, изви клонака настрани и се вмъкна, което можеше да стори само приведен. Още преди да се е изправил, аз го сграбих, издърпах го напълно вътре и го налегнах към земята. Той не можеше да изкрещи, ама понечи да се отбранява. Тогава Абу ен Нил и динката се намесиха чевръсто и му хванаха здраво ръцете и краката.

– Ха си издал звук, ха съм те пречукал! – нашепнах на Мурад Насър, като измъкнах със свободната ръка ножа и го опрях на гърдите му. После си позволих да му освободя гърлото.

Той си пое дълбоко дъх, огледа се с ужас и остана смълчан. Другите двама клекнаха до него, държейки и те ножовете си в ръка.

– Ако кротуваш, нищо няма да ти се случи – уверих шепнешком. – Не се ли подчиниш обаче, моментално заминаваш за джендема!

Скоро дойде Бен Нил с въжетата и турчинът бе вързан. Едва бе станало това, то чух отново стъпки и един поглед ми показа, че идват двама асакери. Носеха един глинен съсъд, съдържащ част от досегашния улов. Щяха да го изпразнят в серибата. Въпросът сега бе да пипнем двамата, без да им дадем възможност да се развикат.

Работата не беше лесна. Мишата дупка беше твърде тясна, че да могат да влязат едновременно. Грабнах една кремъклийка, застанах от едната страна на дупката и тикнах Бен Нил към другата.

– Издърпай мъжа веднага щом го фрасна!

Ето че двамата асакери пристигнаха. Първият се намърда, и то заднишката, за да издърпа съда след себе си. Аз го треснах с приклада по куфелницата и она се сринна. Бен Нил го извлече настрани, после хвана едната дръжка на съда и започна да го тегли. Стоящият отвън аскери буташе и напираше след него. Едва-що главата му се появи вътре и получи и той един удар. Извлачихме го вътре.

Двамата бяха в безсъзнание. Вързахме ги и ги подредихме на земята до турчина, който бе наблюдавал процедурата, без да се осмели да предупреди асакерите с някой вик. Дотук бяхме обезвредили пет човека и си имахме работа с още седем.

– Другите със същия мурафет ли ще ги ловим, ефенди? – поиска да знае Бен Нил. – Все пак едва ли ще ни върви все така!

– Много правилно. Да почакаме още малко!

Бездруго имахме време и нямаше защо да прибързваме. Във всяка лодка имаше по един такъв създ. Скоро и вторият бе напълнен. Носачите бяха изчакани да се върнат. Само че те не отиваха. Чух фелдфебелът да дава някаква заповед, след което двама асакери взеха съда от лодката и тръгнаха с него към входа. Имахме късмет, защото ни се удаде да сразим и тях така безшумно като другите двама.

Сега бях любопитен какво ще предприемат другите там вън. Те не знаеха къде да слагат рибата. Хвърляха я в лодките, ала не можеха да предотвратят стълпането по нея. Оправиха погледи нагоре към входа в очакване да се върнат другарите им с празните съсди. Стариият Бен Ибрам пхна на няколко пъти пръсти в уста, изсвирвайки пронизително. Когато и това не доведе до резултат, напусна лодката и закуцука с ръмжене нагоре. Избута буша с ръка настрани, намърда глава и рамене и беше мигновено склещен за гърлото. Бен Нил и дядо му вече бяха придобили опит в нещата. Те и динката така майсторски ми помагаха, че бе направо забавно да се върши тая иначе не лека работа.

– Че то става толкова лесно и по реда си, като да навиваш някое въже! – ухили се кормчията. – Имаме да се погрижим само още за четирима.

– С тях ще я караме по по-кратката процедура – заявих аз. – Сега ще изляза и ще застана в сянката. После ти ще им викнеш, че трябва бързо да дойдат.

– Те ще чуят, че това е непознат глас, ефенди!

– Без значение! Те при всички случаи ще дойдат! Вие тримата вземате кремъклийките в ръка, така че още щом минат през дупката да бъдат принудени да се предадат.

– Ами ако не влязат? Първият, който дойде, ще ни види пред себе си и ще предупреди другите.

– Затова аз сега излизам. Няма да ги пусна да се върнат, а ще ги подкарам навътре.

След като се снабдих с две кремъклийки, изпълзях навън и застанах в сянката на дърветата – вероятно точно там, където са стояли и асакерите, преди да пленят мен и Бен Нил. Сега Абу ен Нил подаде глава през буша и викна на хората да дойдат бързо в серибата. Не се наложи да повтаря вика. Че вече пет души, изключвайки турчина, бяха тръгнали, без да се върнат, им подсказа, че там горе трябва да се бе случило нещо. Те скочиха от лодките и дотърчаха, минавайки покрай мен. Първият пропълзя вътре, вторият се намуши веднага след него. Отвътре прозвуча крясък. Третият ги следваше и поиска да се върне, ала получи от четвъртия един як тласък, който го натика вътре. Отново вик на предупреждение или ужас! Четвъртият се дръпна. Беше видял какво става вътре и се обърна. Тогава аз застанах пред него с насочена пушка.

– Вътре, иначе ще ти пратя един куршум в кратуната!

– О, небеса! Ефендито! – извряка оня.

– Да, ефендито! Напред, ако ти е мил животът!

Пристъпих по-близо до него и опрях дулото на кремъклийката в гърдите му. Той можеше да избие оръжието настрани, ала това и през ум не му мина. Обърна се, провря се през дупката и аз го последвах. Там стояха Бен Нил, кормчията и Агади с вдигнати пушки, а пред тях асакерите бяха заели толкова скръбни стойки, че ми бе невъзможно да остана сериозен. Разсмях се весело. Спътниците ми пригласиха, а Бен извика:

– Да, да, храбри мъже, тук се ловят по-различни риби от ония там долу във водата. Хвърляйте ножовете си, инак стреляме!

Те се подчиниха и ние им вързахме ръцете на гърба. Сега прегледах четиримата носачи, угостени от моите прикладни удари. Лежаха притихнали, но бяха в съзнание. Последните четирима асакери не бяха с вързани крака, така че можеха да вървят до Ямата на наказанието. Останалите бяха отнесени дотам. Спуснахме стълбата и ги плъзнахме надолу. Турчина и фелдфебела задържах последни. Извадих ножа си и казах на дебелия:

– Мурад Насър, премълчаването при мой въпрос, ще ти коства по един пръст. С удоволствие ще ти платя със същата монета. Ясно? Отговаряй бързо и съобразно истината! Кога замина Ибн Асл оттук?

– Преди пет дена – побърза да каже той, – с над двеста души.

– Познаваш ли динката, когото виждаш тук до мен?

– Това е Агади.

– Сега сигурно разбираш, че не съм бил толкова гламав да се оставя да бъда измамен от него. Ние прочетохме писмото ви и Рейс Ефендина не се намира отвъд в Бахр ел Джебел, а лежи с кораба си толкова близо, че почти бих могъл да го повикам. Утре заран той ще дойде и ти ще бъдеш осъден. Ти ще умреш, и то от такава мъчителна смърт, от каквато никой още не е умирал.

– Милост, ефенди, милост! – затрепери оня.

– Не говори за милост! Ти също нямаше да появиш такава към мен. Живот за живот, кръв за кръв. Досега бях търпелив с теб, ала със снизходителността ми се свърши. Веднага щом настъпи денят, слънцето ще види твоята смърт!

– Не говори така! Ефенди, не приказвай такива думи! Ти си християнин! – захленчи той.

– Християнско куче! Вие все така сте ме наричали и така ме нарече ти и одева. Вие се позовавате на нашето благо учение само тогава, когато това е от полза за вас. С теб аз нямам никаква работа и само повтарям: Свършено е с теб!

– Ефенди, помисли за сестра ми! Какво ще стане с нея, ако ме убиеете?!

– Нейната участ при всички случаи ще е по-добра, отколкото съдбата, която ѝ беше предопределил. Да стане жена на Ибн Асл, е най-ужасната орис, която мога да си представя: Хвърлете го долу! С него вече нямам никаква работа!

Отправих това разпореждане към моите спътници. Те го сложиха на стълбата и хлъзнаха в ямата. Фелдфебелът беше изпратен след него. Не беше коравосърдечие, жажда за отмъщение, дето говорих по този начин с него, а бях ръководен от най-добро намерение. Мурад трябваше да се опомни и да прекара няколко злокобни часа в ямата. Трябваше да изживее смъртен страх, за да достигне чрез това може би до осъзнаване на своята вина.

18. Краят на серибата

Сега имаме всичките дванайсет мъже долу в Ямата на наказанието. Каква разлика отпреди малко, когато аз лежах с Бен Нил долу! Той – въпреки младостта си беше много предпазлив и изобщо съобразителен – ми обърна внимание на едно „недоглеждане“:

– Забрави ли, че двамата асакери, които първи спуснахме, не са вързани? Ако развържат другите, биха могли да се освободят. Застанат ли трима един върху друг, най-горният може да излезе!

– Ще поддържаме стража. Ще пратим куршум на всяка глава, появила се над ръба на ямата. Нека си се развързват, никой няма да излезе.

Сега се касаеше да уведоим Рейс Ефендина. Натоварих с тази заръка Абу ен Нил и го придружих до мишра, където лодките бяха свързани наедно. Огънят беше угаснал. Ние нахвърляхме напоследък уловената риба в принадлежащата към серибата лодка и освободихме нашата. Абу ен Нил се качи и загреба към блестящата под лунната светлина среда на реката. Аз се върнах обратно в серибата, за да навестя отново „гургулицата“.

Кумру ме посрещна както преди малко незабулена. Тя ми даде уверението, че от кахъри по брат й кафето не й се усладило.

– Какво ще правиш с него? – попита чаровната дева. – Той къде е? Защо не идва? Ти би ли се с него?

– Да, но само го повалих и вързах. Сега той е наш пленник и сигурно си спи спокойно в Джура ел джаса.

– Там? Моят брат в Джура ел джаса? Това местожителство ли е за един толкова знатен и височайши господар?

– Мен за обикновен мъж ли ме считаш?

– Не, ефенди. Такъв ти не си, хич и никак даже. Ако не беше християнин, то хората щяха да те сметат за по-знатен и височайш и от моя брат.

– Въпреки това Мурад ме хвърли в оная дупка! Щом аз не съм прекалено знатен за ямата, то и той не е. Аз винаги съм се стремил да следвам пътя на закона, докато той е престъпник.

– Нима ловът на роби действително е престъпление?

– Едно от най-ужасните.

– Не го знаех. Аз винаги съм си мислела, че белият има право да хване и продаде черния. Може ли брат ми да бъде наказан?

– Мурад даже задължително трябва да бъде наказан.

– Аллах, Аллах! Ама да не би пък със смърт? Зная, че Рейс Ефендина иска да го залови, и че ти си приятел на рейса. Този ужасен мъж да не би да е тук с теб?

– Ахмед Абд ел Инсаф е тук. Ти ще го видиш на заранта.

– Тогава ми кажи бързо само едно! Хората ми разказаха, че Рейс Ефендина убивал всички роботърговци. Вярно ли е?

– Не мога да премълча, че преживях такова нещо, когато той нареди да разстрелят цяла дружина ловци на роби.

– Какъв страх, какъв ужас за моята душа! Ама той нали няма да заповяда да разстрелят и брат ми?

– Много се опасявам, че има тъкмо това намерение.

– Тогава ти трябва да го спасиш, ефенди! Чуваш ли, трябва! Та нали и аз те спасих!

Кумру издигна умолително ръце към мен.

– Да, ти ме спаси от пленничество, а аз не съм неблагодарник. Ще помоля Рейс Ефендина да му подари живота.

– Ами че тогава всичко, всичко е наред! Благодаря ти, ефенди, и сега ще си сваря още едно кафе. Предишното ми вгорчи страхът, ала на това ще се наслажда със спокойно сърце и неговото ухание ще повиши радостта, която ти ми създаде. Спомням си, че одева и ти май поиска една чаша?

– Действително те помолих, но ти не ми отговори.

– Бях объркана от страх и дертища. Сега съм утешена. Ти ще си имаш кафето.

– Свари едно пълно голямо гърне! Аз имам двама спътници които също като мен жадуват да бъдат дарени от твоята доброта. Нека Фатма, твоята любимка, ни донесе напитката във при Ямата на наказанието.

– Бива ли сега да напускаме харема?

– Да. Аз оттеглям забраната си. Само трябва да ми обещаеш да не вземеш пък да направиш опит за освобождаване на брат си. Ако се осмелиш на такова нещо. Рейс Ефендина незабавно ще разпореда да те разстрелят.

Тръгнах си. Една истинска, неподправена дъщеря на Ориента! Брат й беше пленен. Какво щяха да предприемат с него, какви загуби го очакваха, не я засягаше. Той щеше да остане жив, това стигаше и ето как тя започна да си вари ново кафе! И сестрата на това вятърничаво същество щеше да стане моя жена, в случай че бях изявил готовност да стана ловец на роби!

Седнах с Бен Нил и Агади вън, за да дочакаме арабската напитка. Когато Фатма я донесе, следваха я двете черни слугини, които ни носеха тютюн и лули – собственост на турчина. Кафето си не получихме готово, а ни бе поднесена вряла вода и фино очукани в хаван зърна кафе. Аз си приготвих една чаша, изпих я, запалих си една лула и тръгнах после да се запозная на лунна светлина с големината на серибата. Тя беше значително по-голяма, отколкото си я бях представял. Задната част бе изолирана от другата с набити един до друг колове и бе предназначена за приемане на стадата, които при всеки поход биват отвличани и подкарвани заедно с чернокожите. Сега мястото беше празно.

Останалите часове от нощта минаха бързо. Когато денят засивя се надигна и обичайният утринен вятър, от който Рейс Ефендина можеше да се възползва, за да доплава дотук. Оставих динката като страж при ямата и тръгнах с Бен Нил да претърся тукулите на дневна светлина.

Повечето бяха празни, тъй като обитателите им се намираха на лов за роби. Но все пак открихме още оръжия и муниции. Една колиба съдържаше припаси от всякакъв вид, както и една ракла с дрехи, сред които имаше един тоалет, дето ми беше горе-долу по мярка. Бен Нил също си хареса един. Преобличането се осъществи на място и когато напуснахме колибата, дотолкова се бях променил в моя полза, че ме споходи идеята да направя една сутрешна визита на „гургулицата“ и в по-достойно облекло, за да ѝ изразя благодарност и признателност за кафето и лулите. За съжаление обаче когато пристъпих в предното отделение, едно крепко хъркане ми разтълкува, че във вътрешността на тукула слънцето още не е изгряло. Та трябваше значи да се откажа от намерението си да видя моите нови външни достойнства признати и възхитени.

Бях решил още преди пристигането на „Шахин“ да се заема още веднъж с турчина. Мислех си да узная едно-друго от него, което щеше да е важно за нас. Ето защо се запътих отново към ямата; Когато погледнах долу, видях, че пленниците действително се бяха освободили от въжетата, но на опит за бягство въпреки това не се бяха осмелили. Лежах един до друг в мръсотията, но не спяха. Мурад Насър ме видя и викна:

– Ефенди, моля те за една милост! Пусни ме само за една минутка горе при теб! Имам да ти говоря!

– Не го заслужаваш, ама нейсе, ела!

Спуснахме стълбата и той се изкачи. Беше толкова изтощен – навярно повече душевно, отколкото физически – че не остана прав, а седна като тежко уморен на земята.

– Ти ме подхвърли на злотворни часове! – въздъхна, като подпря

лакът на коляното и облегна глава на дланта.

– Аз? Ти самият си си виновен. Единствено ти самият! Ние християните имаме една поговорка, която казва: „Не върши зло, та да не те сполети зло!“

– Ама аз все пак не съм сторил нищо, което да може да оправдае смъртта ми!

– А аз не само нищо зло, ами все добро ви правех, но вие въпреки това бяхте твърдо решили да ме погубите.

– Това сега напълно отмина, ефенди! Съзнавам, че най-голямата глупост в живота ми беше, дето дръзнах да навляза толкова дълбоко в Судан. С какво удоволствие бих тръгнал незабавно обратно!

– За да продължиш там търговията с роби!

– Не. Има и други стоки, които човек може да купува и продава. Ефенди, пуснеш ли ме да си вървя, то ти се заклевам в Аллах, Пророка и отвъдното блаженство на всички мои предци и потомци, че никога вече и един роб няма да продам!

– Това обещание не ме задоволява, защото няма достатъчно възмездие за онова, в което мога да те обвиня.

– Какво всъщност искаш още от мен?

– Нищо повече, наистина, от твоя живот.

Мурад оброни лице в шепи и се умълча. След известно време отново дигна поглед към мен.

– Тогава не се бави и ме застреляй тук на място!

Ама какво лице само! Мъжът за тези малко часове сякаш се беше състарил с десет, петнайсет години. По пълните му страни се бяха вдълбали бръчки. Това ме удовлетвори, това бях целил. Ето защо заговорих нататък по-малко строго:

– Мурад Насър, спомни си часа, когато се срещнахме в Кахира. Аз не те познавах, ала ти ме беше виждал в Алжир, беше чувал за мен. Разправи ми го и ме покани у дома си. Аз намерих доброжелателство при теб и проявих готовност да те придружа до Хартум. Станахме приятели. Сетне узнах, че си роботърговец, което дотогава беше премълчавал. Трябваше да се разделим. Практически ние бяхме свършили един с друг. Ала ти се нахвърли с омраза и мъст към мен и се превърна в мой върл враг. Това не беше умно. Ти ме познаваше като мъж, който върви по свои пътища, който освен от Бога от нищо не се страхува и не свива платна пред никоя хитрост. На един такъв мъж не биваше да ставаш враг дори само от голо благоразумие, от чиста пресметливост. Въпреки това ти стана, губеше карта сред карта и днес стоиш с празни ръце пред

мен, понеже ти обрах всички козове. Съжалявам те. Аз бях твой приятел и никога не можах да го забравя. Не мога да го забравя и сега и бих желал да ти предложа ръка за помощ. Но не аз, а Рейс Ефендина трябва да вземе решение за теб. Той ще иска твоята смърт. Ако измоля живота ти от него, в замяна трябва да можеш да му предложиш нещо повече от обещанието, което току-що ми даде.

– Тогава кажи какво изискваш от мен!

– Ясно, сигурно доказателство, че говориш сериозно за скъсване с търговията с роби. Отречи се от Ибн Асл! Това е доказателството, което искам от теб.

– Само това? Повече нищо? – попита турчинът, като очите му отново получиха блясък. – Нищо по-лесно! Аз осъзнах, че този мъж е бил моят зъл демон, че щеше да остане моят зъл дух. Защо поиска той моята сестра? Защо не я взе, когато му я доведох? Защо ме примамваше заедно с нея все по-навътре и навътре в пущинака? Каква цел може да има това?

– Във всеки случай някоя лоша за теб и сестра ти.

– Първо сватбата щеше да се състои в Хартум, после във Фашода, сетне тук в серибата. А сега той отново замина и ни остави сами с хора, които не познавам, и към които не мога да питая никакво доверие!

– Ти нямаш потребния остър взор да прозреш тоя шейтан. На твоето място аз отдавна щях да знам какво възнамерява с мен. Отдавна щях да съм го принудил чрез хитрост да си разкрие боята. Помисли за вероломството, което е наумил спрямо клетите динки! Те са негови съюзници. Той им е обещал възнаграждение, а пък... се тъкми по-късно, след като са работили и пролели кръвта си за него, да ги превърне в роби и продаде! Такъв човек не е ли способен да постъпи също така лошо, та даже и по-лошо, и с теб? Той е нападнал Хафид Сихар и го е продал, за да се добере до състоянието му. Ти също си богат. Ибн Асл загуби много, почти всичко, той има нужда от пари. Защо те мъкне подире си? Защо те отдалечи от местностите и селищата, където хората биха забелязали твоето изчезване, смъртта ти?

– Ефенди! – вресна турчинът. – Така ли го мислиш?

– Да, така! Другояче не!

– Може би имаш право. Да, колкото повече си мисля за това, толкова повече ми се струва, че твоята проникателност и тук нацелва вярно.

– Опомни се тогава! Знаеш ли накъде се отправи Ибн Асл?

– Към гохките.

– Можеш ли да ми опишеш пътя, по който е поел?

– Аз се заклев думица да не разгласявам за това.

– Да съдържиш една такава клетва, е грях. Ние искаме да отидем на помощ на застрашените негри. Но това е възможно само ако бъдеш откровен. Твоята клетва е била едно недомислие и ще се превърне в пресъпление, ако я съдържиш.

– Имай предвид все пак, ефенди, че съм се заквел в брадата на Пророка!

– Глупости! – викнах ядосано. Та вашият Пророк изобщо не е имал брада!

– Как? Какво? Нямам брада? Мохамед... не... е...

Думите му заседнаха в устата. Той ме зяпна в лицето като заваян.

– Хайде, хайде, успокой се! Може би все пак е имал някаква!

– Може би? Ефенди, ти знаеш толкова много неща, които другите не знаят, и щом тъкмо ти твърдиш, че той нямал, о, небеса!?

– Тези слова ми се изплъзнаха само в яда.

– Значи нашият Пророк е имал брада?

– Вероятно.

– Слава на Аллах! Никога не съм виждал човек, който да се съмнява в брадата на Пророка.

– Е, нея никой не я е виждал, поне никой от сега живеещите, а в Корана нищо не е писано по въпроса. Ако ти сега се закълнеш в една толкова съмнителна работа, то тази свята клетва за мен няма да има никаква стойност. Ти си я положил в прибързаността си. Вземи си я обратно! Такъв е моят съвет За твоё добро е.

– Не можеш ли да ми дадеш време за размисъл?

– И на това ще се съглася, но само за много кратко време. Рейс Ефендина ще поиска решението ти, а той може всеки миг да пристигне.

– Всъщност аз вече достатъчно ти казах, ефенди, като ти съобщих, че Ибн Асл се кани да иде при гохките.

– Това аз го знаех и отпреди, от неговото писмо. Гохките са народ от лишеите. Те си граничат с джурите, имат голяма територия и сред нея немалко богати села. Един такъв поход винаги е насочен към някое определено село и ние трябва да го знаем, ако искаме да имаме успех. На теб то сигурно ти е известно и вероятно знаеш и пътя, който Ибн Асл е хванал?

– Знам го. Ибн Асл има карти на всички области край Горни Нил. Аз се ориентирах по тях заедно с него и присъствах, когато определи пътя, по който щеше да поеме.

– Значи си в състояние да ни дадеш точна информация. Откажеш

ли да го сториш, то не бива да очакваш пощада от Рейс Ефендина, Върни се сега обратно в ямата! Аз ти казах каквото имах да ти казвам. Какво ще правиш сега, си е твоя работа.

– По-напред още едно, ефенди! Как ще се отнесеш с моята сестра? И нея ли ще третираш като неприятел?

– Не. В това отношение можеш да бъдеш спокоен. Аз ще се погрижа за Кумру така, че да не почувства отсъствието ти. Доколкото знам, тя усърдно си сърба кафе, а когато една жена може да прави такова нещо, опасения за срутване на небето не съществуват.

Мурад Насър се спусна в ямата и ние изтеглихме отново стълбата. Аз си натъкпах нова лула, запалих я и заслизах после към мишра. Едва бях стигнал там и ето че „Шахин“ се появи с издути от вятъра платна. Великолепна гледка за окоето беше тоя елегантен ветроход. Отпред на носа стоеше Рейс Ефендина. Той ме видя и ми викна:

– Е-хей! Ей къде стои завоевателят на света и пуши лулата на победата! Пленничеството, изглежда, не ти се е отразило зле!

– То беше толкова кратко – ухилих се аз, – че далеч повече ме развлече, отколкото ме обезпокои.

– Чух. Абу ен Нил ми разказа всичко. Сега обаче искам да го чуя и от теб. Идвам веднага!

„Шахин“ зашумя по-близо, ветрилата се свлякоха. Движен от инерцията, корабът дойде напълно до мишра и хвърли котва. Трапът бе спуснат и Рейс Ефендина се завтече пръв към брега, протегна ми двете си ръце и раздруса здраво моите.

– Четирима мъже да завземат една сериба, като преди туй даже били пленени, това е вече нещо, с което човек може да се гордее. Сега всички кучета ще бъдат подложени под ножа, всички от първото до последното, нито дебелият турчин ще бъде изключен.

– По-яваш, по-яваш! Не ми се иска да го чуя толкова категорично изговорено.

– Какво? – рече Ахмед, свъсвайки мрачно вежди. – Пак ли се тъкмиш да ми излезеш с някоя от твоите човеколюбиви молби? – Неговото толкова радостно, весело лице из един път възприе един съвсем друг израз, когато сега почти грубо продължи: – От тая работа нищо няма да стане. Нещата са вече твърдо решени. Такива изчадия не бива да остават живи. Ела с мен горе в серибата!

Изкачихме мишра и пропълзяхме през „мишата дупка“. После аз го разведох наоколо, без на първо време да влезем в някой тукул. След това седнах до ствола на едно дърво и го поканих:

– Седни тук с мен! Искам да ти разкажа.

– Добре, ефенди. Преди това обаче искам да ти кажа, че Ибн Асл умее да си построи сериба. Та това е истинска крепост! През тая горска стена не можеш се провря. Необходимо му е било само да постави бра-нителите при мишра и блъскай си ако щеш сетне главата. Дванайсет мъже си бил свалил като цяло? Дори тези, ако са били достатъчно запасени с муниции, щяха да отворят много работа на моите асакери и такалехите.

– Те бяха запасени с всичко. Намерих добър запас от барут и олово.

– Значи само един по-разсъдлив, предпазлив предводител и аз щях да се върна с неизпълнена задача. И ти си ги победил без нито един изстрел, без един-едничък удар с нож! Ефенди, ти имаш необикновено голямо щастие, такова щастие, че чак ме хваща страх за теб. Ако то някога те напусне, ще ти потръгне толкова по-трагично. Внимавай и за в бъдеще не рискувай вече толкова много, колкото досега! Ама хайде разправяй!

Фактите Ахмед вече знаеше от доклада на стария кормчия, така че можех да се изкажа по-накратко. Най-важното за мен беше да го настроя благоразположено към турчина. Аз сторих от себе си всичко възможно, дръпнах му една дълга реч и изтъкнах всички възможни причини, които можеха да оневинят пленниците. Слугата на справедливостта ме слушаше, без нито веднъж да ме прекъсне, и когато свърших, дълго време гледа мрачно и безмълвно в земята.

– Аз ти дължа благодарност – каза после, – а ти имаш един такъв особен маниер да я правиш полезна за твоята погрешна човечност. Един от твоите доводи признавам, но само един-единствен, а именно че Мурад Насър е роботърговец, но не ловец на роби. Той е търгувал с чернокожи, ала самият не е залавял нито един. Вярно, търговецът не е по-добър от ловеца, защото ако го нямаше, оня не би могъл да съществува. Но нещата с търговеца се приемат по-другояче. Па и тоя е помъкнал сестра си, която после ще ни се окачи на врата. Какви бихме ги чинили с момичето и четирите слугини? Няма как все пак да ги изфучкаме в Нил, за да се отървем от тях!

– Няма – отвърнах аз, нагаждайки се към сегашното му настроение. – Ако му оставим тия пет женоря, ще бъде достатъчно наказан.

– Охо! Та иначе съвсем на рахат ли трябва да се изсули? И по-нататък имам да ти направя едно голямо възражение. Десетимата асакери и фелдфебелът им Бен Ифрам нали все пак трябва да бъдат наказани?

– Това определено си е твоя, не моя работа.

– Не ми се измъквай! Те със сигурност трябва да бъдат наказани.

Аз бях решил да ги разстрелям. Как обаче мога да го сторя, ако освободя Мурад Насър! Сигур съзнаваш, че молбата ти ми е неприятна! Барем тоя турчин да беше пожелал да прояви откровеност!

– Аз така се надявам.

– Той може невероятно да ни осведоми. А като си обере партакешите сетне, иди, че го гони.

– За тая бележка има отличен цяр – няма да му позволим да си ги обере.

– Тогава ще трябва да задържим и женорята му.

– Това може да се уреди. Хакни ги на кораба, който и бездруго трябва някъде да оставим! Все пак не можем с кораб да пътуваме по суша, я.

– Вярно е. А Мурад Насър ще вземем с нас. Установи ли се после, че ни е излъгал, ще си получи куршума.

– Мисля, че още сега сме в състояние да му проверим показанията. Динката също искаше да ни заблуди, само че не му се удаде. Аз го прозрях и му казах право в лицето всичко, което искаше да скрие от нас. Точно така ще е и с турчина. Спомняш ли си онзи Малаф, на който наскочих между Бир Мурат и тайния кладенец?

– Да. Ти си бил сам-самичък и въпреки това си го пленил заедно с придружителите му. Пуснал си го да офейка, наистина, ама чапкъните трябвало да ти предадат всичко, що носели по себе си. Той бил предводителят на авангарда на Ибн Асл.

– Добре си го запомнил. От всичките оръжия и разните му там джунджурии, които отнех от тези хора, предяхих претенции единствено към няколко карти, които ми се сториха важни. Те бяха точните рисунъци на местностите, в които Ибн Асл има навика да ловува. Аз още имам картите. Те се намират на кораба и сега ще отида да ги донеса. Ако сведенията на турчина се съгласуват с рисунките, можем спокойно да му окажем доверие.

– Това действително е вярно.

– Значи си готов да проявиш милост към него?

– Не толкова бързо! Ти почти вече ме придума, наистина, но аз все пак искам първо да чуя самият Мурад Насър. От неговото поведение ще зависи какво ще реша. Да отидем за картите ти! Аз ще стоваря асакерите и после ще се заема с пленниците.

Отправихме се обратно към кораба, където той даде разрешение на войниците да слязат на сушата. Коловете, с които бе запрещен входът към серибата, бяха изтръгнати от земята заедно с накачулените по тях

трънаци. После асакерите навлязоха в походен ред с пушки на рамо и образуваха кръг около Ямата на наказанието. Стълбата бе спусната и пленниците трябваше да излязат.

Как само се изплашиха, като съгледаха униформените асакери на хадифа! Знаеха съдбата си – почти сигурната смърт и кажи-речи прегънаха колене. Мурад Насър стоеше при тях и едва смееше да вдигне поглед. Сестра му чакаше забулена пред тукула със слугините си. Какво си мислеше и чувстваше сега, не знаех. Може би видът на войската я вълнуваше повече отколкото съдбата на брат й, която сега щеше да се реши. Все имах чувството, че ще довтаса да пита Рейс Ефендина дали бива да му свари чаша кафе.

Ахмед Абд ел Инсаф проучва няколко мига турчина и после запита:

– Знаеш ли кой съм?

Мурад Насър се поклони дълбоко и мълчаливо.

– А ти си един дерач на роби, комуто би трябвало всъщност да отпоря кожата от тялото, една отровна гадина, която човек трябва да стъпче и унищожи. Признай, търгуваш ли с роби?

– Досега, да.

– Бил си съюзен с Ибн Асл?

– Да.

– С това ти изрече смъртната си присъда.

– Емир, аз не го познавах добре! – заекна турчинът изплашен.

– Толкова по-зле за теб! Човек не търчи подир един непознат толкова надълбоко в Судан! Накъде е хванал той сега?

– Към гохките.

– По кой път?

– Изпървом с кораба нагоре по реката до Агуда. – Мурад Насър вече не мислеше за своята свещена клетва за брадата на Пророка. Той трепереше от страх. Тонът, с който му говореше строгият съдия, не позволяваше да възникне опит за съпротива, колебание. Той отговаряше на всеки въпрос веднага. Аз извадих картата, за да сравнявам с нея сведенията му.

– Кое селище тъкми да нападне?

– Вагунда.

– Защо нея?

– Повелителят на Вагунда е струпал значителни запаси слонова кост, а подчинените му притежават големи стада. Негрите от онази област са известни също така като силни.

– Значи когато ги продадат, ще донесат добра печалба! Ех, вие, кучи синове! Слонова кост, стада и негри! Шейтанът дано ви разнесе по всички ветрове! Има ли и други селища в близост до Вагунда?

– Тхуат, Агарду, Акою и Фогуда се намират наблизно.

– Кога мислеше Ибн Асл да пристигне там? Прави ли някаква сметка?

– Ние обмислихме всичко точно. Той смяташе да не прекара по-дълго от двацет дена в поход.

Ахмед ми хвърли въпросителен поглед и аз му кимнах утвърдително, в знак, че турчинът е казал истината. Последицата от това беше, че съдникът продължи значително по-меко:

– Ще ти гласувам доверие. В отговорите си ти нищо не прикри и това те спаси. Ефендите ме помоли да проявя милост към теб и аз ще опитам да откликна на тази молба. Знаеш ли правия, пряк път за гохките?

– Да. Той тръгва оттук нагоре по реката до маййех Семкат, където се стига на третия ден. Там трябва да оставите кораба и в продължение на шест дена да се придвижвате на запад по сушата.

– Известен ли ти е сухоземният път? Можеш ли да ни водиш?

– За съжаление не, защото никога не съм бил там.

Тогава един от пленените асакери, още доста млад мъж, извика:

– Бъди милостив, о, Ахмед Абд ел Инсаф, и ми позволи да говоря! Аз познавам пътя. Ибн Асл изпрати нататък Малаф, че да изготви карта. Онзи ме взе със себе си. Ние се заскиторихме навсякъде, за да се запознаем с всяка гора и вода.

Младецът можеше да влезе в работа! Дадох един знак на съдията. Той ме разбра и понечи да продължи с разпита, ала вниманието му бе отвлечено към едно място, където се очерта кръгът на нашите асакери да се разтури. Виждаше се, че някой иска да си пробие път. Ето че кръгът наистина се разтвори. И кой се появи?

Ама хем си го бях помислил! Кумру, гургулицата, с фередже пред лицето и димящо гърне вода в ръцете! Подире й ситнеше Фатма, любимката, носейки счуканото кафе, зад нея – двете били слугини с филджаните от порцелан. А най-подир следваха черните момичета – едното с лулата, другото с делвичката тютюн. Идеше ми да се изхили високо. Рейс Ефендина намръщи лице и викна на красавиците:

– Какво дирите тук? Дим да ви няма! Мястото ви е в харема, а не в тоя кръг!

Но веднъж вече изгървани, нямаше удържане. Те не се оставиха да

бъдат объркани, а приближиха в гъши марш и спряха пред него.

– Нашето място си е баш тук, о, повелителю – изгука гургулицата. – Ние ти предлагаме подкрепа след пътуването: кафе – свежо и горещо като момински устни, и тютюн – сладта на уханията, възхитителният лъх на рая. Пий, пуши и освободи в замяна брат ми, когото аз не...

По-нататък не стигна. Ръцете ѝ още от самото начало бяха изпълнявали някакъв причудлив ритуал. Димящото гърне се кандилкаше ту надясно, ту наляво, Кумру току го оставяше да се снижи, току го издигаше пак трескаво. Горната част на тялото ѝ се сгъваше напред, изправяше се отново, накланяше се на една страна, на другата... Виждаше се как нещастieto се задава. На добрата гургулица ѝ липсваше именно онова благотворно предохранило за ръце, което арабката нарича танджария, а немкинята – ръкостиски. Съдът беше твърде горещ за нейните нежни пръсти. Момичето дълго бе понасяло болката, ама това сега вече не ставаше и при най-добрата воля. Кумру метна гърнето с все вода в краката на Рейс Ефендина, припна бързешката и изкудкудяка:

– Търпение, търпение, о, емир! Ей сегичка ще сваря прясна!

Четири покорни духа трябваше да последват примера на своята повелителка. Те захвърлиха съпринадлежностите към празното гърне и се закандилкаха незабавно след нея. Аз си хапех устните да не се разкикотя. Турчинът изригна едно гневно проклятие. Ахмед погледна надолу към измокрените си крака, отправи после очи към мен, забеляза конвулсивната игра на лицевите ми мускули и... прихна в гръмлив, сърдечен смях. Аз тутакси се присъединих, радостен да дам воля на чувствата си. Бен Нил и дядо му също си го позволиха и това подейства по-заразително и бързо и от най-опасната бактерия – кикотът тръгна околоръст, разкиска се целият кръг от нашите войници.

Сега беше вече невъзможно да се възприеме отново прежната строгост. Съдията улови ръката ми и ме издърпа от кръга. Вървейки напред назад, ние започнахме да обсъждаме положението. Гърнето с водата беше настроило доброжелателно Ахмед, а и аз сторих от своя страна максималното. Сетнината бе, че той се върна в кръга и оповести с висок глас присъдата:

– В името и по заръка на хади́фа, дано Аллах го дари с хиляда години! От своето възникване серибата Алиаб е била мегдан на престъпления. Тя трябва да изчезне от лицето на земята, като още в днешния предобед всички тукул бъдат подложени на огън. Мурад Насър, досегашният роботърговец, се заклева, че завинаги се отказва от тоя занаят. След това ще ни придружи при нашия поход към Вагунда. Ако ни е казал

истината, ще му бъде простено и цялото му имущество ще остане непокътнато. Окаже ли се обаче, че ни е излъгал, ще получи куршум и всичко, което му принадлежи, ще премине в касата на хадифа. По време на отсъствието му неговите нисван⁵⁵ ще живеят на моя кораб. Единайсетимата войници на ловеца на роби заслужават смърт, ала Кара Бен Немзи ефенди се помоли за тях, и Аллах им предоставя възможност да се поправят. Те ще потеглят с нас. Бият ли се юнашки на наша страна, то ще им бъде опростено и ще могат, ако пожелаят, да се присъединят към нас. Ама покаже ли се макар и само един от тях непокорен, то всичките ще бъдат разстреляни. Ето защо нека се вардят един друг.

Възникна почти минутна пауза. После старият фелдфебел изскочи напред и размаха високо ръце във въздуха.

– Аллах да благослови Рейс Ефендина днес, завинаги и во веки!

– Лъбом, да'иман, ебеди!⁵⁶ – повториха всички гласове в хор. Турчинът дойде при Рейс Ефендина, поклони се и положи поисканата клетва. После ми подаде ръка.

– Това го дължа само на теб и никога няма да го забравя. Заклевам ти се, че никога няма да станеш пишман за застъпничеството си.

За да не липсва на всеобщата радост и пикантната подправка, вечно женственото извърши отново своето пилигримство. Гургулицата държеше в ръцете си друго, също така вдигащо пара гърне. Но този път те бяха извън опасността да бъдат изгорени, защото тя ги беше... пъкнала в чехличките си. Неволята сегиз-тогиз вмъкна и присмехуство в уроците си.

Аз се завтекох към нея, улових я – ама не пък за ръката, о, не, това не биваше да правя, а за покривалото ѝ – и я дръпнах към тукула на нейния брат, в чието предно отделение можеше да поднесе на Ахмед и мен тържествената напитка. И този път нямаше намокрени дрехи.

Сега в серибата се започна оживена шетня. Вражеските преди туй асакери вече биваха третираны като приятели и помагаха прилежно в работата. Всичко годно за употреба от тукулите биваше или разпределяно на място, или отнасяно на кораба и накрая, след опразването им, те бяха подложени на огън. Ние останахме да бдим пожарът да не се прехвърли в гората. Междувременно на палубата на кораба бе изградена с помощта на розозки и пръти една малка каюта за харем. По пладне серибата лежеше в пушеци развалини. Сетне се натоварихме на кораба, прибрахме

55. нисван – женоря (Б. а.)

56. Днес, винаги, во веки! (Б. а.)

котвата и заплавахме под пълни ветрила на юг.

Какви дертове ни бе създавала в началото серибата Алиаб! А се оказа, че било нужно само половин денонощие, за да падне в наши ръце и бъде напълно разрушена!... До настоящия момент все ние бяхме оставали победители. Завесата за последното действие започваше да се вдига. Щеше ли да ни остане щастието вярно до края?

КРАЙ

© 1995 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Der Mahdi, 1891–1896

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: VNHorse, 2007

Публикация:

Карл Май

В страната на Махди II: Пленници в саваната (глави 5–15)

В страната на Махди III: Махди (глави 1–7)

Издателство „Калем-90“ – Пловдив

Der Mahdi (Bd. 17), 1891–1896
(Im Lande des Mahdi)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3596>]